

RAY BRADBURY

**Fantastic
Club**

AICI SÎNT TIGRI

**EDITURA
ALBATROS**

Ray Bradbury

AICI SÎNT TIGRI

**Coperta : Reproducere
după o pictură
de JACQUES WYRS
(Franța)**

R IS FOR ROCKET

by Ray Bradbury

Copyright © 1962 by Ray Bradbury

Fantastic
Club

RAY BRADBURY

AICI SÎNT TIGRI

Traducere și postfață
de PETRE SOLOMON

EDITURA ALBATROS

Cînd eram copil, în Midwest, aveam obiceiul să ies noaptea afară și să mă uit la stele, plin de uimire.

Cred că orice băiat face la fel.

Cînd nu mă uitam la stele, alergam, în tenișii mei vechi sau nou-nouți, ca să mă dau huța în vreun copac, ca să înot în vreun heleș-teu, sau ca să mă vîr în biblioteca orașului pentru a citi despre dinozauri ori despre Mașinile de explorat Timpul.

Cred că orice băiat face la fel.

Cartea de față este o carte despre acele stele și despre acei teniși. Încosebi despre stele, pentru că așa am crescut, familiarizîndu-mă din ce în ce mai mult cu rachetele și cu spațiul cosmic, pe măsură ce înaintam spre vîrsta de doisprezece, treisprezece și paisprezece ani.

Asta nu înseamnă că am uitat de teniși și de puternica lor vrajă, precum veți vedea în ultima povestire din acest volum, pe care am inclus-o nu din pricină că are ca temă Viitorul, ci din pricină că vă dă o oarecare idee despre ce fel de băiat eram, pe vremea cînd mă zgîiam la stele și mă gîndeam la anii ce vin.

57
Și nici pe dinozauri nu i-am uitat, pe acești
dinozauri îndrăgiți de orice băiat ; ei sînt pre-
zenți, la rîndu-le, în aceste pagini, laolaltă cu o
Mașină care călătorește înapoi în Timp, pentru
a strivi un fluture.

Așadar, aceasta este o carte scrisă de un bă-
iat care a crescut într-un orășel din Illinois și
a apucat începutul Erei Spațiale, așa cum nă-
dăjduse și visase.

Dedic aceste povestiri tuturor băieților care
se minunează de Trecut, aleargă grăbiți în Pre-
zent și își pun mari speranțe în Viitor.

Stelele sînt ale voastre, dacă aveți mintea,
mîinile și inima necesare pentru a le dobîndi.

RAY BRADBURY

Los Angeles
28 martie 1962

Era acolo un gard, de care ne lipeam fețele, simțind cum vîntul se face mai cald — ne agățam de gardul acela și uitam cine sîntem sau de unde venim, visînd în schimb cine am putea fi și unde am putea pleca...

Și totuși eram niște băiețași, și ne plăcea să fim niște băiețași ; trăiam într-un orășel din Florida și ne plăcea acest orășel ; ne duceam la școală, iar școala ne plăcea destul de mult, ne cățaram în copaci, jucam fotbal și ne iubeam părinții...

Dar, nu știu cum se face, în fiecare oră, în fiecare zi a săptămîinii, era cîte un minut sau cîte o clipă cînd ne gîndeam la flăcări și la stele și la gardul în spațele căruia adăstau... și atunci iubeam mai presus de orice rachetele.

Gardul. Rachetele.

În fiecare sîmbătă dimineată...

Băieții se întîlneau acasă la mine.

N-apuca bine soarele să răsară, că ei se porneau pe zbierete pînă cînd vecinii simțeau nevoia să scoată pe găurile de ventilație cîte o armă cu gloanțe paralizante, poruncîndu-le băieților să tacă, dacă nu vor să se prefacă în statui vreme de o oră — ia să vedem, vă convine ?

— Suiți-vă într-o rachetă, vîrîți-vă capetele în reactor ! strigau atunci băieții, bineînțeles de după gardul grădinii noastre. Bătrînul Wickard, vecinul nostru, era un foarte bun țintaș cu pomenita armă.

În dimineata aceea de sîmbătă, o dimineată rece și cețoasă, zăceam în pat și mă gîndeam cum o feș-

telisem în ajun la examenul de semantică de la școală, când am auzit deodată, de sub fereastră, chioțele băieților. Nu era nici șase dimineața, peste Atlantic mai pluteau încă vâlătuci groși de ceață, iar vibratoarele aparatelor meteorologice de la colțurile străzilor abia începuseră să vijiiie, emițînd radiații pentru a alunga ceața; le auzeam gemetele plăcute, catifelate.

M-am dus la fereastră și mi-am scos capul afară.

— O.K., piraiți ai spațiului! Porniți motoarele!

— Hei! îmi strigă Ralph Priory. Adineauri am auzit că astăzi se lansează un nou program! Zborul spre lună, cu o rachetă dotată cu un motor nou, XL-3, care învinge gravitația într-o oră!

— Buddha, Mohamed, Alah și alte zeități reale și semimitologice! exclamai eu, depărtîndu-mă de fereastră cu atîta repeziciune, încît toți băieții se prăbușiră în iarbă sub presiunea zborului meu.

M-am vîrît într-un costum spațial, mi-am pus ghetetele, mi-am agățat capsulele cu hrană sintetică la buzunarul din sold — căci știam că nu vom avea parte de mîncare, și nici măcar răgazul să ne gîndim la ea pe ziua de azi — ci va trebui să ne umplem burta cu pastile cînd o să înceapă să ne ghiorăie mațele — și m-am azvîrlit în liftul-aspirator, pentru a coborî cele două etaje.

Pe gazon, cei cinci băieți își mușcau buzele, țopăind de colo pînă colo, încruntați.

— La capătul șinei e un marțian cu ochi de purice! le strigai eu, mînîndu-i cu o viteză de cinci mile pe oră.

În timp ce locomotiva cilindrică ne purta, șuierînd, spre Rachetodromul aflat la o depărtare de vreo douăzeci de mile de orașel (o călătorie de cîteva minute), am simțit că am purici în burtă. Un băiat de cincisprezece ani nu are ocazia să asiste prea des la spectacolele cele mari; aproape în fiecare săptămînă, erau lansate îndeobște rachete mici, continen-

tale. Acesta era însă un program grandios, printre cele mai grandioase... Luna, și dincolo...

— Mi-e greață ! îmi spuse Priory, atingându-mi brațul.

— Și mie, îi răspunsei, înghiontindu-l la rîndul meu. Ia ascultă, băiete, nu-i oare sîmbăta ziua cea mai potrivită din săptămîină ?

Am schimbat cu Priory zîmbete largi, pline de subînțelesuri. Ne-am pus de acord. Ceilalți pirați erau în regulă. Sid Rossen, Mac Leslyn, Earl Marnie — știau să se descurce, ca toți băieții, iubeau și ei rachetele, dar aveam sentimentul că n-ar fi în stare să facă ceea ce eu și Ralph aveam să facem într-o bună zi. Ralph și cu mine doream stelele, mai mult decît am fi dorit cîte un pumn de diamante alb-albastre.

Zbieram și noi cu ceilalți, rîdeam cu ei, dar în mijlocul zbieretelor și rîsetelor, eu și Ralph rămî-neam tăcuți. Cilindrul se opri deodată, scrișnind, și nimeni nu mai zbieră, nu mai rîse și nu mai alergă ; toți tăceau acum, înaintînd încet, cu Ralph în frunte, și toți se îndreptau în aceeași direcție, spre gard, ca să se agațe de șipcile lui, fără să privească înapoi. Cînd am ajuns cu toții acolo, uriașa rachetă ieși din baldachinul ei de material plastic, ca dintr-un imens cort de circ interstelar, și porni pe traiectoria-i luminoasă înspre punctul de foc ; giganticul pedestal pe care era montată părea un stol de păsări-reptile din preistorie, ce-l hrăneau și-l curățau pe-acest monstru de foc, înainte de a-l trimite spre cerul unde avea să se mistuie ca-ntr-o vatră.

Mi s-a tăiat brusc răsufierea. N-am mai tras aer în piept pînă-n clipa cînd racheta a ajuns departe pe pajiștea de beton, urmată de tractoarele ca niște cărăbuși acvatici și de cilindrii enormi în care se ascundeau oameni ; de jur împrejur mașiniști îm-brăcați în costume de azbest trebăluiau la tot felul de mașini, bîzîind, cîrîind și sporovăind în niște radiofoane invizibile și imperceptibile, deși noi le puteam auzi șoaptele în mintea și în inima noastră.

— Dumnezeule ! exclamai eu într-un târziu.

— Dumnezeule milostiv ! zise și Ralph, lângă cotul meu.

Ceilalți repetară formula.

Era și cazul. O sută de ani de vise alese și puse laolaltă pentru a făuri cel mai îndrăzneț, mai frumos și mai fulgerător dintre toate visele. Fiecare linie era un foc solidificat, perfect, o flacără înghețată, iar gheața asta aștepta să se topească acolo, în mijlocul unei câmpii de beton, gata să se deștepte cu un muget, să sară în sus și să-și izbească de Calea laptelui superbul și stupidul cap, făcînd să se prăvale stelele într-un vîrtej de meteori incandescenti. Simțai că ar fi în stare să izbească nebuloasa „Sacului de cărbuni“ drept în mijloc, pentru a-și croi drum pe cer.

M-a atins și pe mine, m-a atins atît de tare, încît am simțit ce înseamnă să dorești aprig un lucru și să suferi văzînd că dorința nu ți se împlinește. Iar cînd astronautii au pornit pe pistă în ultimul vehicul, fără să facă nici un zgomot, trupul meu s-a dus cu ei și a intrat în ciudata lor armură albă, și în coifurile lor bulbucate. Ce mîndri și nepăsători păreau ! Ai fi zis că ieșiseră în formație la un meci de fotbal magnetic, pe unul din terenurile locale, pentru antrenament. Ei însă porneau spre Lună, se duceau acolo o dată la cîteva săptămîni, iar mulțimile care obișnuiau să asiste nu mai erau de față, numai noi, băieții, îi mai sîcîiam la plecare.

— Tii, ce n-aș da să merg cu ei ! exclamai eu. Aș da orice !

— Ei, zise și Mac, mi-aș da permisul pe-un an la locomotiva cilindrică !

— Da, zău așa !

Pentru noi, băieții, era o ocazie rară — împărțiți cum eram între jocurile acestei dimineți și artificiile foarte reale și spectaculoase ale după-amiezei.

Apoi, pregătirile se terminară. După ce combustibilul fu încărcat în rachetă, oamenii se depărtară în goană de ea, ca niște furnici care fug de un zeu

de metal — iar Visul se trezi și, cu un țipăt, țîșni spre cer. Și dispăru numaidecît, nelăsînd altceva decît un abur tremurător și fierbinte în văzduh, pe pămînt și în inimile noastre. În locul unde fusese adineauri, nu se vedea decît o cicatrice arsă și o diră de fum ca un nor cumulus.

— S-a dus ! exclamă Priory.

Și am început cu toții să respirăm din nou, cu repeziciune, înghețați acolo, pe pămînt, de parcă am fi fost atinși de gloanțele paralizante ale unei puști gigantice.

— Aș vrea să cresc repede, am zis atunci. Aș vrea să cresc repede, ca să pot zbura cu racheta.

Mi-am mușcat buzele. Eram atît de tînăr ! La o vîrstă ca asta nu poți pretinde să lucrezi în spațiu. Trebuie să fii *ales*. *Ales*.

În cele din urmă, cineva — cred că Sidney — spuse :

— Hai să mergem la televizor acum.

Toți încuviințară, afară de mine și de Priory. Noi am spus nu, iar ceilalți au plecat, rîzînd pe nerăsuflăte, sporovăind și lăsîndu-ne pe mine și pe Priory cu ochii țintă la locul unde fusese nava.

Din pricina lansării ei ne pierise cheful pentru orice altceva.

Din pricina ei, aveam să dau greș la examenul de semantică, de luni.

Dar nu-mi păsa.

În asemenea momente eram recunoscător providenței pentru inventarea alimentelor concentrate. Cînd stomacul ți se reduce la un ghem de senzații, nu-ți vine să-ți tragi un scaun la o masă pe care se servește un prînz cald. Cîteva tablete înghițite în grabă înlocuiau perfect prînzul, fără ajutorul poței de mîncare.

Toată ziua m-am gîndit la rachetă, pînă noaptea tîrziu. În nopțile următoare starea mea s-a înrăutățit atît de mult, încît a trebuit să recurg la aparatul de masaj și la muzica lui Ceaikovski, pentru a închide ochii.

— Ascultă, tinere, îmi spuse profesorul în luna aceea, dacă lucrurile continuă așa, va trebui ca la următoarea ședință a consiliului psihologic să te propun pentru altă clasă.

— Îmi pare rău, biiguii eu.

Profesorul îmi aruncă o privire aspră.

— Ce fel de problemă te frământă? Trebuie să fie una foarte simplă și de care ești conștient.

— Da, domnule, sînt conștient, răspunsei eu, clipind din ochi. Dar nu-i deloc simplă. E foarte complexă. Pe scurt, e vorba de rachete.

— Va să zică, R de la Rachetă? zîmbi profesorul.

— Cred că da, domnule.

— Nu putem permite însă, tinere, ca problema asta să-ți stingherească activitatea școlară.

— Credeți că am nevoie de un tratament hipnotic, domnule?

— A, nu! protestă profesorul, cercetînd o fișă cu numele meu scris deasupra.

Simțeam un pietroi în stomac.

— Știi, Christopher, îmi spuse profesorul privind-mă țintă, ești cel mai bun din clasă.

Rămase pe gînduri o clipă, închizînd ochii.

— Va trebui să ne ocupăm de o mulțime de alte lucruri, încheie el. Apoi mă bătui pe umăr și adăugă: Bine, continuă-ți treaba. Nu-ți face griji.

Și se depărtă.

Am încercat să-mi văd de treabă, dar degeaba — nu puteam să mă concentrez. În ziua aceea profesorul nu m-a slăbit din ochi și s-a tot uitat la fișa mea, mușcîndu-și buzele. Pe la orele două după-amiază a format un număr la receptorul de la pupitrul lui și a discutat ceva cu cineva, timp de cinci minute.

N-am putut auzi ce-și spuneau.

Dar cînd a pus la loc receptorul în furcă, s-a uitat la mine țintă, cu o lumină stranie în ochi.

Un amestec de invidie, admirație și milă. Avea o expresie nițeluș cam tristă. dar parcă și fericită.

Da, ochii lui exprimau foarte mult. Dar restul feței sale nu exprima nimic.

Mă făcea să mă simt ca un sfânt și totodată ca un diavol.

În după-amiaza aceea, devreme, am plecat de la școală spre casă împreună cu Ralph Priority. I-am povestit lui Ralph ce se întâmplase, iar Ralph a încruntat din sprâncene, cum face el de obicei.

Începusem să mă cam neliniștesc. Ralph îmi împărtășea neliniștea, sporind-ò astfel.

— Ia spune, Chris, crezi c-o să te elimine?

Locomotiva cilindrică se opri în stație cu un șuierat. Am coborât și am pornit agale.

— Nu știu, răspunsei eu.

— Ar fi o mare porcărie, spuse Ralph.

— Poate că am nevoie de o săpuneală psihiatrică zdravănă. Nu mai merge să-mi neglijez studiile în felul ăsta.

În fața casei mele ne-am oprit și ne-am uitat o clipă la cer.

— Stelele nu se văd ziua, spuse Ralph, dar noi le putem vedea, nu-i așa, Chris?

— Așa e.

— O să fim împreună, nu, Chris? Nu te pot da afară acum, fir-ar ai naibii! Sîntem camarazi. N-ar fi corect.

N-am spus nimic, pentru că în gîtlejul meu nu era loc pentru altceva decît un nod enorm.

— Ce-i cu ochii tăi? mă întrebă Ralph.

— A, m-am uitat prea mult la soare. Intră în casă, Ralph!

Cînd am dat drumul la duș în baie am început să chiuim, dar chiotele noastre nu prea erau convingătoare — nici măcar cînd am dat drumul la apa rece.

În timp ce ne uscam la ventilatorul cu aer cald, m-am gîndit la o sumedenie de lucruri. Literatura, îmi spuneam, e plină de oameni care se bat cu niște dușmani crunți, puternici. Ei pun la bătaie inteli-

gența și forța lor împotriva tuturor piedicilor, pînă cînd înving sau sînt înfrinți. Eu, însă, nu aveam în fața mea nici un adversar vizibil. Conflictul se desfășura în întregime în capul meu, lăsîndu-mi vinătăi și răni pe care nu le putea vedea nimeni în afară de mine însumi și de un psiholog. Era totuși la fel de dureros.

— Ascultă, Ralph, i-am spus în timp ce ne îmbrăcam, eu duc un război.

— De unul singur? întrebă el.

— Nu te pot amesteca și pe tine, pentru că e un război personal. De cîte ori nu mi-a spus maică-mea: „Nu mînca atîta, Chris, ochii ți-s mai mari decît stomacul!”

— De un milion de ori mai mari.

— Două milioane. Ei bine, Ralph, parafrazează. Tradu cuvintele astea în felul următor: „Nu mai vedea atîta, Chris, mintea ta e prea mare pentru trupul tău...” E un război între o minte care tînjește după niște lucruri pe care trupul meu nu i le poate da.

— Înțeleg ce vrei să spui cînd afirmi că-i un război personal, rosti Priory, calm, scuturînd din cap. În cazul ăsta, Christopher, sînt și eu în război.

— Știam eu. Mă gîndesc că ceilalți băieți au să renunțe cu timpul. Dar nu cred că noi doi, Ralph, vom renunța vreodată. Cred că vom aștepta mereu.

Ședeam în mijlocul terasei superioare, luminată de soare, a casei și încercam să verificăm niște probleme pe caietele noastre de exerciții. Priory nu se putea concentra. Nici eu de altfel. Priory dădu glas gîndului pe care eu nu cutezam să-l rostesc:

— Chris, Consiliul pentru astronaautică își *selecționează* cadrele. Nu te poți prezenta. Trebuie să *aștepți*.

— Știu.

— Aștepți din momentul cînd ești îndeajuns de matur ca să simți că îți îngheață stomacul la vederea unei rachete trimise spre Lună, pînă cînd ți se trec toți anii, și cu fiecare lună care trece speri că în-

tr-o dimineată un elicopter albastru va coborî din ceruri, pentru a ateriza pe gazonul tău, și că din el va ieși un astronaut elegant care va porni cu pas re-pejor pe alee și va suna la poartă.

— Aștepti elicopterul acela pînă la vîrsta de douăzeci și unu de ani. Atunci, în ultima zi a celui de-al douăzecilea an de viață, bei și rîzi în hohote, spunînd că, zău, tot nu-ți puneai la inimă treaba asta.

Sedeam amîndoi acolo, adînciți în gînduri.

— Nu vreau s-ajung la o astfel de deziluzie, Chris, urmă Priory. Am cincisprezece ani, întocmai ca și tine. Dar dacă voi ajunge la vîrsta de douăzeci și unu de ani fără ca un astronaut să sune la poarta casei unde locuiesc, atunci...

— Știu, știu. Am stat de vorbă cu oameni care-au așteptat degeaba. Și dacă o să pățim și noi la fel, Ralph, ei bine, o să ne îmbătăm amîndoi și pe urmă o să ne angajăm ca hamali la încărcarea vreunui cargou cu destinația Europa.

— Ca hamali, îngînă Ralph, pîlînd.

Pe palier se auziră pași repezi și catifelati — era maică-mea.

— Bună, doamnă ! o întîmpinai eu, surîzînd.

— Hello. Hello, Ralph.

— Hello, Jhene.

Nu părea să aibă mai mult de douăzeci și cinci de ani, în ciuda faptului că mă născuse și mă crescuse, și a faptului că lucra la Biroul guvernamental de statistică. Era o femeie subțire și zveltă, veșnic cu zîmbetul pe buze ; înțelegeam de ce o iubise atît de mult tata pe cînd trăia. Să ai un părinte e mai bine decît nici unul.

Priory se ridică în picioare. Bietul de el, fusese crescut într-un institut de pediatrie !

Jhene se apropie de Ralph și-i atinse fața cu mîna, spunîndu-i :

— Arăți prost. Ce-i cu tine ?

— Nimic, absolut nimic, răspunse Ralph, izbu-tînd să suridă.

Jhene n-avea nevoie de vreun îndemn.

— Poți rămîne la noi peste noapte, Priory, îi spuse. Te vrem printre noi. Nu-i așa, Chris ?

— Bineînțeles.

— M-aș întoarce la institut, spuse Ralph, cam cu jumătate de glas, pe cît mi s-a părut. Dar fiindcă mă rugați, și fiindcă Chris are nevoie de ajutor pentru lecția de semantică de mîine, o să rămîn și-o să-l ajut.

— Ești foarte generos, îi spusei.

— Dar mai întîi, am de făcut cîteva comisioane. Mă întorc într-o oră.

După plecarea lui Ralph, maică-mea mă privi cu atenție, apoi își trecu degetele prin părul meu, cu un gest delicat.

— Se întîmplă ceva, Chris.

Inima mea refuza să se destăinuie. Aștepta.

În cele din urmă deschisei gura, dar Jhene continuă să vorbească :

— Se întîmplă ceva, undeva. Azi am primit la birou două telefoane. Unul de la profesorul tău, iar celălalt de la... nu pot spune de la cine. Nu vreau să spun nimic, pînă nu se întîmplă...

Inima mea începu din nou să vorbească, încet și cu aprindere :

— Atunci nu-mi spune nimic, Jhene. Telefoanele alea...

Jhene îmi prinse mîna între palmele-i calde și catifelate și-mi spuse, privindu-mă țintă :

— Ești atît de tînăr, Chris ! Îngrozitor de tînăr ! Nu i-am răspuns.

— Nu ți-ai cunoscut niciodată tatăl, urmă ea cu ochii strălucitori. Aș fi vrut să-l cunoști. Știi ce era, Chris ?

— Da. Lucra într-un laborator de chimie, mai tot timpul sub pămînt, la mare adîncime.

Maică-mea rosti pe un ton ciudat :

— Da, Chris, tatăl tău lucra adînc sub pămînt, și nu vedea niciodată stelele.

Simțeam că-mi urlă inima în piept.

— O, mamă, mamă...

De ani de zile nu-i mai spusese „mamă“.

A doua zi dimineată, când m-am trezit, odaia era plină de soare, dar canapeaua pe care dormise Priory era goală. Am tras cu urechea. Nu l-am auzit bălăcindu-se sub duș, și nici uscătorul electric nu bîzîia. Priory plecase.

I-am găsit bilețelul prins cu un ac pe ușa glisantă :

„Ne vedem la amiază, la școală. Maică-ta m-a rugat să-i fac un comision. A primit azi-dimineață un telefon și mi-a spus că are nevoie de ajutorul meu. Cu bine, Priory“.

Priory să-i facă un comision Jhenei ?! Ciudat ! Jhene primise un telefon dimineța devreme...

M-am întors în odaia mea și m-am așezat pe canapea. În timp ce ședeam acolo, am auzit glasurile unor băieți care mă strigau de pe terenul de tenis.

— Hei, Chris ! Ai întîrziat !

Mi-am scos capul pe fereastră.

— Vin acum.

— Nu, Chris.

Era maică-mea. Avea un glas liniștit și cam straniu. M-am întors spre ea : stătea în spatele meu, chiar în pragul ușii, cu fața palidă, trasă, marcată de suferință.

— Nu, Chris, repetă ea, încet. Spune-le să se ducă singuri, fără tine, azi.

Băieții continuau, cred, să facă gălăgie afară, dar eu nu-i auzeam. Eram atent doar la mine și la maică-mea, firavă, palidă și sfioasă, în pragul odăii mele. Undeva departe, vibratoarele meteorologice începură să bîzîie și să geamă.

M-am întors încet la fereastră și m-am uitat în jos, la băieți. Erau trei și priveau în sus, cu gurile pe jumătate deschise într-un fel de zîmbet și cu aparatele de semantică în mîinile lor butucănoase.

— Ascultă, începu unul dintre ei — era Sidney.

— Îmi pare rău, Sid. Îmi pare rău, băieți. Duceți-vă fără mine. Nu pot veni azi. Ne vedem mai târziu, da ?

— Salve, Chris !

— Da' ce, ești bolnav ?

— Nu, dar... Duceți-vă fără mine, băieți. Ne vedem mai târziu.

Simțeam că mi se opresc vorbele în gât. M-am întors cu spatele la fețele lor întrebătoare, ațintite în sus, și m-am uitat la ușă : maică-mea nu mai era acolo. Coborîse în tăcere scările. I-am auzit pe băieți depărtându-se, fără prea mult zgomot, spre stație.

În loc să iau liftul, am coborît încet scările.

— Unde-i Ralph, Jhene ? o întrebai pe maică-mea.

Deși se prefăcea că-i absorbită de pieptănarea lungului ei păr bălai cu un pieptene vibrator, îmi răspunse :

— L-am expediat. Nu voiam să fie și el aici în dimineța asta.

— De ce nu m-am dus azi la școală și-am rămas acasă, Jhene ?

— Te rog să nu mă întrebi, Chris.

Înainte de a mai putea spune ceva, am auzit un vuiet în aer. Răzbea chiar prin pereții insonorizați ai casei, ca o săgeată de muzică scînteietoare și mă făcea să vibrez.

Am tras aer în piept. Teama, nesiguranța și îndoiala se spulberară numaidecît.

În clipa cînd am auzit sunetul acela, m-am gîndit la Ralph Priory. *O, Ralph, dac-ai putea să fii și tu aici !* Nu-mi venea nici mie să cred că-i adevărat. Nu-mi venea a crede că aud aievea nota aceea, deși o auzeam cu întreaga mea ființă, cu trupul și cu sufletul, nu doar cu urechile.

Sunetul se auzea acum mai aproape. Mi-era teamă să nu se depărteze. Dar nu se depărtă, ci dimpotrivă, scăzînd în intensitate, coborî în vecinătatea casei noastre, într-un vârtej de petale mari

de lumină și umbră ; am știut atunci că era un elicopter de culoarea cerului. Încetă să mai huruie, iar în tăcerea așternută, maică-mea se aplecă înainte, încordată, lăsînd din mînă pieptenul și ținîndu-și răsufllarea.

În aceeași tăcere, am auzit niște pași grei pe rampa de jos. Niște pași pe care-i așteptasem îndelungă vreme. Niște pași pe care mă temeam că n-o să-i aud niciodată.

Cineva atinse soneria.

Și *am știut* atunci cine era.

Dar singurul gînd ce mi-a trecut prin minte a fost : „Mă, Ralph, ce naiba ți-a venit să pleci tocmai acum, cînd se-ntîmplă toate astea ? Ce ți-a venit ?“

Omul arăta de parcă s-ar fi născut cu uniforma aceea pe el : îi era lipită pe trup ca un al doilea strat de piele, o piele de culoarea sării, smălțată ici-colo cu cîte un punctișor sau o linioară albastră. O uniformă cît se poate de simplă și totuși perfectă, în spatele căreia stătea întreaga forță musculară a Universului.

Numele lui era Trent. Vorbea pe un ton hotărît, într-un fel firesc, mergînd drept la subiect.

Eu stăteam acolo, nemișcat, iar maică-mea stătea în celălalt capăt al încăperii, arătînd ca o fetiță speriată. Stăteam și ascultam. Îmi amintesc doar cîteva frînturi din conversația lor :

— ...gradele supreme, IQ. Percepția A-1, curiozitatea triplu-A. Entuziasmul e necesar pentru durata lungă a învățămîntului, opt ani...

— Da, domnule.

— ...discuții cu profesorii de semantică și psihologie...

— Da, domnule.

— ...și nu uita, domnule Christopher...

Domnule Christopher !

— .. și nu uita, domnule Christopher, că nu trebuie să știe nimeni că ai fost selecționat de către Consiliul pentru astronaucică.

— Nimeni ?

— Mama și profesorul dumitale știu, desigur. Dar nimeni altcineva nu trebuie să afle. S-a înțeles ?

— Da, domnule.

Trent zîmbi liniștit, stînd acolo, cu mîinile-i mari pe șolduri.

— Îți vine să întrebi de ce, nu-i așa ? De ce nu trebuie să le spui prietenilor dumitale ? O să-ți explic. E o formă de protecție psihologică. Noi selecționăm în fiecare an circa zece mii de tineri din miliardele care alcătuiesc populația globului. Din cei zece mii vor ieși, cu opt ani mai tîrziu, trei mii de cosmonauți de diferite specialități. Ceilalți trebuie să se întoarcă în sînul societății. N-au reușit, dar nu are rost ca lumea să știe asta. În general, sînt eliminați încă în primele șase luni, dacă e cazul să fie eliminați. Și e greu să te întorci și să-ți înfrunți prietenii, spunîndu-le că n-ai fost în stare să treci examenul la cea mai importantă profesie din lume. Iată de ce ne străduim să facem mai ușoară întoarcerea.

Mai e însă și un alt motiv. Tot unul psihologic. O jumătate din farmecul copilăriei îl constituie sentimentul superiorității asupra altor copii, gîndul că ești mai tare decît ei într-un fel sau altul. Interzicîndu-ți să le spui camarazilor dumitale, noi îți luăm o jumătate din plăcerea prilejuită de primirea în rîndurile astronauților. În felul acesta știm limpede dacă ai dorit să zbori în spațiu din motive frivole, sau de dragul zborurilor spațiale. Dacă îți alegi această carieră împins de înfumurare ești pierdut. Dacă o alegi pentru că nu poți *altfel*, ești fericit.

Și, întorcîndu-și capul spre maică-mea, îi spuse :

— Îți mulțumesc, doamnă Christopher.

— O întrebare, domnule, îi spusei eu. Am un prieten. Ralph Priory. Locuiește la un institut de pediatrie...

— Nu-ți pot spune, firește, cum e cotate, dar e pe lista noastră, îmi răspunse Trent. E prietenul du-

mitale ? Firește, ai vrea să fii cu el. O să-i verific dosarul. E la un institut, spui ? Asta nu e bine. Dar o să vedem...

— Dacă ați vrea ! Mulțumesc.

— Vino simbătă la cinci după-amiază să mă vezi la rachetodrom, domnule Christopher. Până atunci, tăcere !

Ieși, salutându-ne. Dispăru apoi în cer cu elicopterul. Maică-mea veni repede lângă mine și-mi șopti :

— O, Chris, Chris !

Am rămas multă vreme îmbrățișați, vorbind în șoaptă — ea îmi tot spunea ce bine o să fie pentru amândoi, dar mai ales pentru mine, ce cinste era — la fel ca pe vremuri, când oamenii posteau, și făceau jurămînți, și se duceau la biserică, și tăceau, și se rugau să fie vrednici de credința lor, trăind aidoma călugărilor și preoților multor religii, în locuri depărtate, de unde se întorceau apoi în lume, pentru a duce o viață exemplară și pentru a propovădui credința. Acum era la fel, dar într-o anumită privință acesta era un cin mult mai important, iar eu urmam să fac parte din el ; și chiar dacă nu voi mai fi fiul ei, voi fi al întregii lumi, voi fi tot ceea ce își dorise tatăl meu să fie, dar nu apucase sau nu avusese norocul să devină...

— Așa e, așa e ! șoptii eu. Îți făgăduiesc că o să... Apoi adăugai, stăpînindu-mă : Dar spune-mi, Jhene, cum... cum o să-i comunicăm lui Ralph ? Ce facem cu el ?

— Îi spui că pleci, atîta tot, Chris. Foarte simplu. Nu-i spui mai mult decît atît. O să înțeleagă.

— Bine, Jhene, dar *tu*...

— Da, o să mă simt singură, Chris, îmi tăie ea vorba surîzînd cu blîndețe. Dar o să am munca mea, și-o să-l am pe Ralph.

— Vrei să spui că...

— Îl iau de la institut. O să locuiască aici, după plecarea ta. Asta voiai să-ți spun, nu-i așa, Chris ?

Am dat din cap cu o senzație ciudată, parcă eram paralizat tot.

— Da, asta am vrut să-mi spui.

— O să fie un fiu bun. Aproape la fel de bun ca tine, Chris.

— O să fie strașnic !

I-am spus lui Ralph Priory că plec în Europa, ca să învăț timp de un an într-o școală de acolo și că maică-mea dorește ca el să locuiască la noi, pînă la întoarcerea mea. I-am spus toate astea repede, cu un glas precipitat, de parcă mi-ar fi ars limba. Iar cînd am terminat, Ralph veni la mine și-mi scutură mîna, apoi o sărută pe maică-mea pe obraz și spuse :

— Voi fi mîndru, foarte mîndru.

În chip ciudat, Ralph nu mai întrebă nimic, nici despre motivele plecării, nici despre destinația ei, nici despre durata absenței mele. Singurul lucru pe care-l putu spune, fu :

— Ne-am distrat grozav, nu-i așa ?

Și nu mai scoase o vorbă, ca și cum n-ar fi avut curajul să spună mai mult.

Era vineri seară, după un concert dat în amfiteatrul din centrul orașului, și ne întorceam toți trei acasă — eu, Priory și Jhene — rîzînd.

Nu-mi făcusem bagajul. Priory îmi atrase atenția asupra acestui lucru, în treacăt, fără să insiste. Eu, însă, n-aveam nevoie să-mi fac bagajul, căci toate nevoile mele personale aveau să-mi fie asigurate de altcineva, în următorii opt ani.

Profesorul meu de semantică mă chemă la telefon, ca să-mi ureze noapte bună.

Apoi ne-am dus la culcare. Înainte de a adormi, m-am tot gîndit că fusese ultima noapte petrecută cu Jhene și cu Ralph. Da, chiar ultima.

Și nu eram decît un băiat de cincisprezece ani !

Apoi, pe întuneric, chiar înainte să adorm, Priory se răsuci încet pe canapeaua lui și, întorcîndu-și spre mine fața solemnă, îmi șopti :

— Chris...

Tăcere.

— Chris, ești încă treaz ?

Era ca un ecou stins.

— Da.

— Tu nu mai *aștepti*, nu-i așa, Chris ?

Înțelegeam ce vrea să spună. Nu-i puteam răspunde. I-am spus :

— Sînt groaznic de obosit, Ralph.

Se trase înapoi, se culcă la loc și-mi șopti :

— Așa m-am gîndit, că tu *nu mai aștepti*. E grozav, Chris ! E grozav !

Și întinzînd mîna spre mine, mă ciupi de braț, ușor.

Pe urmă, am adormit amîndoi.

Era sîmbătă dimineață. Băieții zbierau pe-a-îară ; glasurile lor umpleau ceața matinală. L-am auzit pe moș Wickard deschizînd gaura de ventilație și scoțîndu-și afară arma cu gloanțe paralizante.

— Tăceți ! strigă bătrînul către băieți, dar nu părea supărat.

Era tabietul lui de sîmbătă dimineață. Îi auzeam pe băieți chicotind.

Priory se trezi și mă întrebă :

— Chris, să le spun că astăzi nu te duci cu ei ?

— Nu le spune nimic !

Jhene se depărtă de ușă, merse la fereastră și, aplecîndu-se, strigă — părul bălai îi părea prins într-o bentiță de ceață :

— Hei, băieți, Ralph și Chris coboară numai-decît !

— Ce-nseamnă asta, Jhene ? exclamai eu.

Jhene se apropie de noi și ne spuse :

— O să vă petreceți sîmbăta întocmai așa cum vi-o petreceați de obicei, adică împreună cu ceilalți.

— Mă gîndisem să stau cu tine, Jhene.

— Ce fel de sărbătoare ar mai fi, acum ?

Jhene ne servi micul dejun, apoi ne sărută pe obraji și ne împinse afară pe ușă, drept în brațele băieților.

— Băieți, azi nu mergem la rachetodrom.

— De ce să nu mergem, Chris ?

Pe fețele lor se citea o adîncă nedumerire. Era pentru prima oară că nu voiam să merg cu ei acolo.

— Glumești, Chris !

— Sigur că glumește.

— Ba nu glumește deloc, spuse Priory. Vorbește cît se poate de serios. Și nici eu nu vreau să merg. Mergem în fiecare sîmbătă. Devine ceva obositor. Las' că mergem săptămîna viitoare.

— Păi...

Deși era limpede că sînt nemulțumiți, nu se dușeră singuri : fără noi nu mai era, cică, nici o plăcere.

— La naiba, o să mergem săptămîna viitoare !

— Sigur că da. Ce-ai de gînd, Chris ?

Le-am spus ce aveam de gînd.

Ne-am petrecut dimineața jucînd niște jocuri la care renunțasem de multă vreme, apoi ne-am fițit într-un vagonet pe niște linii vechi și ruginite de cale ferată, ne-am plimbat într-o pădurice din afara orașelului, am fotografiat niște păsări, am înotat, iar în tot acest timp eu mă gîndeam la un singur lucru : că e ultima zi.

Am făcut tot ce făceam de obicei sîmbăta — toate prostiile — și nimeni în afară de Ralph nu știa că eu voi pleca. Ora cinci se apropia din ce în ce. La patru, le-am spus „la revedere“ băieților.

— De ce așa devreme, Chris ? Ce faci astă-seară ?

— Treceți pe la mine la opt, le răspunsei. Mergem să vedem noul film cu Sally Gibberts.

— Fain !

Eu și Ralph ne-am dus acasă.

Maică-mea nu era acolo, dar își lăsase o parte din ființa ei, zîmbetul, glasul și cuvintele, imprimate pe o rolă de audio-film pe patul meu ; am luat rola, am vîrit-o în aparat și am proiectat filmul pe perete — părul bălai, fața albă și cuvintele ei rostite cu o voce potolită :

„Nu-mi plac despărțirile, Chris. M-am dus la laborator pentru o lucrare suplimentară. Noroc. Toată dragostea ! Cînd te voi revedea, vei fi un bărbat“.

Asta era tot. Priory aștepta afară, în timp ce eu urmăream filmul — de patru ori mi l-am pus. „Nu-mi plac despărțirile, Chris. M-am dus la laborator... Noroc. Toată dragostea...”

Făcusem eu însumi un film în ajun. L-am lăsat în aparatul de proiecție, unde-l pusesem. Filmul spunea doar „la revedere”.

Priory mă însoți o jumătate din drum. Nu voiam să-l las să se urce cu mine în vehiculul care avea să mă ducă la rachetodrom. I-am spus, strângându-i mâna cu putere :

— Ne-am distrat bine azi, Ralph.

— Da. Ei, Chris, ne vedem sîmbăta viitoare, ce zici ?

— Aș vrea să pot spune „da”.

— Spune „da”, oricum. Sîmbăta viitoare — pădurea, băieții, rachetele, moș Wickard și pușca lui...

Am rîs amîndoi.

— Desigur. Sîmbăta viitoare, devreme. Ai... ai grijă de mama noastră, da, Priory ?

— E o întrebare stupidă, năîngule !

— Așa e.

— Chris !

— Da ?

— O s-aștept. Așa cum ai așteptat și tu, deși acum nu mai trebuie să aștepti. O s-aștept.

— Poate că n-o s-aștepti mult, Priory. Sper că nu.

I-am împuns brațul. Mi l-a împuns și el pe-al meu.

Portiera vagonului se închise. Vehiculul se urni, lăsîndu-l în urmă pe Priory.

Am coborît la rachetodrom. Pînă la clădirea administrației erau vreo cinci sute de iarzi. Mi-au trebuit parcă zece ani ca să-i străbat.

— Data viitoare cînd te voi vedea, vei fi un bărbat...

— Să nu spui nimănui...

— O s-aștept, Chris...

M-am gândit la visele mele. Cu racheta spre Luna. Nu va mai fi doar o parte din mine, o parte a *visului* meu. Voi fi eu însumi o parte din acest vis.

Umblînd așa, mă simțeam mic, mic de tot.

Racheta spre Londra tocmai își lua zborul, în cursa de după-amiază, în vreme ce eu coboram pe rampă spre birouri. Rampa vibra, făcîndu-mi inima să se înfioare.

Începusem să mă maturizez, îngrozitor de repede.

M-am uitat la rachetă, pînă cînd cineva pocni din călcîie, salutîndu-mă în grabă :

— C. M. Christopher ?

— Da, domnule, îngăimai eu. La datorie, domnule.

— Pe aici, Christopher. Pe poarta aceea.

Pe poarta aceea, și dincolo de gard...

De gardul acela, de care ne lipeam fețele, și de care rămîneam agățați, sub vîntul din ce în ce mai cald, uitînd cine sîntem și de unde venim, pentru că visam cine am putea fi și unde am putea ajunge...

Gardul acela, unde stătuseră niște băieți cărora le plăcea să fie băieți, și care locuiau într-un orașel ce le era drag, după cum le erau dragi și școala, și fotbalul, și părinții...

Niște băieți care, în fiecare oră, în fiecare zi, în fiecare săptămînă se gîndeau la flăcări și la stele și la gardul înapoia căruia adăstau... Niște băieți care iubeau mai presus de orice rachetele...

Mamă, Ralph, o să ne revedem ! O să mă întorc !

Mamă !

Ralph !

Și trecui dincolo de gard.

În clipa cînd simți că soarele asfințește și stelele răsar, opri mașina de cosit. Iarba proaspăt tăiată, care-i răcorise fața și trupul, se ofili încetișor. Da, răsăriseră stelele, palide la început, dar din ce în ce mai strălucitoare pe bolta limpede și pustie. Auzi cum se închide ușa ce dădea spre verandă și simți că nevastă-sa îl privește, așa cum privea el însuși noaptea.

— Aproape că-i timpul, rosti ea.

Omul scutură din cap; n-avea nevoie să se uite la ceas. În goana clipelor, se simțea cînd foarte bătrîn, cînd foarte tînăr, cînd înghețat, cînd înfierbîntat. Deodată avu senzația că-i departe, la zeci de mile. Era propriu-i fiu, vorbind cu hotărîre în glas și gesticulînd cu însuflețire, pentru a-și acoperi bătaile inimii și neliniștea ce-l cuprindea în clipa cînd se vîra în uniformă nou-nouță, cînd controla proviziile de alimente, tuburile cu oxigen, casca presurizată și costumul spațial — și își întorcea ochii spre cerul din ce în ce mai plin, așa cum și-i întorceau în noaptea asta toți oamenii de pe Pămînt.

Redeveni grabnic el însuși, tatăl fiului, cu mîinile încheștate pe mînerul mașinii de cosit.

— Vino să te-asezi pe verandă, îl chemă nevastă-sa.

— Trebuie să lucrez.

Ea coborî treptele și porni spre el, pe pajiște.

— Nu-ți face griji din pricina lui Robert, o să se descurce.

— Dar totul e atît de neobişnuit ! se auzi el spunînd. Nu s-a mai făcut niciodată aşa ceva. Gîndeşte-te : o rachetă cu om la bord e lansată azi-noapte pentru a construi prima staţie spaţială ! Dumnezeu, e cu neputinţă ! Nu poate exista nici o rachetă, nici o rampă de lansare, nici o numărătoare inversă, nici un tehnician, iar eu n-am nici un fiu cu numele de Bob. Toată povestea asta e prea fantastică pentru mine !

— Atunci de ce te zgîieşti la cer ?

— Păi, astăzi către prînz, în timp ce mă duceam la birou, am auzit pe cineva rîzînd în hohote. Uluit, am rămas nemişcat ca o stană de piatră în mijlocul străzii : chiar *eu* rîdeam ! De ce ? Pentru că pînă la urmă *ştiam* ce-o să facă Bob în noaptea asta, în sfîrşit, *credeam*. Nu folosesc niciodată cuvîntul „sfînt“, dar aşa mă simţeam — ca un sfînt, în mijlocul străzii aceleia aglomerate. Apoi, pe la jumătatea după-amiezei, m-am surprins fredonînd un cîntec. Îl ştii şi tu : „Roţile se învîrtesc, hăt-departe în văzduh“... Şi iar m-a pufnit risul. Fireşte, e vorba de staţia spaţială, mi-am spus. Roata cea mare, cu spiţele ca nişte ţevi goale, pe care Bob va trăi şase sau opt luni, înainte de a se întoarce pe Pămînt. În drum spre casă, mi-am amintit alte cuvinte ale cîntecului : „Credinţa mină roata cea mică, Dumnezeu împinge roata cea mare...“ Îmi venea să sar în sus, să zbier, să-mi iau eu însumi zborul !

Nevastă-sa îi atinse braţul, spunîndu-i :

— Dacă tot stăm afară, măcar să ne instalăm comod.

Aduseră două balansoare în mijlocul pajiştei şi se aşezară, în vreme ce stelele se topeau într-o pulbere fină, presărată de la o zare la alta.

— E ca şi cum am aştepta focurile de artificii aprinse la Sisley Field, în fiecare an, rosti nevăstă-sa într-un tîrziu.

— Azi-noapte e lume mai multă...

— Mă gîndesc că un miliard de oameni se uită la cer în clipa asta, cu gura căscată.

Așteptau, simțind cum pămîntul se mișcă sub balansoarele lor.

— Cît o fi ceasul ?

— Opt fără unsprezece.

— Totdeauna știi ora exactă — pesemne că ai un ceasornic în cap.

— Astăzi nu pot greși. O să fiu în stare să-ți spun, cu o secundă înainte de lansarea rachetei. Uite ! Avertismentul : încă zece minute !

Văzură cum în partea apuseană a bolții se desfac patru flori de foc roșu care, după ce pîlpîră în vîntul de deasupra deșertului, coborîră în tăcere spre pămîntul menit să le stingă.

În întinericul ce se înstăpînise din nou, soț și soție tăceau, fără să se legene în balansoarele lor.

— Opt minute, spuse el după un timp... Șapte minute...

Apoi, după o pauză parcă mai lungă :

— Șase...

Nevastă-sa, dîndu-și capul pe spate, privi stelele de deasupra ei și șopti :

— De ce ? Închise ochii și spuse apoi : De ce rachetele ? De ce tocmai în noaptea asta ? De ce toate astea ? Aș vrea să știu.

El îi cercetă fața, palidă în reflexele imensului praf stelar al Căii lactee. Deși simțea nevoia să-i răspundă, o lăsă să vorbească.

— Nu-i ca pe vremuri, cînd oamenii întrebau de ce se cațără unii pe muntele Everest, și li se răspundea : Pentru că muntele e acolo... N-am priceput niciodată : pentru mine nu era un răspuns.

„Cinci minute“, se gîndi el. Auzea ticăitul timpului, în ceasul-brățară... „Roțile se învîrtesc... Credința mină roata cea mică... Dumnezeu împinge roata cea mare...“ Patru minute !... Acum oamenii erau instalați în rachetă, ca într-un stup, tabloul de comandă era plin de lumini...

Buzele începură să i se miște.

— Nu știu decît un singur lucru, că e sfîrșitul începutului. Epoca de piatră. Epoca de bronz. Epoca de fier... De aici înainte vom înghesui toate epocile astea sub un singur nume, menit să desemneze vremea cînd oamenii umblau pe pămînt, auzeau cum ciripesc păsările dimineața și mureau de invidie. O vom boteza poate Epoca terestră, sau poate Epoca gravitației. Milioane de ani ne-am luptat cu gravitația. Pe vremea cînd eram doar niște amibe și pești, ne-am luptat ca să ieșim din mare, fără ca gravitația să ne strivească. Ajunși cu bine pe țărm, ne-am luptat ca să stăm în picioare, fără ca gravitația să ne frîgă noua invenție — șira spinării; ne-am zbatut ca să putem umbla fără să ne poticnim, ca să putem alerga fără să cădem. Gravitația ne-a ținut în frîu vreme de un miliard de ani, ne-a batjocorit cu vînturi și nori, cu viermi și lăcuste. Ceea ce e cu adevărat măreț în noaptea asta este faptul că ea marchează sfîrșitul Gravitației și al epocii care-i va purta numele. Nu știu unde anume va fi fixată limita ei, la perși, care visau covoare zburătoare, sau la chinezi, care, în inocența lor, celebrau zilele onomastice și Anul nou cu focuri de artificii și jerbe de flori, sau la vreuna din neverosimile minute ori secunde din era următoare. Dar ne aflăm la capătul unei încercări care a durat un miliard de ani, al unei încercări îndelungate și, pentru noi, oamenii, onorabilă.

Trei minute... două minute și cincizeci și nouă de secunde... două minute și cincizeci și opt de secunde...

— Eu însă tot nu știu de ce, spuse nevastă-sa.

Două minute... *Gata ? gata ? gata ?* Glasul de departe al spicherului de la radio, exclamînd : *Gata ! gata ! gata !* Răspunsurile repezi, stinse, date de cei din racheta zbîrnîitoare. *Verificați ! Verificați ! Verificați !*

Chiar dacă vom da greș cu prima rachetă, din noaptea asta, își spunea, vom trimite încă: una, și

încă una, vom zbura spre toate planetele, iar mai târziu spre toate stelele. Vom continua, pînă cînd cuvintele mari ca „nemuritor“ sau „veșnic“ vor căpăta un sens. Da, cuvinte mari, asta vrem. De cînd e lumea. Din clipa cînd am început să ne mișcăm limba în gură, am întrebat : Ce înseamnă toate astea ? Nici o altă întrebare n-avea noimă, cîtă vreme moartea ne îngheța spinările cu suflarea ei. Dar întrebarea asta se va spulbera, dacă ne vom instala pe zece mii de lumi ce se vor roti în jurul a zece mii de sori străini. Omul va fi la fel de infinit ca și spațiul. El va dăinui, așa cum dăinuie și spațiul, în vecii vecilor. Indivizii vor muri, firește, ca totdeauna, dar istoria noastră se va prelungi departe în timp, atîta cît vom simți nevoia să vedem în viitor ; iar certitudinea că vom supraviețui în veci ne va da sentimentul de siguranță, și răspunsul pe care l-am căutat totdeauna. Dăruieți cu viață, vom putea să păstrăm acest dar și să-l transmitem infinitului. Iată un țel care merită strădania de a-l atinge.

Balansoarele continuau să şușotească în iarbă.

„Un minut.“

— Un minut, rosti el cu glas tare.

— Ah ! oftă nevastă-sa, întinzîndu-și mîna spre a lui. Sper că Bob...

— O să fie bine !

— O, Doamne, ai grijă...

„Treizeci de secunde.“

— Fii atentă acum !

„Cincisprezece, zece, cinci...“

— Fii atentă !

„Patru, trei, doi, unu !“

— Uite ! Uite ! Acolo, acolo !

Se ridicară amîndoi în picioare, cu un strigăt. Balansoarele se răsturnară, căzînd în iarbă. Bărbatul și femeia se legănară, mîinile lor încercară să se găsească, să se prindă. Văzură cum cerul se colorează și strălucește, iar peste vreo zece secunde uriașa cometă țîșni în văzduh, arzîndu-l, stingînd stelele și zburînd ca o flacăra, pentru a deveni o nouă stea în

pulberea Căii lactee, din nou vizibilă. Bărbatul și femeia se țineau de mână, ca și cum s-ar fi poticnit pe marginea unei stînci neverosimil aplecată deasupra unui hău, atît de adînc și de negru, încît părea fără fund. Ridicîndu-și privirile, se auziră suspinînd și plîngînd. Abia după multă vreme se simțiră în stare să vorbească.

— Și-a luat zborul, nu-i așa ?

— Da...

— E în regulă, nu-i așa ?

— Da, da...

— Nu s-a prăbușit, nu ?

— Nu, nu, e în regulă, Bob e în siguranță.

În cele din urmă se depărtară unul de celălalt. El își pipăi fața și-și privi degetele umede, bînguind :

— O să... o să...

Mai așteptară cinci minute, apoi încă zece, pînă ce retina, ecranul întunecos din capetele lor, începu să-i doară de atîta lumină — parcă ar fi fost milioane de bobite de sare scînteietoare. Fură nevoiți să-și închidă ochii.

— Bine, spuse femeia. Acum hai în casă !

El însă nu se putu urni. Doar mîna lui se întinse, parcă de la sine, spre mînerul mașinii de cosit. Înțelegîndu-și gestul, spuse :

— Mai am puțin de lucru...

— Dar nu vezi nimic !

— Ba, văd destul de bine. Trebuie să isprăvesc treaba. Pe urmă o să stăm pe verandă puțin, înainte de a intra în casă.

O ajută să ducă înapoi balansoarele pe verandă, o rugă să se așeze, apoi se întoarse și apucă mînerul mașinii. Mașina. Roțile care se învîrtesc. O mașină simplă, pe care o ții în mîini, pe care o împingi înainte, și înapoia căreia umbli filozofînd în tihnă. Zgomotul ei, urmat de o liniște caldă. Huruit de roți, urmat de pasul catifelat al gîndului.

Sînt bătrîn, am un miliard de ani, își spuse. Am un minut, adică. Sînt înalt de un centimetru, ba nu,

împinse mașina. În jurul lui cădea iarba, roșină moale. Îi adulmecă mireasma, îmbătându-se cu ea, simțind că, prin el, întreaga omenire se scaldă în sfârșit în apele răcoroase ale izvorului tinereții.

În timp ce se scaldă astfel, își aminti din nou cîntecul acela despre roți, care spunea că harul și credința sînt undeva, în mijlocul acestui cer, unde o singură stea cuteza acum să se miște, printre milioanele de stele încremenite.

Apoi încetă să mai cosească iarba.

FLUIERUL DE CEAȚĂ

Acolo, departe de uscat, înconjurați de apa rece, așteptam în fiecare noapte venirea ceței ; și ea venea, iar noi ungeam cu ulei mașinăria de aramă și aprindeam farul de sus, din foișorul de piatră. Simțindu-ne ca două păsări pe bolta cenușie, McDunn și cu mine trimiteam raze roșii, apoi albe, și iarăși roșii, în calea navelor singuratice. Iar dacă ele nu ne zăreau lumina, rămânea întotdeauna Vocea noastră, strigătul puternic și profund al fluierului nostru de ceață, care vibra prin zdrențele negurii, punînd pe fugă pescărușii speriați, ce se risipeau ca niște pachete de cărți de joc, și stîrnind valurile, înalte și spumegînde.

— Ducem o viață de pustnici, dar te-ai obișnuit cu ea, nu-i așa ? mă întrebă McDunn.

— Da, îi răspunsei. Slavă Domnului, ești un om vorbăreț.

— Mîine e rîndul tău să te duci pe uscat, spuse el, zîmbind. Ca să dansezi cu fetele și să bei gin.

— La ce te gîndești, McDunn, cînd te las aici singur ?

— La tainele mării.

McDunn își aprinse luleaua. Era pe la orele șapte și un sfert, într-o seară rece de noiembrie ; în turn era cald, farul își răsucea coada în sute de direcții, fluierul de ceață bîzîia în gîtlejul lung al turnului. Nu exista nici un orășel pe coastă, pînă la o distanță de o sută de mile mai la vale, doar un drum care șerpuia singuratic spre mare, printr-un tărîm pustiu, un drum cu cîteva mașini, iar pînă la stîncă

noastră erau două mile de apă rece, brăzdată în răstimpuri de câte o navă.

— Tainele mării, repetă McDunn visător. Știi, oceanul e ca un fulg uriaș de zăpadă, cel mai fantastic fulg de zăpadă. Se dă de-a dura și se umflă mereu, căpătînd mii de forme și culori, fiecare unică în felul ei. Ciudat. Într-o noapte, cu ani în urmă, eram singur aici, și deodată toți peștii mării au ieșit la suprafață. Ceva îi făcea să înoate spre golf și să rămîină aici, parcă tremurînd, și zgîindu-se la lumina roșie, albă și iarăși roșie a farului, încît le puteam vedea ochii caraghioși. M-am înfiorat. Semănau cu o coadă de păun mare, care se tot mișca. Pînă la miezul nopții au stat acolo. Apoi, fără zgomot, milioanele alea de pești dispărură. Poate că veniseră aici anume ca să se închine la ceva — așa îmi făcea impresia. Ciudat. Gîndește-te însă cum le apare lor turnul ăsta, care se înalță la șaptezeci de picioare deasupra apei, cu lumina divină țîșnind dintr-însul, și cu vocea lui de căpcăun. Peștii aceia n-aveau să se întoarcă niciodată, dar nu crezi că, un timp, li s-a părut că sînt în prezența unei Ființe Supreme?

Înfiorat, m-am uitat la întinsa pajiște verde a mării, care se pierdea spre Nicăieri.

— A, marea e plină de taine !

McDunn clipi din ochi, pufăind nervos din pipă. Toată ziua fusese nervos, fără să-mi spună de ce.

— Căci, în ciuda tuturor mașinărilor noastre și a așa-ziselor submarine, vor mai trece încă zece mii de secole pînă să punem piciorul pe fundul real al pămînturilor scufundate, în împărățiile de basm de acolo, și pînă să cunoaștem *adevărata* groază. Gîndește-te, acolo, în adînc, e încă anul 300 000 înainte de Cristos. În vreme ce noi defilam, cu surle și trîmbițe, pe pămînt, tăindu-ne unii altora țările și capețele, ei trăiau în adîncurile reci ale mării, la douăsprezece mile sub suprafața ei, într-o eră la fel de străveche precum barba unei comete.

— Da, e o lume veche.

— Vino cu mine. Am să-ți arăt ceva, ceva deosebit.

Am urcat cele optzeci de trepte, vorbind pe îndelete. Când am ajuns sus, McDunn a stins lumina, ca să alunge reflexele din geamurile mate. Ochiul enorm al farului se răsucea cu grație, zumzăind, în găvanul lui bine uns. Fluierul de ceață șuiera ritmic, la fiecare cincisprezece secunde.

— Face zgomot ca un animal, nu-i așa? îmi spuse McDunn, scuturînd din cap. Ca un animal uriaș și singuratic, urlînd în nopte. Stînd aici, pe muchea a zece miliarde de ani, strigă către Adîncuri : Sînt aici, sînt aici, sînt aici ! Iar Adîncurile îi răspund, da, îi răspund.... Te afli aici de trei luni, Johnny, așa că e mai bine să te pregătesc. Cam în această perioadă a anului, adăugă el scrutînd întunericul și ceața, farul e vizitat de *ceva*.

— Cîrduri de pești, ca alea despre care-mi vorbeai ?

— Nu, e altceva. Nu ți-am spus pînă acum, pentru că ai fi putut crede că-s ȋicnit. Dar în seara asta trebuie să-ți spun, nu mai pot amîna, deoarece, dacă nu mă-nșală calendarul de anul trecut, noaptea asta e chiar noaptea cînd trebuie să se arate. N-o să intru în detalii, va trebui să vezi cu ochii tăi. Așază-te aici. Dacă vrei, mîine poți să-ți faci bagajul și să pleci cu șalupa, să-ți ~~iei~~ mașina parcată pe dana pentru bărci și să pornești spre vreun orașel din interior, cu luminile aprinse. N-o să te împiedic, nici n-o să te mustru. S-a mai întîmplat și acum trei ani, dar acum e prima seară că am pe cineva lîngă mine, ca să verifice. Așteaptă și fii atent.

Trecu o jumătate de ceas, în care timp am schimbat doar cîteva șoapte. Pe urmă, cînd am obosit să tot așteptăm, McDunn începu să-mi vorbească de ideile lui. Avea anumite teorii, chiar în legătură cu fluierul de ceață.

— Într-o zi, cu mulți ani în urmă, un om mergea pe ȋărmul rece și întunecat, ascultînd vuietul oceanului. „Avem nevoie de un glas care să răsune peste

ape, ca să avertizeze navele, își spunea el. Voi făuri eu însumi un astfel de glas. Un glas ca timpul și ca ceața ; un glas ca un pat gol ce stă lângă tine toată noaptea, ca o casă goală căreia îi deschizi ușa, sau ca niște copaci desfrunziți, toamna. Un sunet ca acela scos de păsările care zboară spre miazăzi, cîrîind, ca al vîntului de noiembrie sau ca al mării ce se izbește de țărmul rece și aspru. Voi făuri un sunet atît de solitar, încît să nu scape auzului nimănui, un sunet la auzul căruia orice om să înceapă a plînge în adîncul sufletului, simțind că focul căminului său e mai fierbinte ; un sunet care, auzit de la distanță, să-i facă pe oameni să se bucure că trăiesc într-o casă. Voi făuri un aparat sonor, căruia oamenii îi vor da numele de fluier de ceață, un aparat al cărui sunet să-i facă să simtă jalea veșniciei și amărăciunea vieții prea trecătoare.“

În clipa aceea se auzi fluierul de ceață.

— Am născocit povestea asta, pentru a încerca să-ți explic de ce ființa aceea se întoarce în fiecare an la Far. Cred că vine la chemarea fluierului de ceață...

— Bine, dar...

— Sst ! mă întrerupse McDunn. Uite colo !

Și-mi făcu semn cu capul spre adîncurile mării. Ceva înota spre Far.

După cum am mai spus, era o noapte rece ; în turn era frig, lumina se aprindea și se stingea, iar fluierul de ceață își tot trimitea chemările prin vâlătuții de negură. Nu puteai vedea departe, și nici deslușit, dar zăreai totuși marea adîncă mișcîndu-se în preajma pămîntului noptatic, neted și liniștit, de culoarea noroiului. În turnul înalt nu eram decît noi doi, și iată că deodată am zărit — foarte departe la început — o încrețitură, urmată de un val, apoi un vîrtej de spumă. Și deodată, la suprafața apei reci ieși un cap, un cap mare, tuciuriu, cu niște ochi enormi, urmat de un gît interminabil ! Capul se ridica la vreo patruzeci de picioare deasupra apei, pe un gît zvelt, tuciuriu și frumos. Abia atunci ieși la

iveală din adâncuri și trupul, ca o insuliță de coral negru, cu scoici și crustacee. Monstrul își scutură coada. Cred că, de la cap la coadă, avea o lungime de nouăzeci pînă la o sută de picioare.

Nu mai știu ce am spus, dar am spus ceva.

— Liniștește-te, băiete, liniștește-te! îmi șopti McDunn.

— E cu neputință! am blîguit eu.

— Nu, Johnny, *noi* sîntem cu neputință. E așa cum a fost cu zece milioane de ani în urmă. *El* nu s-a schimbat. *Noi* și pămîntul ne-am schimbat, am devenit imposibili. Da, *noi*!

Monstrul înota încet, cu o mișcare maiestuoasă, departe pe apele înghețate. Fuiore de ceață tot zburau în jurul lui, atingîndu-l în treacăt. Unul dintre ochii monstrului prinse și reținu lumina farului nostru — roșie, albă, roșie, albă — și ne-o trimise înapoi, ca pe-un disc azvîrlit pe sus, cuprinzînd o solie într-un cod primitiv. Era la fel de tăcut ca și ceața prin care înota.

— O fi vreun dinozaur! exclamai eu, ghemuindu-mă pe podea și ținîndu-mă de balustrada scării.

— Da, unul din specia dinozaurilor.

— Dar specia s-a stins!

— Ba nu, s-a ascuns numai, în adîncurile oceanelor. În cele mai adînci dintre adîncuri. Spune, Johnny, nu-i așa că e sugestiv acest cuvînt — *Adîncuri*? Într-un asemenea cuvînt simți toată răceala, și întunecimea, și adîncimea lumii.

— Ce ne facem?

— Ce să facem? Nu putem pleca, avem slujba noastră. Și apoi, sîntem mai la adăpost aici decît pe orice șalupă care-ar încerca să tragă la mal. Ființa asta e mare cît un distrugător, și aproape la fel de rapidă.

— Dar de ce vine tocmai *aici*?

În clipa următoare am aflat și răspunsul.

Fluierul de ceață își rosti chemarea.

Iar monstrul îi răspunse.

Un strigăt răzbea printr-un milion de ani de apă și ceață. Un strigăt atît de chinuit și de solitar, încît m-am cutremurat tot. Monstrul striga către turn. Fluierul de ceață răsuna. Monstrul mai scoase un strigăt. Fluierul de ceață sună. Monstrul își deschise botul enorm și colțos, iar sunetul ce ieși din el era însuși sunetul fluierului de ceață. Un sunet solitar, intens și depărtat. Sunetul singurătății, al pustietății oceanului, al nopții reci. Acesta era sunetul.

— Știi acum de ce vine aici ? îmi șopti McDunn.
Am dat din cap.

— Tot anul, monstrul ăsta nefericit se ține departe, la vreo mie de mile pe mare, poate la o adîncime de douăzeci de mile, și așteaptă — poate că are un milion de ani în cîrcă. Gîndește-te, așteaptă de un milion de ani ! Tu ai fi în stare să aștepți atîta ? Poate că-i ultimul din specia lui. Așa îmi face impresia. În orice caz, cu cinci ani în urmă au venit aici niște oameni și au înălțat acest far. Și fluierul lor de ceață a început să sune, trimițîndu-și chemările spre locul unde monstrul stătea scufundat în somn și-n amintirile unei lumi în care existau mii de ființe aidoma lui, nu ca acum, cînd e singur, singur într-o lume ce nu-i făcută pentru el, o lume în care trebuie să se ascundă. Dar semnalele fluierului de ceață se aud și se sting, iar monstrul se urnește din fundul mîlos al oceanului, ochii lui se deschid ca lentilele unui aparat fotografic, întreaga lui ființă se mișcă, încet-încet, pentru că pe umeri îi atîrnă povara grea a oceanului. Fluierul de ceață răsună, familiar, prin sute de mile de apă, cazanele din pîntecele monstrului se încing, și iată-l că începe să se ridice, încet-încet, la suprafață. Hrănindu-se cu sumedenie de scrumbii, crevete și meduze, se ridică lent, în lunile de toamnă, în septembrie, cînd începe ceața, în octombrie, cînd ceața se face mai deasă, iar fluierul își întetește chemările, și iată că, tîrziu în noiembrie, după ce a tot urcat cîteva picioare în fiecare oră, ajunge aproape de suprafață. Trebuie să se miște încet, căci ar exploda dacă ar

ieși numaidecît la suprafață. Îi trebuie trei luni întregi ca să se ridice la suprafață, și apoi încă multe zile ca să înoate prin apele reci pînă la Far. Iată-l așadar, Johnny, pe cel mai uriaș monstru al creațiunii, aici, în noapte. Farul îl cheamă, cu gîtul lui lung ca și al său, răzbind deasupra apei, cu un trup la fel ca al său și — mai ales — cu un glas la fel ca al său. Înțelegeți acum, Johnny, înțelegeți ?

Fluierul de ceață se auzi din nou.

Monstrul îi răspunse.

Îl vedeam și știam — un milion de ani de așteptare în singurătate, a unei ființe care n-avea să se mai întoarcă niciodată. Un milion de ani de surghiun în fundul mării, un timp lipsit de noimă, căci cerul se golea de păsările-reptile, mlaștinile se zvîntau pe continente, ursul și tigru cu colți de spadă se scufundau în iadul lor, iar oamenii alergau ca niște furnici albe pe dealuri.

Fluierul de ceață răsună din nou.

— Anul trecut, urmă McDunn, făptura aceea a înotat toată noaptea, de jur împrejur, de jur împrejur. Nu cuteza să se apropie prea mult, cred că era perplexă. Sau poate i-era teamă. Și nițeluș ciudă, pentru că bătuse atîta drum. Dar a doua zi, pe neașteptate, ceața s-a ridicat, iar soarele a răsărit din nou, pe un cer albastru ca o icoană. Iar monstrul a înotat departe de căldură și liniște, și nu s-a mai întors. Presupun că a stat și-a meditat un an de zile, cumpănind pe toate fețele cele văzute.

Monstrul era acum la numai vreo sută de iarzi, și striga la fluierul de ceață, care striga la el. Cînd lumina farului îi atinse, ochii monstrului scăpărară ca focul și ca gheața, ca focul și ca gheața.

— Așa e viața, conchise McDunn. Cineva așteaptă întotdeauna pe un altul, care nu se mai întoarce niciodată acasă. Întotdeauna o ființă iubește pe alta, mai mult decît aceasta o iubește pe ea. Iar după un timp îți vine să distrugi ființa pe care o iubești, ca să nu te mai facă să suferi.

Monstrul înota spre Far.

Fluierul de ceață răsună din nou.

— Să vedem ce se întâmplă, îmi spuse McDunn. Și deconectă fluierul de ceață.

Tăcerea ce se așternu în clipele următoare era atât de intensă, încît ne puteam auzi bătăile inimii în clopotul de sticlă al turnului; auzeam parcă și mișcarea lină, uleioasă, a luminii.

Monstrul se opri ca înghețat. Ochiul lui enorm ca niște lanterne clipiră. Botul i se căscă. Și scoase un fel de muget, ca bubuitul unui vulcan. Începu apoi să-și scuture capul încolo și înapoi, ca și cum ar fi vrut să caute sunetele pierdute acum în ceață. Zgîindu-se la Far, mugi din nou. Apoi ochii i se aprinseră. Ridicîndu-se și bătînd apa, se năpusti spre turn, cu furie.

— McDunn, conectează la loc fluierul ! îi strigai.

McDunn căută pe bijbiite comutatorul, dar chiar în clipa cînd îl nimeri, monstrul se ridică iarăși. I-am zărit labelle uriașe abătîndu-se spre turn, aidoma unor pești strălucind în năvodul de lumină dintre gheare. Ochiul enorm din partea dreaptă a capului său zbuciumat scăpăra în fața mea ca un cazan, în care aș fi putut să mă prăbușesc urlînd. Turnul se zgudui. Fluierul de ceață țipă, monstrul urlă și, îmbrățișînd turnul, izbi în sticlă, care se sparse deasupra noastră.

McDunn îmi strigă, apucîndu-mă de braț :

— Repede, jos !

Turnul se legănă, tremură și începu să cedeze. Fluierul de ceață și monstrul urlau. Coborîrăm scările, poticnindu-ne, gata-gata să cădem.

— Repede !

Am ajuns jos, în clipa cînd turnul se prăvălea spre noi. Ne-am ghemuit sub scări, în mica pivniță de piatră. Aceasta începu să se cutremure, sub ploaia de stînci abătute asupra ei. Fluierul de ceață încetă brusc să mai țipe. Monstrul se lăsă cu toată greutatea pe turn. Turnul se năru. Eu și McDunn am îngenunchat unul lîngă altul, ținîndu-ne strîns, în timp ce lumea noastră sărea în aer.

Cînd se isprăvi totul, nu mai rămase nimic altceva decît beznă, și apa care clipea izbîndu-se de pietre. Și celălalt sunet.

— Ascultă ! îmi spuse McDunn liniștit. Ascultă !

Am așteptat o clipă. Apoi am auzit. Întîi o bolboroseală ca aceea făcută de aerul absorbit de un tub uriaș, apoi bocetul jalnic și desperat al monstrului solitar se revărsă în valuri asupra noastră ; duhoarea gretoasă a trupului său umplea văzduhul, la un pas de pivnița noastră. Monstrul deschise botul și gemu. Turnul nu mai era. Lumina nu mai era. Farul care-l chemase pe monstru de la o distanță de un milion de ani, nu mai era. Iar monstrul își deschidea botul, scoțînd niște sunete grozave. Sunetele unui fluier de ceață. În noaptea aceea, oamenii de pe navele care vor fi trecut în largul mării, și care nu vor fi zărit lumina, și nimic altceva, își vor fi spus, auzind sunetele acelea : E fluierul de ceață al Farului singuratic din golf. Totu-i în ordine. Înseamnă că am ocolit promontoriul.

Așa au mers lucrurile pînă la capătul nopții.

Soarele era fierbinte și strălucea galben în după-amiaza zilei următoare, cînd echipa de salvare veni să ne scoată din pivnița noastră acoperită de stînci.

— Turnul s-a prăbușit, le spuse McDunn pe un ton grav. S-a prăbușit din cauza unor fisuri provocate de valuri.

Și mă ciupi de braț.

Nu era nimic de văzut. Oceanul era calm, cerul albastru. Dar din materia verzuie ce acoperea pietrele turnului prăbușit și stîncile de pe țărm, emana o duhoare de alge. O mulțime de muște bîzîiau prin preajmă. Oceanul spăla țărmul golaș.

Peste un an fu construit un nou far, dar între timp eu căpătasem o slujbă în orașel, o nevastă și o casuță plăcută, care, în nopțile de toamnă, răspîndea o lumină gălbuie ; ușile i-erau încuiate, pe horn ieșea fum. Cît despre McDunn, rămăsese șef peste noul far, construit din beton armat, potrivit pro-

farul cel nou a fost gata în noiembrie. Într-o seară, târziu, m-am dus singur cu mașina, mi-am parcat-o, apoi am privit întinderea cenușie a apelor și am ascultat de departe semnalele noului fluier de ceață — o dată, de două ori, de trei ori, de patru ori pe minut.

Monstrul ?

- N-avea să se mai întoarcă niciodată.

— S-a dus, îmi spuse McDunn. S-a dus înapoi în Adîncuri. A învățat că în lumea asta nu poți iubi nimic prea mult. S-a întors în Adîncuri ca să aștepte încă un milion de ani. Săracul de el ! Așteaptă și tot așteaptă acolo, în timp ce omul vine și pleacă, pe planeta astă mărunță și jalnică ! Așteaptă și așteaptă !

Ședeam în mașină și ascultam. Nu puteam vedea farul sau lumina din golful singuratic. Auzeam însă fluierul, fluierul de ceață. Suna ca glasul monstrului.

Ședeam acolo, și aș fi vrut să pot spune ceva.

Fiorello Bodoni se trezea adeseori noaptea pentru a asculta gemetele rachetelor pe cerul întunecat. Se depărta tiptil de pat, sigur că nevastă-sa doarme, și ieșea afară în noapte. Măcar pentru cîteva clipe scăpa de mirosul de mîncare rîncedă din căsuța de pe malul rîului. Își lăsa, o clipă, sufletul să zboare singur prin spațiu, pe urmele rachetelor.

În noaptea asta, stătea pe jumătate gol în întuneric și se uita la șuvoaiele de foc care bolboroseau în văzduh : rachetele, în drumul lor lung spre Marte, Saturn și Venus.

— Va să zică așa, Bodoni !

Acesta tresări.

Pe o ladă, lîngă rîul domol, ședea un bătrîn care se uita și el la rachete, în tăcerea nopții.

— A, dumneata erai, Bramante ?

— În fiecare noapte vii aici, Bodoni ?

— Doar ca să respir aer curat.

— Da ? Eu unul vin ca să văd rachetele, zise bătrînul Bramante. Eram un băiețaș cînd au început. Au trecut de-atunci optzeci de ani, și n-am pus niciodată piciorul într-o rachetă.

— Eu o să călătoresc odată și-odată într-o rachetă, spuse Bodoni.

— Ești nebun ! exclamă Bramante. N-o să poți călători niciodată. Lumea asta e a oamenilor bogați. Bătrînul își scutură capul încărunțit și adăugă : În tinerețea mea, ziarele scriau cu litere de foc : „LUMEA VIITORULUI ! Știință, Confort și Viață Modernă pentru toți !“... Ha ! Ha ! Optzeci de ani...

Viitorul a devenit Azi ! Și zburăm noi oare în rachete ? Nu ! Trăim în cocioabe întocmai ca strămoșii noștri.

— Poate că fiii mei, zise Bodoni.

— Nu ! Nici fiii fiilor tăi ! răcni bătrînul. Bogașii sînt cei care au și vise, și rachete !

Bodoni șovăi o clipă, apoi spuse :

— Bătrîne, am pus deoparte trei mii de dolari. Mi-au trebuit șase ani ca să-i strîng. Pentru a-i investi în utilajul de care am nevoie în meseria mea. Dar de-o lună încoace, sînt treaz în fiecare noapte. Ascult vuietul rachetelor și mă gîndesc. Iar în noaptea astă m-am hotărît. Unul dintre noi va zbura spre Marte !

Ochii lui negri străluceau.

— Ești un prost ! îl repezi Bramante. Cum o să puteți alege ? Care dintre voi o să zboare ? Dacă zbori tu, nevastă-ta te va urî, pentru că vei fi mai aproape de Dumnezeu, în spațiu. Cînd, peste mulți ani, o să-i povestești despre uimitoarea ta expediție, n-o s-o roadă invidia ?

— Nu, nu !

— Ba da ! Dar copiii tăi ? Își vor aminti ei oare cu recunoștință de tătîcul lor, care-a zburat spre Marte în vreme ce ei au rămas pe Pămînt ? Ce țel absurd le-ai fixa băieților ?! S-ar gîndi toată viața la rachetă. N-ar mai putea să doarmă, de dorul ei, la fel ca și tine acum. Ar prefera să moară decît să renunțe la zbor. Nu le pune în față un asemenea țel, te previn ! Lasă-i să se împace cu sărăcia lor. Îndreaptă-le privirea spre mîinile lor și spre atelierul tău, nu spre stele.

— Bine, dar...

— Să presupunem c-ar zbura nevastă-ta. Ce-ai simți tu, știind că ea a *văzut* și tu nu ? Ea ar căpăta o aureolă de sfîntă. Ai ajunge să te gîndești s-o arunci în rîu. Nu, Bodoni, mai bine cumpără-ți un concasor, de care ai oricum nevoie, și zdrobește-ți visele, prefă-le în țândări !

Bătrînul se depărtă, privind spre rîu, în ale cărui ape se răsfrîngea cerul străbătut de rachete.

— Noapte bună, îi spuse Bodoni.

— Somn ușor, răspunse celălalt.

Cînd pîinea prăjită sări din grătarul de argint, Bodoni aprcae că țipă. Nu închisese ochii toată noaptea. Printre copiii lui nervoși, alături de nevastă-sa masivă ca un munte, se zbuciumase, privind în gol. Bramante avea dreptate. Mai bine ar fi investit banii. De ce să-i pună deoparte pentru călătoria în spațiu, cînd un singur membru al familiei ar fi putut să zboare cu racheta, în timp ce restul s-ar fi chinuit pe Pămînt, pradă unor doruri mistuitoare ?

— Fiorello, mănîncă-ți pîinea prăjită, îi spuse nevastă-sa.

— Mi-e gîtul uscat, Maria, îi răspunse Bodoni.

Copiii dădură buzna în odaie — cei trei băieți bătîndu-se pentru o rachetă — jucărie, iar cele două fete purtînd în brațe niște păpuși făcute după chipul și asemănarea locuitorilor de pe Marte, Venus și Neptun — manechine verzi, cu cîte trei ochi galbeni și cîte douăsprezece degete.

— Am văzut racheta cum zboară spre Venus ! strigă Paolo.

— Tii, ce-a mai vîjîit cînd și-a luat zborul ! șuieră Antonello.

— Copii ! zbieră Bodoni, ducîndu-și mîinile la urechi.

Se zgîiră la el : i se întîmplă rareori să zbiere. Bodoni se ridică de la masă.

— Luați aminte cu toții, le spuse el. Am destui bani ca să plătesc costul unei călătorii spre Marte, pentru unul dintre noi.

Începură să chiuie în cor.

— Înțelegeți ? Unul dintre noi. Care să fie ?

— Eu, eu, eu ! strigară copiii.

— Tu, spuse Maria.

— Ea tu ! îi răspunse Bodoni.

Tăcură toți.

Copiii își schimbă gîndul.

— Să plece Lorenzo — e cel mai mare.

— Să plece Miriamne — e fată.

— Gîndește-te ce-ai putea să vezi acolo, îi spuse Maria soțului ei, dar cu un glas tremurător și cu o privire stranie. Meteorii, ca niște pești. Universul. Luna. Trebuie să plece unul care să poată povesti la întoarcere. Tu știi să povestești.

— Prostii ! Tu știi să povestești la fel de bine.

Toți tremurau.

— Uitați-vă, spuse Bodoni, stînjedit.

Și, rupînd niște paie de diferite lungimi dintr-o mătură, adăugă :

— Paiul cel mai scurt cîștigă. Alegeți !

Și le întinse paiele, în pumnul strîns.

Începură să tragă, solemn, paiele, pe rînd.

— Un pai lung.

— Un pai lung.

— Un pai lung.

Copiii isprăviseră.

În încăpere se făcuse liniște.

Rămîneau două paie. Bodoni simți un junghi în inimă.

— Hai, Maria, șopti el.

Maria trase un pai.

— Paiul scurt, spuse ea.

— Mama pleacă în Marte ! oftă Lorenzo, pe jumătate bucuros, pe jumătate trist.

Bodoni încercă să surîdă :

— Felicitări. Chiar azi o să-ți cumpăr biletul.

— Așteaptă, Fiorello...

— Poți pleca săptămîna viitoare, șopti el.

Maria văzu ochii triști ai copiilor ațintiți asupra ei și zîmbetele atîrnate sub nasurile lor mari și drepte. Îi dădu înapoi paiul lui Bodoni, spunîndu-i :

— Nu pot pleca pe Marte.

— De ce nu ?

— O să fiu ocupată c-un nou copil.

— Cum ?!

Ea nu se uită în ochii lui cînd îi răspunse :

— În starea asta, n-ar avea rost să călătoresc, Bodoni o apucă de cot.

— Vorbești serios ?

— Să tragem din nou la sorți.

— De ce nu mi-ai spus înainte ? o întrebă el, neîncrezător.

— Am uitat.

— Maria, Maria ! murmură el, dezmierdîndu-
fața. Apoi se întoarse către copii : Trageți din nou .

Paolo trase paiul cel scurt.

— O să plec spre Marte ! exclamă el, ținînd
ca un apucat. Mulțumesc, tată !

Ceilalți copii se depărtară.

— E grozav, Paolo !

Paolo încetă să zîmbească și-și privi părinții,
frații și surorile.

— Eu pot să plec, nu-i așa ? îi întrebă el, cu un
glas nesigur.

— Firește.

— Și o să mă mai iubiți, cînd o să mă-ntorc ?

— Firește.

Paolo scutură din cap, privind prețiosul pai din
mîna-i tremurătoare. Apoi îl azvîrli cît colo.

— Uitasem. Începe școala. Nu pot pleca. Trageți
din nou la sorți.

Ceilalți, însă, nu mai voiau să tragă la sorți. Pă-
reau coplesii de o adîncă tristețe.

— Nici unul dintre noi nu vrea să zboare, spuse
Lorenzo.

— E mai bine așa, zise Maria.

— Avea dreptate Bramante, conchise Bodoni.

Cu mîncarea nedigerată, Fiorello Bodoni lucra
în atelierul lui, tăind metal, topindu-l, turnîndu-l
în lingouri folositoare. Salopeta i-era zdrențuită : de
douăzeci de ani încoace, concurența îl ținuse pe mu-
chea primejdioasă a mizeriei.

Era o dimineață foarte urîță.

După-amiază, un individ intră în atelier și-i spuse :

— Ascultă, Bodoni, am ceva metal pentru dumneata.

— Ce fel de metal, domnule Mathews ? îl întreabă Bodoni, distrat.

— O rachetă. Dar ce ? N-ai nevoie de ea ?

— Ba da ! spuse Bodoni, apucându-l de braț pe individ, cu o privire năucă.

— Bineînțeles, e doar o machetă, zise Mathews. Cînd se fabrică o rachetă, știi, se construiește mai întîi un model în mărime naturală, din aluminiu. Ai putea să câștigi binișor topind-o. Ți-o vînd pentru două miare...

— N-am atîția bani, răspunse Bodoni, lăsînd mîna în jos.

— Îmi pare rău. Credeam că ți-ar fi de folos. Data trecută mi te-ai plîns că toată lumea te concurează. Mă gîndeam să-ți vînd vechitura asta. Atunci...

— Am nevoie de utilaj nou. Pentru asta am economisit bani.

— Înțeleg.

— Dacă ți-aș cumpăra racheta, n-aș fi în stare nici măcar s-o topesc. Cuptorul meu pentru aluminiu s-a spart săptămîna trecută...

— Desigur.

— N-aș putea folosi racheta dacă ți-aș cumpăra-o.

— Știu.

Bodoni închise ochii, apoi îi deschise și-l privi pe domnul Mathews.

— Dar sînt un mare prost. O să scot banii de la bancă și o să ți-i dau.

— Păi, dacă nu poți topi racheta...

— Dă-mi-o ! spuse Bodoni.

— Bine, dacă spui... Astă-seară ?

— Astă-seară ar fi strașnic, zise Bodoni. Da, aș dori să am astă-seară o rachetă.

Ieșise luna. Racheta era albă, în atelier. Avea albeața lunii și albastrimea stelelor. Bodoni se uita

la ea, ca îndrăgostit. Ar fi vrut s-o dezmierde și să se ghemuiască lângă ea, să-și lipească obrazul de ea și să-i destăinuie toate dorințele tainice ale inimii sale.

— Ești a mea, îi spuse, privind-o. Chiar dacă n-o să te urnești și n-o să scuipi foc niciodată, și-o să rămii aici, ruginind vreme de cincizeci de ani, ești a mea !

Racheta mirosea a timp și a depărtări. Parcă ar fi fost un orologiu. Avea gingășia unui ceas elvețian. Îți venea s-o pui în buzunar.

— Aș putea să dorm aici în noaptea asta, șopti Bodoni ațîțat.

Se așază în jilțul pilotului.

Atinse o manetă.

Începu să fredoneze cu gura închisă, cu ochii închiși.

Cîntecul se întetea, din ce în ce mai puternic și mai sălbatic, vibrînd în el, făcîndu-l să se aplece tot mai mult, împingîndu-l, o dată cu racheta, într-o tăcere vuitoare, ca un scrișnet metalic, în vreme ce degetele îi zburau peste tabloul de comandă, iar ochii îi fremătau. Cîntecul acesta crescînd pînă deveni o flacără, o forță năprasnică, o stihie care amenința să-l frîngă în două. Gîfîind, fredona mereu, fără să se oprească — nu se putea opri — trebuia să continue, cu pleoapele strînse peste ochi, cu inima clo-cotînd.

— Decolez ! urlă el. (*Ce zguduitură ! Ce tunet !*) Uite luna ! Și meteorii ! (*Zborul tăcut, în lumina vulcanică.*) Marte — da ! Marte, Marte !

Se prăbuși pe spate, gîfîind, epuizat. Mîinile-i tremurînde alunecară de pe tabloul de comandă, iar capul începu să-i vîjîie. Rămase așa multă vreme, răsufîind din ce în ce mai potolit, cu inima bătînd din ce în ce mai încet.

Încet-încet își deschise ochii.

Atelierul era încă acolo.

Fără să se miște, se uită o clipă la mormanele de metal. Apoi, ridicîndu-se în picioare, trase de manete.

— Ia-ți zborul, fir-ai să fii !

Racheta era mută.

— O să-ți arăt eu ție ! răcni el.

Ieșind în noapte, porni aprigul motor al conca-sorului și se apropie cu el de rachetă. Silueta masivă a teribilei mașini se zugrăvea pe cerul luminat de Lună. Mîinile lui tremurătoare se pregăteau să abată urgia asupra acestui vis mincinos și obraznic, pentru a-l zdrobi — voia să distrugă acest obiect absurd, pentru care plătise atîția bani, și care refuza să se urnească, să i se supună.

— Te învăț eu minte ! urlă el.

Dar mîinile lui zăboveau.

Racheta argintie zăcea în lumina Lunii. Iar dincolo de rachetă se zăreau luminile gălbui ale casei, arzînd ca un foc potolit. Auzi muzica aparatului de radio. Rămase o jumătate de oră cu ochii ținți la rachetă și la luminile din casă. Apoi coborî din con-casor și porni pe jos ; umblînd așa, începu să rîdă, iar cînd ajunse la ușa din dos a casei, trase adînc aer în piept și strigă :

— Maria, Maria, începe să faci bagajele ! Pornim spre Marte !

— A ! Nu pot să cred !

— O să crezi, o să crezi !

Copiii se fîșiau în curtea bătută de vînt, sub racheta scînteietoare, încă necutezînd s-o atingă. Începură să plîngă.

Maria se uită la soțul ei.

— Ce-ai făcut ? îi spuse. Ți-ai cheltuit banii pe asta ? N-o să zboare niciodată !

— Ba o să zboare ! spuse el, privind racheta.

— Rachetele costă milioane. Ai tu milioane ?

— O să zboare, repetă el, cu încăpăținare. Și acum, intrați în casă, cu toții. Am de dat niște telefoane, și de făcut niste treburi. Mîine pornim ! Să nu

spuneți nimănui, ați înțeles ? E un secret.

Copiii se depărtară de rachetă, cu pași poticniți. Le văzu fețișoarele febrile în ferestrele casei.

Maria nu se clintise.

— Ne-ai ruinat ! gemu ea. Să folosești banii noștri pentru... pentru obiectul ăsta ! Când ar fi trebuit să cumperi utilaj nou !

— O să vezi ! îi spuse.

Ea se depărtă, fără un cuvânt.

— Dumnezeu să m-ajute, șopti el, și se apucă de lucru.

Pe la miezul nopții sosiră camioanele și-i livrară piesele ambalate ale rachetei, iar Bodoni își goli, zîmbitor, buzunarele. Apoi luă cu asalt racheta, adăugîndu-i sau scoțîndu-i metal, făcînd vrăji și slobozind înjurături. Virî în pîntecele ei gol nouă motoare vechi, de automobil, apoi sudă camera motoarelor, pentru ca nimeni să nu-i poată vedea munca tainică.

În zori intră în bucătărie.

— Maria, spuse el, sînt gata pentru micul dejun.

Ea nu voia să stea de vorbă cu el.

În amurg, Bodoni îi chemă pe copii :

— Sîntem gata ! Haidem !

Casa amuțise parcă.

— I-am închis în dulap, îi spuse Maria.

— Cum așa ? întrebă el.

— O să mori în racheta aia, îi răspunse Maria. Ce fel de rachetă ai putut să cumperi pentru două mii de dolari ? O rablă !

— Ascultă-mă, Maria !

— O să explodeze. Oricum, nu ești pilot.

— Totuși, sînt în stare să conduc racheta asta !

Am pus-o la punct.

— Ți-ai pierdut mințile !

— Unde-i cheia de la dulap ?

— E la mine.

Bodoni întinse mîna :

— Dă-mi-o !

Ea i-o dădu, spunîndu-i :

— O să-i omori !

— Nu, nu !

— Ba da, o să-i omori ! Presimt.

Bodoni se opri în fața ei.

— Nu vrei să vii ?

— Eu rămîn aici, răspunse ea.

— O să vezi și-o să înțelegi, spuse el, zîmbind.
— Descuie dulapul.

— Hai, copii, veniți cu tatăl vostru.

— La revedere, mămico ! La revedere !

Maria rămase la fereastra bucătăriei, privindu-i, dreaptă și mută.

La portiera rachetei, tatăl spuse :

— Copii, racheta asta e foarte rapidă. O să zburăm numai puțin. Trebuie să vă întoarceți la școală, iar eu la munca mea.

Le apucă mîinile, fiecăruia, pe rînd.

— Ascultați. Racheta asta e foarte veche și nu mai poate zbura decît o singură dată. N-o să mai zboare după aceea. Acesta va fi singurul zbor din viața voastră. Deschideți-vă bine ochii !

— Da, tăticule !

— Ascultați, fiți cu urechile la pîndă ! Umpleți-vă nările cu mirosurile rachetei ! Simțiți ! Amintiți-vă ! Ca să puteți vorbi, la întoarcere, despre tot ce-ați văzut ; veți avea ce povesti pînă la sfîrșitul zilelor voastre.

— Da, tăticule !

Racheta era mută ca un ceasornic oprit. Portiera se închise, șuierînd, în urma lor. Bodoni îi legă pe toți în hamacele de cauciuc — parc-ar fi fost niște manechine.

— Gata ? îi întrebă el.

— Gata ! răspunseră ei într-un glas.

— Pornim ! tună el, apăsînd pe zece butoane deodată.

Racheta începu să se zguduie, cu un zgomot de tunet. Copiii zbierau, dănțuind în hamacele lor.

— Am pornit ! Zburăm ! Uite !

— Iată și luna !

Luna părea un vis apropiat. Meteorii scăpărau ca niște focuri de artificii. Timpul zbura ca o nebuloasă. Copiii zbierau. Cu câteva ore mai târziu, dezlegați de hamace, priveau prin hublouri.

— Uite Pământul ! Uite planeta Marte !

Racheta slobozea petale de foc trandafirii, în timp ce cadranele cronometrelor se roteau. Copiii închiseră ochii și se prăbușiră în hamace — ai fi zis că-s niște fluturi beți, prinși în gogoșile lor de mătase.

— Bine, își șopti Bodoni.

Și merse tiptil din camera de control spre portieră, unde rămase, temător, câteva minute.

Apăsă pe un buton și portiera se deschise, larg. Păși afară. În spațiu ? În vreo nebuloasă neagră, de meteori și gaze ? Într-o lume a distanțelor infinite și a vitezelor incomensurabile ?

Nu. Bodoni zîmbi.

În preajma rachetei fremătătoare era curtea cu fier vechi. Poarta ei ruginită, încuiată cu lacăt, era neschimbată, ca și căsuța tăcută de pe malul râului ; în fereastra bucătăriei ardea o lumină, iar riul curgea spre aceeași mare. În mijlocul curții zăcea racheta, vibrînd și torcînd ca o pisică, făurind un vis magic. Se zguduia și mugea, scuturîndu-i pe copiii prinși ca niște muște într-o plasă.

Maria stătea la fereastra bucătăriei.

Îi făcu semn cu mîna, zîmbind.

Nu-și putu da seama dacă ea îi răspunde sau nu. Poate un zîmbet vag.

Soarele răsărea.

Bodoni se întoarse repede în rachetă. Liniște. Copiii dormeau încă. Ținîndu-și răsufarea, Bodoni se legă într-un hamac și închise ochii. Începu să se roage în sinea lui : O, să nu se risipească iluzia, mă-

car șase zile !... Tot spațiul să se desfășoare sub noi, roșia planetă Marte, și sateliții ei, să vină sub racheta noastră și deasupra ei ! Filmul colorat să fie fără cusur ! În trei dimensiuni ! Nimic să nu se strice în oglinzile și ecranele secrete care dau frumoasa iluzie. Să treacă timpul, fără nici o dramă !

Se trezi.

Roșia planetă Marte plutea lângă rachetă.

— Tăticule !

- Copiii se zbăteau să iasă din hamace.

Bodoni se uită și văzu planeta Marte : imaginea era bună, fără nici un cusur, încît se simți fericit.

În amurgul celei de-a șaptea zile, racheta încetă să se zguduie.

— Am ajuns acasă, zise Bodoni.

Ieșind prin portiera rachetei, porniră de-a curmezișul curții, cu fețele strălucitoare, cu sîngele cîntînd în ei. Poate că știau ce făcuse tatăl lor. Poate că ghiceau trucul lui magic. Dar, chiar dacă știau sau ghiceau, nu scoaseră o vorbă. Acum alergau și rîdeau.

— Am pregătit ouă cu șuncă pentru toți ! îi întîmpină Maria, în pragul bucătăriei.

— Mamă, mamă, ar fi trebuit să vii și tu, să vezi, să vezi planeta Marte, mamă, și meteorii, și celelalte !

— Da, zise ea.

La ora culcării, copiii se strînseră buluc lângă Bodoni :

— Vrem să-ți mulțumim, tată !

— Pentru nimic.

— O să ne amintim mereu, tăticule. N-o să uităm niciodată.

Foarte tirziu în noaptea aceea, Bodoni deschise ochii. O simțea pe Maria alături de el, privindu-l țintă. Ea rămase nemișcată multă vreme, apoi îl sărută brusc pe obraji și pe frunte.

— Ce faci ? exclamă el.

— Ești cel mai bun tată din lume, îi șopti ea.

— De ce ?

— Acum înțeleg, zise ea.

Și se culcă pe spate, cu ochii închiși, ținându-i strâns mâna.

— E chiar o călătorie frumoasă ? îl întreabă.

— Da.

— Poate că într-o noapte o să mă iei și pe mine într-o mică expediție, ce zici ?

— Da, poate, într-o expediție foarte mică.

— Îți mulțumesc, spuse ea. Noapte bună.

— Noapte bună, rosti Fiorello Bodoni.

Licuricii electricei zburau deasupra părului negru al mamei, luminându-i calea. Din pragul dormitorului, ea mă privi, în timp ce intram în vestibulul tăcut.

— De data asta, ai să m-ajuti să-l rețin, nu-i așa ? mă întrebă ea.

— Cred că da, i-am răspuns.

— Te rog ! De data asta nu trebuie să mai plece.

Licuricii proiectați pe fața ei albă țândări de lumină fremătătoare.

— Bine, i-am răspuns după câteva clipe. Dar tot degeaba o să fie. N-are nici un rost.

Ea plecă, iar licuricii o urmară, pe circuitele lor electrice, zburînd ca o constelație migratoare ce-i arăta drumul în întuneric. Am auzit-o spunînd cu glas stins :

— Trebuie în orice caz să încercăm.

Alți licurici veniră după mine, în odaia mea. În clipa cînd trupul meu se lăsă pe pat, licuricii se stinseră, parcă le-aș fi tăiat curentul. Era la miezul nopții, iar eu și maică-mea așteptam, fiecare în patul său, în odăile despărțite de întuneric. Patul începu să mă legene și să-mi cînte. Am atins un buton : legănatul și cîntatul conteniră. Nu voiam să dorm. Nu voiam cîtuși de puțin să dorm.

Noaptea asta nu se deosebea de celelalte nopți din ultima vreme. Ne trezeam și simțeam cum aerul rece se înfierbîntă, simțeam vîntul de foc, sau vedeam pereții împurpurîndu-se o clipă, și atunci știam că racheta *lui* se afla deasupra casei noastre — racheta *lui*, sub a cărei presiune stejarii începeau să se zbu-

ciume. Iar eu zăceam în pat, cu ochii larg deschiși, și gîfiiam ; maică-mea, la fel, în odaia ei ; îi auzeam vocea în radiotelefon :

— L-ai simțit ?

— Da, el era, îi răspundeam eu.

Era nava spațială a tatălui meu, care trecea deasupra orașelului nostru, un orașel prea mic ca să primească vizita unor rachete. În următoarele două ore, stăteam treji și ne gîndeam :

„Acum tata a aterizat la Springfield, acum e pe pista de beton, acum iscălește hîrțile, acum e în elicopter, acum zboară deasupra râului, deasupra dealurilor, acum își pune elicopterul pe micul aeroport din Green Village...”

Noaptea era pe jumătate sfîrșită, iar eu și maică-mea ascultam, fiecare în patul său rece :

„Acum umblă pe Bell Street. Totdeauna umblă pe jos, nu ia niciodată o trăsură... Acum trece prin parc, acum dă colțul străzii Oakhurst, acum...”

Mi-am ridicat capul de pe pernă. Undeva, în josul străzii, pași — din ce în ce mai aproape, pași repezi, sprinteni. Deodată s-au oprit în fața casei noastre și au urcat treptele verandei. Eu și maică-mea zîmbeam în întunericul nopții reci, auzind cum ușa de la intrare se deschide, apoi se închide, rostind parcă un cuvînt de bun venit...

După vreo trei ore, am răsucit încet clanța de alamă a ușii dormitorului lor, ținîndu-mi răsufierea și legănîndu-mă într-o beznă la fel de uriașă ca spațiul interplanetar. Întinzîndu-mi mîna spre lădița neagră de la piciorul patului în care dormeau părinții mei, am luat lădița și am alergat înapoi în odaia mea, chibzuind în tăcere. Nu, n-o să-mi spună, nu vrea ca eu să știu.

Din lădița deschisă uniforma lui neagră se revărsa ca o nebuloasă, în care sclikeau ici-colo stele. Frămîntam în mîinile-mi febrile stofa neagră, adulmeoam planeta Marte — mirosea a fier — și planeta Venus — mirosea a iederă verde — și planeta

Mercur — mirosea a pucioasă și foc ; simțeam în nări și Luna lăptoasă, și materia aspră a stelelor. Am vîrit uniforma într-o mașină centrifugă pe care o construise în atelierul clasei a noua, cu cîteva luni în urmă. În curînd, o pulbere fină se precipită într-o retortă. Am pus pulberea pe o lamelă sub un microscop. Și în timp ce părinții mei dormeau fără să bănuiască nimic, la fel ca întreaga casă, cufundată, cu toate cuptoarele, serviciile de masă și aspiratoarele ei mecanice într-un somn electric, eu mă zgîiam la firele strălucitoare de pulbere adunate de pe meteori, de pe cozile unor comete sau de pe îndepărtatul Jupiter, fire ce luceau ca niște lumi de sine stătătoare, atrăgîndu-mă în spațiu, prin tubul microscopului, într-un zbor de o repeziciune fantastică.

În zori, epuizat de această călătorie și stăpînit de teama că aş putea fi descoperit, am dus lădița cu uniforma înapoi în camera părinților. Apoi am adormit, pentru a mă trezi abia la auzul clacsonului camionetei de la spălătorie, care se oprise în curtea de dedesubt. Oamenii din camionetă luară și lădița cu uniforma neagră. Ce bine că n-am așteptat ! îmi spuneam. Uniforma va fi adusă înapoi peste un ceas, curățată de tot destinul ei, și de toate urmele călătoriilor.

M-am culcat la loc și am adormit, cu mica fiolă de pulbere magică în buzunarul pijamalei, drept deasupra inimii mele.

Cînd am coborît la micul dejun, tata era acolo și mîncă o felie de pîine prăjită.

— Ai dormit bine, Doug ? mă întrebă el, ca și cum ar fi fost tot timpul acasă și n-ar fi lipsit trei luni.

— Foarte bine, i-am răspuns.

— Pîine prăjită ?

Apăsă pe un buton și masa îmi pregăti numai-decît patru felii, negre-aurii.

Țin minte că în după-amiaza aceea l-am văzut pe tata săpînd de zor în grădină, ca un animal care caută

ceva. Brațele-i lungi și negricioase i se mișcau repede, plantînd, astupînd, legînd, tăind, curățînd — fața oacheșă i-era aplecată, cu ochii ațintiți spre pămînt, niciodată spre cer, spre mine ori spre mama, decît cînd îngenuncheam alături de el ; simțeam atunci cum pămîntul chiftește sub salopetele noastre, și ne vîram mîinile în clisa neagră, fără să privim cerul strălucitor și dement. Doar în acele momente i se întîmpla să se uite la mama sau la mine, făcîndu-ne semn cu ochiul, apoi se apleca spre pămînt și muncea, cu fața în jos, cu spatele la cer.

În noaptea aceea ședeam toți trei în hamacul de pe verandă, care ne legăna, răcorindu-ne și cîntîndu-ne. Era vară, o noapte de vară cu lună plină, iar noi beam limonadă, ținînd în mînă paharele reci ; tata citea ziarele stereofonice înfipite în pălăria specială pe care trebuia s-o pui pe cap cînd le citeai, și care aducea pagina microscopică în fața lentilelor măritoare, dacă clipeai de trei ori la rînd. Tata fuma și-mi povestea întîmplări din anul 1997, cînd era un băiețandru ca mine.

— De ce nu te duci să te joci, Doug ? mă întrebă el după un timp, cum făcea de obicei.

Nu i-am răspuns, dar maică-mea i-a spus :

— Ba se joacă, în noapțile cînd nu ești aici.

Tata mă privi, apoi își ridică ochii spre cer, pentru prima oară în ziua aceea. Mama se uita întotdeauna cu atenție la tata, cînd își ridica ochii spre stele. În prima zi și în prima noapte petrecută acasă, nu se uita prea mult la cer. Mă gîndeam cu cită înverșunare muncea în grădină, cu fața aproape lipită de pămînt. Dar în a doua noapte începea să se uite ceva mai mult la stele. Mama nu se temea de cer peste zi, dar noaptea îi venea să șteargă stelele de pe boltă, și uneori o vedeam parcă întinzînd mîna spre un comutator nevăzut, pe care însă nu-l găsea niciodată. În cea de-a treia noapte, tata zăbovea pe verandă multă vreme după ora de culcare, și atunci o auzeam pe maică-mea chemîndu-l, cam la fel cum mă chema și pe mine de pe stradă, uneori. Atunci,

tata încuia, oftînd, lacătul cu ochi electric. Iar a doua zi dimineata, la micul dejun, îi vedeam la picioare lădița neagră, în vreme ce-și ungea o felie de pîine prăjită ; maică-mea se scula ceva mai tîrziu.

— Ei, la revedere, Doug, îmi spunea tata, și ne strîngeam mîinile.

— Peste vreo trei luni ?

— Da.

Și o pornea în jos pe stradă, nu lua niciodată elicopterul sau autobuzul, ori „cărăbușul“, ci umbla, cu uniforma ascunsă în lădița pe care o purta sub-suoară ; nu voia ca lumea să creadă că se umflă în pene fiindcă-i cosmonaut.

Maică-mea venea peste vreo oră la micul dejun — care se reducea la o felie de pîine uscată.

Acum, însă, era prima noapte, noaptea cea bună, și tata nu prea se uita la stele.

— Hai să mergem la carnavalul televiziunii, propusei eu.

— Bună idee, îmi răspunse tata.

Mama îmi zîmbi.

Ne-am dus în oraș cu un elicopter și l-am plimbat pe tata printr-o mie de tarabe, ca să stea cu noi și să-și țină ochii în jos, nu să privească în altă parte. Și, în timp ce rîdeam de lucrurile vesele și urmăream cu seriozitate spectacolele serioase, mă gîndeam : Tata se duce pe Saturn, pe Neptun și pe Pluton, dar nu-mi aduce niciodată vreun cadou de acolo. Alți băieți, ai căror tați sînt cosmonauți, aduc din spațiu bucățele de minereu de pe Calliste, fragmente de meteor negru sau nisip albastru. Eu, însă, îmi înjghebam singur o colecție, cumpărînd de la alți băieți fragmente de stînci marțiene și nisipuri mercuriene, care-mi umpleau odaia, dar despre care tata nu-mi spunea niciodată nimic.

Odată, țin minte, a adus ceva pentru mama : a plantat în grădină cîteva fire de floarea-soarelui de pe Marte, dar după vreo lună, în timp ce el era plecat,

mama s-a dus să le taie, fiindcă florile crescuseră prea mari.

Ne oprișem în fața uneia din vitrinele tridimensionale, cînd, fără să mă gîndesc, m-am pomenit că îi pun tatii întrebarea pe care i-o puneam întotdeauna:

— Cum e acolo, în spațiu ?

Maică-mea mi-a aruncat o privire speriată. Era prea tîrziu.

Tata rămase tăcut cîteva clipe, încercînd să găsească un răspuns, apoi spuse, scuturînd din umeri :

— E tot ce poate fi mai strașnic în viață. Dar se grăbi să adauge : A, nu-i nimic, de fapt. Pur și simplu rutină. Cred că nu ți-ar plăcea.

Și mă privi, neliniștit.

— Da, dar tu te întorci mereu în spațiu...

— Chestie de obișnuință.

— Data viitoare, unde-o să mergi ?

— Încă nu m-am decis. O să mă gîndesc.

Totdeauna se gîndea. Pe vremea aceea, piloții de rachete erau destul de rari, așa încît tata avea libertatea de a-și alege destinația, după cum îi plăcea. În a treia noapte de la sosirea lui acasă, îl vedeam cum își alege o stea.

— Haideți acasă, ne spuse mama.

Era încă devreme cînd ne-am întors acasă. L-am rugat pe tata să-și pună uniforma. N-ar fi trebuit să-l rog, treaba asta o mîhnea pe maică-mea, dar nu m-am putut abține. L-am rugat stăruitor, deși întotdeauna mă refuzase. Nu-l văzusem niciodată în uniformă.

— Bine, îmi răspunse el în cele din urmă.

Am așteptat în salon, în timp ce el s-a dus sus, prin tubul pneumatic.

Mama se uita posomorîtă la mine, ca și cum nu i-ar fi venit a crede că propriu-i fiu era în stare să-i facă una ca asta.

— Îmi pare rău, i-am spus, ferindu-mi privirea.

— Nu vrei deloc să m-ajuti. dar deloc, mă muștră ea,

Peste o secundă se auzi o șoaptă în tubul pneumatic.

— Iată-mă, rosti tata, pe un ton calm.

I-am privit uniforma.

Era o uniformă de un negru lucios, cu bumbi și tivuri de argint, lungă pînă la călcîiele cizmelor negre; ai fi zis că-i o nebuloasă neagră, cu o puzderie de stelute pîlpîitoare. Îi venea perfect, așa cum o mînușă se potrivește unei mîini lungi și slabe, și mirosea a aer rece, a metal și a spațiu. Mirosea a foc și a timp.

Tata stătea în mijlocul încăperii, surîzînd stîngaci.

— Răsuțește-te, îl rugă mama.

Ochii ei îl priveau parcă de departe.

După plecarea lui, nu vorbea niciodată despre el. Nu vorbea despre nimic altceva, decît despre starea vremii, sau despre gîtul meu murdar, care avea nevoie de un șervet, sau despre faptul că nu putea să doarmă noaptea. Odată mi-a spus că noaptea lumina e prea puternică.

— Bine, dar săptămîina asta nici nu e lună, i-am replicat.

— E lumina stelelor.

M-am dus la magazin și i-am cumpărat niște obloane de un verde mat. Noaptea, din patul în care zăceam, o auzeam cum trage obloanele pînă la rama de jos a ferestrelor. Era un fișuit prelung.

Odată m-am apucat să cosesc iarba din grădină.

— Nu, pune la loc mașina de cosit! îmi strigă ea, din pragul ușii.

Iarba rămînea astfel necosită, vreme de cîte trei luni. O cosea tata, cînd se întorcea acasă.

Mama nu mă lăsa să fac nici alte lucruri, de pildă nu-mi dădea voie să repar mașina electrică de preparat *breakfast*, sau automatul de citit cărți. Punea totul deoparte, ca pentru Crăciun. Apoi îl vedeam pe tata ciocănind și meșterind, veșnic cu zîmbetul pe buze, în vreme ce maică-mea surîdea, fericită, în preajmă.

Nu, nu vorbea niciodată despre el, în lipsa lui. Cît despre tata, nu încerca niciodată să stabilească un contact cu noi, de la distanța aceea de milioane de mile.

— Dacă v-aș chema, aș dori să fiu cu voi, ne-a spus el odată. M-aș simți nefericit. Altădată mi-a spus : Maică-ta mă tratează uneori ca și cum n-aș fi aici, ca și cum aș fi invizibil...

Băgasem și eu de seamă. Se uita la bărbia sau la mîinile lui, dar nu-l privea niciodată în ochi. Dacă-i privea totuși ochii, propriii ei ochi păreau acoperiți cu o peliculă, ca ai unui animal pe cale să adoarmă. Mama spunea „da“ cînd era cazul, și surîdea, însă totdeauna cu o fracțiune de secundă mai tîrziu decît te-ai fi așteptat.

— Nu sînt aici pentru ea, spunea tata.

Alteori, însă, era efectiv prezent pentru ea, și amîndoi o porneau, ținîndu-se de mînă, în jurul casei, sau la plimbare cu mașina ; părul îi flutura mamei atunci peste umeri ca părul unei codane. Scoțînd din priză toate aparatele din bucătărie, îi pregătea cu mîna ei niște prăjituri și plăcinte nemaipomenite ; în acele clipe îl privea lung și surîdea cu adevărat. Dar la capătul unor astfel de zile, în care el era prezent pentru dînsa, mama plîngea. Iar tata stătea neajutorat și-și rotea privirea prin încăpere, ca și cum ar fi căutat un răspuns, pe care nu izbutea niciodată să-l găsească.

Tata se răsuci încet, ca să-i putem vedea uniforma.

— Mai răsuțește-te o dată, îl rugă mama.

A doua zi dimineața, tata dădu buzna în casă, ținînd în mîini un teanc de bilete. Bilete roz, pentru California, bilete albastre pentru Mexic.

— Uite ce-o să facem, ne spuse. O să cumpărăm niște haine ieftine, pe care-o să le ardem după ce-au să se murdărească. O să luăm racheta de la amiază spre Los Angeles, ca să prindem elicopterul de ora două spre Santa Barbara, apoi avionul de ora nouă spre Ensenada, unde o să rămînem peste noapte !

Ne-am dus așadar în California, și am străbătut în sus și în jos litoralul Pacificului, vreme de o zi și jumătate, poposind în cele din urmă pe plaja de la Malibu, unde, seara, am mâncat șnițele vieneze... Tata avea obiceiul să asculte sau să cînte, ori să privească lucrurile din jur, agățîndu-se de ele, ca și cum lumea ar fi fost o centrifugă atît de rapidă, încît l-ar fi putut smulge în orice clipă din mijlocul nostru.

În după-amiaza aceea petrecută la Malibu, mama se afla sus în camera noastră de hotel. Tata zăcea pe nisip, lîngă mine, prăjindu-se la soare.

— Asta e ! oftă el deodată.

Își ținea ochii închiși ; zăcea pe spate, sorbind parcă razele soarelui.

— Asta e ceea ce-ți lipsește !

Adică în rachetă. Dar el nu spunea niciodată „rachetă“, nu pomenea de rachetă și de lucrurile pe care nu le poți avea într-o rachetă. Într-o rachetă nu puteai avea parte de un vînt sărat, de un cer albastru, de un soare galben sau de bucatele gătitе de mama. Nu puteai sta de vorbă cu băiatul tău în vîrstă de paisprezece ani.

— Ia s-auzim ! spuse el într-un tîrziu.

Știam că acum o să vorbim, așa cum vorbisem și în alte dăți, vreme de trei ore în șir. Vom vorbi în șoaptă, toată după-amiaza, sub soarele leneș, despre școala mea, despre săriturile mele la înălțime, despre performanțele mele de înotător.

Tata dădea din cap și zîmbea, aprobator, atînguîndu-mi ușor pieptul cu palma. Stăteam de vorbă. Nu discutam despre rachete sau despre spațiu, ci despre Mexic, unde mersesem odată cu un automobil vechi, și despre fluturii pe care-i prinsesem în pădurile verzi și dogoritoare, într-o amiază ploioasă, cînd sute de fluturi se lipiseră de radiatorul mașinii, agonizînd acolo, bătînd din aripile lor albastre și trandafirii, palpitînd, superbi și triști totodată. Despre astfel de lucruri vorbeam, nu despre lucrurile care mă interesau de fapt. Iar el mă asculta. Mă

asculta, ca și cum ar fi încercat să se pătrundă de toate sunetele pe care le putea auzi. Asculta vîntul, vuietul oceanului, vocea mea — asculta întotdeauna cu luare-aminte, cu o concentrare care aproape că excludea laturile fizice ale lucrurilor, reținînd numai sunetele. Asculta cu ochii închiși. Îl vedeam cum ascultă mașina de cosit în timp ce cosea iarba, fără să folosească maneta, apoi îl vedeam cum adulmecă iarba cosită ce se revărsa înapoia lui ca un șuvoi verde.

— Doug, aș vrea să-mi promiți ceva, îmi spuse tata pe la orele cinci după-amiaza, în vreme ce ne ridicam prosoapele de pe plajă și porneam înapoi spre hotel, pe malul mării.

— Ce anume ?

— Să nu te faci niciodată cosmonaut !

M-am oprit locului.

— Vorbesc serios, urmă el. Pentru că, în clipa cînd ajungi în spațiu, vrei să te-ntorci pe Pămînt, iar cînd ești pe Pămînt, vrei să ajungi în spațiu. Nu începe și tu să fii așa. Nu te lăsa rob de patima asta.

— Bine, dar...

— Nu știi ce înseamnă. Ori de cîte ori ajung sus, îmi spun : Dacă mă mai întorc vreodată pe Pămînt, acolo rămîn, nu mai zbor niciodată... Totuși zbor, și presupun că voi zbura întotdeauna.

— Visez de multă vreme să mă fac cosmonaut, i-am spus.

Nu m-a auzit însă.

— Încerc să rămîn aici. Sîmbăta trecută, cînd m-am întors acasă, m-am străduit din răsputeri să rămîn...

Mi-l aminteam în grădină, nădușind, îmi aminteam de călătoriile lui și de felul cum asculta și privea, și-mi spuneam că făcea toate astea ca să se convingă că marea, orașele, pămîntul și familia erau singurele lucruri reale, și singurele lucruri bune. Știam însă unde va fi în noaptea asta : va privi de la poartă giuvaerurile de pe Orion.

— Promite-mi că nu vei fi ca mine, îmi spuse.
Am șovăit o clipă, apoi i-am șoptit :

— Bine.

— Ești un băiat bun ! îmi spuse, scuturându-mi
mîna.

Cina din seara aceea a fost strașnică. Mama se tot
foia în bucătărie, la cratițele și oalele ei pline de bu-
nătăți, și iată că pe masă apărură un curcan enorm, cu
sos de afine și cu mazăre, precum și o plăcintă de
dovleac.

— Curcan în toiul lunii august ? se miră tata.

— N-o să fii aici de Crăciun.

— Nu, n-o să fiu.

Și începu să adulmece curcanul. Ridică apoi ca-
pacele tuturor castroanelor, scaldîndu-și fața arsă de
soare în aburul fiecărei mîncări și exclamînd de fie-
care dată : Ah ! Apoi se uită la mîinile lui și la încă-
pere. Se uită la tablourile de pe pereți, la scaune, la
masă, la mine și la mama. Își dresă glasul — vedeam
că vrea să spună ceva — și rosti :

— Lili !

— Da ?

Maică-mea îl privea peste masă, pe care o așter-
nuse ca pe un soi de capcană miraculoasă, menită
să-l rețină în sfîrșit pe bărbatul ei, prinzîndu-l pen-
tru totdeauna înapoia unor gratii făcute din iade-
șuri, așa cum odinioară jivinele erau prinse în cite
o groapă cu smoală. Ochii îi scînteiau.

— Lili ! repetă tata.

Hai, spune repede, spune c-o să rămii acasă de
data asta, și că n-o să mai pleci niciodată ! îi zi-
ceam eu în gînd.

În clipa aceea, un elicopter trecu pe aproape, fă-
cînd să se cutremure odaia, iar geamurile zbîrnră
cu un sunet de cristal. Tata privi spre fereastră.

Stelele albastre ale serii erau acolo, iar planeta
Marte se înălța, roșie, la răsărit.

Tata privi spre Marte preț de un minut. Apoi în-
tinse mîna spre mine, orbește.

— Aș vrea niște mazăre, spuse.

— Mă duc s-aduc pîine, scuză-mă, rosti mama. Și dădu fuga în bucătărie.

— Păi, e pîine pe masă, făcui eu.

Tata începu să mănînce, fără să mă privească.

În noaptea aceea n-am putut dormi. Pe la unu noaptea am coborît scările ; lumina lunii era ca un polei pe toate acoperișurile, iar pe iarba din curtea noastră roua strălucea ca omătul pe un cîmp. Îmbrăcat în pijama, stăteam în prag, în bătaia vîntului cald al nopții, cînd, deodată, mi-am dat seama că tata ședea în hamacul mecanic de pe verandă, care se bălăbănea încet. Îi vedeam profilul ușor înclinat spre spate : se uita la stelele ce se roteau pe boltă. Ochii lui erau ca niște boabe de cleștar cenușiu, în care se răsfrîngea luna.

M-am dus și m-am așezat lîngă el.

Hamacul luneca încetișor, cu noi.

În cele din urmă am deschis gura :

— În cîte feluri se poate muri în spațiu ?

— Într-un milion de feluri.

— Spune-mi cîteva dintre ele.

— Ești lovit de un meteor. Aerul din rachetă se duce. Sau ești tîrît de vreo cometă. Sau te ciocnești de ceva. Strangulare. Explozie. Forța centrifugă. Exces de viteză. Sau viteză prea mică. Căldura, gerul, soarele, luna, stelele, planetele, asteroizii, planetoizii, radiațiile...

— Dar cel ce moare e înmormîntat ?

— Nu e găsit niciodată.

— Dar unde ajunge ?

— La o distanță de milioane de mile. Morminte călătore, așa li se spune. Devii un meteor sau un planetoid, care călătorește veșnic prin spațiu.

Nu i-am mai spus nimic.

— Atîta doar că în spațiu moartea vine repede, adăugă tata într-un tîrziu. Se termină într-o clipă. Nu aștepti. De cele mai multe ori, nici nu știi. Ești mort, atîta tot.

Ne-am dus la culcare.

Era dimineată.

Stînd în prag, tata asculta trilurile canarului galben care ciripea în colivia-i de aur.

— M-am decis acum, îmi spuse tata. Data viitoare cînd mă întorc, rămîn acasă.

— Tată ! exclamai eu.

— Spune-i și mamei, cînd s-o trezi.

— Vorbești serios, văd.

— Tata scutură din cap, cu gravitate.

— Ne revedem peste vreo trei luni.

Și porni pe stradă în jos, purtîndu-și uniforma în lădiță, fluierînd și privind copacii verzi și înalți ; din cînd în cînd se oprea lîngă cîte o tufă de măr-gărită, și culegea boabe, pe care le azvîrlea în fața lui, în timp ce înainta prin umbrele luminoase ale zorilor...

În dimineata aceea, cîteva ore după plecarea tatii, i-am pus mamei unele întrebări.

— Tata mi-a spus că uneori tu te porți de parcă nu l-ai vedea sau auzi.

Ea îmi explică atunci totul, pe îndelete :

— Acum zece ani, cînd a zburat pentru prima oară în spațiu, mi-am spus în sinea mea : E mort. Sau ca și mort. Așa că mă gîndesc la el ca la un mort. Iar cînd se întoarce, de trei-patru ori pe an, nu e chiar el, e doar o amintire plăcută, sau un vis. Cînd o amintire sau un vis dispare, suferi mult mai puțin. Așa că eu mă gîndesc mai tot timpul la el ca la un mort...

— Dar alteori ?

— Alteori nu mă pot stăpîni. Îi fac plăcinte și mă port cu el ca și cum ar fi viu, iar atunci sufăr. Nu, e mai bine să cred că n-a fost aici de zece ani încoace, și că n-o să-l mai văd niciodată. Sufăr mai puțin în felul acesta.

— Dar tata a spus că data viitoare o să rămînă...

— Nu, a murit, spuse mama, scuturînd încet din cap. Sînt sigură de asta.

— Atunci, o să învie...

— Acum zece ani, îmi spuneam : Dacă o să moară pe Venus ? N-o să ne mai putem uita niciodată la Venus. Dacă o să moară pe Marte ? N-o să ne mai putem niciodată uita la Marte — ori de câte ori o să zărim planeta aceea roșie pe cer, o să intrăm în casă și-o să încuiem ușa. Dar dac-o să moară pe Jupiter, sau Saturn, sau Neptun ? În nopțile când planetele acelea strălucesc pe boltă, n-am mai putea să privim stelele !

— Îmi închipui, am spus.

Mesajul a sosit a doua zi.

Mesagerul mi l-a dat mie, iar eu l-am citit, stînd în prag. Soarele asfințea. Mama, care stătea în spațele meu, lângă ușa-paravan, m-a văzut cum împăturesc hîrtia și o pun în buzunar.

— Mamă, i-am spus.

— Nu-mi spune nimic din ceea ce încă nu știu. Nu plîngea.

Nu-l omorîse nici Marte, nici Venus, nici Jupiter, nici Saturn. Așadar nu va trebui să ne gîndim la el ori de câte ori Jupiter sau Saturn sau Marte vor li-cări pe cerul nopții.

Altceva se întîmplase. Nava lui căzuse în Soare. Iar Soarele era mare, necruțător, un foc veșnic prezent pe cer și de care nu te puteai despărți.

De aceea, multă vreme după moartea tatălui meu, mama rămase închisă în casă, dormind peste zi. Mîncam micul dejun la miezul nopții, prînzeam la trei dimineața, și cinam la șase. Ne duceam la cite un spectacol nocturn și ne culcam în zori, după ce trăgeam obloanele verzi și mate la toate ferestrele.

Multă vreme, singurele zile cînd ieșeam la plimbare au fost zilele ploioase, fără soare.

MERELE DE AUR ALE SOARELUI

— Sus ! spuse căpitanul.

— Bine, dar aici, în spațiu, nu există direcții, observă un om din echipaj.

— Când te îndrepti spre Soare, și totul devine din ce în ce mai galben, mai fierbinte și mai înăbușitor, înseamnă că mergi într-o singură direcție, răspunse căpitanul.

Închizînd ochii, se gîndi la Pămîntul rămas atît de departe, la Pămîntul cald și învăluit în fum.

— Sus ! repetă el în șoaptă, simțind cum răsuflarea îi mîngiie cerul gurii.

Racheta lor se numea COPA DE ORO, dar i se mai spunea și PROMETEU și ICAR, iar destinația ei era Soarele, Soarele arzător al amiezei. Plini de voie bună, luaseră cu ei la bord vreo două mii de sticle de limonadă și o mie de sticle de bere cu capsule albe, pentru această călătorie spre marea Sahară. Acum, însă, cînd Soarele îi învăluia în aburul lui fierbinte, își aminteau de zeci de versuri celebre.

— „Merele de aur ale soarelui“ — cine-o fi scris versul ăsta ?

— Yeats.

— Dar „Nu te mai teme de arșița soarelui“ ?

— Shakespeare, firește !

— „Cupa de aur“ ? — Steinbeck. „Pocalul de aur“ ? — Stephens... Dar „Urciorul de aur de la capătul curcubeului“ ? A, iată un nume pentru itinerarul nostru : *Curcubeul* !

— Temperatura ?

— O mie de grade Fahrenheit !

Căpitanul privi prin hubloul enorm, cu lentile fumurii, și zări Soarele ; ideea lui fixă era să meargă spre Soare, să-l atingă și să fure o bucată din el. La bordul acestei nave spațiale aparatura delicată făcea casă bună cu obiectele de uz practic. Prin coridoarele înghețate sufla vîntul unei ierni de amoniac, și ninge cu fulgi de lapte. Orice scînteie din uriașa vatră ce ardea dincolo de coca groasă a acestei nave, orice suflare de foc, care s-ar fi strecurat înăuntrul navei, ar fi găsit acolo iarna, scufundată într-un somn adînc, ca orele reci ale lui Făurar.

Audio-termometrul murmură în tăcerea arctică :

— Temperatura : două mii de grade !

Cădem ca un fulg de zăpadă în poala lui iunie, a fierbintelui iulie și a înăbușitorului august, își spuse căpitanul.

— Trei mii de grade Fahrenheit !

Sub straturile de omăt motoarele se învîrteau nebunește, refrigeratoarele se roteau cu zece mii de mile pe oră, sub pielea lor de boa-constrictor, acoperită de chiciură.

— Patru mii de grade Fahrenheit !

Amiază. Vară. Iulie.

— Cinci mii de grade Fahrenheit !

În cele din urmă căpitanul vorbea, cu un glas calm ca însăși expediția lui :

— Acum atingem Soarele.

Ochii oamenilor păreau de aur topit.

— Șapte mii de grade !

Pînă și termometrul trăda o anume ațîțare, deși n-avea decît un glas de oțel, lipsit de emoție.

— Cît o fi ceasul ? întrebă cineva.

Toți ceilalți fură nevoiți să zîmbească.

Fiindcă acum nu mai exista nimic altceva decît Soarele.

Soarele și numai Soarele — la fiecare orizont, în fiecare direcție. El ardea minutele, secunde, clepsidrele, ceasurile ; mistuia timpul și veșnicia. Ardea pleoapele, și serul lumii întunecoase de dinapoia

pleoapelor, și retina, și creierul, și somnul, și amintirile dulci ale somnului, și ale nopții răcoroase.

— Atenție !

— Căpitane !

Bretton, primul secund, se prăbuși pe puntea înghețată. Costumul lui de protecție şuiera acum, în locul unde oxigenul și viața se scurgeau într-un abur rece, printr-o gaură.

— Repede !

Pe partea interioară a măștii de plastic a lui Bretton, cristalele albe ca laptele se și strînseseră în ciorchini stranii, formați la întâmplare. Se aplecară să privească.

— Un defect al costumului, căpitane ! E mort !

— Înghețat !

Se uitară la celălalt termometru, care arăta mersul iernii în această navă a ninsorilor. O mie de grade sub zero. Căpitanul se uită la statuia înghețată și la cristalele scînteietoare ce se formau pe ea în timp ce o privea. Ce ironie crudă ! își spuse. Un om temător de foc e omorît de ger !

— N-avem timp, n-avem timp ! rosti el, depăr-tîndu-se. Lăsați-l acolo !

Limba i se mișca în gură, fără voia lui.

— Temperatura ?

Pe cadrane acele mai săriseră patru mii de grade.

— Uitați-vă ! Uitați-vă !

Țurțurile începuse să se topească.

Căpitanul își întoarse capul spre tavan.

Ca și cum un aparat de proiecție ar fi blocat în mintea lui o unică imagine clară, se pomeni cu atenția concentrată în chip ridicol asupra unei scene din copilărie.

În diminețile de primăvară, din copilărie, obișnuia să se aplece pe fereastra dormitorului, în aerul care mirosea a zăpadă, pentru a vedea cum strălucește în soare ultimul țurțure al iernii. Un șuvoi de vin alb, singele răcorosului, dar dătătorului de viață april, se prelingea din cristalul acela limpede ca o spadă. Minut după minut, acea armă a lui de-

cembrie devenea tot mai puțin periculoasă. Și în cele din urmă țințurile cădea cu un clinchet de clopoțel pe aleea pietruită.

— Pompa auxiliară s-a spart, domnule ! Refrigeratorul. Ne pierdem gheața !

O ploaie caldă se abătu asupra lor. Căpitanul își întoarse capul spre dreapta și spre stînga.

— Unde s-a produs defecțiunea ? Repede !

Oamenii o luară la fugă. Căpitanul se aplecă prin aerul cald și-și lăsă mîinile să lunece peste mașina rece, dibuind și scormonind, în vreme ce mintea lui întrezărea un viitor de care nu-i despărțea decît o răsufflare. Vedea cum stupul rachetei își leapadă învelișul, dezvăluind spectacolul oamenilor care alergau, strigînd fără să facă zgomot. Spațiul era un puț negru, cu pereții îmbrăcați în mușchi, unde viața își îneca strigătele și spaimele. Spațiul își înăbușea urletele, înainte ca ele să fi ajuns la jumătatea gîtlejului. Oamenii se foiau, ca niște furnici într-o cutie de chibrituri arzîndă. Nava era un șuvoi de lavă, un jet de abur, o fărîmă de neant !

— Căpitane !

Coșmarul se spulberă.

— Aici !

Mîinile lui lucrau în ploaia caldă și mătăsoasă ce cădea dinspre punțile superioare. Pipăiau pompa auxiliară.

— La naiba ! exclamă el, trăgînd de cablul de alimentare.

Cînd va veni, va fi cea mai fulgerătoare moarte din istoria morții. Un ținpăt, apoi o flacără fierbinte, și miliarde de tone de foc spațial vor murmura, neauzite, prin spațiu. Gîndurile lor, explodînd ca niște căpsuni într-un cuptor, vor zăbovi o clipă în văzduhul ars, după ce trupurile li se vor carboniza și se vor preface în gaz fluorescent.

— Acolo ! strigă el izbind cu o șurubelniță în pompa auxiliară.

— Așa !

Tremura. Anihilarea totală. Își ținea dinții strînși, ca și pleoapele. Dumnezeule ! își spunea. Sîntem obișnuiți cu o moarte mai înceată, măsurată în minute și ore. Acum, chiar o moarte de douăzeci de secunde ar fi o moarte înceată, în comparație cu sfîrșitul acesta stupid, care așteaptă să ne devoreze.

— Căpitane, ne depărtăm sau rămînem ?

— Pregătiți Cupa. Termină tu treaba asta, în locul meu ! Acum !

Se întoarse și, întinzînd mîna spre mecanismul enormei Cupe, își virî degetele în mînușa-robot. Printr-o răsucire a degetelor, putea face să se miște o mîna gigantică de metal, ascunsă în măruntaiele navei. Deodată, mîna aceea de metal începu să lunece în afara navei, ținînd uriașa CUPĂ DE AUR și îndreptînd-o spre cuptorul solar, spre trupul imaterial, spre carnea fără consistență a Soarelui.

În urmă cu un milion de ani, își spunea căpitantul, în timp ce manevra repede, repede, mîna cu Cupa, în urmă cu un milion de ani un om gol-puşcă, umblînd pe un drum singuratic din miazănoapte, a văzut cum fulgerul trăsnește un copac. Și în vreme ce tribul lui o lua la goană, el a apucat cu mîinile-i goale, julindu-și degetele, o fărîmă de foc. Ferind-o de ploaie cu trupul, a alergat triumfător la peștera lui, unde — rîzînd și chiuînd — a azvîrlit-o pe un maldăr de frunze, dăruind astfel oamenilor săi vara. Iar membrii tribului s-au tîrît lîngă focul acela, și-au întins mîinile tremurătoare spre flacăra lui, și au simțit noul anotimp în peștera lor, au simțit acea fărîmă aurie de vreme schimbătoare și au zîmbit și ei în cele din urmă, un zîmbet nervos. Darul de foc era al lor.

— Căpitane !

I-au trebuit patru secunde mîinii aceleia enorme pentru a împinge spre foc cupa goală. Iată-ne așadar din nou, astăzi, pe un alt drum, întinzînd o cupă spre o fărîmă de foc — un alt fel de foc — cu care ne vom întoarce prin spațiul rece, luminîndu-ne calea,

pentru a duce pe Pământ o flacăra menită să ardă veșnic. De ce ?

Cunoștea răspunsul, înainte de a fi pus întrebarea.

Pentru că atomii cu care lucrăm cu mâinile noastre, pe Pământ, sînt jalnici ; bomba atomică e o bagatelă jalnică, iar știința noastră e jalnică și mărunță, și numai Soarele știe cu adevărat ceea ce dorim să știm, numai el cunoaște taina. Și apoi, e ceva grandios, e o șansă unică, o mare aventură să vii aici și să dai o astfel de lovitură, chiar dacă trebuie să fugi numaidecît după aceea. Nu există nici un motiv, în afară de mîndria și vanitatea oamenilor, a acestor gîze minuscule care nădăjduiesc să-l înțepe pe leu, și să scape de falcile lui. Da ! O să ne lăudăm în gura mare că am făcut-o ! Și iată cupa noastră încărcată cu o energie, cu un foc, cu o vibrație, oricum vreți să-i ziceți, în stare a ne lumina orașele, a ne pune în mișcare vapoarele, a ne lumina bibliotecile, a ne bronza copiii, a ne coace pîinea cea de toate zilele și a ne furniza cunoștințele despre lume vreme de o mie de ani, pînă o să știm totul. Hei, oameni de știință și oameni ai bisericii, sorbiți cu toții din cupa asta ! Încălziți-vă pentru a vă feri de bezna ignoranței, de marile zăpezi ale superstiției, de vînturile reci ale necredinței, și de adîncă teamă de întuneric cuibărită în sufletul fiecăruia. Iată : ne întindem mîna cu talgerul milogului...

— Ah !

Cupa se lăsa pe Soare și smulse o fărîmă din carnea și sîngele Universului, din cugetul arzător, din filozofia orbitoare a acestui astru, care a zămislit și-a crescut o galaxie, care a hotărît drumul planetelor și a dat viață vieții.

— Ce-o să se întîmple cînd o s-o tragem înapoi ? Un prisos de căldură, asta ne trebuie nouă acum, căpitane ?

— Numai Dumnezeu știe...

— Și acum, încetișor ! murmură căpitanul.

— Pompa auxiliară a fost reparată, domnule.

— Puneți-o în funcțiune !

Pompa începu să zvîcnească.

— Închideți capacul Cupei și trageți-o înăuntru, încet, încet !

Frumoasa mină întinsă în afara navei vibră — teribilă imagine a propriului ei gest — și se scufundă apoi, fără zgomot, în trupul navei. Pe sub capacul închis al Cupei se revărsau flori galbene și stele albe. Audio-termometrul scrișnea. Sistemul de refrigeranțe protesta ; amoniacul izbea în pereți ca sîngele în țeașta unui imbecil care zbiară.

Căpitanul închise ușa pneumatică exterioară.

— Acum !

Oamenii așteptau. Pulsul navei se accelerase. Inima navei bătea puternic — Cupa de aur era în mijlocul ei. Sîngele rece alerga prin vine de jur împrejur, din ce în ce mai repede.

Căpitanul răsuflă încet.

Gheața încetă să picure din tavan. Îngheță la loc.

— Să plecăm de-aici !

Nava se întoarce și porni repede.

— Ascultați !

Inima navei bătea din ce în ce mai încet. Acele cadranelor se învîrteau, invizibile, coborînd cu cîte o mie de grade. Vocea termometrului cînta schimbarea anotimpurilor. Acum se gîndeau cu toții : Să ne depărtăm cît mai grabnic de foc, de căldură, de galben și de alb. Să ne îndreptăm spre răcoare și întuneric. Peste vreo douăzeci de ore, vor putea chiar să deconecteze unele din refrigeratoare, lăsînd să moară iarna. În curînd vor intra într-o noapte atît de rece, încît s-ar putea să fie nevoiți să folosească noul cuptor al navei, să extragă căldură din focul pe care-l purtau ca pe un prunc nou-născut.

Se întorceau acasă.

Se întorceau acasă, și căpitanul își aminti, în timp ce stătea lîngă trupul lui Bretton, încremenit într-un nămete de zăpadă albă, versurile unui poem scris cu mulți ani în urmă :

„Uneori văd soarele ca pe-un pom arzînd.
Cu fructele-i de aur strălucind într-un văzduh
fără aer,
Cu merele-i viermănoase roase de om și de
gravitație.

Prin toți porii omului răsuflă credința
Cînd vede în soare un pom care arde...”

Căpitanul rămase mult timp lingă cadavru, tulburat de sentimente felurite. Mă simt trist, își spunea, și mă simt bine, mă simt ca un băiat care se întoarce acasă de la școală cu un mănunchi de flori de cîmp.

— Ei bine, rosti el oftînd, cu ochii închiși. Ei bine, unde mergem acum, încotro ne-ndreptăm?

Îi simțea pe oameni în jurul lui, răsuflînd liniștiți, cu spaima moartă în ei.

— După ce-ai mers cale lungă spre Soare și l-ai atins, apoi te-ai depărtat de el, unde te poți duce? Cînd te îndepărtezi de căldură, de lumina amiezei și de dulcea ei moleșeală, unde te poți duce?

Oamenii așteptară răspunsul. Așteptară ca el să adune toată răcoarea, toată seninătatea și prospețimea cuvîntului îmbătător din mintea lui; văzură apoi cum cuvîntul acesta îi lunecă în gură, încet, ca o bucată de înghețată.

— Există o singură direcție în spațiu, din locul unde ne aflăm, rosti el în cele din urmă.

Oamenii așteptau. Așteptau, în vreme ce nava zbura prin bezna rece, departe de lumină.

— Spre nord, murmură căpitanul. Spre nord.

Și toți zîmbiră, ca și cum un vînt s-ar fi stîrnit brusc în toiul unei după-amiezi fierbinți.

Reclama de pe perete părea să vibreze sub un șuvoi subțire de apă caldă. Eckels își simți pleoapele închizându-se peste pupile, și atunci reclama se aprinse în întunericul de o clipă :

SOCIETATEA TIMPEX.

**EXPEDIȚII DE VÎNĂTOARE SPRE ORICE AN
DIN TRECUT.**

ALEGEȚI-VĂ SINGURI VÎNATUL.

NOI VĂ DUCEM ACOLO ȘI-L ÎMPUȘCAȚI.

O flegmă caldă se strînse în gitlejul lui Eckels ; o înghiți. Mușchii din jurul gurii i se contractară într-un zîmbet în clipa cînd își întinse încet mîna, căci în mîna aceea flutura un cec în valoare de zece mii de dolari.

— E garantată și întoarcerea ? îl întrebă el pe omul de după teighea.

— Nu garantăm nimic altceva decît dinozaurii, îi răspunse funcționarul. Apoi se întoarse spre un alt individ și adăugă : Acesta e domnul Travis, ghidul dumneavoastră în Trecut. El o să vă spună ce anume și unde să vînați. Dacă vă spune să nu trageți, nu trageți. Dacă nesocotiți instrucțiunile, riscați să plătiți o amendă de încă zece mii de dolari, plus o posibilă dare în judecată, la întoarcere.

Eckels privi spre încrengătura de sîrme și casete de oțel din fundul încăperii uriașe : era ca o auroră pîlpîitoare, cînd portocalie, cînd argintie, cînd albastră. Ai fi zis că un rug gigantic mistuie întreg

Timpul, toți anii, toate calendarele de pergament, toate orele, strînse grămadă și puse pe foc.

La o atingere de mînă, această vîlvătaie se putea desfășura numaidecît, în sens invers. Eckels își amintea cuvînt cu cuvînt textul anunțurilor publicitare. Din tăciuni și cenușă, din pulbere și cărbune, anii vechi, anii verzi, ar putea sări ca niște salamandre de aur; aerul s-ar putea umple de mireasma trandafirilor, părul alb ar putea deveni negru ca pana corbului, zbîrciturile ar dispărea; și totul s-ar întoarce la obirșii, fugind de moarte, pe cerul apusean s-ar ivi sori care ar apune într-un răsărit glorios, lunile s-ar încăleca, scurtîndu-se, toate cele ar intra unele în altele ca niște cutii chinezești, sau ca iepurii în pălăriile scamatorilor, toate cele s-ar întoarce la moartea dintii, la moartea verde a semintelor, la vremea de dinaintea începuturilor. Și toate astea, printr-o simplă atingere.

— E de necrezut! oftă Eckels, cu fața subțire luminată de reflexele Mașinii. O Mașină a Timpului adevărată. Te pune pe gînduri. Aș putea să fug de rezultatele alegerilor de ieri, dacă ar fi ieșit prost. Dar, slavă Domnului, Keith a cîștigat. O să fie un foarte bun președinte al Statelor Unite.

— Da, spuse și omul de după teighea. Avem noroc. Dacă ar fi cîștigat Deutscher, am fi avut cea mai rea specie de dictatură. Deutscher e un militar anti-tot ce vrei, anticrist, antiuman, antiintelectual. Am primit telefoane de la mulți oameni, care ne-au spus, în glumă, dar totuși serios, că ar dori să trăiască în anul 1492 dacă Deutscher ar fi ales președinte. Desigur, nu e treaba noastră să organizăm evadări, ci doar expediții de vînătoare. Oricum, Keith a fost ales președinte. Singurul lucru care trebuie să vă preocupe este...

— Să-mi vinez dinozaurul, îi tăie vorba Eckels.

— Un *Tyrannosaurus Rex*. Șopîrla-tiran, cel mai incredibil monstru din istorie. Semnați hîrtia asta. Orice vi s-ar întîmpla, noi nu răspundem. Dinozaurii ăia sînt cam flămînzi.

— Încercați să mă băgați în sperieți, spuse Eckels, roșu de mînie.

— Recunosc că da. Nu vrem să plece în Trecut oameni care să intre în panică la prima împușcătură. Acum un an au fost omorîți șase ghizi de-ai noștri și o duzină de vînători. Rostul nostru este să vă oferim cele mai tari emoții pe care le-a visat vreodată un vînător adevărat. Vă transportăm cu șaizeci de milioane de ani în Trecut, ca să doborîți cel mai gigantic vînat din istorie. Cecul dumneavoastră personal e încă aici. Rupeți-l.

Eckels se uită la cec ; degetele îi tremurau.

— Noroc, îi spuse omul de după tejghea. Domnule Travis, ia-l în primire !

Își luară armele și porniră în tăcere prin încăpere, spre Mașină, spre metalul argintiu și spre lumina sonoră.

Întîi o zi, pe urmă o noapte, apoi o zi și încă o noapte, și încă o zi, o săptămînă, o lună, un an, un deceniu ! Anno Domini 2055, Anno Domini 2019. 1999 ! 1957 ! Mașina gonea prin Timp.

Își puseră căștile cu oxigen și-și verificară intercomurile. Eckels se legăna pe scaunul capitonat ; fața i-era palidă, fălcile încleștate. Simțea că-i tremură brațele ; privi în jos și-și văzu mîinile strînse pe pușca nou-nouță. În Mașină mai erau patru oameni : Travis — călăuza de vînătoare — și ajutorul lui, Lesperance, precum și alți doi vînători, Billings și Kramer. Se uitau unul la altul, în timp ce anii zburau în jurul lor.

— Puștile astea pot oare doborî un dinozaur ? se pomeni Eckels spunînd.

— Dacă-l nimeriți, da, îi răspunse Travis prin radioul din cască. Unii dinozauri au cîte doi creieri, unul în cap, celălalt la marginea de jos a coloanei vertebrale. De ăștia trebuie să ne ferim. N-are rost să ne încercăm norocul cu ei. Dacă puteți, țintiți ochii fiarei, cu primele două gloanțe, ca s-o orbiți. apoi loviți-i creierul.

Mașina urla. Timpul era ca un tîm rulat invers. Sorii zburau, urmați de milioane de luni.

— Cînd te gîndești că toți vînătorii din istorie ne-ar invidia, dac-ar ști ! exclamă Eckels. Expediția noastră face din Africa un fel de Illinois.

Mașina încetini ; urletul ei se prefăcu într-un murmur. Apoi se opri. Soarele se opri și el pe cer.

Ceața care învăluisese Mașina se spulberase. Iată-i, așadar, ajunși în vremea veche, într-o vreme foarte veche, trei vînători și două călăuze, cu armele lor de metal albastru peste genunchi.

— Isus încă nu s-a născut, spuse Travis. Moise încă nu s-a urcat pe munte ca să stea de vorbă cu Dumnezeu. Piramidele încă mai sînt în pămînt, așteptînd să fie clădite. *Țineți minte* — Alexandru, Cezar, Napoleon, Hitler nu există.

Omul scutură din cap.

— Asta — urmă Travis — e jungla care-a existat cu șaizeci de milioane două mii cincizeci și cinci de ani înainte de președintele Keith.

Și arată spre o cărare metalică ce ducea spre pustietatea verde, peste mlaștină, printre ferigi și palmieri giganți.

— Iar asta, adăugă el, e aleea construită de TIMPEX pentru dumneavoastră. E cu șase degete deasupra pămîntului ; nu atinge nici măcar un firicel de iarbă, o floare sau un copac. E făcută dintr-un metal antigravitațional. Scopul pentru care a fost construită astfel este de a vă împiedica să atingeți în vreun fel această lume a trecutului. Rămîneți pe alee, nu vă abateți de la ea. Vă repet : nu vă abateți de la ea. Sub nici un motiv ! Orice abatere se pedepsește. Și nu împușcați nici un animal fără aprobarea noastră.

— De ce ? întrebă Eckels.

Se aflau în pustiul primordial. Vîntul aducea țipetele unor păsări depărtate și mirosul sărat al unei mări vechi, amestecat cu mireasma unor ierburi jilave și a unor flori sîngerii.

— Noi nu vrem să modificăm Viitorul. Nu facem parte din acest Trecut. Guvernului nu-i place să ne știe aici. Trebuie să plătim șperțuri grase ca să ne menținem privilegiile. O Mașină a Timpului e o treabă delicată. Fără să ne dăm seama, am putea omorî vreun animal important, vreo păsărică, vreun peștișor, sau chiar vreo floare, distrugînd astfel o verigă însemnată din lanțul evoluției speciilor.

— Nu e clar, protestă Eckels.

— Bine, spuse Travis, să zicem că omorîm din întîmplare un șoarece de aici. Ar însemna să distrugem întreaga posteritate a acelui șoarece, nu-i așa ?

— Așa-i.

— Toate familiile familiilor acelui șoarece ! Dintr-o călcătură, poți nimici un șoarece, apoi o duzină, apoi o mie, un milion, un miliard de șoareci posibili.

— Foarte bine, și ce-i cu asta ? întrebă Eckels.

— Ce-i cu asta ? replică Travis, calm. Păi, ce s-ar întîmpla cu vulpile care au nevoie de șoarecii ăia ca să supraviețuiască ? Dacă-i lipsesc zece șoareci, vulpea moare. Dacă-i lipsesc zece vulpi, leul moare de foame. Lipsite de un leu, tot felul de insecte, vulturi, miliarde de ființe sînt azvîrlite în haos și distrugere. Rezultatul la care se ajunge poate fi descris astfel : cu cincizeci și nouă de milioane de ani mai tîrziu, un om al cavernelor, unul din cei zece-doisprezece existenți în *întreaga lume*, se duce să vîneze un porc mistreț sau un tigru cu colți de spadă, ca să aibă ce mîncă. Dar dumneata, prietene, ai distrus toți tigrii din acea regiune, călcînd *un singur* șoarece. Așa că omul cavernelor moare de foame. Iar omul acela nu-i un om oarecare, bagă de seamă ! Nu, el este o *întreagă națiune viitoare*. Din rărunchii lui ar fi ieșit zece feciori. Iar din rărunchii acestora, ar fi ieșit o *sută* de feciori, și așa mai departe, pînă la apariția unei civilizații. Dacă-l distrugi pe omul acela, distrugi o seminție, un popor, o întreagă istorie a vieții. E ca și cum ai ucide niște strănepoți ai lui Adam. Călcînd în picioare un șoarece poți stîrni un cutremur, ale cărui urmări ar putea zgudui din

temelii pământul și destinele unui șir întreg de generații. Prin moartea aceluia om al cavernelor, un miliard de alți oameni, încă nenăscuți, sînt înăbușiți în pîntecele mumelor lor. Roma nu se mai poate înălța pe cele șapte coline. Europa rămîne, poate pe veci, o pădure întunecată, și doar Asia prosperă, plină de vigoare. Calcă în picioare un șoarece, și zdrobești piramidele. Calcă în picioare un șoarece, și-ți lași asupra Veșniciei urma adîncă, aidoma unui Grand Canyon. Regina Elisabeta nu s-ar mai naște niciodată, Washington n-ar mai traversa riul Delaware, Statele Unite n-ar mai exista. Așa că luați seama, rămîneți pe alee, nu vă abateți niciodată !

— Înțeleg, zise Eckels. Așadar, n-are rost să ne-atingem nici măcar de *iarbă* ?

— Exact. Distrugerea anumitor plante ar putea avea consecințe incalculabile. O mică eroare făcută aici ar deveni disproporționat de mare, în decurs de șaizeci de milioane de ani. Firește, s-ar putea ca teoria noastră să fie greșită. Poate că noi *nu sîntem în stare* să schimbăm Timpul. Sau poate că acesta ar putea fi schimbat doar într-un fel subtil, aproape imperceptibil. Un șoarece mort aici ar putea provoca un dezechilibru în viața insectelor de mai tîrziu, sau o anumită disproporție a populației, apoi o recoltă proastă, o criză economică, o foamete și, în cele din urmă, o modificare a temperamentului *social* în vreo țară de departe. Ceva mult mai subtil — poate doar o răsufare, o șoaptă, un fir de păr, sau de polen — o schimbare atît subtilă, încît nici n-ai observa-o dacă n-ai privi cu atenție. Cine știe ? Cine poate pretinde să știe cu adevărat ? Noi nu știm. Ghicim numai. Dar pînă nu vom ști cu certitudine dacă fiștiala noastră prin Timp poate stîrni un mare zgomot sau un simplu fișit în istorie, sîntem prudenți. Mașina asta, aleea asta, veșmintele și trupurile voastre au fost sterilizate, după cum știți, înainte de începerea călătoriei. Purtăm aceste căști cu oxigen, ca să nu putem introduce bacteriile noastre într-o atmosferă străveche.

— Cum o să știm în ce animale putem trage?

— Sînt însemnate cu vopsea roșie, răspunse Travis. Astăzi, înainte de începerea excursiei noastre, l-am trimis pe Lesperance cu Mașina exact în era aceasta, pe urmele anumitor animale.

— Ca să le studieze?

— Da, spuse Lesperance. Le urmăresc în toate etapele existenței lor, notînd care dintre ele trăiește mai mult. Foarte puține. Notez de asemenea de cîte ori se împerechează. Nu prea des. Viața e scurtă. Cînd dau peste unul care agonizează, fiind doborît de un copac, sau peste unul care se îneacă într-o groapă cu catran, notez ora exactă, pînă la ultima secundă. Am niște gloanțe speciale, cu vopsea, care lasă o pată roșie pe pielea sau blana animalului. Nici o confuzie nu e cu putință. După aceea coordonez în așa fel sosirea noastră în Trecut, ca să-l întîlnim pe animal doar cu două minute înainte de a-și da sfîrșitul, în orice caz. Astfel, sînt omorîte numai animalele lipsite de viitor, care nu se mai împerechează niciodată. Vedeți ce *precauți* sîntem?

— Dar dacă te-ai întors azi dimineață în Timp, cum de nu te-ai ciocnit de noi? exclamă Eckels, curios. Cum va fi expediția noastră de vînătoare? Reușită? Vom fi cu toții în viață la întoarcere?

Travis și Lesperance se uitară unul la altul.

— Ar fi un paradox, zise Lesperance. Timpul nu permite asemenea încurcături — un om să se întîlnească cu sine însuși! Cînd asemenea situații amenință să se producă, Timpul se dă la o parte. Întocmai ca un avion care nimerește într-o pungă de aer. Ați simțit adineauri cum s-a zguduit Mașina — chiar înainte de a ne fi oprit? Era din cauză că ne întîlneam cu noi înșine la întoarcerea noastră în Viitor. N-am văzut nimic, bineînțeles. N-avem cum să știm dacă expediția asta a fost reușită, dacă am vînat sau nu monstrul, sau dacă am rămas în viață — mă refer la *dumneata*, domnule Eckels.

Eckels avu un surîs galben.

— Lasă asta ! zise Travis, pe un ton tăios. Toată lumea în picioare !

Se pregătiră să părăsească Mașina.

Jungla era adâncă și înaltă — era lumea întreagă, în vecii vecilor. În văzduh se auzea un fel de muzică, și un fișuit de corpuri zburătoare — erau pterodactilii care zburau cu aripile lor cenușii, cavernoase — niște lilieci giganti, apucați de delir, în noaptea lor veșnică. Ținându-și echilibrul pe cărarea îngustă, Eckels își duse arma la ochi, în joacă.

— Încetează ! îl repezi Travis. Nu ținti nici în glumă ! Dacă armele voastre s-ar descărca...

Eckels roși.

— Unde-i *Tyrannosaurul* nostru ?

Lesperance își privi ceasul-brățară.

— Mai avem timp. Drumurile noastre se vor încrucișa peste șaiszeci de secunde. Fiți atenți la pata de vopsea roșie ! Nu trageți pînă nu vă dăm noi consemnul. Nu vă abateți de pe alee. *Rămîneți pe alee !*

Porniră în vîntul dimineții.

— Ciudat, șopti Eckels. De azi în șaiszeci de milioane de ani, alegeri. Keith e ales președinte. Toată lumea îi sărbătorește victoria. Și iată-ne pe noi, aici, pierduți în Timp ; pentru noi, ei nici nu există. Lucrurile pentru care ne-am frămîntat luni de zile, o viață de om, nici măcar nu s-au ivit pe lume, nici măcar n-au fost concepute.

— Puneți-vă cu toții în poziție de tragere ! porunci Travis. Dumneata, Eckels, tragi primul. Urmează Billings. Al treilea, Kramer !

— Am vînat tigri, mistreți, bizoni, elefanți, zise Eckels, dar acum e vorba de el, și tremur tot, ca un copil.

— Aha ! exclamă Travis.

Se opriră locului.

Travis șopti, ridicînd mîna :

— Drept în fața voastră. În ceață. Acolo e. Acolo e Măria Sa !

Jungla era imensă și plină de foșnete, șoapte și suspine.

Deodată toate conteniră, ca și cum cineva ar fi închis o ușă.

Tăcere.

Apoi, un bubuit de tunet.

Din ceață, cu vreo sută de pași mai încolo, ieși *Tyrannosaurus Rex*.

— El e, el e, șopti Eckels.

— Sst !

Venea cu pași mari, precauți, parcă unsuroși. Se înălța cu vreo treizeci de picioare deasupra mai tuturor copacilor — o enormă zeitate rea, încrucișându-și pe pieptu-i de reptilă ghearele delicate, ca niște ace de ceasornic. Fiecare din labelle lui inferioare era un piston, făcut dintr-o jumătate de tonă de os alb, înfipt în funiile groase ale mușchilor și acoperit de o piele lucioasă și pietroasă, ca platoșa unui războinic teribil. Fiecare coapsă a lui era o tonă de carne, fildeș și sîrmă de oțel. Iar din marea cutie toracică din partea de sus a trupului său ieșeau acele brațe gingașe, cu mâini care-ar fi putut apuca un om ca pe o jucărie, pentru a-l cerceta, în vreme ce gîtul i se încolăcea ca un șarpe. Capul — o tonă de piatră sculptată — se înălța cu ușurință spre cer. Botul i se căsca, dezvăluind un gard de dinți ca niște pumnale. Ochii i se rostogoleau, aidoma unor ouă de struț, fără altă expresie decît cea a foamei. Își închise deodată botul, cu un rînjel sinistru. Și începu să alerge, strivind în cale copaci și tufișuri, scormonind țărîna jilavă și tăind brazde adînci de cîte cincișase centimetri, acolo unde se lăsa cu toată greutatea lui. Alerga cu un pas lunecător, de balet, prea echilibrat pentru cele zece tone ale monstrului. Se mișca într-o arenă luminată de soare, cu băgare de seamă, în timp ce frumoasele-i mâini reptiliene pipăiau aerul.

— Tii ! exclamă Eckels, cu buzele tremurînd. Păi, ar putea să ajungă la Lună și s-o apuce !

— Sst ! îl repezi Travis, mînios. Încă nu ne-a zărit.

— Nu poate fi ucis ! spuse Eckels, pe un ton calm, ca și cum nu putea exista nici o îndoială în privința acestui verdict ; cîntărise în minte situația și ajunsese la această concluzie. Arma din mîinile lui părea o flintă ușoară. Proști am fost c-am venit ! E ceva imposibil !

— Gura ! șuieră Travis.

— Ce coșmar !

— Întoarce-te, îi șopti Travis. Mergi liniștit spre Mașină. Ți vom restitui jumătate din banii plătiți.

— Nu-mi închipuiam c-ar putea fi atît de *mare* ! spuse Eckels. M-am înșelat. Și acum, vreau să ies de-aici.

— Ne-a văzut !

— Uite-i pata roșie, pe piept !

Șopîrla uriașă se ridică în picioare. Carnea ei implătoșată strălucea ca un tezaur de monede verzui. Din crusta de noroi de pe ele ieșeau aburi. În noroiul jilav fojgăiau insecte minuscule, astfel încît întregu-i trup părea să zvîcnească și să se legene, deși monstrul nu se mișca. Răsufla doar. Duhoarea cărnii crude se răspîndea în întreaga junglă.

— Scoateți-mă de-aici ! gemu Eckels. De cînd sînt n-am pătît așa ceva. Totdeauna eram sigur că voi scăpa cu viață. Totdeauna aveam călăuze bune, iar expedițiile se desfășurau în siguranță. De data asta mi-am greșit socoteala. Mi-am găsit nașul — recunosc. Vinatul ăsta e prea mare ca să-l pot doborî.

— Nu alerga ! îi spuse Lesperance. Întoarce-te și ascunde-te în Mașină.

— Da, zise Eckels.

Părea siderat. Se uita la picioarele lui, ca și cum ar fi încercat să le facă să se miște. Deodată, scoase un geamăt deznădăjduit :

— Eckels !

Făcu cîțiva pași, tîrîndu-se parcă, și clipind mereu din ochi.

— Nu în direcția *aceea* !

La prima mișcare a omului, monstrul se repezi spre el, cu un țipăt înspăimîntător. În șase secunde,

străbătu o sută de iarzi. Puștile se descărcară, scui-pînd foc. Un vîrtej țîșni din botul animalului, învăluindu-i în duhoarea lui de mîl și de sînge bătrîn. Monstrul urla, dezvăluindu-și colții scînteietori în soare.

Fără să privească înapoi, Eckels pășea orbește spre marginea aleii, abia ținîndu-și arma în mîini; deodată se abătu de pe alee și porni, fără să-și dea seama, prin junglă. Picioarele i se infundau în mușchiul verde. Se simțea singur, din ce în ce mai departe de lucrurile ce se petreceau în urma lui.

Armele trosniră din nou. Detunătura lor se pierdu în bubuitul de tunet al monstrului urlător. Enorma pîrghie a cozii sale de reptilă se smuci în sus, izbind în stînga și în dreapta. Copacii explodau în nori de frunze și crengi. Monstrul își mișcă mîinile de giuvaergiu înspre oameni, pentru a-i frînge în două, pentru a-i zdrobi ca pe niște boabe, pentru a-i pisa între dinți și a-i vîrî în gîtlejul lui urlător. Ochii mari ca niște pietroaie erau ațintiți asupra oamenilor; aceștia își văzură fețele în oglinzile lor. Traseră în pleoapele metalice și în irisul negru și lucios al ochilor monstrului.

Ca un idol de piatră, ca o avalanșă de munte, *Tyrannosaurus Rex* se prăbuși. Tunînd, se agăță de copaci și-i trase la pămînt odată cu el. Aleea de metal fu sfîșiată. Oamenii se feriră în lături, se traseră înapoi. Zece tone de carne și piatră rece căzură pe pămînt. Armele scuipară foc. Monstrul își agită coada implătoșată, își încleștă fălcile de balaur și încremeni. Din gîtlej îi țîșni un șuvoi de sînge. Undeva, în măruntaiele lui, plesni un rezervor de fluide. Vînătorii fură potopiți de valuri puturoase. Stăteau, improșcați de sîngele roșu, lucios.

Tunetul se stinse.

Jungla amuți. După avalanșă, o pace verde. După coșmar, dimineăta.

Billings și Kramer ședeau pe marginea aleii, resemnați. Travis și Lesperance stăteau cu armele fumegînde în mîini și înjurau de zor.

În Mașina Timpului, trântit cu fața în jos, Eckels tremura. Se întorsese pe alee și se cățăraseră în Mașină.

Travis veni și el și, după ce-i aruncă o privire lui Eckels, scoase o bucată de pînă dintr-o cutie de metal și se întoarse la ceilalți, care ședeau pe alee.

— Curățați-vă !

Înjurînd, își șterseră căștile mînjite de singe. Monstrul zăcea în fața lor — un munte de carne tare. Auzeau murmurul și gemetele dinăuntru lui, pe măsură ce moartea puneă stăpînire pe el, paralizîndu-i organele, făcîndu-i lichidele să se reverse din glande în splină și în boase, închizîndu-i pentru vecie toate cămărilor. Era ca și cum ai fi stat lîngă o locomotivă distrusă ori lîngă o mașină cu aburi scoasă din uz, ale cărei supape sînt lăsate deschise sau fixate strîns. Oasele pîrîiau ; brațele delicate, prinse sub greutatea atîtor tone de carne moartă, erau zdrobite. Masa de carne tremurătoare se așeza.

Deodată, alt trosnet. Deasupra, o creangă enormă se rupse din legăturile-i grele și căzu peste cadavrul monstrului, parcă dinadins.

— Da, spuse Lesperance, uitîndu-se la ceas. Exact la timp. Acesta e copacul gigantic care fusese planificat să cadă peste monstru și să-l omoare. Doriți o poză cu trofeul ? adăugă el întorcîndu-și privirea spre cei doi vînători.

— Cum ?

— Nu putem lua un trofeu înapoi în Viitor. Cadavrul trebuie să rămînă aici, în locul unde ar fi murit în orice caz, astfel încît insectele, păsările și bacteriile să-l poată ataca, așa cum fac de obicei. Totul trebuie să fie pus în balanță. Cadavrul rămîne. Dar putem face o poză, cu dumneavoastră lîngă trofeu.

Cei doi vînători încercară să se gîndească, dar renunțară, scuturînd din cap.

Se lăsară conduși pe aleea metalică pînă la Mașina Timpului, în ale cărei fotolii capitonate se prăbușiră obosiți. De acolo se mai uitară o dată la monstrul ucis, un munte de carne, pe care și începuseră să tabere

niște reptile înaripate și niște gînganii aurii mișunînd pe pielea lui aburindă.

Un zgomot stîrnit la picioarele lor îi făcu să înghete. Era Eckels, care ședea acolo tremurînd.

— Îmi pare rău, rosti el într-un tîrziu.

— Ridică-te ! îi strigă Travis.

Eckels se ridică.

— Du-te singur pe aleea aceea, îi porunci Travis, ațintindu-și arma spre el. Nu te mai întorci în Mașină. Te lăsăm aici !

Lesperance îl apucă de braț pe Travis :

— Așteaptă...

— Nu te băga ! îl repezi Travis, dîndu-i mîna la o parte. Nebunul ăsta era cît pe-aci să ne omoare. Dar nu *asta* e grav ! Uită-te la *ghetele* lui ! A ieșit de pe alee ! *Asta* ne va ruina ! Vom da faliment ! Mii de dolari plătiți pentru asigurări ! Noi garantăm că nimeni nu se abate de pe alee, iar dumnealui s-a abătut ! Nebunul ! Va trebui să fac un raport către autorități — s-ar putea ca guvernul să ne anuleze licența de voiaj. Cine știe ce-o fi făcut individul ăsta, ce vătămări o fi adus Timpului ! Și Istoriei ? !

— Liniștește-te, n-a făcut altceva decît să disloce puțin noroi.

— De unde putem *ști* ? strigă Travis. Nu știm nimic. Totul e un mister ! Ieși de-aici, Eckels !

Eckels se scotoci în buzunarele bluzei :

— Plătesc oricît ! O sută de mii de dolari !

Travis se zgîi la carnetul de cecuri al lui Eckels și scuipe.

— Ieși afară de-aici ! Monstrul se află lingă alee. Viră-ți în botul lui brațele pînă la coate. După aceea, te poți întoarce la noi.

— Dar e absurd !

— Monstrul e mort, dobitocule ! Gloanțele trebuie scoase — nu pot fi lăsate aici ! Nu aparțin Trecutului. Ar putea provoca vreo schimbare. Uite cuțitul meu. Scoate-le cu cuțitul !

Jungla era din nou vie, plină de vechiul ei freamăt și de cîriitul păsărilor. Eckels își întoarse încet

privirea spre muntele acela de coșmar, spre movila aceea de gunoi primitivă. După ce șovăi îndelung, porni pe alee, ca un somnambul.

Peste cinci minute se întoarse, tremurînd tot, cu brațele înroșite pînă la cot. Întinse mîinile — fiecare din ele ținea în palmă cîteva gloanțe. Apoi se prăbuși și rămase acolo, nemișcat.

— N-ar fi trebuit să-i ceri una ca asta ! spuse Lesperance.

— Crezi ? E prea devreme ca să putem judeca, răspunse Travis, atingînd trupul nemișcat. O să trăiască. Data viitoare n-o să mai vinăze în felul ăsta. În regulă. Dați-i drumul, să pornim spre casă !

Și-și ridică, obosit, degetul gros spre Lesperance.

1492. 1776. 1812.

Își curățară mîinile și fețele. Își schimbară cămășile și pantalonii murdari. Eckels își revenise, dar nu scotea o vorbă. Travis îl privi timp de zece minute.

— Nu te mai uita așa la mine ! gemu Eckels. N-am făcut nimic !

— Cine poate ști ?

— M-am abătut de pe alee, atîta tot — doar puțin noroi pe tălpi... Ce-ai vrea să fac — să îngenuchez și să mă rog ?

— S-ar putea s-avem nevoie de asta. Te previn, Eckels, c-aș putea încă să te ucid. Pușca mi-e pregătită.

— Dar sînt nevinovat, n-am făcut nimic !

1999. 2000. 2066.

Mașina se opri.

— Ieșiți, le spuse Travis.

Încăperea era acolo unde o lăsaseră. Dar nu la fel ca atunci. Același om ședea înapoia aceleiași tejghele. Dar ceva în înfățișarea lui se schimbase.

— Totu-i în ordine aici ? îl întrebă Travis, aruncînd o privire grăbită în jur.

— Da. Bine-ați venit acasă !

Travis nu se liniște. Părea că cercetează chiar atomii din aer, pînă și felul cum se revărsa pe fereastra înaltă lumina soarelui.

— În regulă, Eckels, ieși ! Și nu te mai întoarce aici niciodată !

Eckels nu se putea mișca.

— N-auzi ? se burzului Travis. La ce te zgîiești ?

Eckels adulmeca văzduhul, care mirosea într-adevăr a ceva — un miros atît de subtil, aproape imperceptibil, încît doar un mic strigăt de alarmă al simțurilor sale îl avertiza că-i acolo. Culoarele — albă, cenușie, albastră, portocalie — de pe perete, de pe mobilă, din bolta întrezărită prin fereastră, erau... erau... Și apoi, *simțea* ceva. Carnea i se încrîncenă. Mîinile începură să-i tremure. Adulmeca prin toți porii bizara mireasmă. Undeva, cineva slobozise desigur una din acele fluierături, pe care numai un ciine le poate auzi. Trupul lui răspunse printr-o tăcere de spaimă. Dincolo de încăperea aceasta, de peretele acesta, dincolo de omul acesta care nu era chiar același, așezat la o tejghea care nu era chiar aceeași... se afla o lume întreagă, cu oameni și străzi. Ce fel de lume era, nimeni n-ar fi putut spune. Îi simțea mișcîndu-se acolo, dincolo de pereți, aidoma unor piese de șah zgîlțuite de un vînt uscat...

Dar lucrul perceput numai decît era firma atîrnată pe peretele biroului, aceeași firmă pe care o citise în dimineata aceea, devreme, cînd intrase în birou. Firma se schimbase întrucîta :

SOCIETATEA TIMPEX.

EXPEDIȚII DE VÎNĂTOARE SPRE ORIȘICE AN
DIN TRECUT

ALEGETZ SINGURI VÎNATU.

NOI DUCEM ACOLO PE VOI.

VOI ÎMPUȘCAȚI PE EL.

Eckels simți că se prăbușește pe un scaun. Își duse mîna, într-un gest nebunesc, la noroiul gros de pe ghetă. Tremurînd, desprinsă un bulz de noroi.

— Nu se poate ! Nu ! Dintr-o nimica toată, să iasă așa ceva ? ! Nu se poate !

Prins în noroi, strălucea un fluture splendid, verde-auriu, cu pete negre, dar mort.

— Pentru un asemenea fleac ? ! Nu e cu putință ! Nu pentru un fluture ! exclamă Eckels.

Fluturile căzu pe podea — un lucru de nimic, o bagatelă superbă, în stare să răstoarne echilibrul, doborînd un șir de piese de domino mărunte, apoi un șir de piese mari, gigantice, de-a lungul anilor, în curgerea Timpului.. Eckels simțea cum îi vîjîie capul. Nu, fleacul ăsta nu putea schimba lucrurile. A ucide un fluture nu putea fi chiar atît de important ! Sau da ?

Fața îi înghețase. Gura îi tremura, cînd întrebă :

— Cine ?... Cine a cîștigat alegerile prezidențiale de ieri ?

Omul de după teighea rîse :

— Glumiți ? Doar știți bine ! Firește că Deutscher ! Cine altcineva ? Nu nebunul de Keith, un neputincios ! Acum avem un președinte curajos, un om de fier !

Funcționarul se opri.

— Ce-ați pățit ? adăugă el.

Eckels gemu și se lăsă în genunchi, întinzîndu-și mîinile cu degete tremurătoare spre fluturile auriu.

— N-am putea oare să-l ducem *înapoi* ? vorbi el rugător, către lume, către sine însuși, către funcționar, către Mașină. Nu i-am putea oare reda viața ? N-am putea oare să revenim ? N-am putea...

Rămase nemișcat ; cu ochii închiși, aștepta, tremurînd. Îl auzi pe Travis răsuflînd greu în încăpere, îl auzi apucîndu-și arma, ridicînd-o și apăsînd pe trăgaci.

Se auzi o detunătură.

Ploua într-una. O ploaie deasă, o ploaie perpetuă, o ploaie pătrunzătoare ca un abur, ca o nădușeală — un adevărat potop, care-ți biciuia ochii și-ți năpădea gleznele. O ploaie care îneca toate ploile și le ștergea amintirea. Cădea cu nemiluita, litri și tone întregi de apă, care se abăteau asupra junglei, retezând ca un foarfece copacii, tunzînd iarba, scobind pămîntul, topind tufișurile. Din pricina ei mîinile oamenilor ajunseseră zbîrcite ca labelle unor mai-muțe. Era o ploaie cristalină, vîrtoasă, care nu mai contenea.

— Mai e mult, locotenente ?

— Nu știu. O milă, zece mile, poate o mie.

— Nu ești sigur ?

— Cum aș putea să fiu ?

— Nu-mi place ploaia asta. Dacă-am ști măcar cît mai avem de mers pînă la Domul Soarelui, m-aș simți mai bine.

— Încă o oră-două.

— Crezi că numai atît, locotenente ?

— Firește.

— Sau poate ne minți, ca să ne ridici moralul ?

— Da, vă mint ca să vă ridic moralul. Ține-ți gura !

Cei doi ședeau în ploaie. În spatele lor ședeau ceilalți doi, uzi-leoarcă, frînți de oboseală și fleșcăiți ca lutul care se moaie.

Locotenentul privi în sus. Avea o față care fusese cîndva oacheșă, dar ploaia o albise, așa cum îi albise și ochii, ștergîndu-le culoarea ; pînă și părul i-era

alb, ca și dinții. Totul era alb la el. Chiar și uniforma începuse să-i albească, deși avea și o nuanță verzuie, de mucegai.

Locotenentul își pipăi obraji, pe care șiroia ploaia.

— Cu câte milioane de ani în urmă o fi încetat să plouă aici, pe Venus ?

— Fii serios ! îi spuse unul din ceilalți doi. Pe Venus ploaia nu conținește niciodată. Plouă într-una. Mă aflu aici de zece ani și n-am apucat să văd că stă măcar un minut, sau o secundă.

— E ca și cum am trăi sub apă, zise locotenentul și se ridică, pentru a-și pune arma pe celălalt umăr. Cred c-ar fi mai bine să o pornim la drum. O să ajungem la Domul Soarelui.

— Sau n-o să ajungem, spuse cinicul.

— Avem doar o oră-două de mers.

— Acum mă minți, locotenente.

— Nu. Mă mint pe mine însumi. E unul din momentele când trebuie să minți. Nu mai pot răbda, însă, această situație.

Porniră pe poteca din junglă, privindu-și din când în când busolele. Numai ele le arătau direcția, în haosul din jur. Ploaia cădea din cerul de cenușă, ei mergeau pe poteca din junglă, iar înapoia lor, undeva, departe, se afla racheta în care călătoriseră și care se prăbușise. O rachetă în care zăceau, morți și putreziti de ploaie, doi dintre prietenii lor.

Înaintau în șir indian, fără să scoată un cuvânt. Ajunseră în curînd la un rîu lat, ale cărui ape negre și line curgeau spre Marea Unică. Fața lor era ciupită de miliarde de stropi.

— În regulă, Simmons.

Locotenentul scutură din cap, iar Simmons își scoase de la spate un pachetel, pe care-l făcu să se umfle, cu ajutorul unei substanțe chimice, pînă ce căpătă forma unei bărci mari. Locotenentul le porunci oamenilor să taie niște lemne, din care meșteriră la repezeală cîteva lopeți. Porniră apoi cu

barca pe râu, vîslind repede pe apele-i domoale, sfichiuite de ploaie.

Locotenentul își duse mîna la obrazii pe care șiroaie de ploaie rece i se scurgeau spre gît și spre brațe. Frigul începuse să-i pătrundă în plămîni. Simțea cum urechile, ochii, picioarele i se moaie.

— Noaptea trecută n-am putut dormi, spuse.

— Dar cine-a putut? De cîte nopți n-am dormit? Treizeci de nopți și treizeci de zile! Cine-ar putea să doarmă cu ploaia asta ciocănindu-i în cap? Aș da orice pentru o pălărie. Orice fel de pălărie, ca să-mi acopere capul și să mi-l ferească de ploaie. Mă doare rău capul. Mă doare tot timpul.

— Îmi pare rău c-am venit aici, zise unul din oameni. Ții minte vechea tortură? Ești legat de un zid și ți se picură cîte un strop de apă deasupra capului, din jumătate de oră în jumătate de oră. Îți pierzi mințile așteptînd stropul următor. Ei bine, asta e Venus — dar pe o scară mult mai mare. Oamenii nu-s făcuți să trăiască în apă. Nu poți dormi, nu poți respira ca lumea, și înnebunești de atîta umezeală. Dacă am fi prevăzut posibilitatea unei prăbușiri, ne-am fi luat uniforme și pălării impermeabile. Ploaia asta care ne tot ciocăne capetele, e cel mai greu de îndurat. E ca un tir de artilerie. Nu știu, zău, cît mai pot să suport.

— Eu, unul, vreau să ajung la Domul Soarelui, băiete! Omul care a născocit domurile astea știa bine ce face.

Traversînd riul, se gîndeau la Domul Soarelui, aflat undeva în depărtare, ca un turn strălucitor în ploaia din junglă. O casă galbenă, rotundă și scînteietoare ca însuși Soarele. O casă înaltă de patruzeci de picioare, cu un diametru de o sută de picioare, înăuntrul căreia puteai găsi căldură, liniște, hrană caldă și adăpost împotriva ploii. Iar în centrul Domului era, firește, un Soare. Un mic glob de foc gălbui, plutind slobod în partea de sus a clădirii; te puteai uita la el din locul unde ședeai, fumînd sau citind o carte, sorbindu-ți ciocolata fierbinte cu

iz de nălbă, sau vreo altă băutură. Zăreai Soarele acela galben, un Soare de mărimea celui terestru, care iradia o lumină caldă și egală, și uitai de lumea ploioasă a planetei Venus, atîta timp cît rămîneau în casa aceea și huzureai.

Locotenentul se întoarse cu fața spre cei trei oameni, care visleau, scrișnind din dinți. Erau albi ca niște ciuperci, cum era și el. Pe Venus orice lucru albea în cîteva luni. Pînă și jungla era un imens coșmar alb — căci cum ar fi putut jungla să fie verde fără soare, într-un amurg veșnic, în care ploaia nu mai conțenea? O junglă albă, albă, cu frunzele de culoarea brînzei, cu un sol tăiat parcă dintr-un calup de camembert ud și cu trunchiurile copacilor ca niște ciuperci enorme — totul era alb și negru. Dar parcă puteai vedea solul vreodată? Vedeai mai ales apa — un pîriu, un șuvoi, o băltoacă, un lac, un rîu, apoi marea.

— Am ajuns !

Săriră pe mal, improșcîndu-se cu apă. Dezumflară barca și o vîrîră într-o cutie de trabuce. Apoi, stînd pe malul potopit de ploaie, încercară să-și aprindă cîte o țigară, dar le trebuiră mai mult de cinci minute ca să-și scapere brichetele în căușurile palmelor și să tragă cîteva fumuri din niște țigări pe care ploaia li le smulgea de pe buze.

Porniră mai departe.

— Stați o clipă, le spuse locotenentul. Parc-am zărit ceva în fața mea.

— Domul Soarelui ?

— Nu sînt sigur. Ploaia l-a acoperit din nou. Simmons o luă la fugă, strigînd :

— Domul Soarelui !

— Întoarce-te, Simmons !

— Domul Soarelui !

Simmons se mistui în ploaie. Ceilalți alergară după el. Îl găsiră într-o poieniță, unde se opriră și se uitară la el și la obiectul pe care-l găsisese.

Era racheta.

Zăcea în locul unde o lăseseră. Se întorseseră exact acolo de unde porniseră. Racheta distrusă era năpădită de un mucegai verde, care crescuse chiar pe buzele celor doi morți. Sub ochii lor, mucegaiul înflori, petalele i se risipiră în ploaie, iar mucegaiul muri.

— Cum de-am ajuns în același loc ?

— O furtună cu descărcări electrice ne-a dereglat busolele. Asta e explicația.

— Ai dreptate.

— Ce ne facem acum ?

— Pornim din nou.

— Dumnezeu, sîntem la fel de departe ca la început !

— Să încercăm să ne păstrăm calmul, Simmons.

— Calmul, calmul ! Ploaia asta mă face să-mi pierd mințile !

— Avem hrană suficientă pentru încă două zile, dacă sîntem precauți.

Ploaia dansa pe pielea lor, pe uniformele lor ude ; li se prelingea din nasuri și din urechi, de pe degete și genunchi. Semănau cu niște fîntîni de piatră din care ar fi țîșnit apa prin toți porii.

În timp ce stăteau așa, auziră un urlăt, nu prea depărtat.

Și monstrul ieși din ploaie.

Umbla repede, cu o mie de labe electrice, albastre. Fiecare labă izbea cîte un copac, care lua foc și se mistuia. În văzduhul jilav pluteau vălătuci de ozon ; ploaia alunga și risipea fumul. Monstrul avea o lățime de o jumătate de milă și o înălțime de o milă, și pipăia terenul ca o uriașă vietate oarbă. Uneori părea să nu aibă deloc labe ; dar peste o clipă, o mie de bice îi ieșeau de sub pîntec, bice alb-albastre, cu care șfichiuia jungla.

— Asta e furtuna care ne-a înnebunit busolele, spuse unul din oameni. Acum vine spre noi.

— Toată lumea culcat ! porunci locotenentul.

— S-o luăm la fugă ! exclamă Simmons.

— Nu fi nebun ! Culcă-te la pământ ! Monstrul atinge doar punctele cele mai înalte. S-ar putea să scăpăm nevătămați. Să ne ascundem la vreo cincizeci de picioare de rachetă. S-ar putea să-și cheltuiască întreaga energie acolo și să ne lase în pace pe noi. Culcați-vă !

Oamenii se supuseră.

— Se apropie ? întrebare peste câteva clipe.

— Se apropie.

— S-a apropiat și mai mult ?

— E la vreo două sute de iarzi.

— Vine ?

— Uite-l !

Monstrul era deasupra lor acum. Zece fulgere se abătură ca niște săgeți albastre asupra rachetei. Aceasta scăpără ca un gong, scoțind un sunet metalic. Monstrul mai slobozi vreo cincisprezece săgeți, care executară un fel de pantomimă caraghioasă pe terenul apos al junglei.

— Nu, nu ! strigă unul din oameni, sărind în picioare.

— Stai culcat, smintitule ! îi spuse locotenentul.

— Nu !

Fulgerul mai izbi de vreo zece ori racheta. Locotenentul își întoarse capul pe sub braț și văzu flăcările albastrii ; văzu copaci despicându-se și prăbușindu-se ; văzu cum norul acela monstruos se rotește ca un disc negru deasupra lor, azvîrlind sute de săgeți electrice.

Omul care sărise în picioare alerga acum, parcă într-o sală imensă, plină de coloane. Alerga, strecurându-se printre ele, dar în cele din urmă vreo duzină de coloane se prăvăliră peste el, și atunci se auzi un zgomot ca acela pe care-l face o muscă în clipa când cade pe sîrma încinsă a unui crematoriu de gunoi. Locotenentul își amintea asta din copilărie — copilărise la o fermă. În văzduh mirosea acum a cenușă de om.

— Nu vă uitați ! le spuse celorlalți, plecîndu-și capul.

Se temea că ar putea s-o ia și el la goană.

Furtuna mai slobozi o serie de săgeți, apoi își văzu de drum. Rămase numai ploaia, care limpezi grabnic văzduhul, alungînd mirosul de vegetație și carne arsă ; cei trei oameni rămași în viață ședeau, așteptînd să li se potolească bătăile inimilor.

Merseră spre trupul tovarășului lor, crezînd că poate e încă în viață. Nu puteau crede că nu exista nici o cale de a-l salva. Era atitudinea firească a unor oameni care nu acceptau moartea altuia pînă nu se convingeau personal de realitatea ei ; văzînd că nu mai e nimic de făcut, se întrebă dacă să-l îngroape sau să-l lase acolo, în jungla care avea să-l acopere într-un ceas sub vegetația ei luxuriantă. Cadavrul părea o bucată de oțel strîmb, învelit într-o piele arsă. Sau o monie de ceară care ar fi fost azvîrlită într-un incinerator și scoasă afară după ce ceara s-ar fi lipit de scheletul de cărbune. Doar dinții îi rămăseseră albi, și străluceau ca o brătară stranie deasupra unui pumn strîns.

— N-ar fi trebuit să o ia la fugă, spuseră toți trei aproape într-un glas.

Chiar în timp ce stăteau acolo, cadavrul începu să dispară sub vegetație — plante cățărătoare și chiar flori pentru mort.

În depărtare, furtuna călca pe labelle-i albastre, scînteietoare ; în curînd dispăru și ea.

Trecură un rîu, apoi un pîrîu, apoi încă un rîu și încă un pîrîu — vreo duzină de riuri și pîraie. Le apăreau mereu în față riuri noi, repezi, în vreme ce riurile vechi își schimbau matca — riuri de culoarea mercurului, de culoarea argintului, de culoarea laptelui.

Ajunseră apoi la mare.

La Marea Unică. Pe Venus nu exista decît un continent. Acesta avea o lungime de trei mii de mile și o lățime de o mie de mile, iar Marea Unică acoperea parcă întreaga planetă ploioasă. Marea Unică, ale cărei țărături albe păreau neclintite...

— Pe aici ! le spuse locotenentul, arătînd spre miazăzi. Sînt sigur că acolo sînt două Domuri Solare.

— Dacă tot s-au apucat să le construiască, de ce n-au construit încă o sută ?

— Păi, sînt vreo sută și douăzeci, nu-i așa ?

— Acum o lună erau o sută și douăzeci și șase. Pe Pămînt, au încercat acum un an să treacă prin Congres un proiect de lege menit să finanțeze construirea altor două duzini de Domuri, dar n-au izbutit — știți cum se întîmplă. Ce contează pentru ei că o mîna de oameni își pierd mințile din pricina ploii de pe Venus ?

Porniră spre miazăzi.

Locotenentul, Simmons și al treilea cosmonaut, Pickard, umblau în ploaie, în ploaia care cădea neconținut, revărsîndu-se peste oameni, peste uscat și peste mare.

Simmons fu primul care zări Domul.

— Uite-l !

— Uite, ce ?

— Domul Soarelui !

Locotenentul clipi din ochi pentru a-și scutura apa de pe gene, și-și ridică mîinile pentru a se feri de săgețile ploii.

La oarecare distanță, marginea junglei părea tivită, către mare, cu o dungă gălbuie. Era într-adevăr Domul Soarelui.

Oamenii își zîmbiră.

— Se pare c-ai avut dreptate, locotenente !

— Avem noroc !

— Priveliștea asta mă face să prind puteri. Hai să mergem !

Simmons începu să alerge. Ceilalți porniră după el, automat, gîfîind obosiți, dar ținînd pasul.

— Eu vreau o cană mare de cafea fierbinte ! spuse Simmons, abia răsufîind, dar zîbind. Și cozonaci cu scorțișoară. Tii ! Ce grozav e să zaci sub razele soarelui ! Individul care-a inventat Domurile astea ar merita o decorație !

Își iuțiră pasul ; lumina gălbuie devenise mai strălucitoare.

— Presupun că o mulțime de oameni și-au pierdut mințile înainte de a se găsi leacul. Un leac atât de simplu în aparență !

Simmons gîfîia, modulîndu-și cuvintele după pași.

— Ploaia, ploaia ! Acum cîțiva ani, am întîlnit în junglă un prieten. Umbla de colo pînă colo, în ploaie, spunînd mereu : Nu știu cum să fac să ies din ploaie, nu știu cum să fac să ies din ploaie, nu știu... Uite-așa vorbea, săracul — își pierduse mințile.

— Nu mai vorbi atîta, ține-ți respirația !

Alergau și rîdeau.

Ajunseră la poarta Domului, rîzînd.

Simmons deschise larg poarta și strigă :

— Hei ! Aduceți cafeaua !

Nu se auzi nici un răspuns.

Intrară pe poartă.

Domul Soarelui era pustiu și întunecat. Nu se vedea nici un soare sintetic plutind în centrul tavanului albastru, într-o nebuloasă vuitoare. Nu se servea nimic de băut sau de mîncat. Încăperea era rece ca o pivniță. Printr-o mie de găuri, scobite recent în tavan, se scurgea ploaia, pătrunzînd în covoarele groase și în mobila modernă masivă, împrôscînd mesele de cristal. Jungla creștea în încăpere, rafturile de sus ale bibliotecii și canapelele erau năpădite de mușchi verde. Ploaia se scurgea prin găuri, picurînd pe fețele celor trei oameni.

Pickard începu să chicotească.

— Taci, Pickard !

— O, zei, uite ce ni s-a pregătit : nici tu soare, nici tu mîncare — nimic ! Venusienii au făcut asta, cu siguranță că ei sînt de vină !

Simmons scutură din cap, făcînd să i se scurgă apa de pe obraji. Ploaia îi șiroia în pletele argintii și pe sprîncenele albe.

— Venusienii ies din cînd în cînd din mare și atacă un Dom al Soarelui. Ei știu că, distrugînd Domurile, ne pot distruge și pe noi.

— Dar Domurile nu sînt apărute de tunuri ?

— Ba da, spuse Simmons, ducîndu-se într-un loc relativ uscat. Dar venusienii n-au mai atacat de cinci ani încoace. După atîția ani, apărarea slăbește. Au luat prin surprindere Domul acesta.

— Unde sînt cadavrele ?

— Venusienii le-au luat cu ei în mare. Aud că au un fel strașnic de a-și îneca adversarii. Îți trebuie opt ore ca să te îneci, după metoda lor. E ceva grozav !

— Pun rămășag că nu mai e pic de mîncare aici ! rîse Pickard.

Locotenentul încruntă din sprîncene și-i făcu semn cu capul, așa ca să-l vadă și Simmons. Simmons scutură din cap și merse în bucătărie, care era situată într-o latură a sălii ovale. Găsi acolo o sumedenie de felii de pîine udă și bucăți de carne acoperite cu mucegai verde. Prin acoperișul bucătăriei ploaia pătrundea prin sute de găuri.

— Formidabil ! exclamă locotenentul, privind spre tavan. N-am impresia c-am putea să astupăm toate găurile astea și să ne facem comozi aici.

— Cum am putea, dacă nu-i pic de mîncare ? se burzului Simmons. Văd că aparatul solar e demontat. Cel mai bun lucru pe care-l putem face este să mergem la următorul Dom. Cît de departe o fi ?

— Nu-i prea departe. Pe cît mi-aduc aminte, au construit două Domuri unul lîngă altul. Poate că dac-am aștepta, o echipă de salvare trimisă de la celălalt Dom...

— A fost probabil aici și a plecat, acum cîteva zile. Au să trimită o echipă peste vreo șase luni, ca să repare Domul, după ce-au să obțină fondurile din partea Congresului. N-aș crede că-i mai bine să așteptăm.

— Bine, atunci să mîncăm ce ne-a mai rămas din rezerve și să pornim spre celălalt Dom.

— Dacă ploaia nu m-ar ciocăni în cap, măcar cîteva minute ! oftă Pickard. Dacă aș putea barem să-mi amintesc cum e cînd nu ești bătut în cap...

Își puse mâinile pe cap, apăsându-și-l cu putere.

— Țin minte că, la școală, un zurbagiu care ședea în spatele meu mă tot ciupea, din cinci în cinci minute. Povestea asta a durat săptămîni și luni de zile. Brațele mi-erău tot timpul pline de vînătăi. Credeam c-o să-mi pierd mințile din pricina ciupiturilor. Într-o zi, scos din sările, am apucat un echer metalic și aproape că i-am tăiat gîtul zurbagiului. Era cît pe ce să-l scalpez, înainte de a fi scos afară din clasă. „De ce nu mă lasă în pace? De ce nu mă lasă în pace?” urlam eu.

Mîinile i se strînseseră pe craniu, tremurînd.

— Și acum? Ce fac? Pe cine lovesc, cui îi spun să mă lase în pace, să nu mă mai bată la cap? Ploii ăstela afurisite, care ne ciupește mereu, care ne stă mereu pe cap și care e singurul lucru pe care-l auzim și simțim?!

— O s-ajungem la celălalt Dom pe la patru după-amiază.

— Celălalt Dom? Păi, uită-te în ce hal e Domul ăsta! Ce ne facem dacă toate domurile de pe Venus au fost distruse? Ce ne facem dacă toate tavanele lor au găuri, prin care curge ploaia?!

— Trebuie neapărat să încercăm!

— Am obosit să tot încerc. Nu mai vreau decît un acoperiș, și puțină liniște. Vreau să rămîn singur.

— Nu-s decît vreo opt ore de mers, dacă rezști.

— Fii pe pace, o să rezist!

Și Pickard rîse, fără să-i privească.

— Hai să mîncăm, zise Simmons, urmărindu-l din ochi.

Porniră pe țarm în jos, din nou spre miazăzi. După patru ore fură nevoiți să se abată din drum, pentru a ocoli un rîu lat de o milă și prea rapid ca să poată fi străbătut cu barca. Trebuiră să meargă vreo șase mile în interior, spre un loc unde rîul țîșnea brusc din sol, ca sîngele dintr-o rană mortală. Mergînd prin ploaie, se întoarseră la mare.

— Nu mai pot, zise Pickard într-un țirziu. Trebuie să dorm. N-am dormit de patru săptămîni. Am încercat, dar n-am fost în stare. O să dorm aici.

Cerul începuse să se întunece. Se lăsa noaptea venusiană, o noapte atît de neagră, încît era primejdios să umbli. Simmons și locotenentul se lăsară și ei în genunchi.

— Bine, spuse locotenentul, să vedem ce putem face. Am mai încercat și altă dată, dar am impresia că nu se poate dormi pe-o vreme ca asta.

Se lungiră, cu capetele întoarse în așa fel, încît să nu le intre apa în gură, și închiseră ochii.

Locotenentul se zbuciuma — nu se lipea somnul de el.

Pe piele i se tîrau parcă niște gînganii. Simțea că-i cresc pe trup straturi de vegetație. Stropi de ploaie se uneau cu alți stropi, în șuvoaie ce-i curgeau pe trup, iar în timp ce acestea îi lunecau pe carne, plantele mărunte ale junglei prindeau rădăcini în îmbrăcămintea lui. Simțea cum se agață iedera de el, învelindu-l într-un al doilea veșmînt; simțea cum florile înmuguresc și-și desfac petalele, în timp ce ploaia îi ciocănea capul și trupul. În noaptea luminoasă — căci vegetația strălucea prin întuneric — ceilalți doi îi apăreau ca niște bușteni acoperiți de catifeaua ierbii și a florilor. Ploaia îi biciuia obrajii. Își îngropă fața în palme. Ploaia îi izbi gîtul. Se întoarse pe burtă, în noroi, peste plantele de cauciuc, și atunci ploaia îi biciui spatele și pulpele.

Sări deodată și începu să-și scuture apa de pe trup. O mie de mîini îl atingeau, iar el nu mai voia să fie atins. Nu mai putea răbda să fie atins. Zvîrcolindu-se, se izbi de un trup și știu că era Simmons, care stătea în ploaie și tușea și strănuta. Pickard se ridică și el în picioare și o luă la fugă, urlînd.

— Stai puțin, Pickard !

— Ajunge, ajunge ! gemu Pickard și trase de șase ori cu pușca spre cerul nocturn. În lumina focurilor de pușcă, putură vedea armate de stropi suspendați parcă într-o gelatină de chihlimbar, ca

și cum ar fi fost uimiți de detunătură — milioane de stropi, de lacrimi, de giuvaere încremenite în fața unui aparat fotografic învelit în catifea albă. Apoi, cînd lumina se stinse, stropii, care așteptaseră parcă să fie fotografiați, se abătură peste oameni, ca un nor de insecte chinuitoare.

— Încetează, încetează !

— Pickard !

Dar Pickard nu se mai asculta decît pe sine. Cînd locotenentul își aprinse lanterna și luminează fața udă a lui Pickard, ochii acestuia erau dilatați iar gura căscată : își întorsese fața spre cer, încît apa îi luneca pe limbă, îi lovea ochii și-i bolborosea ca o spumă în nări.

— Pickard !

Acesta nu răspunse. Rămase multă vreme așa, cu ploaia jucîndu-i-se în părul albit ; din încheieturile mîinilor și de pe grumaz îi curgeau parcă lanțuri lichide.

— Pickard ! Noi plecăm. Mergem mai departe. Urmează-ne !

Ploaia picura de pe urechile lui Pickard.

— Mă auzi, Pickard ?

Era ca și cum ar fi strigat într-o fîntînă adîncă.

— Pickard !

— Lasă-l în pace, zise Simmons.

— Nu putem merge fără el.

— Și atunci, ce propui ? Să-l cărăm în spinare ? întrebă Simmons și scuipă. Nu mai e bun de nimic. Știi ce-o să facă ? O să stea aici și-o să se înece.

— Cum așa ?

— Păi, ar fi momentul să știi. Nu cunoști povestea ? O să stea aici cu capul în sus, lăsînd ploaia să-i intre în nări și în gură. O să tragă în piept apă.

— Nu !

— Așa l-au găsit și pe generalul Mendt : ședea pe o stîncă, cu capul dat pe spate ; plămîinii i-erău plini de apă.

Locotenentul își îndreptă lanterna spre fața neclintită a lui Pickard. Nările acestuia scoaseră un sunet ciudat, ca un gîlgîit.

— Pickard ! răcni locotenentul, plesnindu-l peste obraji.

— Nici nu te mai simte, spuse Simmons. Cîteva zile petrecute în ploaia asta sînt de ajuns ca să nu mai ai nici față, nici mîini și picioare.

Locotenentul se uită îngrozit la propria-i mînă : nu și-o mai simțea.

— Totuși nu-l putem lăsa pe Pickard aici. /

— Uite ce putem face, zise Simmons.

Și trase cu arma. Pickard se prăbuși în clisa ploioasă.

— Nu te mișca, locotenente ! mîrîi Simmons. Îmi țin pregătită arma ca să trag și-n dumneata, la nevoie. Gîndește-te : ar fi rămas aici pînă s-ar fi înecat. Așa, a mers mai repede.

Locotenentul se uită la cadavru.

— Dar l-ai omorît !

— Da, pentru că altfel ne-ar fi omorît el pe noi, devenind o povară. Doar i-ai văzut fața : înnebunise.

Peste cîteva clipe, locotenentul dădu din cap, a încuviințare.

Porniră amîndoi în ploaie.

Era întuneric și lanternele lor aruncau o rază care nu străpungea ploaia decît vreo cîțiva pași în fața lor. După o jumătate de ceas trebuiră să se oprească și să aștepte ivirea zorilor ; erau morți de oboseală și de foame. Cînd se făcu în sfîrșit ziuă, ploua mereu, ca și mai înainte. Porniră așadar la drum, prin lumina cenușie.

— Cred c-am calculat greșit, spuse Simmons.

— Nu. Mai avem o oră.

— Vorbește mai tare, nu te-aud !

Simmons se opri și-și duse, zîmbind, mîna la urechi.

— Urechile mele. Nu le mai simt. Ploaia asta m-a făcut să surzesc.

— Nimic. Hai să mergem.
— Cred c-o să aştept aici. Du-te singur.
— Nu poţi face una ca asta !
— Nu te aud. Mergi mai departe. Sînt obosit. Nu cred că Domul Soarelui e în direcţia asta. Iar dacă e, probabil că are acoperişul găurit, ca şi cel de mai înainte. Eu rămîn aici.

— Ridică-te !
— Cu bine, locotenente !
— N-are rost să te dai bătut !
— Am o armă care mă îndeamnă să rămîn. Nu-mi mai pasă de nimic. Încă nu mi-am pierdut minţile, dar sînt pe cale de a mi le pierde. Nu vreau să merg mai departe. De îndată ce nu te voi mai vedea, voi folosi arma asta împotriva mea însumi.

— Simmons !
— Mi-ai rostit numele — mi-am dat seama după felul cum ţi-ai mişcat buzele.

— Simmons !
— Uite ce este, e o chestiune de timp. Ori mor acum, ori peste cîteva ore. Aşteaptă să vezi ce se-nîmplă cînd ajungi la Domul Soarelui, dacă vei ajunge vreodată — o să vezi că ploaia curge prin acoperiş. Nu-i grozav ?

Locotenentul mai zăbovi puţin, apoi porni, bălăcindu-se, prin ploaie. Se mai întoarse o dată cu faţa spre Simmons şi-l strigă, dar Simmons şedea acolo, cu arma în mîini, aşteptînd ca locotenentul să nu se mai zărească. Îi făcu semn cu mîna.

Locotenentul nici nu auzi împuşcătura.

Începu să mănînce flori, în timp ce mergea. Nu erau otrăvite, dar nici prea hrănitoare ; după un minut sau două le vomita, cu greaţă.

Odată rupse nişte frunze şi încercă să-şi facă din ele o pălărie — mai încercase şi înainte, dar degeaba, ploaia îi topea frunzele de pe cap. Vegetaţia putrezea

de îndată ce era smulsă din rădăcini ; între degete îi rămânea o mizgă cenușie.

— Încă cinci minute, își spuse. Încă cinci minute, pe urmă o să intru în mare și o să merg mai departe. N-am fost făcuți pentru o asemenea viață. Nici un pământean n-a fost și nu va fi vreodată în stare să suporte așa ceva. Nervii, nervii !

Croindu-și anevoie drum printr-o mare de mîl și de frunze, ajunsese la un delușor. La oarecare distanță se vedea, prin vălurile reci ale ploii, o pată gălbuie. Era Domul Soarelui.

O luă la fugă, dar încetini pasul după un timp : i-era frică. Nu voia să strige. Dacă era același Dom al Soarelui ? Dacă era același Dom, fără nici un soare ?

Alunecă și căzu. Să zac aici, își spuse. M-am întors la domul de mai înainte. Mai bine să zac aici. N-are roșt să mai merg. O să mă-mbăt cu apă.

Izbuti totuși să se ridice din nou în picioare și să treacă peste cîteva piraie. Lumina gălbuie devenea din ce în ce mai strălucitoare. Începu iarăși să alerge, zdrobind sub tălpi oglinzi și geamuri, biciuind cu brațele diamante și nestemate.

Ajunsese la poarta galbenă. DOMUL SOARELUI, scria deasupra ei. Își întinse mîna amorțită, ca s-o pipăie. Apoi răsuci clanța și intră înăuntru.

Rămase o clipă, ca să privească de jur împrejur. În spatele lui, ploaia izbea în poartă. În fața lui, pe o masă joasă, se vedeau o oală de argint cu cacao fierbinte și o ceașcă plină, cu o nalbă în ea. Iar alături, pe o tavă, se vedeau niște sandvișuri groase, cu carne de pui, cu roșii proaspăt tăiate și cu ceapă verde. Chiar în fața lui, pe o sîrmă, era atîrnat un prosop oriental, mare și gros, dedesubt era o ladă pentru hainele ude, iar la dreapta un fel de nișă în care te puteai usca pe moment, sub o ploaie de raze. Pe un scaun se zărea o uniformă nou-nouță, pregătită pentru primul venit — pentru el sau altul. Ceva mai încolo, niște cîni de metal cu cafea fierbinte și un fonograf care în curînd avea să emită o muzică plă-

cută ; se mai vedeau și niște cărți legate în piele roșie și cafenie, iar lângă ele un pat, un pat moale și adânc, în care te puteai culca, gol, pentru a sorbi razele soarelui strălucitor care domina lunga încăpere.

Își duse mâna la ochi. Văzu cum alți oameni se apropie de el, dar nu le spuse nimic. Așteptă, apoi deschise ochii și privi. Apa prelinsă de pe uniformă i se strînsese ca o băltoacă la picioare ; simțea că i se usucă părul și fața, pieptul, brațele și picioarele.

Se uita la soare.

La soarele galben și fierbinte atârnat în mijlocul încăperii. Nu se auzea nici un zgomot. Ușa era închisă, iar ploaia rămăsese doar o amintire în trupu-i îndurerat. Soarele atârna sus de tot pe cerul albastru al încăperii, un soare cald, galben, superb.

Păși înainte, smulgîndu-și hainele de pe el.

SURGHIUNIȚII

Cînd se aplecau peste cîldare ca să-i încerce fier-tura cu cîte un deget osos ori cîte o nuia unsuroasă, ochii le scăpărau, iar din gurile ieșeau parcă limbi de foc.

*„Cînd fi-vom iar, tustrele, noi
Sub fulger, trăsnete și-n ploi ?“¹*

Dănțuiau ametește pe țărnul unei mări secate, otrăvind văzduhul cu limbile lor și arzîndu-l cu ochii lor de pisică, plini de răutate :

*„În ceaun pe tîrcolite
Puneți mațe otrăvite...”*

*„Toarnă-i, toarnă-i, zoru-i mare ;
Foc și clocot la cîldare.”²*

Se opriră, aruncînd o privire în jur.

— Unde-i cristalul ? Unde sînt acele ?

— Aici !

— Bine !

— Ceara galbenă s-a îngroșat ?

— Da !

— Toarn-o în căușul de fier !

¹ „Macbeth“, actul I, scena I, în românește de Ion Vinea Shakespeare, Opere, vol. IX, EPLU, București, 1961, (n. tr.).

² Idem, actul IV, scena I. (idem).

— Momfia de ceară e gata ?

Începură s-o modeleze cu mâinile lor verzui, de parcă ar fi frământat magiun.

— Viriți-i acul în inimă !

— Cristalul, cristalul ! Scoateți-l din sac ! Scuturați-l de praf ! Uitați-vă !

Se aplecară peste globul de cristal, cu fețele livide.
„Uite, uite, uite..“

- O rachetă naviga în spațiu dinspre planeta Pământ spre planeta Marte. În rachetă erau oameni în agonie.

Căpitanul își ridică, ostentiv, capul.

— Va trebui să folosim morfina.

— Dar, căpitane...

— Nu vezi în ce stare e omul ăsta ?!

Căpitanul ridică pătura de lână de deasupra omului, care se chirca și gemu sub cearșaful ud. Aerul vuia și mirosea a pucioasă.

— Am văzut, am văzut !

Omul deschise ochii și se zgîi spre hublou, prin care se vedeau numai spații negre, stele dăntuitoare, Pământul, rămas undeva departe, și planeta Marte — enormă și roșie.

— Am văzut, am văzut un liliac uriaș, un liliac cu chip de om, acolo, în hubloul din față. Filfiia din aripi, filfiia, filfiia !

— Pulsul ? întrebă căpitanul.

Infirmerul îi luă pulsul și spuse :

— O sută treizeci.

— N-o mai duce mult. Fă-i o morfină. Hai, Smith !

Se depărtară. Deodată, pardoseala se acoperi cu o dantelă de oase și cranii albe, care țipau. Căpitanul nu cutează să privească în jos.

— Acolo e Perse ? întrebă el, deasupra țipetelor, oprindu-se în fața unui chepeng.

Un chirurg cu părul argintiu se depărtă de lângă un trup.

— Nu pot să înțeleg.

— Cum a murit Perse ?

— Nu ştim, căpitane. Nu inima, nici creierul, nici şocul nu-s de vină. Pur şi simplu — a murit.

Căpitanul pipăi încheietura mîinii doctorului ; acesta se prefăcu într-un şarpe şuietător, care-l muşcă. Dar căpitanul nu se clinti :

— Ai grijă ! Ți-a crescut şi dumitale pulsul.

Doctorul dădu din cap, spunînd :

— Perse se plîngea de dureri — simţea ace în încheieturi, în pulpe. Avea senzaţia că se topeşte, ca o bucată de ceară. A căzut. L-am ajutat să se ridice. Plîngea ca un copil. Spunea că are un ac de argint în inimă. A murit. Uite-l aici. Putem repeta autopsia pentru dumneata. Din punct de vedere fizic totul e normal.

— Imposibil ! A murit, totuşi, de *ceva* !

Căpitanul merse la un hublou. Mîinile lui cu unghiile lăcuite miroseau a mentol, a tinctură de iod şi a săpun verde. Dinţii lui albi erau bine spălaţi, iar urechile, ca şi obrajii, erau trandafirii de atîta frecat. Uniforma lui avea culoarea sării, iar ghetele păreau nişte oglinzi negre, lucioase. Părul lui tuns milităreşte mirosea a alcool tare. Pînă şi răsufierea lui avea ceva proaspăt, curat. Toată făptura lui era fără pată. Era ca un instrument nou-nouţ, ascuţit şi încă fierbinte, scos din retorta chirurgului.

Oamenii lui erau făcuţi din aceeaşi plămadă. Te aşteptai să vezi ieşind din spinările lor nişte chei enorme, de aramă. Erau un fel de jucării scumpe, bine unse, rapide, inteligente şi ascultătoare.

Căpitanul vedea cum planeta Marte creşte în spaţiu.

— Peste o oră vom debarca în locul acela blestemat. Ascultă, Smith, ai mai văzut lilieci, sau alte făpturi de coşmar ?

— Da, domnule. Cu o lună înainte de-a ne lua zborul din New York cu racheta, am văzut şobolani albi care mă muşcau de gît şi-mi beau sîngele. N-am spus nimic. Mă temeam că n-o să mă lăsaţi să zbor cu voi.

— Liniștește-te, oftă căpitanul. Țam avut și eu vise. În toți cei cincizeci de ani ai mei, n-am visat niciodată pînă-n săptămîna de dinainte de a ne lua zborul de pe Pămînt. În fiecare noapte din săptămîna aceea am visat că-s un lup alb, surprins pe un deal înzăpezit, și împușcat cu un glonț de argint. Sau c-am fost îngropat cu o țeapă în inimă. Crezi că ei știu că venim, Smith? adăugă el arătînd cu capul spre Marte.

— Nici nu știm *dacă* pe Marte sînt oameni, domnule.

— Nu știm? Încă acum vreo opt săptămîni, cu mult înainte de a fi pornit la drum, au început să ne sperie. L-au ucis pe Perse, iar acum pe Reynolds. Ieri l-au orbit pe Grenville. Cum? Nu știu. Lilioci, ace, vise, oameni murind fără nici un motiv. Aș zice că-i o vrăjitorie modernă. Dar ne aflăm în anul 2120, Smith! Sîntem niște ființe raționale, Smith! Așa ceva nu se poate, și totuși se întîmplă! Oricine ar fi, cu acele și liliecii lor, vor încerca să ne ucidă pe toți. Smith, adăugă el întorcîndu-se, adu-mi te rog cărțile din dulap. Vreau să le am cu mine cînd coborîm.

Două sute de cărți fură așezate pe jos.

— Țți mulțumesc, Smith. Te-ai uitat la ele? Crezi că-s nebun? Poate că sînt. Am avut o presimțire ne-bunească. În ultimul moment am comandat cărțile astea de la Muzeul istoric. Din pricina viselor mele. Douăzeci de nopți la rînd am visat că-s înjunghat, tăiat în bucăți, pus pe o masă de operație alături de un liliac, deasupra unei cutii negre pline cu ceva putred — și alte asemenea coșmaruri. Toți membrii echipajului nostru au visat despre vrăjitoare și pricolici, vampiri și fantome, lucruri de care n-aveau *cum* să știe. De ce? Pentru că toate cărțile pe astfel de teme îngrozitoare au fost distruse acum un secol. Prin lege. O lege care a interzis cetățenilor să posede cărțile acelea sinistre. Cele pe care le vezi aici sînt *ultimele* exemplare, păstrate în scopuri documentare, în beciurile ferecate ale muzeului.

Smith se aplecă să citească titlurile prăfuite

Povestiri extraordinare, de Edgar Allan Poe ¹
Dracula, de Bram Stoker ²
Frankenstein, de Mary Shelley ³
Răsucirea șurubului de Henry James ⁴
Legenda vîlcelei somnoroase de Washington Irving ⁵
Fiica lui Rappaccini de Nathaniel Hawthorne ⁶
O întîmplare de pe podul de peste Rîul Bufniței
 de Ambrose Bierce ⁷
Alice în Țara Minunilor de Lewis Carroll ⁸
Sălciile de Algernon Blackwood ⁹
Vrăjitorul din Oz de L. Frank Baum ¹⁰
Ciudata umbră de peste Innsmouth de H. P. Lovecraft ¹¹
 Și multe altele. Cărți de Walter de la Mare ¹²,
 Wakefield ¹³, Harvey ¹⁴, Wells ¹⁵, Asquith ¹⁶, Huxley ¹⁷

¹ Edgar Allan Poe (1809—1849) poet american, socotit un clasic al literaturii fantastice (n.tr.).

² Bram Stoker (1847—1912) scriitor irlandez (n.tr.).

³ Mary Shelley (1797—1851) a doua soție a poetului englez Shelley (n.a.).

⁴ Henry James (1843—1916) romancier american (n.tr.).

⁵ Washington Irving (1783—1859) prozator american (n.tr.).

⁶ Nathaniel Hawthorne (1804—1864), prozator american (n.tr.).

⁷ Ambrose Bierce (1842—1914), prozator american (n.tr.).

⁸ Lewis Carroll, pseudonimul lui Charles Lutwidge Dodgson (1832—1898) profesor de matematici la Oxford și mai ales scriitor pentru copii de toate vîrstele (n.tr.).

⁹ Algernon Blackwood (1869—1951), scriitor englez, autor al romanului „Casa pustie” etc. (n.tr.).

¹⁰ L. Frank Baum (1856—1919), scriitor american (n.tr.).

¹¹ Howard Philip Lovecraft (1890—1937), scriitor american de literatură fantastică (n.tr.).

¹² Walter de la Mare (1873—1956), poet și prozator englez (n.tr.).

¹³ Gilbert Wakefield (1756—1801) filolog, teolog și pamfletar englez (n.tr.).

¹⁴ George C. Harvey (1858—1935) scriitor englez stabilit în S.U.A. (n.tr.).

¹⁵ H. G. Wells (1866—1946), scriitor englez, unul din întemeietorii literaturii științifico-fantastice moderne (n.tr.).

¹⁶ Herbert Asquith (1881—1947) scriitor englez (n.tr.).

¹⁷ Aldous Huxley (1894—1963) romancier și eseist englez.

— toți, autori interziși. Toate cărțile lor au fost arse în același an cînd Ziua Sfinților și Crăciunul au fost interzise !

— Dar la ce ne folosesc nouă, aici, în rachetă, domnule ?

— Nu știu, nu știu încă, oftă căpitanul.

Cele trei vrăjitoare ridicară globul de cristal în care tremura chipul căpitanului ; glasul lui subțire răzbea prin cristal :

— Încă nu știu...

Cele trei vrăjitoare se priviră cu ochi de văpaie.

— N-avem mult timp, zise una.

— Mai bine i-am preveni pe cei din cetate.

— Au să dorească să știe ce-i cu cărțile astea. Nu-mi miroase a bine. Smintitul ăla de căpitan !

— Peste o oră racheta lor va ajunge la destinație !

Cele trei vrăjitoare priviră, înfiorate, spre Cetatea de Smarald de pe țărmul mării secate a planetei Marte. La cea mai înaltă fereastră a Cetății, un omuleț privea de după o perdea roșie ca sîngele. Se uita la pustietățile unde cele trei vrăjitoare își alimentau ceaunul și-și plămădeau ceara. Ceva mai departe, alte zece mii de focuri albastre și negre, de tămîie, de tutun și de cetină, amestecate cu praf de scorțișoară și de oase, se înălțau ca niște fluturi catifelati prin noaptea marțiană. Omulețul număra aceste focuri magice, furioase. În clipa cînd cele trei vrăjitoare își ațintiră privirea spre ei, omulețul se întoarse cu spatele. Perdeaua roșie căzu, făcînd ca poarta de departe să clipească aidoma unui ochi galben.

Domnul Edgar Allan Poe stătea pe veranda din turn ; răsuflarea lui mirosea vag a aburi de alcool.

— Prietenele Hecatei sînt harnice astă-seară, spuse el, zărindu-le pe vrăjitoare, departe, în vale.

Un glas rosti înapoia lui :

— L-am văzut ceva mai înainte pe Will Shakespeare pe țărm, zorindu-le. Armata lui Shakespeare

numără, numai ea, mii de duhuri, adunate pe țărmul mării în noaptea asta : cele trei vrăjitoare, Oberon, tatăl lui Hamlet, Puck — toți sînt acolo ! Doamne ! O mare întreagă de duhuri !

— Bunul William ! exclamă Poe întorcîndu-se și lăsînd să cadă perdeaua.

Se opri o clipă locului pentru a privi încăperea cu pereți de piatră, masa de lemn negru, lumînarea aprinsă, precum și pe domnul Ambrose Bierce, care ședea într-o poziție foarte comodă, aprinzînd chibrituri și urmărindu-le arderea, fluierînd și chicotind în răstimpuri.

— Va trebui să-l înștiințăm și pe domnul Dickens, spuse Poe. Am amînat prea mult. E o chestiune de ore. Vrei să vii cu mine la locuința lui, Bierce ?

Bierce îl privi amuzat.

— Mă gîndeam — mă gîndeam ce-o să se întîmple cu noi ?

— Dacă n-o să-i omorîm pe oamenii din rachetă, sau măcar să-i alungăm băgîndu-i în sperieți, va trebui, firește, să plecăm de-aici. O să ne ducem pe Jupiter, iar cînd ei vor veni pe Jupiter, ne vom duce pe Saturn ; cînd vor veni și pe Saturn, ne vom duce pe Uranus ori pe Neptun, iar de-acolo pe Pluton...

— Și după aceea ?

Fața domnului Poe părea obosită ; în ochi îi mai mocneau tăciuni, din ce în ce mai stinși, glasul lui trăda o tristețe cumplită, mîinile îi atîrnau fără rost, iar părul îi cădea leneș peste uluitoarea frunte albă. Ai fi zis că-i Satana unei cauze pierdute, sau un general reîntors dintr-o expediție de invazie care a dat greș. Mustața lui mătăsoasă, moale, neagră, era parcă roasă de buzele-i triste. Era atît de scund, încît fruntea lui părea să plutească, imensă și fosforescentă, în încăperea întunecoasă.

— Avem de partea noastră avantajul unor mijloace superioare de transport, spuse el. Și ne putem totdeauna bizui pe unul din războaiele lor atomice distrugătoare, pe întoarcerea la evul mediu, la super-

stițiile vechi. Atunci am putea să ne înapoiem și noi pe Pământ, cu toții, într-o noapte.

Ochii negri ai domnului Poe păreau gînditori sub fruntea-i rotundă și luminoasă. Privi spre tavan și adăugă :

— Așadar, ei vin ca să distrugă și lumea asta ? Nu vor să lase *nimic* nepîngărit ?

— Oare o haită de lupi se oprește înainte de a-și fi ucis prada și de a-i fi devorat măruntaiele ? replică Bierce. O să fie un război în lege. Iar eu o să stau pe margine și-o să arbitrez : atîția pămînteni împunși cu ace, atîtea Morți Roșii ¹ puse pe fugă de o baterie de seringi hipodermice — ha-ha !

Poe se clătină pe picioare (băuse cam mult vin) și spuse, cu furie :

— Dar ce-am făcut ? Fii alături de noi, Bierce, pentru numele lui Dumnezeu ! Am avut oare parte de judecata dreaptă a unor critici literari ? Aș, de unde ! Cărțile noastre au fost apucate cu niște scalpele sterilizate și puse să fiarbă în etuve speciale, ca să nu mai rămînă în ele nici un germen morbid. La naiba !

— Eu găsesc că situația în care ne aflăm e amuzantă, spuse Bierce.

Conversația lor fu întreruptă de un strigăt isteric, dinspre scara turnului.

— Domnule Poe, domnule Bierce !

! — Da, da, venim !

Poe și Bierce coborîră treptele și văzură un om care gîfîia, rezemat cu spatele de peretele de piatră al coridorului.

— Ați auzit vestea ? îi întîmpină omul, agățîndu-se de ei ca unul care stă să cadă într-o prăpastie. Peste o oră vor debarca ! Aduc cu ei cărți — cărți *vechi*, pe cîte spun vrăjitoarele ! Ce căutați în turn pe o vreme ca asta ? De ce nu faceți nimic ?

¹ „Masca Morții Roșii“, povestire fantastică de E. A. Poe (n.tr.).

— Facem tot ce ne stă în putință, Blackwood, îi răspunse Poe. Ești novice în treburile astea. Hai cu noi la locuința domnului Charles Dickens ...

— Pentru a asista la prăbușirea noastră, la prăbușirea noastră în neant, îl completează Bierce, clipind din ochi.

Coborîră prin gitlejurile pline de ecouri ale castelului, de la un etaj verzui la altul, spre beciurile mucegăite, doldora de plase de păianjeni.

— Nu vă temeți, zise Poe, care cobora înaintea lor, luminîndu-le calea cu enorma lui frunte albă. Azi i-am tot chemat pe ceilalți, de-a lungul țărmului acestei mări moarte. Pe prietenii mei și ai voștri, Blackwood și Bierce ! Sînt cu toții acolo. Jivinele, femeile bătrîne și bărbații înalți cu dinți albi, ascuțiți. Capcanele, hrubele și pendulele așteaptă. Ca și Moartea Roșie. Da, chiar și Moartea Roșie, adăugă el, chicotind. N-aș fi crezut vreodată, nu, n-aș fi crezut c-o să vină o vreme cînd o făptură ca Moartea Roșie va exista aieva. Dar ei au vrut-o, și o vor avea !

— Dar sîntem oare destul de puternici ? întrebă Blackwood.

— Ce înseamnă să fii puternic ? Oricum, ei nu-s pregătiți să ne înfrunte. Sînt lipsiți de imaginație. Cosmonauții aceia tineri și spălăței, cu salopetele lor antiseptice și cu căștile lor ca niște acvarii, nu fac doi bani — cu noua lor religie cu tot. La gît le atîrnă cîte un scalpел, prins de-un lănțug de aur. Pe cap, poartă o diademă de microscopae. În degetele lor sfințite țin un fel de cădelnițe care, de fapt, nu-s decît niște cuptoare germicide pentru sterilizarea superstițiilor. Numele lui Poe, Bierce, Hawthorne, Blackwood — le pîngăresc buzele curate.

Ieșiți din castel, înaintară printr-un spațiu jilav, printr-o mlaștină care nu era mlaștină și care nălucea în fața lor ca o pîclă de coșmar. În văzduh flăcău aripi, forfoteau vifore și bezne. Se auzeau voci și se zăreau siluete, strînse în jurul unor focuri de tabără. Domnul Poe vedea niște ace care croșetau în

lumina flăcărilor — croșetau durere și nefericire, înfigeau ticăloșia în plămada unor momii de ceară, a unor păpuși de lut. Căldările, care miroseau a usturoi, a piper, a șofran, șuierau și umpleau noaptea cu miasmele lor rele.

— Dați-i zor ! spuse Poe. Mă întorc !

Pe țărmul pustiu, siluete negre apăreau și dispăreau, creșteau și se mistuiau pe cer într-un fum negru. În munți sunau clopote și corbi lemnoși se revărsau o dată cu dangătul, prefăcându-se în cenușă.

Poe și Bierce străbătură o mlaștină pustie, apoi, trecând printr-o vale îngustă, se pomeniră brusc pe o stradă pavată, pe care păseau niște oameni ce-și încălzeau picioarele mergînd de colo pînă colo prin curți pietruite, căci era un ger tăios și o ceață deasă. În vitrinele prăvăliilor ardeau lumînări, la lumina cărora se vedeau curcani de Crăciun. Ceva mai încolo, niște băieți, ghemuiți unul într-altul, cîntau, slobozindu-și răsufălările anemice în aerul rece : „Fiți fericiți, domnilor !“, în timp ce dangătele unui clopot masiv vesteau miezul nopții. Dintr-o brutărie ieșeau mereu copii cu mîinile încărcate de bucate aburinde, puse pe tăvi sau în castroane de argint acoperite.

Sub o firmă pe care scria „SCROOGE¹, MARLEY² și DICKENS“, Poe izbi într-un ciocănel cu chipul lui Marley, iar dinăuntru răzbi, în clipa cînd ușa se deschise cu cîțiva centimetri, o muzică îndrăcită, care aproape că îi făcu să danseze. Peste umărul unui individ care voia să le pună o mască de căpriță cu bărbiță și mustăți, îl zăriră pe domnul Fezziwig³, care bătea din palme, în vreme ce doamna Fezziwig, numai zîmbet, dansa ciocnindu-se de alți petrecăreți. Viorile ciripeau, iar rîsetele clincheteau

¹ Personaj din povestirea „Clopotele“ de Dickens, întruchipare vie a zgîrceniei (n.tr.).

² Fostul asociat al lui Scrooge, pe care-l vizitează luîndu-și înfățișarea unui strigoi (n.tr.).

³ Fezziwig, negustor la care și-a făcut ucenicia Scrooge (n.tr.).

deasupra unei mese, întocmai ca cristalele unui candelabru atins de o pală de vînt. Era o masă mare, pe care se vedeau fripturi de porc și de curcan, giște și purceluși la tavă, cîrnați și plăcinte cu carne, cu portocale și mere ; în jurul ei ședeau Bob Cratchit¹ și Mica Dorrit², Tim Prichindelul³ și însuși domnul Fagin⁴, precum și un individ care aducea cu un boț de carne nedigerat, cu o pată de muștar, cu o bucătică de brînză sau cu o fărîmă de cartof fiert — era însuși domnul Marley, cu lăntugurile lui. Vinul curgea în pahare, iar curcanii rumeniți se străduiau din răspuțeri să scoată aburi !

— Ce doriți ! îi întrebă domnul Charles Dickens.

— Am venit să-ți cerem din nou o favoare, Charles, îi răspunse Poe. Avem nevoie de ajutorul dumitale.

— Ajutor ? Crezi că v-aș ajuta să luptați contra acelor oameni de treabă care vin cu racheta ? Oricum, eu nu fac parte din populația acestei planete. Cărțile mele au fost arse din greșeală. Eu nu sînt un supranaturalist, un scriitor de povestiri teribile și oribile ca dumneata, Poe, ca dumneata, Bierce, sau ca alții. N-am nimic comun cu voi, care-ați scris povești de groază !

— Ești un orator convingător, încercă să-l înduplece Poe. Ai putea să te duci la cosmonauții aceia, să le adormi vigilența, să le înlături bănuielile, și pe urmă — pe urmă, avem noi grijă de ei !

Domnul Dickens privi faldurile mantiei negre care învăluiau mîinile lui Poe. Acesta scoase de acolo, zîmbind, o pisică neagră și spuse :

— E pentru unul dintre oaspeții noștri.

— Dar pentru ceilalți ?

Poe zîmbi din nou, încîntat :

¹ Bob Cratchit, funcționar angajat de Scrooge (n.tr.).

² Eroina romanului cu același titlu al lui Dickens (n.tr.).

³ Cel mai mic dintre copiii lui Bob Cratchit (n.tr.).

⁴ Personaj din romanul „Oliver Twist”, șeful bandei de hoți în care e ademenit micul Oliver (n.tr.).

— Pentru ceilalți, *Înmormîntarea de vii*¹.

— Ești un om lugubru, domnule Poe.

— Sînt un om speriat și infuriat. Sînt un demiurg, domnule Dickens, cum ești și dumneata, și cum sîntem cu toții, iar creațiile noastre — sau personajele noastre, dacă vrei — nu numai că au fost amenințate, dar au fost surghiunite și arse pe rug, sfîșiate și cenzurate, distruse și desființate. Lumile pe-care le-am creat se duc de rîpă. Pînă și zei trebuie să lupte !

— Da, zise domnul Dickens, îndeșindu-și pălăria pe cap, nerăbdător să se întoarcă la petrecere, la muzică, la mîncare. N-ai putea să-mi explici de ce ne aflăm aici ? Cum de-am ajuns aici ?

— Războiul naște război. Distrugerea zămislește distrugere. Pe Pămînt, în a doua jumătate a secolului douăzeci, au început să ne interzică operele. Ce lucru oribil ! Să distrugă creația noastră literară în felul acesta ! Ne-au scos — de unde anume ? Din moarte ? De *dincolo* ? Nu-mi plac abstracțiunile. Nu știu de unde anume ne-au scos. Știu numai că lumile și personajele noastre ne-au chemat ca să le salvăm, ceea ce am încercat să facem, venind aici, pe Marte, în speranța că Pămîntul se va sufoca de atîția savanți și de ipotezele lor ; iată însă că, acum, ei vin încoace pentru a ne alunga, pe noi și pe creaturile noastre întunecate — toți alchimistii, toate vrăjitoarele, toți vampirii și celelalte fapte care, una cîte una, s-au retras în spațiu pe măsură ce știința cucerea țară după țară pe Pămînt, nelăsîndu-le pînă la urmă altă alternativă decît exodul. Trebuie neapărat să ne ajuti. Ai un fel convingător de a vorbi. Avem nevoie de dumneata.

— Îți repet că nu-s unul dintre ai voștri, nu te aprob nici pe dumneata, nici pe ceilalți ! exclamă Dickens furios. Eu nu m-am jucat cu vrăjitoarele, cu vampirii și cu alte fapte nocturne.

— Dar „Clopotele“ ?

¹ Aluzie la o povestire a lui Poe, intitulată „The Premature Burial“ (*Înmormîntarea timpurie*) (n.tr.).

— E ridicol ! Am scris și eu o povestire — una singură ! Poate c-am mai scris alte cîteva cu stafii, ei și ce-i cu asta ? Principalele mele opere nu conțin nimic din aiurelile astea !

— Cu sau fără motiv, ei te-au trecut în categoria noastră. Ți-au distrus cărțile — și lumile pe care le creaseși. Trebuie să-i urăști, domnule Dickens !

— Recunosc că sînt stupizi și brutali, dar nimic mai mult. La revedere !

— Dă-i voie măcar domnului Marley să vină cu noi !

— Nu !

Ușa se trînti cu zgomot. Cînd Poe ieși în stradă, pe pavajul înghețat tocmai luneca o caleașcă mare, al cărei vizitiu cînta din goarnă o melodie veselă ; din caleașcă se dădura jos, cîntînd și rîzînd, membrii Clubului Pickwick și se repeziră spre ușă, zbie-rînd : „Sărbători fericite !“ Un băiat dolofan le deschise ușa.

Domnul Poe mergea cu pași grăbiți pe țărmul mării secate, oprindu-se la cîte un foc de tabără pentru a împărți ordine, pentru a controla cazanele clo-cotinde, otrăvurile și pentagramele scrise cu creta.

— Bine, spunea el și pornea mai departe prin noapte, în pas alergător.

Oamenii i se alăturau, alergînd cu el. Domnul Coppard ¹ și domnul Machen ² îl urmau în fugă. Mai erau acolo și nenumărați șerpi și uierători, demoni furioși, dragoni cu limbi de foc, năpîrci veninoase, și vrăjitoare tremurătoare, precum și ațele, urzicile, spinii, toate scursorile murdare ale mării în reflux a imaginației, azvîrlite pe țărmul melancolic.

Domnul Machen se opri și se așeză ca un copil pe nisipul rece. Începu să plîngă. Ceilalți încercară să-l liniștească, dar el nu voia să-i asculte.

¹ Alfred Edgar Coppard (1878—1957) scriitor englez (n.tr.).

² Arthur Machen (1863—1947) autor englez de povestiri macabre (n.tr.).

— Mă întrebam ce-o să se întâmple cu noi în ziua cînd vor fi distruse *ultimele* exemplare ale cărților noastre ? spuse el.

Se auzi un vîjiit în văzduh.

— Nu mai vorbi despre asta !

— Trebuie ! exclamă domnul Machen. Acum, cînd racheta se apropie, domnule Poe, și dumneata, Coppard, și dumneata, Bierce, parcă vă stingeți cu toții ! Ca un fum de vreascuri. Împrăștiat de vînt. Fețele vi se șterg...

— Moarte. Moarte adevărată, pentru noi toți !

— Noi existăm doar prin bunăvoința Pămîntului. Dacă un decret final ne-ar distruge ultimele cărți, ne-am stinge pentru totdeauna.

Coppard rosti, îngîndurat :

— Mă întreb cine sînt ? În mintea cărui pămîntean exist eu în noaptea asta ? În vreo colibă africană ? Vreun schivnic îmi citește poveștile ? Să fie oare el singuratica luminare care arde în vîntul vremii și al științei ? Flacăra tremurătoare care mă susține aici, ca pe-un răzvrătit în surghiun ? El să fie ? Sau vreun băiețaș dintr-o mansardă, care mă descoperă taman la timp ? O, noaptea trecută m-am simțit prost, foarte prost, bolnav pînă-n măduva oaselor, căci există un trup al sufletului, așa cum există un trup al trupului, iar acel trup al sufletului mă durea în toate mădularele-i scînteietoare, încît mă simțeam ca o luminare ce se stinge. M-am trezit deodată, dăruit din nou cu lumină, ca și cum vreun copil ar fi găsit, în vreun pod prăfuit de pe Pămînt, o carte de-a mea, roasă de vreme ! Și astfel, mi s-a dat încă un răgaz trecător !

O ușă se deschise cu zgomot într-o colibă de pe țărm. Un omuleț sfrijit, cu carnea atîrnîndu-i în zdrențe pe trup, ieși pe ușă, fără să se uite la ceilalți și se așează, cu ochii țintă la pumnii lui strînși.

— Iată de cine îmi pare rău ! șopti Blackwood. Uitați-vă la el cum agonizează. Odinioară era mai real decît fiecare dintre noi, care eram oameni în toată firea. El, care nu era decît un gînd scheletic,

a fost luat și îmbrăcat, veacuri de-a rîndul, în straie de catifea și cizme negre ; i-au pus și o barbă colilie, i-au împodobit trupul trandafiriu cu fluturași de argint, cu poleială, cu vîsc. Și apoi, după multe secole, l-au înecat într-o etuvă cu lisol !

Oamenii tăceau.

— Ce-o mai fi pe Pămînt ? se întrebă Poe. Fără Crăciun ! Fără castane, fără pom de iarnă, fără po-doabe, fără tobe și lumînări — fără nimic altceva decît zăpada și vîntul și indivizii aceia solitari și prozaici ?...

Se uitau cu toții la omulețul acela sfrijit și bă-trîn, îmbrăcat într-un costum de catifea roșie decolorată, peste care i se revărsa barba rărită.

— I-ați auzit povestea ?

— Mi-o pot închipui. Psihiatrul cu ochii stră-lucitori, sociologul inteligent, pedagogul pizmaș, cu spume la gură, părinții antiseptici...

— O situație regretabilă pentru neguțătorii de articole de Crăciun, zise Bierce. Țin minte că ei împodobeau cu vîsc și cîntau imnuri încă în ziua de Sfîntul Niculaie. Dacă ar fi avut puțin noroc, ar fi putut să înceapă încă de întii mai !

Bierce se opri și, poticnindu-se, căzu.

— Ce interesant ! atîta mai avu răgazul să spună.

Și, sub ochii îngroziți ai tuturor, trupul lui se mistui într-o pulbere albastră, de oase calcinate, a că-ror cenușă neagră se risipi în văzduh.

— Bierce ! Bierce !

— S-a dus !

— Ultima lui carte s-a dus ! Cineva i-a ars pe Pămînt ultima carte !

— Dumnezeu să-l odihnească ! N-a mai rămas nimic din el acum. Căci oare ce sîntem noi altceva decît niște cărți, iar cînd ele dispar, nu mai rămîne nimic la vedere !

Un vuiet umplea cerul.

Zbierară, înspăimîntați, și priviră în sus. Pe boltă, brăzdînd-o cu focurile ei orbitoare și șuierătoare, se

vedea racheta ! În jurul oamenilor de pe țărm pîlpîiau felinare ; se auzeau țipete și bolboroseli, și mirosea a fierături vrăjitoarești. În aerul rece și limpede zburau dovleci cu ochi de luminări. Degete subțiri se strîngeau în pumni, și o vrăjitoare cu gura zbîrcită urla :

*„Navă, navă, cazî, te sparge !
Navă, navă, arzi întreagă !
Te topește-n fulgi și-n pulberi,
Ca tărîța să te spulberi !“*

— E timpul să plecăm, șopti Blackwood. Spre Jupiter, spre Saturn sau spre Pluton !

— Să fugim ? strigă Poe în vînt. Niciodată !

— Sînt un moșneag ostenit !

Poe se uită în ochii bătrînului și-l crezu. Încălecind pe un bolovan uriaș, privi spre miile de umbre cenușii, de lumini verzi și de ochi galbeni, care înaintau prin vîntul suierător.

— Pulberile ! răcni el.

Un miros greu, arzător, de migdale amare, de mosc, de chimion, de anason și de iriși !

Racheta coborî încet, scrișnind ca un duh blestemat ! Poe urlă la ea, ridicîndu-și amenințător pumnii, iar orchestra flăcărilor și duhorilor îi răspunse simfonic ! Ca niște crengi rupte dintr-un copac, liliicii zburară în sus. Inimi arzînde țîșniră ca niște proiectile, explodînd în aer aidoma unor focuri de artificii sîngerii. Racheta cobora mereu, cu mișcarea neobosită a unui pendul. Poe se trăgea înapoi, urlînd, pe măsură ce racheta se apropia, spintecînd vîzduhul. Marea moartă părea o hrubă în care așteptau, prinși în capcană, căderea îngrozitorului mecanism, a scînteietoarei securi — ai fi zis că-s niște oameni sub o avalanșă !

— Șerpîi ! răcni Poe.

Și o sumedenie de șerpîi luminoși, de un verde unduitor, se năpustiră spre rachetă. Dar aceasta cobora mai departe, o flacără statornică, pînă cînd

se așează pe nisip, cu vreo milă mai încolo, într-un vârtej de pene roșii.

— Pe ea ! strigă Poe. Ne schimbăm planul ! Ne-a mai rămas o singură șansă ! Fuga ! Pe ea ! Pe ea ! Să-i înăbușim cu trupurile noastre ! Moarte lor !

Ca și cum ar fi poruncit unei mări dezlănțuite să-și schimbe direcția, să se elibereze din matca ei primitivă, vîlvătăile se risipiră ca vîntul, ca ploaia și ca fulgerele peste nisipuri, peste deltele rîurilor secate, urlînd, șuierînd și nechezînd, din ce în ce mai aproape de racheta care zăcea acum ca o torță de metal stinsă, căzută într-o vale adîncă. Ca dintr-o căldare de lavă scînteietoare, care ar fi fost răsturnată, oamenii și animalele închise înăuntru țîșniră din ea, scurgîndu-se pe fundul uscat al văii.

— Moarte lor ! urlă Poe, alergînd.

Cosmonauții săriră din rachetă, cu armele pregătite. Porniră tiptil, adîlmecînd văzduhul ca niște ogari. Nu văzură nimic și se liniștiră.

Căpitanul ieși ultimul. Începu să împartă ordine scurte. Oamenii adunară niște lemne și aprinseră un foc. Căpitanul le făcu semn să se strîngă roată în juru-i.

— E o lume nouă, le spuse, silindu-se să vorbească foarte calm, deși arunca din cînd în cînd cîte o privire nervoasă, peste umăr, spre marea secată. Am lăsat în urmă lumea veche. Un nou început. Ce poate fi mai simbolic decît faptul că ne dedicăm cu hotărîre științei și progresului ?

Apoi, cu un semn din cap către locotenent, adăugă :

— Cărțile !

Flăcările focului luminară titlurile cu literele de aur șterse :

— „Sălciile“, „Străinul“, „Priviți-l pe acest Visător“, „Doctor Jeckyll și domnul Hyde“, „Împărăția lui Oz“, „Pellucidar“, „Tărîmul uitat de Timp“, „Visul unei nopți de vară“, precum și monstruoasele nume ale lui Machen, Edgar Allan Poe, Ca-

bell ¹, Dunsany ², Blackwood și Lewis Carroll — toate numele vechi și blestemate !

— O lume nouă. Să ardem ce-a mai rămas din cea veche !

Și căpitanul începu să smulgă filele cărților. Filă după filă se mistuia în foc.

Se auzi un țipăt.

Sărind înapoi, oamenii priviră speriați, peste foc, la marginile mării pustii și nemărginite.

Încă un țipăt ! O umbră enormă se înălță, ca un balaur în agonie sau ca o balenă horcăitoare, rămasă pe fundul unei mări leviatanești, ale cărei ape se evaporă, după ce-au lins pietrele de pe țărm.

Era vuietul aerului care umple un gol, acolo unde, cu o clipă mai înainte, fusese *ceva* !

Căpitanul azvirli în foc, cu grijă, ultima carte. Aerul încetă să vibreze.

Tăcere !

Cosmonauții stăteau cu urechea la pîndă.

— Ai auzit, căpitane ?

— Nu.

— Ca un val, domnule. Din fundul mării. Am avut impresia că zăresc ceva, acolo. Un val negru. Mare. Care alerga spre noi.

— Ți s-a părut.

— Acolo, domnule !

— Ce ?

— Îl vedeți ? Acolo ! Orașul ! Acolo ! Orașul acela verde, pe malul mării ! Se despică în două ! Se năruie !

Oamenii se zgîiră într-acolo și dădură să plece.

Smith tremura, printre ei. Își duse mîna la frunte, de parcă ar fi vrut să găsească un gînd.

— Da, îmi amintesc, acum îmi amintesc. E mult de atunci. Eram un copil. Am citit atunci o carte.

¹ James rBanch Cabell (1879 — ?) scriitor american, autorul romanului „Jurgen“ (1919) (n.tr.).

² Lord Dunsany (1878— ?) dramaturg și prozator irlandez (n.tr.).

O poveste. „Oz“, așa cred că se numea. Da, „Cetatea de smaragd a lui Oz“...

— Oz ?

— Da, Oz, așa îi spunea. Chiar acum am văzut cetatea, ca în poveste. Am văzut-o cum se năruie.

— Smith !

— Da, domnule !

— Prezintă-te la medicul navei.

— Da, domnule !

Și salută cu vioiciune.

— Fii atent !

Oamenii mergeau tiptil, cu armele pregătite, în lumina aseptică a rachetei, pentru a privi marea și dealurile joase de dincolo de ea.

— Nu-i nimeni acolo, șopti Smith, dezamăgit. Absolut nimeni ?

Vîntul necheza, împrôscîndu-i cu nisip ghetetele.

— O planetă trebuie învinsă în propriul ei joc, spuse Chatterton. Trebuie să-i omori șerpii, să-i otrăvești animalele, să-i zăgăzuiești râurile, să-i însă-mînzezi cîmpiile, să-i purifici aerul, să-i scormonești subsolul, apoi, după ce-ai scos din ea tot ce-ai vrut, să-ți iei tîlpășița. Altfel, e vai de tine. Nu te poți încrede într-o planetă. Planetele sînt rele din fire, afurisite, ca niște capcane, mai ales la o depărtare ca asta, așa că trebuie să le lovești tu ăl dintii. Ascultă ce-ți spun : trebuie să le jupoi ! Smulge-le minereurile și ia-o la fugă înainte ca lumea de coșmar să-ți explodeze în față ! Așa trebuie să le tratezi.

Nava spațială cobora spre planeta 7 a sistemului stelar 84. Străbătuseră milioane și milioane de mile ; lăsaseră Pămîntul undeva departe în urma lor, dăduseră uitării sistemul lui solar, după ce-l cercetaseră și exploataseră cu folos, laolaltă cu alte sisteme, și iată că acum rachetele acestor omuleți, de pe o planetă periferică, porniseră în căutarea unor universuri și mai depărtate. În cîteva luni, în cîteva ani, puteau ajunge oriunde, căci rachetele lor se deplasau cu viteza unor zei ; pentru a nu știu cîta oară, una din aceste rachete se îndrepta acum spre o lume străină.

— Nu, răspunse căpitanul Forester. Nu, Chatterton, am prea mare respect pentru celelalte lumi, ca să le tratez așa cum spui. Nu-i treaba mea să violiez sau să distrug, slavă Domnului ! Sînt bucuros că nu-s decît un cosmonaut. Dumneata ești antro-

polog-mineralog ; n-ai decît să scormonești, să sapi și să zgîrii solul. Eu o să privesc numai. O să cutreier lumea asta nouă, oricum ar fi, oricum ar părea. Îmi place să privesc. Toți cosmonauții sînt amatori să privească, altfel nici nu s-ar mai face cosmonauți. Le place să adulmece văzduhuri noi, să vadă culori noi, și oameni noi — dacă există asemenea oameni — le place să vadă oceane și insule noi.

— Ia-ți și arma cu dumneata, îl sfătui Chatterton.

— În teacă, zise Forester.

Își întoarseră privirile spre hublou și zăriră lumea verde ce le ieșea în întîmpinare.

— Mă întreb, ce-o fi crezînd despre noi ? spuse Forester.

— Eu n-o să-i fiu pe plac, rosti Chatterton. O să am grijă să nu-i fiu pe plac. Și nu-mi pasă, știi, pe mine mă interesează doar banii. Debarcă-ne aici, căpitane — pare un tărîm neînchipuit de bogat.

Verdele acestei planete avea o prospețime cum nu mai văzuseră din copilărie. Printre dealuri se zăreau lacuri limpezi ca niște stropi albaștri ; șosele, firme, orașe nu se vedeau. E un teren de golf, care nu se mai isprăvește, își spuse Forester. Ai putea să mergi sute de mile în orice direcție și tot nu i-ai da de capăt. O planetă de duminică, un univers al pajiștilor de „crochet“, numai bune să te întinzi pe spate, c-un trifoi în gură, cu ochii închiși pe jumătate, zîbind către cer, adulmecînd iarba și moțîind într-un Sabat veșnic, pentru a te trezi doar în răstimpuri, ca să răsfoiești ziarul de duminică sau ca să împingi în „portită“ mingea de lemn cu dungi roșii.

— Dacă vreo planetă a fost vreodată femeie, aceasta e !

— Femeie pe dinafară, dar bărbat pe dinăuntru, zise Chatterton. Pe dedesubt e dură, căptușită cu fier, cupru, uraniu, cernoziom. Nu te lăsa amăgit de sulimanurile ei !

Porni spre nișa unde aștepta excavatorul. Rîtul lui enorm strălucea, gata să scurme la o adîncime de zeci de picioare și să smulgă bulzi de țărînă din inima planetei. Chatterton spuse, privindu-l :

— O să-ți aranjăm strașnic planeta, Forester.

— Sînt sigur de asta, răspunse căpitanul, pe un ton calm.

Racheta se lăsă pe suprafața planetei.

— E prea verde, prea pașnică, spuse Chatterton. Nu-mi place cum arată. O să ieșim cu armele în mîini.

— Eu dau ordine aici, nu dumneata, dacă nu te superi, zise căpitanul.

— Da, dar societatea mea plătește milioane de dolari, sub forma unor aparate pe care trebuie să le protejăm. E o investiție serioasă !

Aerul de pe planeta numărul 7 din sistemul stelar 84 era bun. Portiera rachetei se deschise larg și oamenii pășiră în lumea aceasta verde ca o seră.

Ultimul care ieși fu Chatterton, cu arma în mînă.

Cînd puse piciorul pe pajiștea verde, simți că solul se cutremură sub el. Iarba fremăta. Pădurea vuia, în depărtare. Cerul părea să se întunece. Ceilalți membri ai echipajului se uitară la Chatterton.

— Un cutremur !

Chatterton pălise. Ceilalți izbucniră în rîs.

— Nu te place, Chatterton !

— Prostii !

Cutremurul se potoli în cele din urmă.

— Pesemne că nu-i de acord cu filozofia dumitale, spuse căpitanul.

— E o simplă coincidență, zise Chatterton, cu un zîmbet vag. Mai bine ajutați-mă să scot excavatorul — peste o jumătate de oră vreau să iau niște probe.

— Stai nițel, îi spuse Forester, încetînd să ridă. Mai întii trebuie să cercetăm terenul, ca să fim siguri că nu există ființe ostile — oameni sau animale. Și apoi, nu în fiecare an se întîmplă să dai

peste o planetă ca asta, atît de frumoasă. Nu ne poți lua în nume de rău faptul că vrem s-o privim !

— Bine, încuviință Chatterton, alăturîndu-li-se. Dar să nu pierdem vremea !

Lăsară un om de pază la rachetă și porniră la drum, prin cîmpii și pajiști, peste dealuri și văi. Ca o ceată de băieți care pleacă în excursie într-o zi frumoasă de vară, în cel mai frumos an din istorie, pe o vreme parcă anume făcută pentru jocul de „crocchet“, cînd poți auzi murmurul mingii prin iarbă, glasurile șoptite, rîsetele unor fete ascunse după vreo poartă îmbrăcată în iederă, sau chiar clinchetul cuburilor de gheață în pahare.

— Hei ! strigă Driscoll, unul din membrii mai tineri ai echipajului, adulmecînd văzduhul. Am adus cu mine o crosă și o minge de *baseball*, o să facem o partidă mai tîrziu. Ce bijuterie !

Oamenii rîseră — era parcă sezonul partidelor de *baseball* și de tenis, o vreme numai bună pentru plimbările cu bicicleta și pentru culesul boabelor de zmeură.

— Ce-ați zice să cosim iarba ăsta ? întrebă Driscoll.

Oamenii se opriră.

— Știam eu că ceva nu-i în regulă ! exclamă Chatterton. Iarba asta e proaspăt cosită !

— Probabil că-i o specie de „cichondra“ — rămîne totdeauna scurtă.

Chatterton scui pă în iarba verde și o strivi sub bocancul lui.

— Nu-mi place, nu-mi place deloc. Dacă am păți ceva, nimeni de pe Pămînt n-ar afla vreodată. Ce politică absurdă ! Dacă o rachetă nu se mai întoarce, nu e trimisă o a doua pentru a afla motivele.

— E firesc, îi răspunse Forester. Nu ne putem pierde vremea pe-o mie de planete ostile, ducînd războaie zadarnice. Fiecare rachetă reprezintă timp, bani și vieți omenești. Nu ne putem permite să prăpădim două rachete, în cazul cînd una singură

nimerește pe-o planetă ostilă. Ne vedem de drum, pornind spre planetele pașnice. Cum ar fi aceasta.

— Mă întreb uneori ce s-a întâmplat cu expedițiile pornite spre niște lumi pe care nu le vom mai explora niciodată ? zise Driscoll.

Chatterton privi spre pădurea depărtată, și spuse :

— Au murit — împușcați, înjunghiați, sfîrtecați pentru a fi mîncăți — așa cum s-ar putea să fim și noi, dintr-un moment în altul. E timpul să ne apucăm de lucru, căpitane !

Stăteau pe culmea unei coline.

— Ce senzație ! exclamă Driscoll, întinzîndu-și brațele. Amintiți-vă cum era în copilărie, cînd alergai și cînd vîntul îți gîdila ca un puf brațele. Alergai și aveai senzația că acuș-acuș o să zbori, dar nu zburai totuși.

Oamenii rămaseră pe gînduri, încercînd să-și amintească. Mirosea a polen și a ploaie — o ploaie proaspătă, care s-ar fi zvîntat pe milioane de fire de iarbă.

Driscoll începu să alerge.

— Pentru Dumnezeu, simțiți și voi vîntul ! În realitate, noi nu zburăm — ședem închiși în măruntaiele unor monștri de metal, care ne duc departe, dar nu noi zburăm, ci ei. N-am zburat niciodată ca păsările. N-ar fi oare grozav să ne întindem brațele așa... și să alergăm ?

O luă la fugă, cu brațele întinse, strigînd :

— Și să zburăm ?!

Și zbură, acompaniat de rîsetele celorlalți.

Pe cadranele ceasurilor de aur ale oamenilor rămași jos, timpul trecea. Se uitau în sus. Și deodată, din cer, se auzi un hohot de rîs incredibil.

— Poruncește-i să coboare ! șopti Chatterton. Altfel, o să fie omorît !

Nu-l auzi nimeni, însă. Fețele lor surîdeau, uluite, nebăgîndu-l în seamă pe Chatterton.

În cele din urmă Driscoll ateriză la picioarele lor.

— M-ați văzut ? Am zburat !

Îl văzuseră.

— Dați-mi voie să m-așez. Doamne, Doamne ! exclamă Driscoll, pocnindu-și genunchii și chicotind. Sînt o vrabie, un șoim ! Hai, încercați și voi !

— Vîntul, adăugă el peste cîteva clipe, vîntul m-a luat pe sus și m-a făcut să zbor !

Gîfîia, tremurînd de încîntare.

— Hai să plecăm de-aici, mîrîi Chatterton și porni încet, cu ochii țintă la cerul albastru. E o capcană, ar vrea să ne vadă pe toți zburînd în văzduh, ca să ne poată ucide după aceea. Eu unul mă întorc la navă.

— Așteaptă să-ți ordon eu ! spuse Forester.

Oamenii stăteau încruntați, în bătaia vîntului cînd cald, cînd rece. În văzduh plutea un vuiet ca zbîrnîitul unui zmeu, într-o primăvară veșnică.

— I-am cerut vîntului să mă poarte, zise Driscoll, iar el m-a purtat !

Forester le făcu semn celorlalți să se dea la o parte.

— Acum o să încerc eu. Dacă mor, întorceți-vă cu toții la navă !

— Regret, dar nu pot îngădui una ca asta, ești căpitanul ! protestă Chatterton. Nu putem risca să te pierdem. Și, scoțîndu-și arma din teacă, adăugă : Trebuie să am oarecare autoritate sau putere aici ! Jocul ăsta s-a prelungit prea mult. Vă ordon să vă-n-toarceți la navă !

— Vîră-ți la loc în teacă arma ! îi spuse calm Forester.

— Astîmpără-te, dobitocule ! mîrîi Chatterton.

Și, privind spre oamenii din echipaj, le vorbi astfel :

— Nu vă dați seama ? Lumea ăsta e vie, are ochi, se joacă cu noi, așteptînd să-i vină momentul.

— Eu voi hotărî ce și cum, spuse Forester. Dumneata întoarce-te la navă, numaidecît — dacă nu-ți vîri la loc arma, te arestez ! ..

— Dacă nu vreți să veniți cu mine, n-aveți decît să crăpați aici, nebunilor ! Eu mă-ntorc, îmi iau probele și-o șterg de-aici.

— Chatterton !

— Nu încerca să mă oprești !

Și începu să alerge. Deodată, înșă, scoase un țipăt.

Ceilalți se uitară în sus, uluiți.

— Iată-l că zboară ! exclamă Driscoll.

Chatterton era sus în cer.

Noaptea se lăsase ca o pleoapă, pleoapa unui ochi enorm, dar blajin. Chatterton ședea ca paralizat pe coasta dealului. Ceilalți oameni ședeau în jurul lui, osteniți, și rîdeau. El nu voia să-i privească, nici la cer nu se uita ; ședea ghemuit, cu brațele și picioarele strînse, cît mai aproape de sol.

— A fost grozav ! exclamă un membru al echipajului, un anume Koestler.

Zburaseră cu toții, ca niște granguri, șoimi sau vrăbii, și se simțeau fericiți.

— Hai, Chatterton, revino-ți, a fost nostim, ce, nu ? îl întrebă Koestler.

— Imposibil ! șopti Chatterton, cu ochii închiși. O singură explicație : e vie ! Pînă și aerul e viu ! M-a luat pe sus, ca o mîină. Ne-ar putea ucide, dintr-o clipă în alta. E vie !

— Bine, zise Koestler. Vie să fie ! O ființă vie are un scop. Să zicem că scopul acestei lumi este să ne facă fericiți.

Parcă înadins pentru a adevăra aceste cuvinte, Driscoll coborî în zbor ținînd în mîini cîte un bidon.

— Am dat peste un izvor și i-am gustat apa — iată, e o apă curată, gustați-o și voi !

Forester apucă un bidon și-i făcu semn lui Chatterton să bea. Chatterton scutură din cap și se depărtă grăbit, acoperindu-și fața cu palmele.

— E sîngele acestei planete, spuse el. Sînge viu. Dacă-l beți, vă viriți lumea asta în voi, ca să vadă

prin ochii voștri și să audă prin urechile voastre. Nu, mulțumesc !

Forester dădu din umeri și bău.

— E vin ! exclamă el.

— Nu se poate !

— Ba da ! Miroase-l, gustă-l ! Un vin alb, neobișnuit !

— De viță franțuzească, zise Driscoll, bînd și el.

— E otravă ! mirii Chatterton.

Bidonul trecu de jur împrejur.

Toată după-amiaza leneviseră — nu voiau să facă nimic care-ar fi putut să tulbure pacea din jur. Erau ca niște adolescenți în fața unei femei celebre și neînchipuit de frumoase : se temeau să n-o facă, prin vreun cuvînt sau gest, să-și întoarcă fața de la ei, lipsindu-i de priveliștea frumuseții și grației sale. Simțiseră cutremurul ce-l întâmpinase pe Chatterton, și nu voiau cutremure. Voiau să se bucure de această vacanță, să șadă la umbra copacilor sau să se plimbe pe dealuri, dar nu să foreze, să ia probe sau mai știu eu ce.

Dădură peste un pîrîiaș care se vărsa într-un iaz cu apa clocotindă. Peștii care înotau în pîrîul rece cădeau în apa fierbinte a iazului, la suprafața căreia ieșeau peste cîteva minute gata fierți.

Oamenii mîncară cîțiva pești. Mîncă și Chatterton, în silă.

— O să ne otrăvim, spuse el. Asemenea lucruri sînt totdeauna periculoase, ascund o capcană. Eu o să dorm astă-noapte în rachetă. Voi, n-aveți decît să dormiți afară, dacă poftiți. „Aici sînt tigri“ — așa scria pe o hartă pe care-am văzut-o într-un manual de istorie a evului mediu. În noaptea asta, cînd o să dormiți, au să vină tigrii și canibalii.

— Te însoțesc, zise Forester, scuturînd din cap. Planeta asta e plină de viață. Parc-ar vrea să ne arate ce frumoasă e. Tocmai de aceea are nevoie de noi, căci la ce bun o scenă pe care se petrec miracole, dacă nu există nici un spectator ?

Chatterton nu-l mai asculta însă ; i se făcuse rău, și zbiera :

— Sînt otrăvit, sînt otrăvit !

Îl ținură de umeri pînă cînd îi trecu greața. Apoi îi dădură apă să bea. Ceilalți se simțeau bine.

— E preferabil să nu mai mîncăm decît alimentele de pe navă, spuse Forester. E mai sigur.

— Începem lucrul chiar acum, zise Chatterton, ștergîndu-și gura și legănîndu-se pe picioare. Am pierdut o zi întreagă. Voi lucra și singur, dacă va fi nevoie. O să-i arăt eu planetei ăștea diavolești !

Și porni șontic-șontic spre rachetă.

— Nici nu-și dă seama cînd i-e bine, șopti Driscoll. Nu l-am putea opri, căpitane ?

— Practic, el e stăpînul expediției. Nu sîntem obligați să-l ajutăm — în contract există o clauză care prevede refuzul de a munci în condiții primejdioase, așa că... vă puteți comporta ca într-o excursie. Numai să nu vă crestați inițialele pe scoarta copacilor, să nu rupeți iarba și să strîngeți cojile de banane aruncate pe jos.

Între timp, racheta devenise scena unei intense activități. Enormul excavator era scos afară. Chatterton îl urma, dînd indicații prin aparatul de radio-robot :

— Pe-aici !

— Acum !

— Așa !

Excavatorul își înfipse pliscul lung în iarba verde.

— Priviți ! le strigă Chatterton celorlalți.

Cerul se cutremură.

Excavatorul stătea în mijlocul unei mări de iarbă. Peste cîteva clipe, începu să scoată bulgări de țărînă jilavă, pe care-i scuipa neceremonios într-un container.

Deodată, excavatorul scoase un țipăt metalic ascuțit, întocmai ca un monstru care-ar fi fost

deranjat de la masă; de sub el începură să țîșnească niște lichide albastre.

— Întoarce-te, nebunule! răcni Chatterton.

Excavatorul se mișca într-un fel de dans preistoric, urlînd ca un tren lung la o cotitură bruscă și slobozind scînteii roșii. Începuse să se scufunde. Clisa neagră ceda sub el, zvîrcolindu-se.

Gemînd, tușind și icnind, excavatorul se scufundă într-o mîzgă neagră, întocmai ca un elefant în agonie, ca un mamut la sfîrșitul unei ere, mistuindu-se mădular cu mădular în groapa aceea.

— Nebunul! exclamă Forester, fascinat de priveliște. Știi ce-i acolo, Driscoll? E catran. Excavatorul acela neghiob a izbit într-o groapă cu catran.

— Ascultă! strigă Chatterton către excavator, alergînd pe marginea lacului uleios. Ia-o *pe-aici!*

Dar, la fel ca tiranii de odinioară ai Pămîntului, ca dinozaurii cu gîturi lungi și urlătoare, excavatorul se scufunda în singurul lac din care nu mai putea ieși ca să se lăfăie pe malul solid și inteligibil.

Chatterton le strigă oamenilor care priveau de departe spectacolul:

— Faceți ceva!

Excavatorul nu se mai vedea acum.

Groapa cu catran bolborosea, lacomă, sugînd oasele ascunse ale monstrului. Suprafața i se liniști în curînd. O ultimă bulboană, enormă, se sparse, răspîndind un iz de păcură străveche.

Oamenii coborîră și se opriră pe marginea lacului negru.

Chatterton încetă să mai strige.

După ce se zgîi în tăcere cîteva minute la groapa cu catran, Chatterton se întoarce cu fața spre dealuri și spre pajiștile verzi, unduitoare. Copacii de departe erau grei de roade acum, și-și plecau încet crengile în jos.

— O să-i arăt eu ! mîrîi el.

— Potolește-te, Chatterton !

— O s-o învăț eu minte !

— Șezi puțin și bea ceva !

— O să-i dau o lecție, să mă țină minte, o să-i dovedesc că nu poate să-mi facă una ca asta !

Chatterton porni înapoi spre rachetă.

— Așteaptă un moment ! îi spuse Forester.

Chatterton alerga.

— Știu eu ce-o să fac, știu eu !

— Opriți-l ! strigă Forester și o luă la fugă, dar se opri numaidecît, amintindu-și c-ar putea să zboare. În rachetă e o bombă atomică, iar dacă ar găsi-o...

Ceilalți oameni se gîndiseră la asta, așa că o și zbughiră spre rachetă, zburînd. Între rachetă și Chatterton se întindea un pîlc de copaci ; Chatterton alerga, uitînd c-ar putea să zboare, sau temîndu-se să zboare. Ceilalți membri ai echipajului, în frunte cu căpitanul, zburau spre rachetă, pentru a i-o lua înainte. Ajungînd acolo, închiseră portiera rachetei. Ultima oară cînd îl văzură, Chatterton își croia drum prin marginea păduricii.

— Nebunul ! exclamau oamenii, în așteptare.

Chatterton nu ieși din pădurice.

— S-o fi întors, și așteaptă ca noi să slăbim paza.

— Duceți-vă și luați-l, porunci Forester.

Doi dintre oameni porniră în zbor.

Peste lumea verde a planetei începu să cadă o ploaie lină.

— Asta e culmea ! exclamă Driscoll. Nu va trebui să clădim case aici. Ia te uită, *pe noi* nu ne plouă ! Plouă de jur împrejur, în fața și în spatele nostru ! Ce lume !

Stăteau uscați în mijlocul ploii reci și albastre. Soarele asfințea. O Lună mare, de culoarea gheții, răsări deasupra dealurilor răcorite.

— Un singur lucru îi lipsește lumii ăștea.

— Așa e, încuviințară ceilalți.

— Va trebui să ne ducem să cercetăm, spuse Driscoll. E logic. Vîntul ne poartă în zbor, copacii și pîraiele ne hrănesc, totul e viu. Poate că dacă am căuta societate...

— M-am gîndit multă vreme, azi și în zilele trecute, spuse Koestler. Sîntem cu toții burlaci, ne aflăm pe drum de mulți ani și ne-am plictisit de atîta pribegie. N-ar fi oare grozav să ne statornicim pe undeva? Poate chiar aici. Pe Pămînt nădușești ca să pui deoparte destui bani pentru a-ți cumpăra o casă, pentru a plăti impozitele. Orașele miros urît. Aici, nici n-ai nevoie de-o casă, cu o vreme ca asta. Cînd devine prea monoton, poți cere să plouă, să ningă, să se înnozeze. Nu ești nevoit să muncești.

— Ar fi o viață cam plicticoasă. Am înnebuni.

— Ba nu, protestă Koestler, zîmbind. Dacă viața ni s-ar părea prea ușoară, singurul lucru pe care-ar trebui să-l facem ar fi să repetăm cuvintele spuse de Chatterton : „Aici sînt tigri.“ Ia ascultați !

Undeva, în depărtare, parcă se auzea răgetul stins al unei feline uriașe, ascunsă în pădurile învăluite în umbrele amurgului.

Oamenii se înfionară.

— O lume cam capricioasă ! spuse Koestler pe un ton sec. Ca o femeie care-ar face orice pentru a-și distra oaspeții, cît timp aceștia se poartă bine cu ea. Chatterton nu s-a purtat bine.

— Chatterton ? Ce-i cu el ?

Parcă înadins pentru a răspunde la întrebarea asta, cineva strigă de departe. Cei doi oameni care zburaseră în căutarea lui Chatterton făceau semne disperate de la marginea pădurii.

Forester, Driscoll și Koestler zburară într-acolo.

— Ce se-ntîmplă ?

Oamenii arătară spre pădure.

— Ne-am gîndit că ai dori să vezi asta, căpitane. E fantastic !

Unul din cei doi arată spre o potecă.

— Privește acolo, domnule căpitan !

Pe potecă se vedeau urmele proaspete ale unor gheare enorme.

— Și acolo !

Se zăreau cîțiva stropi de sînge.

Un miros greu de felină plutea în văzduh.

— Ce-o fi cu Chatterton ?

— Nu cred c-o șă-l mai găsim vreodată, căpitane !

Auziră de departe răgetele stinse ale unui tigru, pierzîndu-se în liniștea amurgului.

Oamenii ședeau pe iarbă lîngă rachetă, în aerul cald al nopții.

— Îmi amintește de nopțile din copilărie, spuse Driscoll. Frate-meu și cu mine așteptam cea mai fierbinte noapte de iulie, ca să dormim pe pajiștea din fața judecătoriei. Stăteam de vorbă și număram stelele ; era o noapte grozavă, cea mai frumoasă a anului. Acum, cînd mă gîndesc, cred c-a fost cea mai frumoasă noapte din viața mea. Apoi adăugă : Afară de noaptea asta, bineînțeles.

— Mă gîndesc la Chatterton, zise Koestler.

— Nu te mai gîndi, îi spuse Forester. O să dormim cîteva ore și-o să pornim la drum. Nu putem risca să mai rămînem o zi aici. Nu mă gîndesc la ceea ce a pățit Chatterton. Nu. Mă gîndesc că, dacă am mai rămîne, am ajunge să îndrăgim prea mult lumea asta. N-am mai dori să plecăm niciodată.

O adiere ușoară îi învălui.

— Nu vreau să plecăm, spuse Driscoll, vîrîndu-și mîinile sub cap. Și nici lumea asta nu vrea ca noi să plecăm.

— Dacă ne-am întoarce pe Pămînt și am spune tuturor ce planetă frumoasă am găsit, ce crezi că s-ar întîmpla, căpitane ? Ar da năvală și-ar pustii-o !

— Nu, răspunse căpitanul, cu un glas leneș. În primul rînd, planeta asta nu se pretează la o invazie pe scară mare. Nu știu ce-ar face planeta, dar ar născoci probabil niște lucruri interesante. În al doilea rînd, planeta asta îmi place prea mult, și o respect. Ne vom întoarce pe Pămînt și vom spune

o minciună — vom spune că-i o planetă ostilă. Și ar fi ostilă, de fapt, cu oamenii care-ar veni, ca Chatterton, cu gîndul s-o vatăme. La urma urmei, nici n-ar fi o minciună.

— Ce nostim! exclamă Koestler. Mie nu mi-e frică. Chatterton a dispărut, a fost probabil ucis într-un fel atroce, și totuși noi stăm aici, nimeni nu o ia la fugă, nimeni nu tremură. E stupid, și totuși firesc: noi avem încredere în ea, iar ea are încredere în noi.

— Ai băgat de seamă că, după ce-ai băut din licoarea aceea, n-ai simțit dorința să mai bei? E o lume a cumpătării.

Ascultau bătaile domoale ale inimii uriașe a acestei lumi sub trupurile lor.

— Mi-e sete, gîndi Forester.

Un strop de ploaie îi căzu pe buze.

Rise încet.

— Sînt singur, își spuse.

Auzi niște glasuri subțiri undeva, departe.

Își întoarse privirea spre un fel de vedenie. Dintr-un pîlc de coline curgea un rîu limpede, în ale cărui unde înspumate se scăldau niște femei frumoase, cu fețele strălucitoare. Se zbenguiau aidoma unor copii, lîngă mal. Forester avu sentimentul că le cunoaște și că știe ce fel de viață duceau. Erau niște nomade, care cutreierau această lume, după pofta inimii lor. Nu existau aici șosele sau orașe, existau doar dealuri și cîmpii, iar vînturile le purtau ca pe niște fulgi albi, oriîncotro doreau. La întrebările puse în gînd de Forester, o ființă nevăzută șoptea prompt răspunsurile. Nu existau bărbați. Femeile astea își zămisleau singure seminția. Bărbații dispăruseră cu cincizeci de mii de ani în urmă. Unde se aflau aceste femei acum? Cu o milă mai jos de pădurea cea verde, cu o milă mai sus de izvorul cu vin, lîngă șase pietre albe, și la o milă distanță de rîul cel mare. Acolo, în vadul rîului, se aflau niște femei care ar fi putut deveni soții strașnice și crește copii minunați.

Forester deschise ochii. Ceilalți se ridicaseră în capul oaselor.

— Am avut un vis.

Toți visaseră.

— Cu o milă mai jos de pădurea cea verde...

— ... cu o milă mai sus de izvorul de vin...

— ... lângă șase pietre albe...

— ... la o milă distanță de râul cel mare...

Tăcură apoi cu toții o clipă, uitându-se la racheta argintie, luminată de razele stelelor.

— Mergem pe jos sau zburăm, căpitane ?

Forester nu răspunse.

— Hai să rămînem, căpitane, îl rugă Driscoll. Să nu ne mai întoarcem pe Pămînt, niciodată. Ei n-au să vină aici niciodată ca să cerceteze ce s-a întîmplat cu noi ; au să creadă c-am fost nimiciți. Ce părere ai ?

Fața lui Forester era brobonită de sudoare ; limba îi lunecă de cîteva ori peste buze. Mîinile îi tremurau pe genunchi. Membrii echipajului ședeau în așteptare.

— Ar fi grozav ! zise căpitanul.

— Cred și eu !

— Numai că... Numai că noi avem de făcut o treabă, adăugă Forester, oftînd. S-au făcut investiții în nava noastră. E de datoria noastră să ne întoarcem.

Și Forester se ridică în picioare. Oamenii continuă să șadă, fără să-l asculte.

— Ce noapte superbă ! exclamă Koestler.

Se uitau la clinele domoale, la copaci și la rîurile care curgeau spre alte orizonturi.

— Hai să ne întoarcem la bordul navei, spuse cu greu Forester.

— Căpitane...

— La bord, toată lumea ! porunci Forester.

Racheta se înalță la cer. Privind înapoi, Forester zări toate văile și lacurile.

— Mai bine-am fi rămas ! oftă Koestler.

— Da, știu.

— Nu-i prea târziu ca să ne întoarcem.

— Mă tem că da, zise Forester, schimbînd poziția telescopului. Ia uitați-vă !

Koestler se uită.

Fața planetei se schimbase. Tigri, dinozauri, mamuți ieșiseră la iveală. Se vedeau vulcani în erupție, ciclonuri și uragane luau cu asalt dealurile, cu o furie oarbă.

— Da, întocmai ca o femeie, spuse Forester. A așteptat milioane de ani musafiri, pregătindu-se, făcîndu-se frumoasă. Ne-a arătat fața ei cea mai frumoasă. Cînd Chatterton s-a purtat urît cu ea, planeta i-a dat cîteva avertismente, apoi, cînd el a încercat să-i vatăme frumusețea, l-a eliminat. Ca orice femeie, voia să fie iubită pentru ea însăși, nu pentru averea ei. Și acum, după ce ne-a oferit tot, iată că noi îi întoarcem spatele. Planeta asta e ca o femeie disprețuită. Ne lasă să plecăm, da, dar nu ne-am mai putea întoarce niciodată. Ne-ar aștepta cu...

Și arată spre tigri, spre uragane, spre apele răvășite ale lacurilor.

— Căpitane, spuse Koestler.

— Da.

— E puțin cam prea târziu ca să-ți spun asta, dar află că, înainte de a ne lua zborul, fiind de serviciu la portiera rachetei, l-am lăsat pe Driscoll să părăsească nava. Voia să plece. Nu l-am putut refuza. Eu sînt de vină. Acum el e acolo, pe planeta aceea.

Se întoarseră amîndoi la telescop.

— Mă bucur, spuse Forester, după o lungă pauză. Mă bucur că măcar unul dintrei noi a avut destulă minte ca să rămînă.

— Dar acum o fi mort !

— Nu, scena aceea de jos e pentru noi — poate că nu-i decît o halucinație. Sub toți acești tigri, lei și uragane, Driscoll e viu și nevătămat, pentru că e singurul oaspete. O, cum îl va mai răsfăța ! O să ducă o viață minunată, în vreme ce noi o să ne tot fițim de colo pînă colo, prin galaxie, căutînd, dar negăsind

nicăieri o asemenea planetă. Nu, nu vom încerca să ne întoarcem și să-l „salvăm“ pe Driscoll. Oricum, n-aș crede că „ea“ ne-ar permite. Koestler, cu toată viteza înainte !

Racheta își accelerează zborul.

Înainte ca planeta să dispară într-o ceață strălucitoare, lui Forester i se năzări că-l vede foarte deslușit pe Driscoll coborînd agale din pădurea verde și fluierînd liniștit, cu întreaga planetă proaspătă în jurul lui, cu izvorul de vin curgînd anume pentru el, cu peștii ieșind gata fierți din lacurile cu apă fierbinte, cu roadele coapte în pomii noptatici, cu pădurile și iazurile așteptîndu-l să treacă. Driscoll pășea pe pajiștile nesfîrșite, pe lîngă cele șase pietre albe, dincolo de pădure, spre marginea rîului lat și strălucitor...

GEAMUL DE CULOAREA CĂPȘUNII

În visul lui, se făcea că închide ușa de la intrare — o ușă cu geamuri de culoarea căpșunii și a lămii, cu geamuri ca niște nori albi sau ca apa limpede a unui pîrîu. Două duzini de geamuri, dispuse în jurul unuia mare, de culoarea vinului de fructe, a gelatinei și a cuburilor de gheață. Își aducea aminte cum, în copilărie, tatăl lui îl lua în brațe, spunîndu-i : „Priveste ! „Geamul liliachiu îi prefăcea pe trecători într-un fel de ciorchini livizi. În cele din urmă, geamul de culoarea căpșunii scâldea orașelul într-o lumină caldă, așternea peste lume răsărituri roz și făcea ca pajiștea tunsă să pară un covor persan cumpărat în vreun bazar. Geamul de culoarea căpșunii îi vindeca pe oameni de paloarea lor, încălzea ploaia rece și dădea foc zăpezilor viscolite ale lui Făurar.

— Da, da, acolo !

În clipa aceea se trezi.

Îi auzise pe băieții lui vorbind, încă înainte de a se deștepta din vis : acum zăcea în întuneric, ascultîndu-le glasurile — un vuiet trist ca acela al vîntului care prefăcea dealurile albastre într-un fund de mare alb. Atunci își aduse aminte.

— Sîntem pe Marte, își spuse.

— Ce ? strigă în somn nevastă-sa.

El nu-și dădea seama că vorbise tare ; se silea să stea cît mai liniștit. Deodată avu senzația stranie că o vede pe nevastă-sa umblînd prin odaie și lipindu-și apoi fața palidă de geamul ferestruicii, pentru a privi stelele limpezi, dar nefamiliare.

— Carrie ! îi șopti.

Ea nu-l auzi însă.

— Carrie, repetă el. Aș vrea să-ți spun ceva. De o lună încoace tot vreau să-ți spun... Mîine... mîine-dimineață o să fie...

Dar nevastă-sa ședea în lumina albastră a stelelor și nici nu-l lua în seamă.

Dacă Soarele ar fi rămas pe cer, dacă n-ar fi venit noaptea ! se gîndi el. Căci peste zi lucra ca dulgher, băieții erau la școală, iar Carrie era ocupată cu spălatul, cu grădinaritul, cu gătitul — o sumedenie de treburi. Dar cînd asfințea Soarele, iar mîinile lor se goleau de flori, de ciocane, de cuie sau de caiete, amintirile se întorceau acasă, pe întuneric, aidoma unor păsări de noapte.

Nevastă-sa își răsuci ușor capul spre el și vorbi în sfîrșit :

— Bob, aș vrea să plec acasă.

— Carrie !

— Aici nu-i ca acasă.

Ochii ei erau plini de lacrimi.

— Carrie, mai rabdă puțin, îi spuse.

— Nu mai pot !

Și, mișcîndu-se parcă în somn, deschise pe rînd sertarele dulapului, scoase de acolo teancuri de baste, cămăși, rufărie de corp și le puse de-a valma pe masă, cu gesturi mecanice, fără să le privească. Era o rutină obișnuită, cu care el se deprinsese de mult. Nevastă-sa scotea lucrurile din sertare, în timp ce vorbea, apoi stătea liniștită cîtva timp și, după ce rînduia lucrurile, se întorcea, cu fața uscată, la patul și la visele ei. Lui i-era teamă că într-o noapte nevastă-sa ar putea goli toate sertarele și ar căuta apoi cele cîteva cufere vechi rezemate de perete.

— Bob !

Glasul ei nu era amar, ci catifelat și lipsit de modulații, incolor ca lumina Lunii care-i dezvăluia gesturile :

— De șase luni încoace vorbesc așa în fiecare noapte. Mi-e rușine. Tu muncești din greu, constru-

ind case în orășel. Un om care muncește atîta n-ar trebui să asculte vorbele unei neveste supărate. Dar nu există leac mai bun decît vorba. Îmi lipsesc mai ales lucrurile mărunte — nu știu nici eu ce m-apucă, mi-e dor de niște fleacuri. De leagănul nostru de pe verandă. De șezlongul în care mă trînteam în nopțile de vară. De serile acelea din Ohio, cînd mă uitam la oamenii care se plimbau pe străzi, pe jos sau cu mașina. De pianul nostru negru și dezacordat. De vaza mea suedeză. De mobila din salon — era ca o turmă de elefanți, știu, și toți elefanții erau bătrîni. De cristalele chinezești care clincheteau cînd adia vîntul. Și de taclalele de pe verandă, cu vecinii, în nopțile de iulie. Toate fleacurile alea stupide, îmi lipsesc... deși n-au nici o importanță. Am impresia că tocmai asemenea lucruri îți vin în minte pe la trei dimineața. Îmi pare rău.

— Să nu-ți pară, îi spuse el. Marte e o planetă foarte depărtată. Miroase ciudat, arată ciudat, și-ți dă o senzație ciudată. Și eu stau pe gînduri, noaptea. Am venit aici dintr-un orășel frumos.

— Era plin de verdeață. Primăvara și vara. Iar toamna era galben și roșu. Aveam o casă frumoasă — și veche! Să tot fi avut vreo optzeci sau nouăzeci de ani. O auzeam cum vorbește, noaptea, în șoaptă. Toată lemnăria aia uscată, scările, veranda, cercevelele. Oriunde puneai mîna, auzeai un glas. Fiecare încăpere îți vorbea altfel. Iar cînd îți vorbea toată casa, parc-aveai o familie întreagă în jurul tău, pe întuneric, legănîndu-te ca s-adormi. Nici o casă din cele ce se clădesc astăzi nu poate fi la fel. Pentru ca o casă să ajungă așa, trebuie să trăiască între pereții ei o mulțime de oameni, s-o îmbibe cu prezența lor. Căsuța asta, în care ne aflăm acum, nici nu știe că-s în ea, nu-i pasă dacă trăiesc sau mor. Face niște zgomote ca de tinichea, iar tinicheaua e rece. N-are pori prin care să pătrundă și să se așeze anii. N-are o pivniță în care să-ți poți pune unele lucruri pentru la anul și pentru anul următor. N-are un pod în care să-ți poți păstra lucrurile de anul

trecut și din anii de dinaintea venirii tale pe lume. Barem de-am avea un colțișor, cît de mic, care să ne fie familiar ! O, Bob, atunci am putea răbda toate ciudățeniile. Dar cînd totul, absolut totul e bizar, îți trebuie o veșnicie pentru a te familiariza cu lucrurile.

— M-am gîndit eu însumi la toate astea, spuse el, dînd din cap pe întuneric.

Ea se uita la cuferele rezemate de perete, în lumina Lunii. O văzu cum își întinde mîna spre ele.

— Carrie !

— Ce e ?

— Carrie, spuse el, scoțîndu-și picioarele din pat. Am făcut o prostie. În toate lunile astea te-am auzit cum visezi, speriată, i-am privit pe băieți noaptea, m-am uitat la peisajele de pe Marte, pustii ca un fund de mare, și... Se opri, înghițind în sec, apoi continuă : Trebuie să înțelegi ce-am făcut și de ce am făcut-o. Am cheltuit toți banii pe care-i avusesem la bancă acum o lună, toți banii pe care-i economisem vreme de zece ani.

— Bob !

— I-am irosit, Carrie, îți jur, i-am cheltuit pe nimic. Voiam să vă fac o surpriză, dar acum, în noaptea asta, cînd văd cuferele alea afurisite și...

— Bob, îl întrerupse ea. Vrei să spui că am trecut prin toate greutățile astea, pe Marte, economisind în fiecare săptămînă bani, pentru ca tu să-i prăpădești în cîteva ore ?

— Nu știu, răspunse el. Sînt un smintit. Uite, nu mai e mult pînă dimineța. O să ne sculăm devreme și-o să te duc să vezi ce-am făcut. Nu vreau să-ți spun dinainte, vreau să vezi cu ochii tăi. Și dacă n-o să-ți placă, ne rămîne oricînd posibilitatea de a ne lua cuferele și de-a pleca pe Pămînt — racheta zboară de patru ori pe lună.

— Bob, Bob ! șopti ea, fără să se miște.

— Nu mai spune nimic, o rugă el.

— Bob, Bob...

Nevastă-sa scutură din cap încet, nevenindu-i să creadă. El se întoarse și se întinse pe partea lui de pat, iar ea se așează la marginea cealaltă, privind spre masa pe care zăceau batistele, bijuteriile și cămășile, rînduite cu grijă acolo unde le lăsase. Afară, un vînt de culoarea razelor de lună stîrnea pulberea somnoroasă, umplînd văzduhul.

Într-un tîrziu ea se întinse pe spate, fără să mai spună un cuvînt ; era ca o greutate rece în pat, privind prin lungul tunel al nopții spre a desluși primele semne ale zorilor.

Se sculară odată cu cele dintîi raze și începură să se foiască în căsuța lor, pe tăcute. Era o pantomimă prelungită aproape pînă în clipa cînd cineva ar fi putut sfîșia liniștea cu un strigăt ; mama, tatăl și băieții se spălară, se îmbrăcară și se așezară la masă pentru a-și mîncea pîinea prăjită și pentru a-și bea cafeaua și sucul de fructe. Nici unul nu se uita la celălalt, dar fiecare pîndea pe cîte cineva în oglinda ceștilor, a prăjitorului sau a tacîmurilor, oglinzi în care fețele tuturor se topeau, devenind ciudat de străine în ora aceea matinală. În cele din urmă, deschiseră ușa, lăsînd să intre în încăpere aerul adus de vînt de deasupra mărilor reci, alb-albastre ale planetei, mări ale căror valuri de nisip se zbuciumau, căpătînd forme stranii. Ieșiră sub un cer rece, aspru și porniră pe jos spre orașel, un orașel care părea să fie doar un decor de film, pregătit undeva departe, pe o scenă vastă și pustie.

— În ce parte a orașului ne ducem ? întrebă Carrie.

— La rachetodrom, răspunse el. Dar înainte de a ajunge acolo, am să vă comunic o mulțime de lucruri.

Băieții încetară să alerge și merseră înapoia părinților lor, cu urechile la pîndă. Tatăl începu să vorbească, privind drept înainte, fără să se uite măcar o dată la nevastă-sa și la băieți, pentru a vedea cum reacționează la spusele lui :

— Eu cred în Marte. Cred că într-o bună zi ne va aparține. Vom coloniza planeta și ne vom stabili pe ea. Nu-i vom întoarce spatele, nu vom fugi. Acum un an, îndată după sosirea noastră aici, m-am întrebat : De ce-am venit ? Pentru că, pentru că... Același lucru se întâmplă și cu somonii, în fiecare an. Somonii nu știu de ce se duc acolo unde se duc, dar se duc totuși. Pornesc în susul unor râuri de care nu-și amintesc, trec peste torenți și cascade, dar ajung în cele din urmă în locul unde se reproduc, și mor apoi, pentru a lua totul de la început. Memoria speciei, sau instinctul, spuneți-i cum vreți, dar asta e realitatea. La fel și noi.

Mergeau în dimineața liniștită, sub cerul imens care-i privea, în timp ce tălpile lor stârneau nisipul straniu, alb-albăstriu ca un abur, de pe șoseaua cea nouă.

— Iată-ne deci aici. Iar de pe Marte, unde-o să plecăm ? Spre Jupiter, spre Neptun, spre Pluton, și-așa mai departe ? Da. *Și-așa mai departe*. De ce oare ? Într-o bună zi Soarele va exploda ca un cup-tor spart. Bum ! va face Pământul. Dar poate că planeta Marte va scăpa nevătămată ; sau, dacă va fi vătămată, poate că Pluton va rămîne neatins ; ori, dacă Pluton va suferi vreo vătămare, unde ne vom afla noi — adică fiii fiilor noștri ?

Își ridică privirea spre cerul de culoarea prunei, întins ca un cort imens deasupra lor.

— Ei bine, vom fi poate în vreo lume numerotată — planeta 6 sau sistemul stelar 97, sau pe planeta 2 a sistemului 99 ! Undeva, atât de departe de locul unde ne aflăm acum, încît îți trebuie un coș-mar ca să te ducă acolo ! Vom fi așadar plecați de-aici, și vom fi la adăpost. Mi-am spus atunci în sinea mea : Va să zică, de-aia am venit noi pe Marte, de-aia au lansat oamenii rachetele !

— Bob !

— Dă-mi voie să termin. Nu, n-am venit ca să cîștigăm bani. Și nici ca să vedem peisajul. Astea

sînt minciunile pe care le spun oamenii, motivele fanteziste pe care și le născocesc. Vor, cică, să se îmbogățească, să devină celebri, să se distreze, să vadă lumea... Dar în sinea lor, altceva le dă ghes, așa cum le dă ghes somonilor sau balenelor, ori chiar și celui mai neînsemnat microb. Și știi ce spune ceasornicul ăla minuscul care ticăie în fiecare ființă vie? Spune: pleacă, mișcă-te, înoată! Du-te în cît mai multe luni și clădește cît mai multe orașe, așa fel ca *nimic* să nu poată distruge vreodată omenirea! Înțelegi, Carrie? N-am venit numai noi pe Marte, ci întreg neamul nostru, blestematul neam omenesc, a cărui soartă atîrnă de felul cum ne vom gospodări noi existența. E ceva atît de grandios, încît îmi vine să rîd, deși mă și sperie.

Îi simțea pe băieți pășind înapoia lui, o simțea pe Carrie umblînd alături de el, și nu se uita nici la ei, nici la ea, deși ar fi vrut să-i vadă fața, pentru a-și da seama ce impresie îi fac vorbele lui.

— Toate astea nu se deosebesc de ceea ce am trăit în copilărie, cînd mă duceam cu tata pe cîmp, aruncînd semințele cu mîna cînd semănătoarea ni se defecta și n-aveam bani ca s-o reparăm. Trebuia să înșămîntăm, pentru recoltele tîrzii. Mai ții minte, Carrie, articolele alea din suplimentul de duminică al ziarului? PĂMÎNTUL VA ÎNGHEȚA PESTE UN MILION DE ANI! Am izbucnit în plîns odată, în copilărie, citind niște articole de acest fel. Maică-mea m-a întrebat de ce plîng? Plîng pentru bieții oameni din viitor, i-am răspuns. Nu-ți face griji din pricina lor, mi-a zis mama. Dar, Carrie, tocmai asta e ceea ce susțin eu: noi ne facem griji din pricina lor, altminteri nu ne-am afla aici. Supraviețuirea Omului cu literă mare e un lucru important. În cărțile mele nu există ceva mai bun decît Omul cu literă mare. Sînt subiectiv, desigur, fiindcă mă consider eu însumi un asemenea om. Dar dacă există vreun mijloc de a dobîndi acea nemurire, despre care tot vorbesc oamenii, tocmai acesta este: să răspîn-

dești sămînța omenirii în întreg Universul. Atunci obții o recoltă capabilă să compenseze pierderile survenite oriunde. Chiar dacă pe Pămînt bîntuie foametea sau dacă recoltele putrezesc, ai griu nou semănat pe Venus sau unde naiba va ajunge omul în următorii o mie de ani. Sînt înnebunit de ideea asta, Carrie, pur și simplu înnebunit. Cînd mi-a încolțit în minte, m-am simțit atît de ațîtat, încît îmi venea să-i opresc pe oameni, pe tine și pe băieți, și să le spun. Știam însă că nu e nevoie. Știam că o să vină o zi sau o noapte, cînd o să auziți și voi ticăitul acela în mințile voastre, și atunci o să înțelegeți, fără să mai fie nevoie de vreun cuvînt. Știu, Carrie, sînt vorbe mari, și gînduri mari pentru un om de dimensiuni normale, dar îți jur pe ce-am mai sfînt că spun adevărul.

Treceau prin străzile pustii ale orașelului, ascultînd ecoul propriilor lor pași.

— Și azi-dimineață ? întrebă Carrie.

— Ajung și la azi-dimineață, răspunse el. O parte din mine dorește de asemenea să se întoarcă acasă. Dar cealaltă parte spune că dacă ne întoarcem totul e pierdut. În fond, ce ne lipsește cel mai mult ? m-am întrebat. Unele din lucrurile pe care le-am avut cîndva. Unele din lucrurile băieților și ale noastre. Și m-am gîndit că, dacă e nevoie de un lucru vechi pentru a pune în mișcare un lucru nou, atunci hai să folosim lucrul acela vechi. Mi-am amintit din manualele de istorie că, în urmă cu o mie de ani, oamenii puneau niște cărbuni într-un corn de vacă scobit, suflau toată ziua în ei și porneau apoi cu focul din loc în loc ; în fiecare noapte aprindeau focul cu scînteile rămase din ajun. Totdeauna un foc nou, dar avînd în el ceva din cel vechi. Am stat și-am cumpănit bine, întrebîndu-mă : merită oare cele vechi toți banii noștri ? Nu ! Doar lucrurile pe care le-am *făcut* pe vremuri au o valoare. Dar oare cele noi merită toți banii noștri ? m-am întrebat. Ai putea să investești în ziua de după mijlocul săp-

tămînii viitoare? Da! mi-am răspuns. Dacă aş putea învinge dorinţa de a ne întoarce pe Pămînt, mi-aş viri banii în benzină şi aş scăpăra un chibrit!

Carrie şi cei doi băieţi stăteau şi se uitau la el, pe stradă, ca şi cum ar fi fost un viscol care-ar fi trecut deasupra şi în jurul lor, gata-gata să-i ia pe sus — o furtună care acum se potolea.

— Racheta de mărfuri a sosit azi-dimineaţă, spuse el, calm. Ne-a adus şi nouă ceva. Să mergem să ne ridicăm lucrurile.

Urcară încet cele trei trepte spre magazia rachetodromului şi păşiră pe pardoseala ei plină de ecouri: magazia tocmai îşi deschidea porţile glisante, conform orarului.

— Mai povesteşte-ne despre somoni, îl rugă unul din băieţi.

În toiul dimineţii fierbinţi porniră prin oraşel cu un camion încărcat cu lăzi, cutii şi colete — lungi, scurte, turtite — fiecare din ele avînd cite un număr şi adresa scrisă citeţ: Domnului Robert Prentiss, din New Toledo, Marte.

Opriră camionul lingă căsuţă şi băieţii săriră din el ca s-o ajute pe mama lor să coboare. Bob, care şedea la volan, ieşi încet şi merse să arunce o privire în spatele camionului, la lăzi şi colete.

Pe la amiază, toate cutiile, afară de una, fuseseră deschise, iar conţinutul lor fusese aşezat pe fundul de mare, unde întreaga familie stătea şi privea.

— Carrie...

Şi Bob o conduse pe treptele verandei vechi, scoase din lăzi şi montate acum la marginea oraşelului.

— Ascultă-le, Carrie!

Treptele scîrţiau şi murmurau sub picioarele lor.

— Ce spun ele, ce spun?

Nevastă-sa, stînd pe treptele vechi de lemn, nu-i putea spune.

— Aici vom avea veranda, rosti el. Acolo va fi salonul, şi sufrageria, şi bucătăria, şi cele trei dormi-

toare. Adică, o parte din ele le vom aduce, dar vom construi cea mai mare parte. Acum am adus doar treptele verandei, o parte din mobila din salon și patul vechi.

— Toți banii aceia, Bob !

El o privi zîbind.

— Nu fi proastă, uită-te la mine ! Nu ești proastă. O să aducem totul, la anul, peste cinci ani. Vaza suedeză, covorul armenesc primit de la maică-ta în dar în 1975... N-are decît să explodeze Soarele !

Se uitară la celelalte lăzi numerotate și etichetate : leagănul de pe verandă, șezlongul, cristalele chinezești...

— O să suflu în ele ca să le fac să sune !

Instalară apoi ușa din față, cu gemulețele ei de sticlă colorată, deasupra scărilor ; Carrie privi prin geamul de culoarea căpșunii.

— Ce vezi ?

Știa însă prea bine ce vedea nevastă-sa, căci și el se uita. Se vedea planeta Marte, cu cerul ei rece, încălzit acum, cu mările-i moarte incendiate de culori, cu dealurile-i ca niște movițe de înghețată de căpșuni, cu nisipul ca niște cărbuni încinși ațîțați de vînt. Geamul de culoarea căpșunii, geamul de culoarea căpșunii îmbrăca totul în nuanțe tandre, umplînd mintea și ochiul cu lumina unei aurore veșnice. În timp ce privea, se auzi spunînd :

— Peste un an orașul se va întinde pînă aici. Aceasta va fi o stradă umbroasă, tu vei ședea pe verandă și vei avea cu cine sta de vorbă. Atunci, nu vei mai avea atîta nevoie de toate astea. Dar uite, chiar de aici, din punctul acesta familiar, începe să se răspîndească pe planeta Marte o viață ce-o va face să se schimbe atît de mult, încît vei avea sentimentul că ai cunoscut-o dintotdeauna.

Coborî în fugă treptele și merse la ultima ladă, acoperită cu pînză. Tăie cu briceagul o gaură în pînză și spuse :

— Ghicește ce-i !

— Soba mea de bucătărie ? Mașina mea de cusut ?

— Aș, de unde ! Cîntă-mi un cîntec ! rosti el cu un zîmbet duios.

— Bob, ești scrîntit rău la cap !

— Cîntă-mi un cîntec care să merite toți banii pe care i-am avut cîndva la bancă, dar acum nu-i mai avem, un cîntec să se cutremure iadul !

— Nu cunosc decît „Genevieveo, dulce Genevievă“...

— Cîntă-l ! îi porunci el.

Ea însă nu putu deschide gura ca să i-l cînte. O văzu cum își mișcă buzele și încearcă, dar nu auzi nici un sunet.

Rupse pînza și-și virî mîna în ladă, dibuind o clipă în tăcere, apoi începu să fredoneze el însuși cîntecul, pînă cînd mîna lui scoase la iveală o coardă de pian, limpede în aerul dimineții.

— Uite, spuse el, Hai să cîntăm cu toții în cor !
Asta e tonul !

Vîntul nopții sufla în iarba scurtă a cîmpului mlăștinos ; nu se auzea nici o mișcare. În uriașul ghioc orb al cerului nu mai zburase de ani de zile măcar o singură pasăre. Cu multă vreme în urmă cîteva pietre se fărîmîșaseră și se prefăcuseră în pulbere, imitînd astfel viața. Acum, doar noaptea se mișca în sufletele celor doi oameni aplecați peste un foc singuratic, în pustietate : întunericul le pulsa încet în vine și le ticăia în tîmple și în încheieturi.

Reflexele focului lunecau în sus și în jos pe fețele lor buimace, umplîndu-le ochii cu zdrențe portocalii. Își ascultau unul altuia răsuflările reci și stinse, și fîșiitul de șopîrlă al pleoapelor care clipeau. În cele din urmă, unul dintre ei răscoli focul cu sabia.

— Nu face asta, neghiobule ! Ne-ar da în vileag !

— N-are importanță ! Balaurul ne poate mirosi, oricum, de la distanță. Dumnezeu, dar frig mai e ! Tare-aș vrea să fiu înapoi la castel.

— Nu căutăm somnul, ci moartea...

— De ce ? De ce ? Balaurul nu pune niciodată piciorul în oraș !

— Liniște, nebunule ! Doar știi că-i mănîncă pe cei care drumețesc singuri din orașelul nostru spre cel vecin !

— Să-i mănînce pe toți, și să ne lase pe noi să ne-ntoarcem acasă !

— Stai nițel ! Ascultă !

Amîndoi înghețaseră.

Așteptară multă vreme, dar nu era decît tremurul nervos al cailor, în a căror piele neagră și catifelată cătărămile de argint ale scărilor loveau ușor ca în niște țamburine.

— Uf! suspină al doilea om. Ce țară de coșmar! Toate nenorocirile se pot întîmpla aici. Cineva suflă în Soare, și se face noapte. Și pe urmă — Dumnezeu! — ascultă! Balaurul ăsta, are, cică, ochi de foc. Răsuflarea lui e un abur alb — îl poți vedea cum arde prin cîmpiile negre. Aleargă ca un fulger muiat în pucioasă și dă foc ierbii. Oile se sperie și mor înnebunate. Femeile nasc monștri. Furia balaurului e atît de năprasnică, încît zidurile turnurilor se năruie, prefăcute în pulbere. Victimele lui se văd, risipite pe dealuri, în zorii zilei. Cîți cavaleri au pornit în căutarea balaurului și au dat greș, așa cum vom da și noi?

— Destul!

— Prea destul! În pustietatea asta, nu mai știu nici în ce an ne aflăm!

— În anul nouă sute de la Nașterea Mîntuitorului.

— Nu, nu! murmură celălalt, cu ochii închiși. În smîrcul ăsta nu există Timp, ci numai Veșnicia. Simt că dacă m-aș întoarce, n-aș mai găsi orașul, oamenii nici nu s-ar fi născut încă, totul ar fi schimbat, castelele ar fi niște blocuri de piatră netăiate din stîncă, lemnul ar zace netăiat în păduri. Nu mă întreba cum de știu toate astea: smîrcul știe și-mi spune și mie. Iar noi stăm singuri aici, în țara balaurului care scuipă foc! Dumnezeu să ne aibă în pază!

— Dacă ți-e teamă, încinge-te cu armura!

— La ce bun? Balaurul vine de nicăieri, nu-i putem afla birlogul. Se mistuie în ceață și nu știm încotro se duce. Cu armura pe noi, o să murim bine îmbrăcați!

Pe jumătate încins cu armura-i de argint, al doilea om își întoarce capul. Peste cîmpul întunecat, pătruns de noapte și de nimicnicia smîrcului, vîntul

risipea nisipul strîns în clepsidre. În inima acestui vînt nou ardeau sori negri și milioane de frunze, scuturate din vreun copac de toamnă, dincolo de orizont. Vîntul acesta topea priveliștile, lungea oasele de parcă ar fi fost de ceară, învîrtoșa sîngele, prefăcîndu-l într-un fel de noroi depus pe creier. Era un vînt făcut parcă din mii de suflete agonizînde, în veșnică mișcare, ca o negură pierdută într-o ceață rătăcită ea însăși în beznă. Nu părea un loc potrivit pentru om ; nu exista aici Timpul, cu ani și cu ore, existau doar acești doi inși într-o pustietate înghețată, într-o furtună cu fulgere albe ce înainta înapoia unui geam verde uriaș. Iarba era muiată de ploaie. Cei doi așteptau, într-o pîndă încordată, singuri cu căldura lor în acest anotîmp rece.

— Uite ! Șopti primul. *Acolo...*

La o distanță de cîteva mile, alerga — cu un urlet de orgă — balaurul.

Cei doi își încătărămară armurile și încălecară în tăcere. Pustietatea miezului de noapte fu sfîșiată de un șuvoi monstruos — balaurul urla din ce în ce mai aproape ; fulgerele lui galbene scăpărară deasupra unui deal, apoi silueta lui neagră se mistui într-o vale.

— Repede !

Dădură pînteni cailor, în direcția unei văioage.

— Pe-aici trebuie să treacă !

Își apucară lăncile cu mîinile înmănușate și traseră vizierele peste ochii cailor.

— Dumnezeu !

— Da, să-i invocăm numele !

În clipa aceea balaurul dădu ocol unei coline. Ochiul lui monstruos ca un gogoloi de ambră făcu să le scapere armurile în reflexe roșii. Cu un urlet teribil, însoțit de un scrișnet, se năpusti spre ei.

— Îndurare ! Îndurare !

Lancea azvîrlită sub ochiul galben, lipsit de pleoapă, îl făcu pe om să zboare în văzduh. Balaurul îl izbi, îl trînti la pămînt și-l zdrobi sub greutatea lui. Lovindu-l apoi, cu umăru-i negru, pe celălalt

călăreț, îl proiectă, cu cal cu tot, într-o stîncă aflată cu vreo sută de pași mai încolo. Balaurul urla, într-un nor de foc — ai fi zis că-i un soare trandafiriu, galben, portocaliu, învăluit de penajul moale, uriaș al unui fum orbitor.

— Ai văzut ? exclamă un glas. Întocmai așa cum îți spuneam.

— Întocmai ! Un cavaler în armură, Dumnezeu ! L-am lovit !

— Vrei să te-oprești aici ?

— M-am oprit odată, dar n-am găsit nimic. Nu-mi place să mă opresc în mlaștina asta, mă apucă năbădăile. Îți dă o senzație...

— Dar am lovit *ceva* !

— Am fluierat destul, dar individul nu voia să se clinească din loc !

Un șuvoi de aburi sfîșie ceața.

— Ajungem la timp la Stokely. Îi mai pui ceva cărbune, Fred ?

Un fluierat făcu să se zguduie bolta. Trenul de noapte trecu, furios, printr-o vale, peste un deal, și se mistui spre miazănoapte, lăsînd în urmă fuioare de fum negru și de aburi, ce se topeau în văzduhul mut, după dispariția trenului.

Era în ajunul Crăciunului. În mașina ce-i ducea pe toți trei spre rachetodrom, mama și tatăl păreau îngrijorați. Băiatul lor urma să zboare pentru prima oară în spațiu, cu o rachetă, iar ei ar fi vrut ca totul să fie perfect. De aceea, când fură nevoiți să lase la vamă cadoul pregătit pentru el, deoarece depășea cu câteva uncii greutatea permisă, precum și brăduțul cu lumînărele albe, simțiră că li se ia dreptul la sărbătoare și la dragoste.

Băiatul îi aștepta în ultima sală. După discuția lor inutilă cu funcționarii interplanetari, mama și tatăl veneau spre el, șușotind :

— Ce e de făcut ?

— Nimic, nimic. Ce-am putea face ?

— Ce reguli stupide !

— Sărăcuțul de el, își dorea atît de mult un brad !

Sirena scoase un urlet năprasnic și oamenii se fulară către racheta care pornea spre Marte. Cei doi părinți veneau la urmă, cu fiul lor scund și palid între ei.

— O să nascocesc eu ceva, zise tatăl.

— Ce ? întrebă băiatul.

Racheta își luă zborul, cu ei cu tot, în spațiul întunecat.

Lăsînd în urmă o dîră de foc și Pămîntul — ale cărui calendare arătau ziua de 24 decembrie 2052 — se îndrepta spre o planetă unde nu exista Timp — nici luni, nici ani, nici ore. În prima „zi“ dormiră. Către miezul nopții — potrivit ceasurilor lor terestre învîrtite la New York — băiatul se trezi și spuse :

— M-aș duce să privesc prin hublou.

Nu era decît un hublou, o „fereastră“ cu un geam neobișnuit de gros, pe puntea de sus a rachetei.

— Încă nu, îi spuse tatăl. Te duc eu ceva mai târziu.

— Vreau să văd unde ne aflăm și încotro zburăm.

— Mai așteaptă puțin, am eu un motiv, îi răspunse tatăl.

Stătuse treaz, foindu-se încolo și-ncoace, gîndindu-se la darul abandonat, la brăduțul cu lumînările albe. În cele din urmă ticluise un plan — cel puțin așa își spunea. Dacă l-ar fi dus la îndeplinire, călătoria asta ar fi fost într-adevăr plăcută și veselă.

— Fiule, rosti el, peste o jumătate de oră începe Crăciunul.

— A ! exclamă nevastă-sa, descumpănită de vorbele lui : ea sperase că băiatul o să uite.

Fața băiatului se împurpură și buzele începură să-i tremure :

— Știu, știu. O să capăt un cadou, nu-i așa ? O să primesc un brad ? Mi-ați făgăduit...

— Da, da, un brad și încă ceva, zise tatăl.

— Bine, dar... încercă să protesteze nevastă-sa.

— Vorbesc serios, o întrerupse tatăl. Vorbesc foarte serios. Da, un brad și multe altele. Acum scuza-mă. Mă întorc îndată.

Plecă de lîngă ei și lipsi vreo douăzeci de minute. Cînd se întoarse, zîmbea.

— Se apropie momentul.

— Îmi dai puțin ceasul ? îl întrebă fiul său.

Și, apucînd ceasul, îl ținu între degete, pentru a auzi ticăitul care marca trecerea timpului, mișcarea lui imperceptibilă și tăcută.

— E Crăciunul ! exclamă el. Unde mi-e cadoul ?

— Hai cu mine, îi spuse tatăl și-l apucă de umăr, pentru a-l duce într-un compartiment aflat la capătul coridorului. Nevastă-sa îi urma.

— Nu pricep, spuse ea.

— O să pricepi curînd. Am ajuns.

Se opriră la ușa închisă a unei cabine mari. Tatăl bătu de trei ori, apoi încă de două ori — într-un fel de cod. Ușa se deschise, în cabină se stinse lumina și se auziră șoapte.

— Intră, fiule ! îl îndemnă tatăl.

— E întuneric.

— Te țin eu de mână. Hai, mamă, și tu.

Pășiră în încăperea cufundată de beznă, și ușa se închise în urma lor. În fața lor se vedea un ochi enorm, de sticlă : hubloul — o fereastră înaltă de patru picioare și lată de șase, prin care puteau privi în spațiu.

Băiatul gifia.

Înapoia lui, mama și tatăl gifiau și ei ; apoi niște oameni din cabină începură să cînte, pe întuneric.

— Sărbători fericite, fiule ! șopti tatăl.

În vreme ce glasurile cîntau imnurile vechi, familiare, băiatul merse încet la hublou și-și lipi fața de geamul lui rece. Rămase acolo mult timp, privind în spațiu noaptea adîncă, în care ardeau miliarde de lumînările albe...

GERUL ȘI FOCUL

Sim se născuse peste noapte. Zăcea, plîngînd, pe lespezile reci ale peșterii. Sîngele pulsa în el cu o mie de bătăi pe minut. Creștea repede.

Maică-sa îi vîra în gură, cu mîini febrile, hrana. Coșmarul existenței începuse. Ochii lui, atenți încă din născare, erau plini de teamă, o teamă stăruitoare și neînțeleasă. Copilul simțea că-i rămîne mîncarea-n gît și plîngea, sufocîndu-se. Se uita în jur, orbește.

Era o ceață deasă. Dar se risipi curînd. Contururile peșterii ieșiră la iveală. Sim zări atunci un om cu o înfățișare sălbatică, înspăimîntătoare. Un om cu o față de mort. Bătrîn, zbicit de vînturi, uscat de lutul ars în cuptor. Omul zăcea ghemuit într-un alt ungher al peșterii, cu albul ochilor la vedere, ascultînd trîmbițele vîntului care sunau undeva, departe, deasupra planetei întunecate și înghețate.

Scuturată de fiori, mama copilului se zgîia la bătrîn, îl hrănea pe Sim cu fructe pietroase, cu ierburi culese prin văi și cu țurțuri smulși de la gura peșterii. Mîncînd și eliminînd, mîncînd și eliminînd, băiatul creștea.

Omul din celălalt colț al peșterii era tatăl lui! Singurul element viu de pe fața lui erau ochii. În mîinile-i ofilite ținea un pumnal grosolan, de cremene; falca lui atîrna inertă.

Sim văzu apoi, cu ochii lui din ce în ce mai străbătători, niște oameni bătrîni care ședeau în tunelul de dincolo de peșteră. Ei începură să moară sub privirea lui.

Agonia lor umplea peștera. Se topeau ca niște momii de ceară, fețele li se prăbușeau peste oasele colțuroase, dinții le ieșeau afară. O clipă, aceste fețe păreau mature, netede, vii, electrice. În clipa următoare erau veștede, descărnate.

Sim se zbatu în brațele maică-si.

— Nu, nu ! îl opri ea.

Încerca să-l ogoiască, poate cu gândul că gesturile ei îl vor face pe bărbat să se ridice în picioare.

Cu o mișcare rapidă tatăl lui Sim începu să alerge, desculț, prin peșteră. Mama lui Sim începu să urle. Scăpînd din îmbrățișarea ei, Sim căzu și se rostogoli pe pietre. Plămîinii lui firavi sloboziră un țipăt.

Zări deodată, deasupra lui, fața zbîrcită a tatălui ! Îi văzu și pumnalul, cumpănit în mîini. Era ca unul din coșmarurile pe care le avusese de atîtea ori în pîntecele mamei sale. În clipele cumplite care urmau, întrebări dureroase îi fulgerară prin minte. Pumnalul atîrnat deasupra lui părea gata să-l distrugă. Dar în căpșorul lui Sim se făcu deodată lumină — o lumină ce-i dezvăluia întreaga problemă a vieții în această peșteră plină de muribunzi, de nebunie și de bătrînețe. Cum așa ? Un prunc nou-născut e în stare să gîndească, să vadă, să înțeleagă, să interpreteze ? Nu. Așa ceva e cu neputință ! Și totuși, așa era ! Deși era în viață numai de o oră încoace, înțelegea că în clipa următoare putea să moară !

Maică-sa se aruncă în spatele bărbatului și-i împinse în jos arma. Sim simți teribila ciocnire a celor două voințe contrarii.

— Lasă-mă să-l omor ! răcni tatăl, gîfiind și gemînd. Pentru ce să trăiască ?

— Nu, nu ! stărui mama.

Trupul ei firav și bătrîn se agăța de trupul uriaș al tatălui.

— Trebuie să trăiască ! Poate că are un viitor ! Poate că va ajunge să trăiască mai mult decît noi, și va rămîne tînăr !

Tatăl căzu, împiedicându-se de o iesle de piatră. Cu ochii lui strălucitori, Sim văzu în ieslea aceea o altă făptură : era o fetiță, care-și mișca minuțele delicate spre hrană. Surioara lui.

Mama smulse pumnalul din mâinile tatălui și, ridicându-se dreaptă în fața lui, își dădu la o parte pletele de păr cărunt ce-i ascundeau ochii înlăcrimați. Buzele îi tremurau și-i zvîcneau :

— Te omor ! îi strigă, ținându-l cu privirea. Lasă-mi în pace copiii !

Bătrînul scui pă obosit și înciudat, aruncînd o privire năucă spre fetița din ieslea de piatră.

— A opta parte din viața ei a și trecut ! gemu el. Și ea nici măcar nu știe ! Ce rost are să trăiască ?

Sub ochii lui Sim, maică-sa părea să capete forma unui fum chinuit, unduitor. Fața osoasă și plăpîndă se prefăcu într-o plasă de zbîrcituri. Zguduită de durere, se așeză lîngă el, tremurînd și strîngînd la sînii ei veștezi pumnalul. Ca și făpturile din tunel, era bătrînă, pe moarte.

Sim plîngea neconținut. Oriunde își întorcea privirea vedea numai grozăvii. Simți deodată că o minte o caută pe a lui. Privi instinctiv spre ieslea de piatră : surioara lui îi întoarse privirea. Gîndurile lor se atinseră ca niște degete. Sim se simți ceva mai liniștit. Începuse să învețe.

Tatăl oftă și-și închise pleoapele peste ochii verzi.

— Hrănește-l pe copil, spuse, cu un glas stins. Repede ! Aproape că s-a făcut ziuă — și e ultima zi din viața noastră, femeie ! Hrănește-l, fă-l să crească !

Deși se liniștise, Sim vedea acum, ca printr-o pîclă, felurite imagini.

Planeta asta se afla aproape de Soare. Noaptele erau geroase, iar zilele ardeau ca niște torțe. Era o lume violentă, imposibilă. Oamenii se retrăgeau în peșteri pentru a scăpa de gerul nocturn și de focul de peste zi. Doar în zori și în asfințit aerul era respirabil, ba chiar înmiresmat ca o floare, și atunci

oamenii își scoteau copiii din peșteri și-i duceau într-o vale pietroasă, pustie. În zori, gheața se topea în pîraie și rîuri, iar în asfințit focul se stingea și aerul se răcea. În ceasurile cu temperatură egală, oamenii trăiau, alergau, se jucau, se iubeau — în afara cavernelor ; întreaga planetă se însuflețea. Plantele creșteau brusc, păsările țîșneau ca o salvă de alice spre cer. Animale mărunte goneau nebunește printre stînci ; toate ființele încercau să-și cîștige existența în scurtele clipe de răgaz.

Era o planetă insuportabilă. Sim înțelese acest lucru la numai cîteva ore după naștere. Memoria speciei înflorea în el. Va trăi toată viața în peșteri, cu cîte două ore pe zi în aer liber. Aici, în aceste tunele de piatră, va vorbi neconținut cu semenii lui, nu va dormi nici o clipă, va zace pe spate, visînd și gîndind, dar fără să doarmă.

Și va trăi exact opt zile.

Era un gînd cumplit ! Opt zile ! Opt zile atît de scurte ! Era nedrept, imposibil, și totuși adevărat. Chiar în pîntecele maică-si, un instinct al speciei sau vreun glas de departe, bizar, îl avertizase că va crește rapid și va fi azvîrlit în lume.

Nașterea ținea o clipă. Copilăria se spulbera grabnic. Adolescența era o scăpărare de fulger. Maturitatea era un vis și un mit, bătrînețea era o realitate ineluctabilă, iar moartea o certitudine rapidă.

De azi în opt zile va sta, pe jumătate orb, agonizînd ca și tatăl lui, care se zgîia acum fără rost la nevastă și la copil.

Ziua de azi era a opta parte din viața lui ! Trebuia să se bucure de fiecare clipă a ei. Trebuia să-și iscodească părinții pentru a afla de la ei unele lucruri.

Căci peste cîteva ore ei vor fi morți.

Era o nedreptate strigătoare la cer. Asta era toată viața ? În pîntecele maică-si visase despre vieți lungi,

despre văi înverzite, despre o climă temperată. Iar de vreme ce le visase, aceste viziuni trebuiau să conțină și un adevăr. Cum ar fi putut el căuta și găsi viața lungă? Unde anume? Și cum ar fi putut îndeplini o asemenea misiune uriașă în numai opt zile scurte și trecătoare?

Cum de ajunsese neamul lui într-o astfel de stare jalnică?

Ca și cum ar fi apăsător pe un buton, avu o vedenie: niște semințe metalice azvirlite în spațiu dintr-o lume de departe, verzuie, căzînd pe planeta asta sinistră, păzită de flăcări. Bărbați și femei ieșind de-a valma din sfărîmăturile lor.

Cînd? De mult de tot. Cu zece mii de ani în urmă. Victimile naufragiului s-au ascuns în peșteri ca să se ferească de Soare. Focul, gheața și ploaia au alungat sfărîmăturile uriașelor semințe de metal. Supraviețuitorii au fost ciocăniți ca fierul pe-o nicovală. Radiațiile solare i-au pătruns pînă-n adîncul ființei lor. Pulsul li s-a accelerat — cîte două sute, cinci sute, o mie de bătăi pe minut. Pielea li s-a îngroșat, sîngele lor și-a schimbat compoziția. Bătrînețea a venit grabnic. În peșteri li s-au născut copii. Zămislîți din ce în ce mai repede. Ca întreaga viață sălbatică din această lume, bărbații și femeile trăiau și mureau în decurs de o săptămînă, lăsîndu-și copiii să facă la fel.

Așadar, asta e viața, gîndi Sim. Nu-și rostea gîndul în cuvinte, pentru că nu cunoștea cuvintele, vedea doar imagini și avea amintiri — un fel de telepatie capabilă să treacă prin carne, prin piatră, prin metal. Cîndva, în trecut, strămoșii lui pusese la punct telepatia, plus memoria speciei — singurele daruri bune, singura speranță, în mijlocul acestui coșmar. „Sînt oare osîndit să rămîn un fiu nefolositor, ca atîția alții, ai neamului meu? se întreba Sim. Ce-aș putea să fac ca să scap de moartea ce mă așteaptă de azi în opt zile? Există oare vreo scăpare?”

Ochii lui mari captară o altă imagine.

Dincolo de valea asta stîncoasă, pe un munte nu prea înalt, zăcea o cochilie de metal nevătămată, în stare perfectă. O navă metalică, neatinsă de rugină sau de avalanșe. O navă intactă și nelocuită. Singura dintre navele prăbușite pe planetă care ar mai fi putut fi folosită. Dar era atît de departe ! În nava aceea nu era nimeni care să-i poată da o mînă de ajutor. Nava de pe muntele de departe era destinul spre care avea să se îndrepte — singura lui speranță de scăpare.

Răsufală ușurat.

În stînga asta, într-o chilie ascunsă, lucrau o mînă de savanți. La ei va trebui să se ducă, atunci cînd va fi destul de mare și de înțelept. Și ei visau să scape, să trăiască îndelung, în văi verzi, cu climă temperată. Și ei se uitau cu jind la nava de pe muntele acela, o navă făcută dintr-un metal atît de prețios, încît nu ruginia și nu îmbătrînea.

Se auzi un vuiet.

— Se crapă de ziuă, spuse tatăl lui Sim, ridicîndu-și fruntea ridată, neînsuflețită.

II

Dimineața făcu să se destindă mușchii de granit ai stîncii. Se apropia Avalanșa.

Tunelurile se umplură de ecourile pașilor care alergau. Copii și adulți desculți dădeau buzna, cu ochi lacomi, spre lumina zorilor. Sim auzi de afară un vuiet, apoi se făcu liniște. În vale cădea Avalanșa. Pietre care așteptaseră un milion de ani să le vină vrîmea să cadă, se prăvăleau acum, într-un torent năvalnic, ca niște proiectile încinse de propria lor frecare.

În fiecare dimineață, cel puțin un om era prins în acest torent.

Oamenii din peșteri se temeau de avalanșe : ele sporeau emoțiile unei vieți și așa prea scurtă, prea primejdioasă.

Sim se simți apucat de tatăl lui și dus prin tunel, cale de vreo mie de pași, spre locul unde se zărea lumina zilei. Ochii tatălui aveau o strălucire dementă. Sim nu se putea mișca. Presimțea ce avea să se întâmple. În spatele tatălui, maică-sa alerga trăgînd-o după ea pe surioara lui, „Oacheșă“.

— Așteaptă ! Fii atent ! strigă maică-sa către tatăl lui.

Sim îl simți pe acesta ghemuindu-se la sol, cu urechea la pîndă.

Undeva, deasupra lor, stîncile se cutremurară.

— Acum ! răzni tatăl și sări afară din peșteră.

O avalanșă venea spre ei.

Sim înregistrează fulgerător imaginea unor ziduri prăbușite, prefăcute în pulbere. Maică-sa țipa.

Cu o ultimă săritură, taică-său îl scoase la lumină. Înapoia lui bubuia avalanșa. Gura peșterii, unde stăteau maică-sa și fetița, fu astupată de pietre și de două stînci mari.

Bubuitul avalanșei fu înlocuit de un fișuit ca de nisip. Tatăl lui Sim izbucni în rîs :

— Am scăpat cu viață ! Am izbutit !

Și, privind cu dispreț spre peșteră, scuipe.

Maică-sa și „Oacheșă“ se căzneau să iasă dintre pietre.

— Nebunule ! îi strigă ea. Ai fi putut să-l omori pe băiat !

— Aș mai putea și acum ! răspunse tatăl.

Sim nu-l asculta. Era fascinat de rămășițele unei avalanșe prăvălite în fața tunelului următor. Pe sub niște stînci curgea un șuvoiaș de sînge. Altceva nu se vedea. Cineva fusese înfrînt.

„Oacheșă“ alerga, cu picioarele-i sprintene, despuiată și sigură de sine.

Aerul din vale era ca un vin filtrat între munți. Cerul era de un albastru odihnitor — nu semăna cu atmosfera de iad a amiezii, nici cu bolta neagră-purpurie a nopții, rănită de stele strălucitoare.

Era un loc unde se ciocneau valuri de temperaturi diferite, lăsînd în urma lor o băltoacă. Acum băltoaca era liniștită, ca după reflux.

Sim auzi rîsete în depărtare. Cine rîdea? Cum de găsea vreun fiu al neamului său răgazul de a rîde? Poate că mai tîrziu va afla răspunsul la întrebare.

Valea căpătă deodată culori vii. Dezghețîndu-se sub soarele zorilor, viața izbucnea din cele mai neașteptate izvoare, înflorea chiar sub ochii lui Sim. Pe stîncile arse răsăreau vrejuri de un verde-pal. Peste cîteva secunde, la capătul lor atîrnau globurile unor fructe coapte. Tatăl îl lăsă pe Sim în grija maică-si și se apucă să strîngă recolta asta fragilă și trecătoare, azvîrlînd într-un sac de piele ce-i atîrna la briu roadele roșii, albastre și galbene. Maică-sa rupse cîteva fire de iarbă reavănă și i le puse pe limbă.

Simțurile lui Sim se ascuteau rapid. Agonisea cu sete o sumedenie de cunoștințe. Ajunse astfel să înțeleagă dragostea, căsătoria, obiceiurile, minia, mila, furia, egoismul, tot felul de nuanțe și subtilități, realități și reflexe. Un lucru îi sugera un altul. Priveliștea vieții vegetale îi puneă în mișcare mintea, făcînd-o să-și caute echilibrul într-o lume în care lipsa de timp pentru explicații îndemna la căutarea unor interpretări proprii. Începînd să-și găsească singur hrana, ajunse să-și cunoască organismul, energia, mișcarea. Ca un pui ieșit din găoace, era aproape o unitate completă, atotștiutoare, grație eredității și telepatiei. Senzația asta de putere îl amețea.

Mama, tatăl și cei doi copii umblau, adulmecînd miresmele și privind păsărelele care săreau ca niște

pietre de la un perete la altul al văii, cînd, deodată, tatăl rosti un cuvînt straniu :

— Ții minte ?

Ce să țină minte ? Sim nu pricepea : era oare greu să ții minte, cînd trăiai doar o săptămînă ?

Tatăl și mama se priviră lung.

— Să fi trecut doar trei zile de-atunci ? spuse femeia, cu ochii închiși și cu trupul scuturat de fiori. Nu-mi vine să cred ! Prea e nedrept !

Izbucni în plîns, apoi își acoperi fața cu palmele și-și mușcă buzele uscate. Vîntul îi juca în șuvițele cărunte.

— Acum e rîndul meu să plîng. Acum o oră fusese rîndul tău !

— O oră e cît o jumătate de viață.

— Vino, îi zise ea și-l apucă de braț. Hai să ne uităm la toate cele, căci va fi ultima ocazie de a privi.

— Peste cîteva minute va răsări Soarele, răspunse bătrînul. Trebuie să ne întoarcem.

— Încă o clipă ! îl rugă femeia.

— Soarele ne va surprinde pe drum.

— N-are decît !

— Ce vrei să spui ?

— Nu vreau să spun nimic, nimic ! strigă femeia.

Soarele răsărea cu repeziciune. Vîrdeața din vale fu mistuită. Un vînt dogoritor începu să bată de dincolo de stînci. Undeva, departe, unde meterezele de stîncă erau împunse de razele Soarelui, uriașii de piatră se zguduiau ; avalanșele încă neurnite cădeau acum ca niște mantii.

— Oacheșo ! strigă tatăl, și fetița sări peste lepezile încinse ale văii, cu părul fluturîndu-i ca un drapel.

Li se alătură, cu mîinile doldora de roade verzi.

Soarele tivea cu flăcări orizontul, iar văzduhul șuiera, arzînd parcă.

Oamenii peșterilor se foiau, zbierînd, și-și strîngeau copiii căzuți, înainte de a se întoarce cu mari cantități de fructe și ierburi în ascunzătorile lor adînci. În cîteva clipe, valea rămase pustie. Doar un copilaș, uitat de cineva, alerga în vale, dar nefiind îndeajuns de puternic, arșița învăluitoare amenința să-l mistuie.

Florile erau vestejite, ierburile se trăgeau înapoi în stînci aidoma unor șerpi arși. Semințele florilor se învîrtejeau și cădeau în crăpături, gata să înflorească în asfințit, pentru a se ofili și a muri din nou.

Tatăl lui Sim se uita la copilașul care alerga singur în vale. El și nevastă-sa, cu Sim și Oacheșa, erau la adăpost, la gura peșterii lor.

— N-o să ajungă, spuse tatăl. Nu te mai uita la el, femeie ! Nu e bine să te uiți !

Își întoarseră privirile, toți, afară de Sim, care zărise în depărtare o strălucire metalică. Ochiul i se împăienjeniseră și inima îi bătea tare. Acolo, departe, pe culmea unui munte nu prea înalt, lumina Soarelui se oglindea într-o cochilie de metal, una din acele semințe risipite în spațiu. O sămînță intactă, nevătămată, așa cum văzuse în visele lui prenatale. În ea era viitorul lui ! În ea era speranța lui de a supraviețui ! Acolo va trebui să meargă peste cîteva zile, cînd va deveni — ce gînd ciudat ! — un om matur !

Soarele curgea ca o lavă topită în vale.

Copilașul începu să țipe ; Soarele ardea din ce în ce mai tare ; deodată, țipetele conteniră.

Mama lui Sim, brusc îmbătrinită, porni anevoie prin tunel, apoi se opri și rupse de sus ultimii doi țurțuri formați peste noapte ; îi întinse un țurțur soțului ei și-l păstră pe celălalt.

— Să bem pentru ultima oară. Pentru tine, pentru copii...

— Pentru tine, pentru copii, îngîină el.

Și amîndoi ridicară țurțurii. Aceștia se topiră în gurile lor însetate.

III

Toată ziua Soarele păru să erupă în vale. Sim nu-l vedea, dar părinții lui aveau despre Soare imagini puternice și evocatoare. Lumina alerga ca mercurul, strecurându-se în peșteră și uscându-i pereții. Deși nu pătrundea prea adânc, ea lumina peștera și o încălzea.

Sim se silea să nu vadă cît de bătrîni erau părinții lui. Dar oricît s-ar fi străduit el, aceștia se prefăceau sub ochii lui în niște mumii. Taică-său părea să se topească, îmbătrînind tot mai mult. Așa o să mi se întîmple și mie, în curînd, se gîndea Sim, îngrozit.

Devenise conștient de sine însuși. Simțea mișcările digestive ale trupului său. Se hrănea în fiecare minut, înghițea mereu cîte ceva. Începuse de asemenea să potrivească în imagini și gînduri cuvintele. Un astfel de cuvînt era „dragostea“. Nu era o noțiune abstractă, ci un proces, un fel de a respira, un anumit parfum al dimineții, o tresărire a inimii, un braț care-l strîngea, sau privirea mamei-si. Cercetîndu-i fața, deslușea cuvîntul, în însăși expresia ei. Gîtlejul i se pregătea să vorbească. Viața îl împingea, îl mîna pe drumul ce ducea spre uitare.

Simțea cum îi cresc unghiile și părul, cum i se înmulțesc celulele, cum i se dezvoltă oasele și mușchii, cum i se întărește ceara moale a creierului. Acest creier, limpede și nevinovat ca un bulgăre de gheață în clipa cînd se născuse, era acum crăpat și crestat, parcă de un pietroi, în mii de despicături săpate acolo de gînduri și descoperiri.

Sora lui alerga de zor împreună cu alți copii, și mîncea într-una. Mamă-sa nu mai mîncea, n-avea poftă de mîncare, iar ochii i-erau prinși într-o rețea de riduri.

— Asfințitul, spuse într-un tîrziu tatăl.

Ziua era pe sfîrșite. Lumina se stinsese, adia un vînt.

— Vreau să mai văd lumea de afară, rosti maică-sa, ridicându-se. Pentru ultima oară. Doar o dată.

Și privi în gol, tremurînd toată.

Tatăl stătea rezemat de perete, cu ochii închiși.

— Nu mă pot scula ! gemu el.

— Oacheșo ! strigă mama, și fetița veni în fugă. Așa !

— Ține-te de Sim, Oacheșo ! îi spuse. Hrănește-l, ai grijă de el.

Îl mai dezmierdă o dată pe băiat, cu dragoste.

Fetița nu scoase un cuvînt ; îl ținea de mîna pe Sim, iar ochii ei mari și verzi străluceau, umezi.

— Du-te cu el, îi porunci maică-sa. Du-l în lumina Soarelui de amurg. Bucurați-vă de viață. Strîngeți flori, mîncăți, jucați-vă !

Fetița se depărtă, fără să privească înapoi. Sim se zbătu să-și desprindă mîna, privind peste umărul ei cu niște ochi triști, neîncrezători. Din gîtlej îi ieși un strigăt, cel dintîi cuvînt din viața lui :

— *De ce ?...*

O văzu pe maică-sa încremenind.

— Copilul a vorbit !

— Da ! zise tatăl. Ai auzit ce-a spus ?

— Am auzit, răspunse ea, liniștită.

Ultima imagine a părinților lui fu aceea a maică-si tirîndu-se, cu pași legănați, spre soțul ei, pentru a se așeza în tăcere lîngă el. Era pentru ultima oară că-i vedea mișcîndu-se.

IV

Noaptea veni și trecu, apoi începu cea de-a doua zi.

Trupurile tuturor celor care muriseră peste noapte fură transportate spre culmea unui delușor. Trupu-

rile, multe la număr, erau însoțite de un alai și mai numeros.

Oacheșa mergea în alai, ținându-l de mână pe Sim. Acesta învățase să umble abia cu o oră înainte de zori.

Ajuns în creștetul dealului, Sim mai zări o dată cochilia de metal scinteietoare. Nimeni nu se uita într-acolo și nu vorbea despre ea. De ce? Să fi existat oare vreun motiv? Era cumva un miraj? De ce nu alergau într-acolo? Ca să i se închine, sau ca să încerce să zboare cu ea în spațiu?

Cineva rosti un fel de orăție funebră, apoi cadavrele fură așezate pe culmea dealului, unde peste câteva minute Soarele avea să le ardă.

Procesiunea coborî dealul, în fugă — oamenii erau dornici să se zbenguie și să petreacă în aer liber, măcar câteva minute.

Trăncănind ca niște păsărele și hrănindu-se cu iarba stîncilor, Sim și Oacheșa făceau schimb de cunoștințe. Era în cea de-a doua zi, iar ea în cea de-a treia zi a vieții. Amîndoi se mișcau cu repeziciunea argintului viu.

Și astfel, un nou capitol al vieții lui începu.

Vreo cincizeci de tineri coborau faleza stîncoasă, în mîinile lor butucănoase ținînd pietre ascuțite și pumnale de cremene. Alergau spre stîncile joase și negre din depărtare, urlînd:

— Război!

Gîndul i se întipări în creier lui Sim, intrigîndu-l. Oamenii aceștia alergau ca să se bată, ca să ucidă, acolo, pe stîncile negre unde trăiau alți oameni.

Dar de ce? Nu era oare viața prea scurtă, chiar și fără luptă?

Auzi din depărtare larma bătăliei și simți fiori reci.

— De ce? De ce?

Oacheșa nu știa. Poate că aveau să înțeleagă miine. Acum, trebuiau să se hrănească, pentru a putea trăi. Sora lui îi apărea ca o șopîrlă veșnic nesătulă, cu limbuța roz mereu gata să țîșnească.

În jurul lor alergau sumedenie de copii palizi. Un gîndăcel de băiat se repezi dintre stînci, împingîndu-l cît colo pe Sim pentru a-i smulge din mîini o boabă roșie, lucioasă, pe care-o găsisese sub niște ierburi.

Copilul acela înghiți cu lăcomie boaba, înainte ca Sim să se fi putut ridica din nou în picioare. Sim se aruncă asupra lui și amîndoi se rostogoliră într-o trîntă caraghioasă, pînă cînd Oacheșa îi despărți.

Sim sîngera. O parte din ființa lui se ridică, mîndră ca un zeu, și spuse :

— Așa ceva nu trebuie să se întîmple ! Copiii nu trebuie să se poarte astfel ! Nu e drept !

Oacheșa îl alungă pe băiețaș, strigîndu-i :

— Cară-te de-aici ! Cum te cheamă, răule ?

— Chion, rîse băiatul. Chion, Chion !

Pe fața încă neformată a lui Sim se zugrăvi o expresie feroce. Simțea că se înăbușă. Acesta era dușmanul lui. Era ca și cum ar fi așteptat un asemenea dușman, într-o lume atît de dușmănoasă. Întelesese pînă acum avalanșele, arșița, gerul, scurtimea existenței, dar toate astea erau niște lucruri exterioare, niște manifestări stranii ale unei naturi oarbe, motivate doar de gravitație și radiație. Pe cînd în acest Chion recunoștea un dușman care gîdea. !

Chion se depărtă, dar se mai întoarse o dată cu fața spre el, răcnind :

— Mîine voi fi destul de mare ca să te omor !

Și dispăru după o stîncă.

Pe lîngă Sim trecură alți copii, chicotind. Care dintre ei aveau să-i fie prieteni, și care dușmani ? Cum de era cu putință ca într-o viață atît de scurtă să se lege prietenii și dușmăanii ? Nu era timp nici pentru unele, nici pentru altele !

Ghicindu-i gîndurile, Oacheșa îl trase ceva mai încolo. În vreme ce-și căutau hrana, ea îi șopti la ureche :

— Oamenii ajung să se dușmănească din pricina unor lucruri furate ; darurile însă aduc prieteni. Dușmănia se mai naște și din deosebiri de păreri. În cinci secunde îți poți face un dușman pe viață ; viața e atât de scurtă, încît trebuie să-ți faci repede și dușmani.

Și Oacheșa rîse, cu o ironie ciudată la o fată atât de tînără.

— Trebuie să te aperi singur, luptînd, urmă ea. Alții vor încerca să te omoare, căci există o superstiție, o credință-ridicolă, potrivit căreia ucigașul capătă o parte din energia vitală a celui pe care-l ucide și va trăi, astfel, o zi în plus. Pricepi ? Cît timp dăinuie această credință, ești în primejdie.

Sim însă n-o asculta. Zărise o fată scundă, cu părul vioriu, în mijlocul unui pîlc de fetițe gingașe care, mîine, aveau să fie înalte și frumoase, iar poimîine aveau să-și ia soți.

Fetița trecu în fugă pe lîngă Sim, atingîndu-l puțin. Ochii ei, albi ca niște monede de argint, îi aruncară o privire strălucitoare. El simți atunci că-și găsise o prietenă, o iubită, o soție — o ființă care, peste o săptămînă, va zace împreună cu el pe dealul funerar, sub Soarele ce le va arde carnea de pe oase.

Nu schimbară decît o privire, dar ea îl făcu să se oprească locului o clipă.

— Cum te cheamă ? o întrebă el.

— Lyte ! îi răspunse ea, rîzînd.

— Eu sînt Sim, spuse el, fîstîcîndu-se.

— Sim, repetă fata. O să țin minte !

Oacheșa îl împunse cu cotul :

— Ia și mănîncă, altfel n-o să ajungi niciodată destul de mare ca s-o poți prinde.

Chion apăru deodată, în fugă, parcă din senin, strigînd cu glas batjocoritor :

— Lyte ! O să țin minte și eu !

Oacheșa spuse, scuturîndu-și pletele negre ca abanosul pe trupu-i înalt și zvelt ca o trestie :

— Micul meu Sim, văd ce viață te-așteaptă. În curînd vei avea nevoie de arme ca să te bați pentru Lyte. Și acum, grăbește-te, răsare Soarele !
Se întoarseră în fugă la peșteră !

V

Un sfert din viața lui trecuse ! Copilăria se dusese ! Acum era un adolescent ! La căderea nopții, ploi năprasnice se abătura asupra văii. Băiatul se uită la albiile noi tăiate de ape, dincoace de muntele cu cochilia de metal în creștet. În fiecare noapte apărea cîte un rîu nou, într-o albie proaspăt tăiată.

— Ce-o fi dincolo de valea asta ? se întrebă Sim.

— Nimeni n-a pătruns vreodată acolo, îl lămurii Oacheșa. Toți cei care-au încercat s-ajungă în cîmpia de dincolo au degerat sau au ars de vii. Singura țară pe care-o știm poate fi străbătută într-o jumătate de ceas de alergare. O jumătate de ceas la dus, și altă jumătate la întors.

— N-a ajuns deci nimeni la sămînța de metal ?

— Savanții încearcă, răspunse fata, cu un glas batjocoritor. Proștii ! Dacă ar ști mai mult, s-ar lăsa păgubași ! N-are nici un rost — e prea departe !

Savanții. Cuvîntul acesta îl intriga. Aproape că uitase vedenia pe care o avusese înainte și îndată după naștere.

— Unde sînt Savanții ? întrebă el cu nerăbdare în glas.

— Nu ți-aș spune chiar dacă-ai ști, îi răspunse Oacheșa, ferindu-și privirea. Ei te-ar omorî, cu experiențele lor. Nu vreau să te duci la ei ! Trăiește-ți viața ta, nu ți-o scurta pe jumătate încercînd să ajungi la jucăria aia de metal, din vîrful muntelui !

— Atunci o să aflu de la altcineva unde sînt Savanții !

— Nimeni n-o să-ți spună ! Toți îi urăsc pe Savanți. Va trebui să-i găsești singur. Și ce se va

întîmpla dacă-i vei găsi ? Ne vei salva ? Bine, băiete, salvează-ne !

Fața i se adumbrise ; o jumătate din viața ei trecuse deja.

— Nu putem să ne mulțumim cu atît — să stăm, să vorbim, să mîncăm, protestă Sim.

Și sări în picioare.

— Du-te de caută-i ! îi spuse ea pe un ton acru. Au să te-ajute ei să uiți ! Da, da ! Au să te-ajute să uiți că viața ți se termină peste cîteva zile !

Sim cutreiera tunelurile, căutîndu-i pe Savanți. Uneori își închipuia că știe unde ar putea să-i găsească. Dar cînd îi întreba în ce direcție se află peștera Savanților, oamenii îl copleșeau cu vorbele și gîndurile lor minioase. La urma urmei, din vina Savanților nimeriseră în lumea asta îngrozitoare ! Sim se retrăgea sub ploaia de înjurături și blesteme.

Se opri într-o peșteră mare, unde erau mulți copii, care ascultau vorbele unor adulți. Era vremea învățaturii, vremea vorbelor. Oricît de nerăbdător ar fi fost, oricît l-ar fi iritat zăbava asta, acum, cînd știa că viața trece atît de repede iar moartea se apropie ca un meteor negru, Sim își dădea seama că mintea lui avea nevoie de cunoștințe. Noaptea asta era, așadar, noaptea învățaturii. Era, însă, un școlar neliniștit. Încă *cinci* zile de viață !

Chion ședea în fața lui Sim, cu buzele-i subțiri arcuite într-o expresie arogantă. Între ei se așeză deodată Lyte. În ultimele cîteva ore se împlinise și se înălțase. Părea mai frumoasă, iar părul îi strălucea și mai tare. Așezîndu-se lîngă Sim, îi zîmbi, ignorîndu-l pe Chion. Acesta deveni crispat și încetă să mînînce.

Peștera vuia de vorbe. Cîte o mie sau două mii de vorbe pe minut — vorbe iuți ca bătaile inimii. Sim învăța, mintea i se umplea de cunoștințe. Fără să închidă ochii, se scufundă într-un fel de somnolență, într-un vis treaz. Cuvintele rostite undeva în fața lui îi țeseau în minte un covor de cunoștințe.

Visa pajiști verzi, fără pietre, numai iarbă și iarbă, de jur împrejur, ca un covor ce se rostogolea spre o auroră care nu cunoștea gerul, nici mirosul de stîncă arsă. Pășea prin această pajiște verde. Deasupra lui, semințele de metal zburau printr-un văzduh cu o temperatură constantă, egală. Toate cele se mișcau încet, încet, încet.

Păsări zăboveau în niște copaci uriași, care creșteau într-o sută, în două sute, în mii de zile. Totul rămînea pe loc, păsările nu-și luau zborul la vederea unei gene de lumină, nici copacii nu se chirceau speriați cînd vreo rază de soare se abătea asupra lor.

În visul lui, oamenii se plimbau, nu alergau decît rareori, iar ritmul inimii lor era egal, nu sacadat. Iarba rămînea pe cîmp multă vreme, nu ardea aidoma unor torțe. Oamenii vorbeau mereu despre ziua de mîine și despre viață, nu despre moartea legată de ziua de mîine. Sim se simțea atît de bine în acest vis, încît i se păru că tot în vis cineva îl apucă de mîină.

— Visezi? îl întrebă Lyte, lăsîndu-și mîna într-a lui.

— Da.

— Pentru că viața noastră e atît de nedreaptă, ne cufundăm în gînduri pentru a vedea în ele ce e bun și frumos.

Sim protestă, izbind cu pumnul în lespezile de piatră :

— Gîndurile nu ne fac viața mai frumoasă ! Dimpotrivă, ele îmi amintesc că există ceva mai bun, ceva care-mi lipsește ! O, de ce nu putem rămîne neștiutori ?! De ce nu putem trăi și muri fără să știm că o asemenea viață nu e normală ?

Printre buzele lui strînse, răsuflarea ieșea ca un vînt aspru.

— Toate cele au un scop, rosti Lyte. Asta ne face să muncim, să făurim planuri, să căutăm o ieșire.

— Am mers încet pe un deal acoperit de iarbă, spuse Sim, cu ochii strălucitori ca niște smaragde încinse.

— Același deal pe care mergeam și eu, acum o oră ? îl întreabă Lyte.

— Poate. Visul e mai bun decât realitatea, răspunse el, încruntînd din sprîncene. Oamenii văzuți în vis nu mîncău.

— Nici nu vorbeau ?

— Nici nu vorbeau. Iar noi, mîncăm și vorbim fără-ncetare. Citeodată oamenii din vis zăceau cu ochii închiși, fără să-și miște măcar un mușchi.

În timp ce Lyte îl privea, Sim avu un gînd îngrozitor : își imaginează că fața ei se ofilește și se zbîrcește, îmbătrînind brusc. Părul îi albea ca o ninsoare în jurul urechilor, ochii ei semănau cu două monede șterse, prinse în plasa genelor, dinții îi căzuseră, degetele subțiri îi atîrnau ca niște crenguțe carbonizate. Frumusețea fetei se mistuia sub ochii lui, iar cînd o îmbrățișă, îngrozit, începu să urle, închipuindu-și că propria-i mîină se ofilește, și se stăpîni cu greu să nu plîngă.

— Ce-i cu tine, Sim ?

— Încă cinci zile...

Cuvintele astea îi uscară saliva din gură.

— Savanții...

Sim tresări. Cine vorbise ? În lumina tulbure zări un bărbat înalt.

— Savanții, urmă acesta, ne-au azvîrlit în lumea asta, iar acum irosesc timpul și viața altora, fără nici un rost. Trebuie să-i tolerăm, dar să nu le dăruim nici un pic din timpul nostru. Nu uitați că trăim doar o dată !

Unde erau acești savanți nesuferiți ? Acum, după vremea învățaturii și a vorbelor, era gata să pornească în căutarea lor. Acum, în sfîrșit, știa destul ca să lupte pentru libertate, pentru nava aceea !

— Unde te duci, Sim ?

Sim, însă, plecase. Ecoul pașilor lui iuți se stinse ca într-un puț de piatră lustruită.

Avea impresia că pierduse o jumătate din noapte. Nimerise în câteva fundături. Fusesse atacat de multe ori de niște tineri smintiți care-ar fi vrut să-i fure energia vitală. Blestemele lor superstițioase răsunau în urma lui. Trupul i-era plin de semnele unghiilor lor lacome.

— Dar în cele din urmă îi găsi pe cei pe care-i căuta.

O jumătate de duzină de oameni stăteau într-o mică grotă de bazalt, ascunsă sub stînci. Pe o masă din fața lor se vedeau niște obiecte care, deși nefamiliare, îl impresionară plăcut pe Sim.

Savanții lucrau în echipe : bătrînii făceau treaba cea mai importantă, tinerii învățau și puneau întrebări, iar la picioarele lor se jucau trei copii. O dată la opt zile o echipă nouă de savanți lucra la cîte o problemă. Volumul de muncă realizat era extrem de nesatisfăcător. Savanții îmbătrîneau și mureau tocmai cînd intrau în perioada lor cea mai creatoare. Timpul de creație al oricărui dintre ei se reducea poate la douăsprezece ore din totalul orelor pe care i-era dat să le trăiască. Trei sferturi din viața unui om se iroseau învățînd, iar după un scurt interval de putere creatoare urmau bătrînețea, demența senilă, moartea.

Cînd Sim intră în grotă, oamenii se întoarseră spre el.

— Nu cumva avem un nou recrut ? întrebă cel mai bătrîn dintre ei.

— N-aș crede, spuse unul mai tînăr. Alungați-l ! Probabil că-i unul din războinicii ăia.

— Nu, nu ! protestă bătrînul, apropiindu-se cu pași mărunți de Sim. Intră, băiete, intră !

Avea o privire prietenoasă și își rotea încet ochii, spre deosebire de locatarii grăbiți ai peșterilor de sus. Niște ochi liniștiți și cenușii.

— Ce dorești ?

Sim își plecă, șovăitor, capul, neputînd înfrunta privirea aceea blajină și potolită.

— Vreau să trăiesc, murmură el.

Bătrînul rîse cu blîndețe și-l întrebă, atingîndu-i umărul :

— Ești un nou-venit ? Ești bolnav ? De ce nu te joci ? De ce nu te pregătești pentru vremea căsătoriei, a dragostei și a copiilor ? Nu știi oare că pînă mîine seară vei fi aproape matur ? Nu-ți dai seama că, dacă nu ești atent, riști să treci pe lîngă tot ce-i mai bun în viață ?

Sim își întorcea privirea de colo-ncoace la fiecare întrebare.

— N-am ce căuta aici ? întrebă Sim, privind spre instrumentele de pe masă.

— Ba da, răspunse bătrînul cu asprime în glas. Dar e un miracol că ești aici. De o mie de zile n-am mai avut parte de voluntari ! Am fost nevoiți să ne creștem singuri cadrele. Numără-ne : sîntem șase ! Șase oameni ! Și trei copii ! Grozavă armată, nu-i așa ?

Bătrînul scuipe pe lespede de piatră, și urmă :

— Noi cerem voluntari, dar oamenii urlă : Căutați pe altcineva ! sau : N-avem timp !... Și știi de ce spun asta ?

— Nu, zise Sim cu sfială.

— Pentru că sînt egoiști. Ar dori să trăiască mai mult, firește, dar știu că orice-ar face, n-ar putea să-și asigure o viață mai lungă lor înșiși, ci cel mult unor urmași ai lor. Ei însă nu ar renunța la dragoste, la scurta lor tinerețe sau măcar la un singur apus sau răsărit de soare !

— Înțeleg, rosti Sim, rezemîndu-se de masă.

— Înțelegi ? făcu bătrînul, cu o privire năucă și-l apucă de braț, oftînd. Da, firește că înțelegi. Dar ești un caz rar : acum nu te mai poți aștepta ca oamenii să înțeleagă.

Ceilalți se strînseseră în jurul lui Sim și al bătrînului.

— Numele meu e Dienc. Mîine seară Cort îmi va lua locul aici — eu voi muri. Poate două nopți altcineva îi va lua locul lui Cort, și atunci tu, dacă vei munci și vei crede... Dar vreau mai întîi să-ți ofer o șansă. Întoarce-te la tovarășii tăi de joacă, dacă vrei. Iubești vreo fată ? Întoarce-te la ea. Viața e scurtă. Ce rost are să te îngrijești de generațiile viitoare ? Ai dreptul la tinerețe. Du-te acum, dacă vrei. Pentru că, dacă rămîi aici, n-o să ai timp pentru nimic altceva decît muncă, și vei îmbătrîni și vei muri muncind. Chiar dacă e o muncă folositoare. Ei, ce zici ?

Sim aruncă o privire spre tunel. Auzea în depărtare vîntul, tropăitul unor pași desculți, și rîsetele unor oameni tineri, și simțea în nări miros de mîncare : toate astea îl atrăgeau puternic.

— Rămîn, spuse el scuturînd din cap, nerăbdător. Ochii i se umeziseră.

VI

Trecu și cea de-a treia noapte și cea de-a treia zi. Veni cea de-a patra noapte. Sim se deprinsese cu viața printre Savanți. Învățînd despre cochilia de metal de pe culmea muntelui, află de așa-numitele „nave“ care se prăbușiseră. Supraviețuitorii se ascuseseră în stînci ; îmbătrînind grabnic și luptînd pentru a supraviețui, uitaseră tot ce învățaseră. Cunoștințele tehnice n-aveau cum să supraviețuiască într-o civilizație atît de vulcanică. Pentru cei de aici nu exista decît ACUM.

Ieri n-avea nici un preț, iar Mîine îi privea în față ca o sperietoare. Dar radiațiile care le grăbiseră îmbătrînirea avuseseră și un efect pozitiv : ele înlesneau un soi de comunicare telepatică, grație căreia nou-născuții absorbeau impresii și chiar idei filozofice. Memoria speciei, crescînd instinctiv, păstra amintirile altor vremi.

— De ce nu ne ducem la nava aceea de pe munte ? întrebă Sim.

— E prea departe. N-am avea cum să ne ferim de Soare, îi explică Dienc.

— Ați încercat să găsiți vreun mijloc de apărare ?

— Alifii și unsori, scuturi de pietre și aripi de păsări, ba chiar de metal brut. Dar nici unul din aceste mijloace n-a fost bun. Poate că peste zece mii de generații vom reuși să făurim un metal prin care să curgă apa rece, ca să ne apere de arșită în drumul spre navă. Dar lucrăm atît de încet, și atît de orbește ! Azi-dimineață, devenind adult, mi-am luat în primire instrumentele, iar mîine, cînd voi fi în agonie, le voi lepăda. Ce poate face un om într-o singură zi ? Dacă am avea zece mii de oameni, problema ar fi rezolvată...

— Eu mă voi duce la navă, spuse Sim.

— Atunci vei muri, îi răspunse bătrînul.

La auzul vorbelor lui Sim, oamenii amuțiseră. Apoi unul din ei îi spuse :

— Ești un băiat egoist !

— Egoist ? exclamă Sim, înciudat.

— Egoist, dar într-un fel care-mi place, zise bătrînul. Vrei să trăiești mai mult, ai face orice pentru asta. Vei încerca să ajungi la navă, dar te previn că-i zadarnic. Totuși, dacă ții neapărat să te duci, nu te pot împiedica. Oricum, nu vei semăna cu acei dintre noi care se duc la război pentru cîteva zile de viață în plus.

— Război ? îngîna Sim. Cum ar putea fi război aici ?

Se simți scuturat de fiori : nu putea pricepe.

— Mîine vei putea să afli, dar acum ascultă-mă, îi spuse Dienc.

Noaptea trecu.

VII

Era dimineață. Lyte veni printr-o galerie și se aruncă în brațele lui Sim, țipînd și plîngînd. Se schimbaseră din nou : era mai împlinită și mai frumoasă. Tremura toată, cînd îi spuse :

— Sim, au pornit să te caute !

Dinspre galerie se auzeau pași ; la gura peșterii apărură Chion, rînjind, cu cîte un pietroi în fiecare mînă. Crescuse și el.

— A, aici erai, Sim ! spuse el.

— Pleacă de-aici ! îi strigă Lyte, repezindu-se spre el.

— Nu plec fără Sim, îi răspunse Chion.

Apoi, întorcîndu-se spre rivalul lui, îi spuse zîmbind :

— Dacă, bineînțeles, vrea să lupte de partea noastră.

Dienc pași înainte, clipind din ochii lui slabi și fluturîndu-și în aer mîinile ca niște păsări,

— Plecați de-aici ! strigă el, mînios. Băiatul acesta e un savant, lucrează cu noi !

Chion încetă să zîmbească.

— Sînt de făcut lucruri mai importante. Ne ducem să ne războim cu oamenii de pe stîncile de departe. Vii cu noi, Sim, nu-i așa ?

Ochii îi scăpărau, neliniștiți.

— Nu, nu ! gemu Lyte, agățîndu-se de brațul lui Sim.

Acesta o mîngîie pe umăr, apoi se întoarse spre Chion :

— De ce-i atacați pe oamenii aceia ?

— Cei care iau parte la lupta noastră câștigă trei zile de viață.

— Trei zile ? îngână el.

Chion dădu din cap.

— Dacă învingem, vom trăi unsprezece zile, în loc de opt. În peșterile lor e un mineral care te ferește de radiații. Gîndește-te, Sim, trei zile de viață în plus ! Vii cu noi ?

— Plecați fără el ! interveni Dienc. Sim e elevul meu !

— Mori, bătrîne ! îl repezi Chion. Astă-seară oasele tale vor fi cărbune. Cine ești tu să ne poruncești nouă ? Noi sîntem tineri, și vrem să trăim mai mult !

Unsprezece zile ! Lui Sim nu-i venea să creadă. Unsprezece zile ! Acum înțelegea de ce izbucnise războiul. Cine n-ar fi luptat ca să-și prelungească viața cu aproape o jumătate din totalul zilelor ei ? Da, merita, într-adevăr. De ce nu ?

— Trei zile în plus, *dacă* vei mai trăi ca să te bucuri de ele, zise Dienc, batjocoritor. Dacă nu vei fi ucis în luptă. *Dacă, dacă !* Pînă acum n-ați învins niciodată, ați fost întotdeauna învinși !

— Dar de data asta vom învinge ! spuse cu hotărîre Chion.

Sim era năucit.

— Dar ne tragem cu toții din aceeași strămoși. De ce nu împărțim cu toții stîncile acelea ?

Chion izbucni în rîs și spuse, cumpănind în mîna unul dintre pietroaie :

— Cei care locuiesc în peșterile alea își închipuie că sînt mai buni decît noi. Așa se poartă întotdeauna omul cînd are putere. Și apoi, peșterile alea sînt mai mici, nu e loc în ele decît pentru trei sute de oameni.

Trei zile în plus !

— Vin cu voi, spuse deodată Sim.

— Bravo ! exclamă Chion, încîntat de această hotărîre.

Dienc abia mai respira.

Intorcându-se spre el și spre Lyte, Sim le spuse :

— Dacă ies învingător în luptă, voi fi mai aproape de navă — voi avea trei zile în plus pentru a căuta s-ajung la ea. Mi se pare că-i singurul lucru pe care-l pot face.

— Da, singurul, rosti Dienc, cu mîhnire în glas. Te cred. Du-te !

— La revedere, spuse Sim.

Bătrînul păru surprins, dar rîse ca de-o glumă.

— La revedere ? Crezi c-o să te mai văd vreodată ? Adio !

Și-i strînse mîna.

Ieșiră toți — Sim, Chion, Lyte, urmați de ceilalți — niște copii, care creșteau repede, transformîndu-se în războinici. Ochii lui Chion aveau o strălucire rea.

Lyte mergea alături de Sim. Îi alegea pietroaiele și le căra. Nu voia să se întoarcă, oricît ar fi rugat-o el. Soarele tocmai scăpătase, iar ei străbăteau valea.

— Întoarce-te, Lyte, te rog !

— Ca să-l aștept pe Chion ? replică ea. El vrea să fiu a lui, după moartea ta ! Dar eu rămîn cu tine ! adăugă Lyte, scuturîndu-și sfidătoare bucele viorii. Dacă vei cădea tu, voi cădea și eu !

Sim se adumbri la față. Peste noapte, devenise mai înalt, iar lumea îi părea mai mică. Cete de copii se hîrjoneau în jur, căutîndu-și hrana ; Sim se uita la ei cu uimire, ca la niște străini : era oare cu putință ca el însuși să fi fost ca ei, numai cu patru zile în urmă ? Ciudat ! Avea sentimentul că trăise mai mult, parcă o mie de zile. Mintea lui era plină de întîmplări și de gînduri atît de diverse și de felurit colorate, încît nu putea crede că le agonisise într-un răstimp atît de scurt.

Războinicii alergau în grupuri de cîte doi sau trei. Sim privea spre stîncile negre, al căror relief se contura din ce în ce mai precis. „Așadar asta e cea de-a patra zi a vieții mele, își spunea. Și totuși nu m-am apropiat deloc de navă și nici măcar de fata

ce-mi poartă armele și-mi culege boabele coapte cu care mă hrănesc. (Îi auzea pasul ușor, alături de el.)

O jumătate din viață a trecut. Sau o treime — dacă voi ieși învingător. *Dacă...*“

Alerga cu pași sprinteni. „Asta e ziua când iau cunoștință de forța mea fizică, își spunea. Alergînd, mă hrănesc, hrănindu-mă, cresc ; și crescînd, mă uit la Lyte și mă cuprinde un fel de ameteală. Iar ea mă privește cu duioșie. Asta e ziua tinereții noastre. Nu cumva o irosim ? Nu cumva o pierdem pentru un vis nebunesc ?“

De la distanță auzi niște rîsete. Acum înțelegea rîsul omenesc. Rîdeaî cînd te cățărai pe o stîncă înaltă, cînd culegeai cele mai verzi ierburi, cînd sorbeai cele mai răcoroase ape scurse din ținuturi dimineții, cînd mușcai cu buzele tinere un fruct copt.

Se apropiau de stîncile dușmanului.

Văzu trupul drept și zvelt al fetei de lîngă el. Cînd îi atingea gîtul, auzea cum îi bate inima ; degetele ei erau însuflețite, suple, pline de viață...

Lyte exclamă, întorcînd brusc capul :

— Privește în față ! Uite ce ne așteaptă — privește în față !

Sim avea senzația că aleargă cu o parte din viața lui, lăsîndu-și pe drum tinerețea, fără s-o privească măcar.

— Pietrele astea la care mă tot uit îmi iau ochii, spuse el, alergînd.

— Găsește alte pietre !

— Văd pietre...

Vocea i se făcuse catifelată ca palmele fetei. Priveliștea plutea sub el. Totul părea un vis, prin care ar fi adiat un vînticel blînd.

— Văd pietrele unei rîpi pline de umbră și răcoare, unde boabele cresc groase ca niște lacrimi ; atingi o piatră, și boabele se rostogolesc într-o avalanșă roșie. Iarba e foarte fragedă...

— N-o văd, zise fata, iuțindu-și pasul și întorcînd capul.

Sim îi văzu gîtul mătăsos, ca muşchiul argintiu de pe pietre, care freamătă la cea mai mică adiere. Se privi apoi pe el însuşi, în timp ce alerga cu pumnii strînşi spre moarte. Mîinile lui erau vinjoase acum şi pline de sîngele tinereţii.

Lyte vru să-i dea să mănînce, dar el refuză :

— Nu mi-e foame.

— Mănîncă, umple-ţi stomacul, ca să fii puternic în bătalie, îi porunci ea.

— O, zei ! exclamă Sim, neliniştit. Cui îi pasă de bătalie ?

Deodată, o grindină de pietre se abătu drept în faţa lor. Un om se prăbuşi, cu capul spart. Războiul începuse.

Lyte îi dădu lui Sim armele, pe care i le purtase. Porniră în fugă, fără să mai schimbe nici un cuvînt, pînă ce pătrunseră în arena morţii.

Pietroaiele se rostogoleau ca o avalanşă dinspre meterezele inamicului.

Acum, un singur gînd îi stăpînea mintea : să ucidă, să scurteze viaţa altcuiva, pentru ca să poată trăi el însuşi îndeajuns de mult pentru a ajunge la navă. Se apleca, se ferea, apuca bolovani şi-i azvîrlea în sus. În mîna stîngă ţinea un scut de piatră cioplită, cu care se ferea de bolovanii duşmanilor. Lyte îl încuraja, alergînd lîngă el. Doi oameni se prăbuşiră în faţa lui, cu piepturile despicate pînă la os şi cu sîngele ţîşnind ca din nişte fîntîni.

Era o bătalie fără noimă. Sim îşi dădu seama numaidecît cît de nesăbuită era încercarea de a lua cu asalt stîncile acelea : o grindină de pietre se abătea necontenit asupra atacatorilor. Vreo şase dintre ei căzură, cu capetele crăpate de cioburi de cremene neagră, şi alţi o jumătate de duzină păreau să aibă braţele rupte. Un altul urla, cu un genunchi sfîrtecat de două proiectile de granit. Oameni se prăvăleau unii peste alţii.

Sim alerga cu fălcile încleștate și se întreba de ce venise aici ? Dar în timp ce alerga de colo pînă colo, privirea lui era mereu ațintită spre culmea stîncilor. Dorea intens să trăiască acolo, să-și încerce norocul. Curajul însă îl părăsea.

Lyte scoase deodată un țipăt ascuțit. Întorcîndu-se spre ea, cu inima cît un purice, văzu că o mîină îi atîrna inertă, și o rană oribilă îi sîngera la încheietură. Lyte își duse mîna la subsuoară pentru a-și alina durerea. Cuprins de furie, Sim se repezi înainte, azvîrlindu-și proiectilele cu o precizie mortală. Văzu cum un inamic atins de proiectilele lui se poticnește și cade de pe o stîncă pe alta. Alergă mai departe, urlînd ca un apucat, gata-gata să-și spargă plămînii ; gîtlejul i se uscaseră de tot.

Deodată simți că un pietroi îi despică țeasta și se prăbuși, mușcînd țărîna. Lumea se topi într-un vîrtej purpuriu. Nu se putea ridica în picioare. Zăcea acolo, știind că aceasta era ultima zi din viața lui. Bătălia se desfășura, năprasnic, în jur ; deodată i se păru c-o zărește pe Lyte aplecată deasupra lui. Mîinile ei îi răcoreau fruntea ; fata încerca să-l scoată de-acolo, dar el o ruga, gîfîind, să-l lase unde era.

— Încetați ! tună un glas — și războiul păru să înceteze o clipă. Retragerea ! porunci glasul.

Și, sub ochii lui Sim, tovarășii săi o luară la fugă spre stîncile lor.

— Iese Soarele, nu mai avem timp !

Sim le zări spinările voinice și picioarele care alergau. Morții erau lăsați pe cîmpul de bătălie. Răniții strigau după ajutor. Dar nu mai era timp pentru răniți. Oamenii iuți de picior abia dacă mai aveau timp să alerge spre casă și să se vîre, cu plămînii arși de aerul fierbinte, în peșterile lor, înainte ca Soarele să-i mistuie de vii.

Soarele !

Sim zări silueta unui om care alerga spre el. Era Chion ! Lyte îl ajută pe Sim să se ridice în picioare, șoptindu-i cu glas încurajator :

— Poți umbla ?

— Cred că da, îi răspunse el, gemînd.

— Atunci, umblă, umblă încetișor, apoi mai repede. O să izbutim. Mergi încet, cu băgare de seamă. Sînt sigură c-o să izbutim.

Sim se ridică în picioare și rămase locului, clătinîndu-se. Chion alerga spre el, cu o expresie stranie, ce-i aprindea în ochi flăcări războinice. Îmbrîncind-o cît colo pe Lyte, apucă un pietroi și-l izbi pe Sim în glezna, sfîșiindu-i carnea.

Apoi, fără un cuvînt, rămase în așteptare, rînjind și icnind ca o sălbăticiune și privind ba spre Sim ba spre Lyte.

— N-o să-și mai revină, spuse el, recăpătîndu-și suflul. Trebuie să-l lăsăm aici. Vino, Lyte !

Dar fata se năpusti ca o pisică asupra lui Chion, căutîndu-i cu ghearele ochii și scoțînd niște zbierete ce-i dezveleau dinții încheștați. Degetele ei tăiau brazde adînci, sîngeroase, în brațele lui Chion și pe gîtul lui. Chion sări în lături, înjurînd amarnic. Lyte azvirli un bolovan spre el ; Chion se feri, și alergă cîtiva pași.

— Nebuno ! răcni el, sfidător. Vino cu mine ! Peste cîteva minute Sim va fi mort. Vino !

Lyte îi întoarse spatele, strigîndu-i :

— Vin doar dacă mă iei pe sus !

Chion se schimbă la față ; ochii lui își pierdură strălucirea :

— N-avem vreme. Dacă te-aș lua pe sus am muri amîndoi.

— Ia-mă pe sus, căci asta și vreau, să murim ! îi răspunse Lyte, fără să-l privească.

Chion aruncă o privire speriată spre Soare și o luă la fugă ; pașii lui răsunară un timp, apoi nu se mai auziră.

— De-ar cădea și și-ar frînge gîtul ! gemu Lyte, zărindu-i silueta profilată pe marginea unei prăpăstii.

Apoi se întoarse spre Sim.

— Poți umbla ? îl întrebă.

O durere crîncenă îi chinuia piciorul cu glezna rănită.

— Mergînd pe jos am putea ajunge în două ore la peșteră, îi răspunse el, cu o undă de ironie în glas. Am o idee, Lyte : poartă-mă în circă.

Și zîmbi de propria-i glumă.

— Totuși, vom merge, îi spuse ea, apucîndu-l de braț. Vino !

— Nu ! Rămînem aici !

— Dar de ce ?

— Am venit înapoi pentru a căuta un adăpost. Dacă pornim la drum, o să murim. Aș prefera să mor aici. Cît timp mai avem ?

Se uitară la Soare amîndoi.

— Cîteva minute, răspunse ea, cu o voce stinsă, și se ghemui lîngă el.

Stîncile negre ale falezei începură să capete reflexe purpurii și cafenii, pe măsură ce Soarele potopea lumea.

Nesăbuit mai fusese ! Ar fi trebuit să rămînă printre savanți și să lucreze cu Dienc, visînd și cugetînd.

— Trimiteți pe unul dintre voi să se bată cu mine ! strigă el către stînci, cu un glas sfidător, încordîndu-și gîtul.

Tăcere. Ecoul propriei sale voci îi răspunse, prin aerul încins.

— N-are nici un rost, îi spuse Lyte. Nu-ți vor da nici o atenție.

— Mă auziți ? strigă el din nou, proptindu-se cu toată greutatea pe piciorul teafăr, în timp ce piciorul stîng îi zvicnea de durere. Trimiteți înapoi un războinic care să nu fie un fricos ! răcni el ridicînd pumnul. N-o să mă întorc, n-o să fug înapoi ! Am venit aici pentru a mă bate în luptă dreaptă ! Trimiteți un om care să se bată pentru dreptul la peștera lui ! Sînt sigur c-o să-l omor !

Tăcere. Deasupra ținutului trecu un val de căldură, apoi se depărtă.

— O fi desigur printre voi măcar unul care să nu se teamă să se bată cu un schilod ! strigă el batjocoritor, cu capul dat pe spate și cu mâinile pe șoldurile goale.

Tăcere.

— Nu-i nici unul, așadar ?

Tăcere.

— Înseamnă că mi-am făcut o părere greșită despre voi, urmă el. O să stau aici, pînă ce Soarele o să-mi ardă carnea de pe oase, și-o să vă împrôșc cu ocările pe care le meritați !

În sfîrșit se auzi un răspuns :

— Nu-mi place să fiu ocărit !

Sim dădu să înainteze, uitînd de picioru-i rănit.

La gura unei peșteri din rîndul al treilea de stînci apăru silueta unui bărbat uriaș.

— Coboară ! îl îndemnă Sim. Coboară, grăsunule, și ucide-mă !

Omul îl măsură o clipă, cu gravitate, apoi coborî și pași încet pe cărare, fără nici o armă în mîini. Toate peșterile de deasupra se umplură de capete — un adevărat public pentru drama ce se anunța.

Omul se apropie de Sim și-i spuse :

— Ne vom bate potrivit regulilor, dacă le cunoști.

— Le voi învăța, luptînd, răspunse Sim.

Răspunsul acesta îi plăcu omului, căci îi aruncă o privire destul de prietenoasă, deși bănuitoare.

— Uite ce-ți ofer, spuse el. Dacă mori, îi voi da soției tale adăpost ; va putea trăi cum îi place, fiindcă văd că e soața unui om vrednic.

— Sînt gata, răspunse Sim, scuturînd din cap.

— Regulile sînt simple. Nu ne atingem unul de celălalt decît cu pietrele. Pietrele și Soarele îl vor răpune pe unul sau pe celălalt. E momentul...

La orizont apăru o fișie de lumină.

— Mă numesc Nhoj, spuse omul, apucînd de pe jos niște pietre și cîntărindu-le în palme.

Sim făcu la fel. I-era foame ; nu mincase de mult. Foamea era blestemul locuitorilor acestei planete — stomacurile lor goale cereau mereu de mîncare. Sîngele îi curgea încet în vine, făcîndu-le să pulseze dureros ; coșul pieptului îi zvîcnea, nerăbdător.

— Gata ! strigară cei trei sute de spectatori din peșteri. Haideți ! Începeți odată !

Ca la un semn, Soarele răsări, izbindu-i pe cei doi adversari în moalele capului. Sub lovitura acestui pietroi nevăzut, ei se clătinară pe picioare, nădușeala le potopi coapsele goale, subsuorile și fețele, lucioase ca sticla.

Nhoj se propti bine pe picioare și privi spre Soare, ca și cum nu s-ar fi grăbit deloc să înceapă lupta. Apoi, fără nici un avertisment, azvîrli o pietricică, pe care o ținuse între degetul gros și cel arătător, de parc-ar fi apăsât pe un trăgaci. Proiectilul îl izbi în obraz pe Sim, făcîndu-l să se dea brusc înapoi, încît o durere insuportabilă îi cuprinse piciorul beteag ; de pe obrazul rănit i se prelinse pe buze sîngele.

Nhoj slobozi, calm, alte trei proiectile, ca niște păsărele ciripitoare ce și-ar fi luat zborul din mîinile lui dibace, de vrăjitor. Fiecare din ele își atinse ținta : centrul nervos al trupului lui Sim ! Unul îl nimeri în burtă, încît simți că mîncarea din ultimele zece ore i se adună în gîtlej. Al doilea proiectil îl izbi în frunte, iar al treilea în grumaz. Se prăbuși în țărîna încinsă, pocnindu-și cu zgomot genunchii de ea. Fața lui era lividă, iar din ochii închiși țîșneau lacrimi pe sub pleoapele fierbinți și tremurătoare. Dar în cădere slobozise și el, cu putere, pietrele pe care le ținuse în mînă. Acestea vîjîiră în aer. Una din ele, doar una, îl nimeri pe Nhoj drept în ochiul stîng. Nhoj gemu și-și duse mîna la ochiul lovit.

Sim își înăbuși un hohot de râs amar. Atîta izbucnise : să-i scoată un ochi dușmanului său ! Cîștiga și timp... O, zei ! își spuse el, abia răsufîind, cu o senzație de greață. Lumea asta e o lume a Timpului. Mai dați-mi puțin Timp, numai puțin !

Zvîrcolindu-se de durere, Nhoj începu să arunce orbește cu pietre în Sim, dar acestea cădeau alături sau, dacă-l nimereau, loveau fără putere.

Sim se silea să se țină drept. O zări cu coada ochiului pe Lyte, care aștepta și se uita la el, șoptindu-i cuvinte de îmbărbătare și speranță. Sim își simțea trupul scaldat în sudoare, ca și cum ar fi stat în ploaie.

Soarele se ridicase mult deasupra orizontului. Îl puteai mirosi. Pietrele scînteiau ca niște oglinzi, nisipul parcă fierbea. Valea era plină de năluciri. În locul unui singur războinic, i se părea că vede o duzină de dușmani, fiecare pregătindu-se să azvîrle proiectilele asupra lui ; o duzină de războinici străluceau în lumina amenințătoare, ca niște gonguri de aramă lovite în același timp.

Sim gîfîia, desperat. Nările îi fremătau, iar gura lui sorbea flăcări, în loc de oxigen. Plămînii parcă-i luaseră foc, aidoma unor torțe de mătase, ce-i mistuiau trupul. Sudoarea îi curgea prin toți porii, dar se evapora numaidecît. Se simțea din ce în ce mai chircit și-și închipuia că arată ca taică-său — bătrîn, gîrbov, ofilit și imputinat la trup. Se putea oare mișca ? Da. Deși solul parcă dănțuia sub el, izbuti să se ridice în picioare.

Lupta luase sfîrșit.

Un murmur auzit dinspre stînci îi spunea asta. Fețele pîrlite de soare ale spectatorilor erau pline de însuflețire.

— Ține-te drept, Nhoj ! îi strigau războinicii. Păstrează-ți puterile ! Stai drept și transpiră !

Și Nhoj stătea drept, legănîndu-se încet, ca un pendul, în lumina incandescentă a soarelui.

— Nu te mișca, Nhoj, păstrează-ți puterile !

— Proba Soarelui ! Proba cea mare ! urlau spectatorii.

Aceasta era partea cea mai îngrozitoare a luptei. Sim se uită chiorîș la stîncile care năluceau, strîmbe, în fața lui. I se păru că-și vede părinții — tatăl, cu fața lui învinsă și cu ochii arzînd, iar mama cu părul fluturînd ca un nor de fum cenușiu în vîntul de foc. Trebuia neapărat să se ducă la ei, să trăiască alături și pentru ei.

În spatele lui, o auzi pe Lyte scîncind : căzuse. Sim nu cuteza să se întoarcă. Dacă s-ar fi întors, s-ar fi prăbușit, doborît de durere.

Genunchii i se muieră. Dacă o să cad, își spuse, o să mă prefac în cenușă. Dar unde era Nhoj ? Era acolo, la cîțiva pași de el, încovoiat, lucios de transpirație — arăta de parc-ar fi fost izbit c-un baros în spinare.

— Cazi, Nhoj, cazi ! își spunea Sim. Cazi, ca să-ți pot lua locul !

Dar Nhoj nu căzu. Pietricelele din mîna lui cădeau una cîte una în nisip, ochii lui străluceau, iar pe buzele-i învinețite saliva se usca. Dar el nu cădea. Voința de a trăi era încă puternică în el.

Sim se lăsă pe un genunchi.

— A ! murmurară spectatorii de pe stînci.

Sim își smuci în sus capul, zîmbind mașinal, de parcă ar fi fost surprins în momentul cînd ar fi săvîrșit vreo faptă nesăbuită. Și se ridică din nou în picioare. Tot trupul îi vibra de durere. Aerul sfîrîia și vuia. De undeva de sus o avalanșă cobora, fără zgomot, ca o cortină peste o dramă. Nu se auzea decît vuietul acela surd. Sim vedea acum cincizeci de războinici, nu unul singur — toți lucioși de sudoare, cu ochii ieșiți din găvane, cu obrajii scofilciți și cu buzele crăpate ca o coajă de măr uscat. Dar încă se mai ținea, prins parcă de-un cablu.

— Acum, își spunea Sim, mișcîndu-și încet limba arsă între dinții înfierbîntați. Acum o să mă prăbușesc, o să zac și-o să visez.

Simțea o plăcere ciudată la gândul acesta. Știa ce avea de făcut. O va face temeinic. Își ridică privirea pentru a vedea dacă spectatorii se uită la el.

Plecaseră !

Soarele îi pusese pe fugă, aproape pe toți — rămăseseră doar vreo doi-trei, mai curajoși. Sim își privi, rîzînd, mîinile nădușite : stropii de sudoare se prefăceau în aburi fierbinți, înainte de a apuca să cadă.

-Nhoj se prăbuși.

Cablul se rupsesese. Uriașul căzu pe burtă ; din gură i se prelingea un șuvoi de sînge. Ochii i se scufundaseră în orbite, dezvăluindu-și albul, într-o expresie dementă.

O dată cu Nhoj căzură și cele cincizeci de imagini gemene ale lui.

De-a lungul și de-a latul văii vînturile cîntau și gemeau ; Sim văzu un lac albastru în care se vărsa un rîu albastru, pe ale cărui maluri se înălțau niște case albe, scunde ; o mulțime de oameni intrau în aceste case ori ieșeau din ele, pentru a se plimba printre copacii falnici, înfrunziți — niște copaci mai înalți decît șapte oameni puși unul peste altul.

— Acum pot să cad, în sfîrșit, își spuse Sim. Pot să cad drept în lacul ăla.

Și se prăbuși.

Rămase uimit cînd simți că niște mîini îl opresc la jumătatea saltului și-l iau pe sus, azvîrlindu-l, ca pe-o tortă vie, în aerul lacom.

— Ce ciudată-i moartea ! își spuse, înainte de a-l învălui bezna.

Se trezi sub un șuvoi de apă rece care-i stropea obrazii.

Deschise temător ochii. Lyte îi ținea capul în poală, iar degetele ei îi vîrau mîncare în gură. Era groaznic de flămînd și de obosit, dar spaima puse pe fugă și foamea și oboseala. Se zbătu să se ridice, văzînd deasupra capului contururile peșterii străine.

— Cît timp a trecut ? întrebă.

— Sîntem în ziua luptei, în aceeași zi. Stai liniștit, îi răspunse ea.

— În aceeași zi ?!

— N-ai pierdut nimic din viața ta, îi spuse Lyte, zîmbind. Asta e peștera lui Nhoj. Ne aflăm înăuntrul stîncilor negre. Vom trăi cu trei zile mai mult. Ești mulțumit ? Stai jos !

— Nhoj a murit ? Am învins, am învins ! exclamă el, prăbușindu-se pe spate, cu inima bătîndu-i să se spargă.

— Nhoj a murit. Era cît pe-aci să murim și noi. Ne-au ridicat de-acolo în ultimul moment.

Sim începu să înfulece, cu poftă.

— N-avem vreme de pierdut, spuse. Trebuie să prindem puteri. Piciorul meu...

Și-l privi și și-l pipăi. Era învelit într-un strat de ierburi lungi și galbene ; durerea dispăruse. În timp ce privea, energia din trupul lui se puse în mișcare, alungînd impuritățile de sub oblojeală. Piciorul o să se vindece pînă-n asfințit, își spuse. *Trebuie* să se vindece !

Se ridică și începu să meargă șontic-șontic prin peșteră, ca un animal captiv. Simțea că Lyte îl urmărește din ochi. Nu cuteza să-i înfrunte privirea. În cele din urmă se întoarse, neajutorat.

— Vrei să te duci la nava aceea ? îl întrebă ea, cu blîndețe. Astă-seară ? După apusul Soarelui ?

— Da ! răspunse el, răsufîind adînc.

— Nu poți aștepta pînă mîine-dimineață ?

— Nu.

— Atunci vin cu tine.

— Nu !

— Dac-o să merg prea încet, mă poți lăsa. Aici n-am ce să caut.

Se uitară lung unul la altul.

— Bine, rosti el, scuturînd din umeri, obosit. Nu te pot opri, știu asta. O să mergem împreună.

Așteptau la gura peșterii. Soarele începu să asfințească. Pietrele se răceau, astfel încît se putea călca pe ele. Sosise momentul să pornească spre cochilia de metal lucitor de pe culmea muntelui depărtat.

În curînd aveau să înceapă ploile. Iar Sim își amintea de aceste ploi — le văzuse umflînd pîraie și rîuri care-și schimbau în fiecare noapte matca. Într-o noapte un rîu curgea spre nord, în alta un rîu curgea spre nord-est, iar în a treia noapte un rîu curgea spre vest. Valea era mereu brăzdată de torenți. Vechile alpii erau umplute de avalanșe sau de cutremure. Cele noi erau singurele de care trebuia să ții seama. De cîteva ore încoace Sim se gîndea la direcția rîului care-avea să se formeze. Poate că... Va aștepta și va vedea.

Băgase de seamă că viața în această nouă peșteră îi încetinise pulsul — toate păreau mai lente aici. Probabil că un mineral ascuns în pereții ei te ferea de radiațiile solare. Viața era grăbită, dar nu așa de grăbită ca mai înainte.

— Hai, Sim ! îl îndemnă Lyte.

O luară la fugă. Între moartea fierbinte și moartea rece. Alergau împreună, departe de stînci, spre nava de pe culmea muntelui.

În viața lor nu mai alergaseră așa. Pașii lor răsunau neconținut, purtîndu-i pe stînci, prin prăpăstii și iarăși pe stînci, mereu mai departe. Alergînd, trăgeau în piept aerul, adînc în plămîni. Înapoia lor stîncile își pierdeau contururile, ca un tărîm la care nu se mai puteau întoarce.

Nu se opriră ca să mănînce. Mîncaseră în peșteră, umplîndu-și stomacurile, pentru a nu mai pierde timp pe drum. Acum nu puteau face altceva decît să alerge, cu mușchii încordați, prin aerul care începuse să se răcească după ce fusese ca un abur de foc.

— Se uită la noi ?

Întrebarea fetei îi izbi timpanele, acoperindu-i o clipă bătăile inimii.

Știa răspunsul. Oamenii din peșteri, la ei se gîndea Lyte. De cînd nu mai avusese loc o astfel de fugă ? De o mie de zile ? De zece mii ? De cînd nu-și mai încercase norocul cineva, alergînd sub ochii unei întregi civilizații, prin rîpi și pe cîmp ? Să fi fost oare acolo niște îndrăgostiți care să se oprească din hîrjoana lor pentru a privi aceste siluete mărunte — un bărbat și o femeie alergînd spre un alt destin ? Sau niște copii care să se oprească din joacă și să înceteze să se înfrupte din roadele noi, pentru a vedea cum doi oameni aleargă contra timpului ? Nu cumva Dienc rămăsese încă în viață și-i urmărea cu ochii lui din ce în ce mai stinși sub sprîncenele-i păroase, strigînd cu o voce obosită și scuturînd un pumn chir-cit ? Răsunau oare rîsete de batjocură ? Erau oare socotiți niște nebuni și niște proști ? Și, oare, în mijlocul acestor ocări, se auzeau și rugăciunile rostite de unii, care sperau că ei vor ajunge la navă ?

Sim aruncă o privire fugară spre cer, care începuse să se învinețească sub apăsarea nopții apropiate. Nori veniți de nicăieri se conturau în văzduh ; în fața celor doi fugari se căsca, la vreo două sute de metri, o rîpă în care cădea o ploaie mărunță. Fulgere izbeau în munții din depărtare, iar aerul mirosea a ozon.

— Jumătatea drumului ! gemu Sim și o văzu pe Lyte întorcîndu-și fața cu nostalgie spre viața lăsată în urmă. Dacă vrem să ne-ntoarcem, acum e momentul — mai avem timp. Încă un minut, și...

Un tunet bubui în munți. O avalanșă, mică la început, crescuse și se înfipse, monstruoasă, într-o rîpă adîncă. Ploaia șfichiuia pielea albă și netedă a fetei ; părul ei strălucea acum.

— E prea tîrziu ! strigă Lyte. Trebuie să mergem înainte !

Era într-adevăr prea tîrziu. Sim știa că nu mai exista nici o posibilitate de întoarcere.

Picioarele începuseră să-l doară, așa că-și încetini fuga. Deodată se stîrni un vînt. Un vînt rece, înțepător. Bătea însă dinspre stîncile de dinapoia lor, astfel încît îi ajuta să înainteze. Semn bun ? se întrebă Sim. Nu !

Pe măsură ce clipele treceau, își dădea tot mai limpede seama cît de greșit calculase distanța. Timpul se micșora, dar ei continuau să se afle la o distanță uriașă de nava aceea. Nu spuse nimic, dar furia neputincioasă pe care-o nutrea împotriva picioarelor sale prea încete îl făcu să plîngă cu lacrimi amare.

Știa că Lyte gîndea la fel. Ea însă alerga, ca o pasăre albă, abia atingînd pămîntul. Îi auzea răsufierea, ca un cuțit scos și vîrit mereu într-o teacă.

Cerul se întunecase pe jumătate. Primele stele răsăriseră printre zdrențele unor nori mătăhăloși și negri. Fulgerul își croi drum printr-un nor chiar în fața lor ; o ploaie puternică, însoțită de descărcări electrice, se abătu asupra lor.

Lunecînd pe pietrele lustruite ca mușchiul, Lyte căzu și se ridică anevoie. Trupul i-era murdar și plin de zgîrieturi. Ploaia i-l spălă.

Ploaia curgea gîrlă pe spinarea lui Sim și-i umplea ochii de lacrimi — îi venea să plîngă odată cu ea.

Lyte mai căzu o dată și nu se mai ridică ; își ținea răsufierea, tremurînd toată. Sim o ajută să se scoale.

— Te rog, Lyte, aleargă mai departe !

— Lasă-mă, Sim, du-te singur ! N-are rost. Du-te fără mine.

Apa îi umplea gura.

Sim stătea acolo, rebegit și neputincios, cu gîndurile tulburi și cu speranța abia mai pîlpîind în el. Întreaga lume era cufundată în întuneric, ploaie și deznădejde.

— Atunci o să umblăm încet, spuse. Și o să ne oprim din cînd în cînd ca să ne tragem sufletul.

Înaintară vreo cincizeci de metri, încet de tot, ca niște copii scoși la plimbare. Rîpa din fața lor se umpluse de apă, un adevărat rîu care curgea năvalnic, bolborosind.

— O albie nouă ! exclamă Sim, trăgînd-o pe Lyte după el. În fiecare zi ploaia croiește o nouă albie. Uite, Lyte !

Și, aplecîndu-se deasupra noianului de ape, se aruncă în viltoarea lor, împreună cu Lyte.

Puhoiul îi tîrî la vale ca pe niște scînduri. Se zbăteau să stea cît mai dreupți, dar apa le pătrundea în gură, în nări. Malurile lunecau pe lîngă ei. Cu degetele încheștate de degetele fetei, Sim se simțea tîrît de curent și împins la vale. Dar fulgerele întrezărite pe cer îi aprindeau în suflet o nouă speranță : nu vor mai alerga — vor lăsa apa să alerge în locul lor.

Rîul cel nou îi purta, izbindu-i de stînci, rănindu-le umerii, julindu-le picioarele.

— Pe-aici ! urlă Sim, încercînd să înoate spre celălalt mal al rîpei.

Muntele pe care se afla nava era chiar în fața lor. Nu trebuiau să se lase tîrîți mai departe. Zbătîndu-se în apa clocotitoare, răzbiră la celălalt mal. Sim sări, se agăță de o stîncă, o prinse pe Lyte între picioarele lui și se cățără pe mal.

Furtuna se depărtă, la fel de repede precum venise. Fulgerele conteniră. Ploaia încetă. Norii se topiră pe cer. Vîntul se prefăcu într-o șoaptă.

— Nava ! murmură Lyte, întinsă pe mal. Nava, Sim ! Acesta e muntele navei !

Acum începea gerul. Gerul ucigător.

Porniră la drum, silindu-se să urce muntele. Gerul le pătrundea în artere ca o substanță chimică, încetinindu-le pașii.

În fața lor se zărea nava, cu o strălucire proaspătă. Li se părea un vis. Sim nu putea crede că erau atît de aproape. La cîteva sute de pași.

Sub tălpi simțeau gheața. Alunecară și căzură de multe ori. Înapoia lor, rîul înghețase — un șarpe alb-

albăstrui, cu solzi de gheață. Cîțiva stropi de ploaie întirziați căzură ca niște pietroaie.

Sim se prăbuși peste navă. O auzi pe Lyte scîncind. Iată așadar nava — nava de metal ! Cîți o mai atinseseră oare, pînă acum ? El și Lyte ajunseseră la ea !

Deodată, simți că-i îngheață sîngele în vine.

— Unde-i intrarea ?

Alergi, înoți, gata-gata să te îneci, înjuri, nădușești, te zbați, dai peste un munte, îl urci, pipăi metalul, chiuui de bucurie și, pe urmă — nu poți găsi intrarea !

Se sili să-și păstreze cumpătul. Ia să dau ocol navei, pe îndelete, dar nu prea încet, își spuse.

Metalul luneca sub miinile lui, nădușite, care aproape că înghețau pe suprafața-i rece. Lyte mergea după el. Gerul îi ținea strîns ca un pumn.

Deodată dădură peste intrare !

O linie subțire, o despicătură imperceptibilă în metalul rece. Uitînd de orice prudență, ciocăni în metal. Degetele i-erău amorțite, ochii pe jumătate înghețați în orbite. Își simțea stomacul ca un bulgăre de gheață.

— Deschideți ! strigă el în fața ușii de metal. Deschideți !

Se clătină pe picioare. Atinsese ceva... Un scîrțîit...

Un scrișnet de metal lunecînd pe șine de cauciuc, și ușa se trase încet la o parte.

Sim o văzu pe Lyte repezindu-se și prăbușindu-se într-o încăpere mică și luminoasă. Porni orbește după ea.

Ușa se închise ermetic în urma lor.

Simți că-și pierde răsuflarea. Inima începu să-i bată tot mai încet, apoi parcă se opri.

Erau închiși în navă, iar în navă se întîmpla ceva. Sim se lăsă în genunchi și gemu, simțind că se înăbușă. Nava la care venise pentru a se salva, îi încetinea pulsul, îi întuneca mintea, îl otrăvea.

Stăpinit de un fel de spaimă ciudată, avu senzația că moare.

Beznă.

Își dădea vag seama că timpul trece, iar el cugetă și se zbuciumă, încercînd să-și accelereze bătăile inimii și să-și concentreze privirea... Dar prin vinele lui sîngele alerga tot mai încet ; își auzea pulsul din ce în ce mai rar, cu mari întreruperi.

Nu se putea mișca — nici măcar un picior sau un deget. Îi trebuia un mare efort pentru a-și ridica genele, grele parcă de-o tonă. Nu-și putea mișca nici măcar fața, ca să se uite la Lyte, care stătea lîngă el.

Îi auzea răsufierea neregulată : era ca zgomotul pe care-l face o pasăre rănită, cu aripile-i lemnoase. Era atît de aproape de Lyte, încît îi simțea căldura, deși i se părea foarte departe.

— Mă ia cu frig, își spuse. Să fie cumva moartea ? Incetinirea pulsului, a bătăilor inimii, răceala asta din trup, gîndurile astea leneșe...

Privind în sus, încercă să deslușească încrengătura de tuburi din tavan. Simți că rosturile navei i se dezvăluie. Începu să înțeleagă, în ciuda oboselii, ce anume erau obiectele asupra cărora își ațîntea privirea. Încet. Încet.

Iată, de pildă, un instrument cu un cadran alb, strălucitor.

Care era scopul lui ?

Încercă să dezlege enigma. Cadranul fusese atins de multe miini, care-l folosiseră. Suferise și reparații. Înainte de a fi instalat, folosit și supus reparațiilor, cadranul fusese conceput de mintea cuiva. Cadranul ascundea în el amintirea modului său de fabricație și de întrebuințare, însăși forma lui îi sugera lui Sim pentru ce anume fusese construit. Toate obiectele pe care le privea îi puteau da, cu timpul, cunoștințele necesare. O parte obscură a ființei sale diseca și analiza conținutul ascuns al lucrurilor.

Cadranul acesta măsoara timpul !

Milioane de ore !

Cum de era cu putință? Ochii lui Sim deveniseră mari, strălucitori, fierbinți. Unde erau oare ființele care aveau nevoie de un astfel de instrument ?

Sim închise ochii — singele pulsa prea tare în fundul lor. Îl cuprinse panica. Ziua era pe sfârșite. „Eu zac aici, iar viața mi se trece, își spuse. Nu mă pot mișca. Tineretea mi s-a dus. Când o să mă pot oare mișca ?“

Printr-un fel de hublou văzu că era noapte, apoi veni ziua, care trecu repede, și se făcu din nou noapte ; stelele dănțuiau parcă pe bolta înghețată.

„O să zac aici patru sau cinci zile, veștejindu-mă și zbircindu-mă tot. Nava asta n-o să mă lase să mă urnesc. Mai bine-aș fi rămas în peștera mea, ca să mă bucur de viața scurtă ce mi s-a dat. Ce folos mi-a adus venirea mea aici ? Pierd toate amurgurile și zorile. Pe Lyte n-o voi mîngîia niciodată, deși e aici, lângă mine.“

Mintea lui divaga, în delir. Gîndurile îi zburau prin nava de metal. Simțea în nări mirosul înțepător al metalului sudat. Auzea cum nava se dilată ziua și se contractă noaptea.

Se crăpa de ziuă.

O nouă zi !

„Astăzi aș fi fost pe deplin matur, își spuse, cu fălcile încleștate. Trebuie să mă scol ! Trebuie să mă mișc ! Trebuie să mă bucur de viață ! “

Dar nu se mișcă. Simțea cum singele i-e pompat cu încetineală dintr-o cămară a inimii în alta, pentru a circula apoi prin trupu-i amortit, prin plămîinii meniți să-l purifice.

În navă se făcu deodată cald. Undeva se auzi declicul unui mecanism. Temperatura se răci numai-decît ; un val de aer rece se răspîndi în interiorul navei.

Din nou noapte. Apoi o nouă zi.

Sim zăcea nemișcat : patru zile din viața lui trecuseră, dar el nu încerca să se împotrivească. N-avea nici un rost. Viața lui trecuse.

Nu voia nici măcar să-și întoarcă spre Lyte capul. Nu voia să-i vadă fața chinuită ca aceea a maică-si, cu niște pleoape ca de cenușă, cu niște ochi de metal bătut, cu niște obraji ca lespezile roase de vânturi. Nu voia să vadă un gît uscat ca un smoc de iarbă veștedă, niște mâini subțiri ca fumul, niște sîni sfarogiți ca scoarța unui copac bătrîn, un păr încîlcit ca o tufă de buruieni.

Dar el însuși ? Cum arăta oare ? Avea oare fălcile lăsate, ochii plini de pete, fruntea brăzdată de riduri ?

Deodată avu senzația că prinde din nou puteri. Inima îi bătea uimitor de încet — cîte o sută de bătăi pe minut. I se părea cu neputință. Se simțea ușor, ca gîndul.

Capul i se lăsă pe un umăr. O zări pe Lyte și scoase un strigăt de uimire.

Era tînără și frumoasă !

Ea se uită la el, dar n-avea puterea de a vorbi. Ochii i-erău ca niște mici medalioane de argint, grumazul i se arcuia ca un braț de copil, părul îi semăna cu o flacăară albastră, hrănită de viața trupului ei plăpînd, și amenințînd să-i mistuie capul.

Patru zile trecuseră, și totuși era tînără... ba nu, mai tînără decît în ziua cînd intraseră în navă. Era încă adolescentă.

Nu-i venea să creadă.

Primele ei cuvinte fură :

— Cît o să dureze ?

— Nu știu, răspunse el cu băgare de seamă.

— Sîntem încă tineri.

— Nava. Metalul care ne înconjoară. Ne ferește de soare și de arșița lui care ne îmbătrînea.

Ochii ei priviră în jur, gînditori.

— Atunci, dac-am rămîne aici...

— Am rămîne tineri.

— Încă șase zile ? Încă paisprezece ? Sau douăzeci ?

— Poate și mai multe.

Ea tăcu multă vreme. Apoi spuse :

— Sim...

— Da.

— Hai să rămânem aici. Să nu ne mai întoarcem. Știi ce ne-ar aștepta dacă ne-am întoarce acum...

— Nu sînt sigur.

— Am începe din nou să îmbătrînim, nu-i așa ? El își ridică privirea spre tavan și spre ceasornicul cu limba mișcătoare.

— Da, am îmbătrîni, spuse.

— Dar dacă am îmbătrîni brusc — în clipa cînd am ieși din navă ? N-ar fi prea puternic șocul ?

— Poate.

Tăcere. Sim începu să-și miște brațele și picioarele, punîndu-le la încercare parcă. Era tare flămînd.

— Ceilalți așteaptă, spuse.

Răspunsul ei îl lăsă cu gura căscată :

— Ceilalți sînt morți. Sau vor fi morți peste cîteva ore. Toți cei pe care-i cunoaștem sînt bătrîni acum.

Sim încercă să și-i închipuie bătrîni. Sora lui, Oacheșa, împovărată de vreme, senilă. Scutură din cap, pentru a alunga vedenia.

— S-ar putea ca ei să moară, spuse. Dar alții abia s-au născut.

— Nici nu-i cunoaștem.

— Totuși sînt *ai noștri*, replică el. Niște ființe care vor trăi doar opt zile, sau cel mult unsprezece, dacă nu-i vom ajuta.

— Dar noi sîntem tineri, Sim ! Și putem rămîne tineri !

El nu voia s-o asculte. În vorbele ei se ascundea o ispită. Să rămînă aici. Să trăiască.

— Am și avut mai mult timp decît ceilalți, spuse. Am nevoie de oameni care să m-ajute să repar nava asta. Hai să ne ridicăm în picioare și să mergem să căutăm hrană, pentru a vedea apoi dacă nava poate

fi urnită din loc. Mă tem să încerc de unul singur s-o urnesc. E așa de uriașă ! Am nevoie de ajutor.

— Dar asta înseamnă să străbatem din nou în fugă drumul acela imens !

— Știu, răspunse el ridicându-se anevoie. Dar îl voi străbate !

— Și cum o să-i aduci încoace pe oameni ?

— Pe râu.

— Dacă mai e acolo ! S-ar putea să curgă în altă direcție.

— Vom aștepta pînă se va ivi un altul. Trebuie să mă întorc, Lyte. Fiul lui Dienc mă așteaptă, ca și sora mea, și fratele tău, toți sînt bătrîni acum, gata să moară, și așteaptă un cuvînt de la noi...

După multă vreme o auzi mișcîndu-se, tîrîndu-se spre el. Lyte își lăasă capul pe pieptul lui și-i spuse, cu ochii închiși, dezmierdîndu-i brațul :

— Îmi pare rău ! Iartă-mă ! Trebuie să te întorci. Sînt o proastă și o egoistă.

— Ești un om ca toți oamenii, îi răspunse el, atîngîndu-i cu stîngăcie obrazul. Te înțeleg. N-am de ce să te iert.

Găsiră ceva de mîncare. În interiorul navei nu era nimeni în afară de ei. Doar în camera de control dădură peste rămășițele unui om care fusese pe-semne pilotul principal. Ceilalți se aruncaseră desigur în spațiu, cu parașutele lor speciale. Pilotul acesta, așezat singur în fața tabloului de comandă, adusese nava pe un munte, de unde putea fi văzută de alte nave căzute. Potopul cruțase nava, așezată prea sus pentru apele sale. Pilotul murise însă, cîrînd după aceea, probabil de inimă. Nava rămăsese acolo, la îndemîna supraviețuitorilor, perfectă ca un ou, dar mută — de cîte mii de zile ? Dacă pilotul ar fi rămas în viață, strămoșii lui Sim și Lyte ar fi avut o cu totul altă soartă. Gîndindu-se la asta, Sim auzi parcă vuietul depărtat al războiului. Cum se terminase oare războiul dintre lumi ? Cine ieșise învingător ? Sau poate că ambele planete fuseseră înfrînte și nu se mai osteniseră să-și adune supravie-

țuitorii ? Cine avusese dreptate ? Cine era dușmanul ? Oamenii din neamul lui Sim erau vinovați sau nevinovați ? Nu va ști poate niciodată.

Cercetă în grabă nava. Nu știa cum funcționează și totuși, pe cînd îi străbătea coridoarele, învăța cîte ceva, dezmiardîndu-i mașinăriile. Avea nevoie de un echipaj. Un singur om n-avea cum s-o pună din nou în mișcare. Își puse mîna pe un mecanism rotund, ca un rît, dar și-o smulse numaidecît, parc-ar fi vîrit-o în foc.

— Lyte !

— Ce e ?

Sim atinse din nou mașina și o mîngîie, cu degetele tremurătoare. Se uita la mașină ca un îndrăgostit, cu ochii plini de lacrimi, apoi își întoarse privirea spre Lyte.

— Cu mașina asta, blîgui el, neîncrezător, cu mașina asta, aș putea...

— Ce anume, Sim ?

El își vîri mîna într-un fel de cupă care avea o pîrghie înăuntru. Prin hubloul din fața lui putea vedea contururile stîncilor de departe.

— Te temei că n-o să mai curgă înapoi nici un rîu ? strigă el, cu exaltare în glas.

— Da, Sim, dar...

— Va fi un rîu ! Iar eu mă voi întoarce chiar în noaptea asta ! Și voi aduce oameni. Cinci sute de oameni ! Cu ajutorul acestei mașini pot despica o albie pînă la stînci, o albie în care se vor rostogoli apele, dîndu-mi mie și oamenilor mei un mijloc sigur și rapid de întoarcere. Cînd am pus mîna pe mașinăria asta, adăugă el, atingîndu-i trupul rotund ca un butoi, mi-a venit în minte principiul ei de viață. Uite !

Și trase de pîrghie.

Un șuvoi de foc incandescent țîșni din navă, suierînd.

Sim începu să croiască, temeinic și precis, o albie în care să poată curge apele furtunii. În vreme

ce raza mușca lacomă țărîna, noaptea se prefăcu în zi.

Sim se hotărîse să se întoarcă singur la stînci. Lyte urma să rămînă în navă, pentru orice eventualitate. La prima vedere, călătoria de întoarcere părea un lucru imposibil. Nu exista nici un rîu care să-l poarte într-acolo, scurtîndu-i drumul. Trebuia să pornească în zori, cu riscul ca Soarele să-l prindă pe drum, înainte de a fi ajuns la destinație.

— Singura soluție este să pornesc *înainte* de zori, spuse el.

— Dar ai să-ngheți, Sim !

— Uite !

Și Sim potrivea astfel mașina, care tocmai isprăvisese de tăiat matca în valea stîncioasă. Ridică botul neted al mașinii și apăsă pe pîrghie. O săgeată de foc țîșni spre stîncile de departe. Calculînd distanța, îndreptă focul la trei mile de sursa lui.

— Nu pricep, zise Lyte.

Sim deschise portiera cu aer comprimat.

— Afară e un ger năprasnic, spuse. Mai avem o jumătate de oră pînă-n zori. Dacă voi alergeră paralel cu flacăra mașinii, destul de aproape de ea, voi avea suficientă căldură ca să rezist.

— Nu mi se pare prea sigur, protestă Lyte.

— Nimic nu e sigur în lumea asta, rosti Sim și păși înainte. Voi porni cu o jumătate de oră mai devreme. E destul ca să ajung la stînci.

— Dar dacă mașina se va opri în timp ce tu încă mai alergi ?

— Să nu ne gîndim la asta.

O clipă mai tîrziu, era afară. Se clătină, ca și cum ar fi fost lovit în burtă. Inima aproape că explodă în el. Mediul ambiant îl sili să trăiască din nou într-un ritm rapid. Simțea cum i se accelerează pulsul, cum îi palpita sîngele în vine.

Noaptea era cumplit de rece. Raza caldă de pe navă străbătea valea, cu un fel de zumzet. Sim veni lîngă ea, foarte aproape. Un pas greșit, și...

— Mă voi întoarce, îi mai strigă lui Lyte.
Și începu să alerge, odată cu raza de lumină.

Devreme în dimineața aceea, oamenii peșterilor zăriră un deget lung, portocaliu, lângă care alerga o făptură albă, ciudată. Începură să murmure și să geamă, speriați.

Cînd Sim ajunsese în sfîrșit la stîncile copilăriei sale, văzu niște fețe necunoscute lui ; nici una nu-i era familiară. Abia atunci își dădu seama că era absurd să se aștepte la altceva. Unul dintre vîrstnici îl fulgeră cu privirea :

— Cine ești ? Vii de la stîncile dușmanilor ? Cum te cheamă ?

— Sînt Sim, fiul lui Sim.

— Sim !

O femeie bătrînă coborî de pe stîncă de deasupra lui și-i strigă :

— Sim, tu ești ?

Sim o privi nedumerit.

— Nu te cunosc, biigui el.

— Nu mă recunoști, Sim ? O, Sim, eu sînt, Oacheșa !

— Oacheșa ?!

Simți că i se face greață. Femeia se aruncă în brațele lui. Bătrîna asta pe jumătate oarbă și cu trupul tremurător, era sora lui !

Pe stîncă de deasupra apăru o altă față, fața rea și amară a unui bătrîn.

— Alungați-l ! răcni el, privindu-l pe Sim. Vine de la stîncile dușmanilor. A trăit acolo ! E încă tînăr ! Cei care se duc acolo nu se mai pot întoarce niciodată aici ! Trădătorule !

Și bătrînul azvîrli un bolovan spre Sim.

Acesta se feri, trăgînd-o și pe bătrînă după el.

Oamenii alergară spre Sim, zbierînd și amenințîndu-l cu pumnul.

— Omorîți-l, omorîți-l ! răcnea bătrînul.

Sim nu-și dădea seama cine putea fi.

— Încetați ! strigă el întinzându-și mâinile spre oameni. Vin de la navă.

— Navă ?

Oamenii se opriră. Oacheșa continua să stea agățată de Sim și să-l privească, uluită de fața lui tinărară.

— Omorîți-l ! croncăni bătrînul, apucînd un alt pietroi.

— Vă ofer zeci de zile de viață, fiecăruia dintre voi !

Oamenii rămaseră cu gura căscată.

— Cum așa ? întrebă unii, neîncrezători.

— Veniți cu mine la navă. Înăuntrul ei se poate trăi veșnic !

Bătrînul ridică pietroiul, dar, înăbușindu-se sub greutatea lui, se prăbuși lovit de dambla și se rostogoli pînă la picioarele lui Sim. Acesta se aplecă pentru a cerceta fața bătrînului, mort cu rînjetul pe buze.

— Chion ! exclamă el.

— Da, zise Oacheșa, cu un glas ciudat ca un croncănit. Dușmanul tău, Chion !

În noaptea aceea două sute de oameni porniră spre navă. Apele curgeau într-o nouă matcă. O sută dintre ei se îneacă sau rămaseră în urmă, în bezna geroasă. Ceilalți, în frunte cu Sim, ajunseră la navă.

Lyte îi aștepta. Cînd se apropiară, ea le deschise portiera de metal.

Trecură săptămîni. Pe stînci și în peșteri trăiră și se stinseră cîteva generații, în timp ce savanții și lucrătorii veniți cu Sim învățau rosturile navei.

În ultima zi, două duzini de oameni se instalară la posturile lor din interiorul navei. Se apropia momentul fatidic al plecării.

Sim atinse plăcile de metal ale tabloului de comandă.

Ștergîndu-și lacrimile, Lyte veni lîngă el și i se așeză la picioare, cu capul pe genunchii lui.

— Am avut un vis, îi spuse ea, cu un glas leneș, privind undeva în depărtare. Am visat că trăiam într-o peșteră, pe o planetă în care oamenii îmbătrî-

neau și mureau la opt zile după naștere.

— Ce vis imposibil ! exclamă Sim. Un om n-ar putea să trăiască într-un astfel de coșmar ! Uită-l ! Acum ești trează.

Sim atinse încet butoanele. Nava se înălță și porni în spațiu.

Avea dreptate Sim.

Coșmarul se spulberase în sfârșit.

UNCHIUL EINAR

— N-o să dureze decît un minut, îi spuse unchiului Einar adorabila lui soție.

— Refuz, răspunse el. Iar refuzul durează doar o secundă.

— Am muncit toată dimineata, și tu nu vrei să m-ajuti ? exclamă ea, sprijinindu-și cu mîinile umezii firavi. Tună a ploaie.

— N-are decît să plouă ! bombăni el, morocănos. N-o să mă las despicat de trăsnete doar ca să-ți usuc rufe.

— Dar le usuci atît de repede !

— Refuz !

Uriasele-i aripi de mușama vibrară nervos în spatele lui.

Ea îi întinse o frînghie subțire, de care erau legate vreo patru duzini de rufe proaspăt spălate.

— Va să zică, la asta am ajuns ! mormăi el, cu amărăciune în glas, răsucind cu scîrbă frînghia. La asta ! La asta !

Aproape că-i venea să plîngă de ciudă.

— Nu plînge, că-mi uzi rufe ! îi spuse femeia. Hai, sări, vîntură-le !

— Să le vîntur ! îngîină el cu o voce găunoasă, adîncă, profund jignită. Îți repet : n-are decît să plouă și să tune !

— Dacă ar fi fost o zi frumoasă, cu soare, nu te-ai fi rugat, îi spuse ea, apelînd la un argument logic. Dacă nu m-ajuti, înseamnă c-am spălat degeaba toate rufe. Ar trebui să le las s-atîrne prin casă...

Argumentul acesta îl convinsese. Mai presus de orice, nu putea să sufere priveliștea unor rufe atîrnate ca niște steaguri într-o odaie — nu-i plăcea să se tîrască sub ele ca să ajungă în celălalt capăt al încăperii. Sări în sus. Uriășele-i aripi verzi trosniră.

— Doar pînă la gardul pajiștei.

Aripile lui frămîntau și dezmiardau aerul răcoros. Pînă să poți spune „Unchiul Einar are aripi verzi“, el și zburase de la un capăt la altul al fermei sale, trăgînd după sine rufe, ca pe un lassou imens, care flutura în bătaia aripilor sale puternice.

— Prinde-le !

Reîntors din expediție, lăsa rufe, uscate ca niște floricele, pe păturile curate anume pregătite de nevastă-sa.

— Mulțumesc, îi strigă ea.

El bombăni ceva și merse, în zbor, la mărul din grădină, pentru a medita sub crengile lui.

Frumoasele aripi mătăsoase ale Unchiului Einar îi fluturau în spate ca niște pînze verzi, de catarg, și-i zumzăiau pe umeri cînd strănuta sau cînd se întorcea brusc. Unchiul era unul dintre puținii membri ai Familiei, înzestrați cu un talent vizibil. Toți verii, nepoții și frații lui obscuri se ascundeau în diferite orașele risipite prin lume, făceau fel de fel de năzdrăvănii invizibile, meștereau momii cu degete de vrăjitoare și dinți albi, coborau din cer ca niște frunze de foc, sau galopau prin păduri aidoma unor lupi scâlțați în lumina argintie a lunii. Toți trăiau relativ feriți de contactul cu oamenii normali. Nu același lucru se putea spune despre acest om cu aripi verzi.

Nu-și ura aripile. Cîtuși de puțin ! În tinerețe, obișnuise să zboare noapte de noapte, fiindcă noaptea era timpul cel mai potrivit pentru zbor. Ziua era plină de primejdii — totdeauna fusese și totdeauna avea să fie așa ; pe cînd noaptea — o, noaptea ! De cîte ori nu plutise, noaptea, deasupra unor ostroave de nori și a unor mări de ceruri văratice ! Fără să se

expună vreunei primejdii. Da, avusese parte de zboruri bogate, pline de încântare !

Acum, însă, nu mai putea zbura noaptea.

Cu câțiva ani în urmă, la o reuniune familială ținută la Mellin Town, Illinois, băuse cam prea mult vin roșu înainte de a se întoarce acasă, cu gândul să zboare printr-o trecătoare înaltă din munții Europei. „O să fie bine“, își spusese, în timp ce-și croia drum sub stelele matinale, deasupra dealurilor visătoare de dincolo de Mellin Town. Și deodată, trosc ! Un stîlp de înaltă tensiune îl făcuse să cadă din cer !

Ca o rață prinsă într-un năvod ! Un sfîrșit îngrozitor ! Cu fața arsă de scînteia albastră a unui cablu, se ferise de șocul electric, smucindu-și avan aripile, și se prăbușise !

Căderea pe pajiștea de sub stîlp, luminată de lună, fusese însoțită de un zgomot ca acela al unei cărți de telefon uriașe, aruncate din cer.

În zori, se ridică anevoie, cu aripile-i muiate de rouă fremătînd năprasnic. Era încă întuneric. Deasupra orizontului se întindea o fișie îngustă de lumină. Fișia asta avea să se lățească grabnic, ca un bandaj pătat de sînge, împiedicîndu-l să zboare. Nu exista altă cale decît să se refugieze în pădure și să aștepte în adîncul ei ca o nouă noapte să-i dea prilejul de a-și mișca, în taină, aripile pe cer.

Atunci o întîlnise pe viitoarea lui soție.

Peste zi — o zi destul de caldă pentru un întîi noiembrie în ținutul Illinois — frumoasa și tînăra Brunilla Wexley ieșise să caute o vacă rătăcită, pe care trebuia s-o mulgă, căci ținea în mînă o găleată argintie ; mergea așa prin desîșuri, rugînd-o pe vaca nevăzută să se întoarcă acasă, altminteri o să-i plesnească ugerul din pricina laptelui nemuls. Brunilla Wexley nu se gîndea că vaca avea să se întoarcă oricum acasă, în clipa cînd avea să simtă nevoia de a fi mulsă. De fapt, era un pretext agreabil pentru a cutreiera pădurea, suflînd puful păpădiilor și mestecînd flori. Tocmai asta făcea Brunilla, cînd dădu peste Unchiul Einar.

Adormit lângă un tufiş, avea aerul unui om ascuns sub un baldachin verde.

— Un bărbat ! exclamă Brunilla, înfiorată. Sub un cort de campanie !

Unchiul Einar se deşteptă. Cortul de campanie se întindea ca un uriaş evantai verde înapoia lui.

— Văleu ! Un om cu aripi ! zise Brunilla, văcăreasa.

Căci aşa vedea ea lucrurile. Era uimită, fireşte, dar nu speriată, căci în viaţa ei nu fusese brutalizată de cineva ; şi apoi, era nostim să vezi un om înaripat, iar ea era mândră că-l întâlnise. Începu să-i vorbească. După o oră, erau prieteni la toartă, iar după alte două ore, ea uitase cu totul de existenţa aripilor. El îi povesti cum ajunsese în pădurea asta.

— Am băgat eu de seamă că eşti cam paradiţ, spuse ea. Aripa asta dreaptă arată ca vai de lume. Ai face mai bine să vii cu mine acasă ca să ţi-o repar. În halul ăsta, n-ai putea să zbori pînă-n Europa. Şi apoi, cine-ar mai dori să trăiască în Europa, în zilele noastre ?

El îi mulţumi pentru invitaţie, deşi nu prea vedea cum ar putea s-o primească.

— Păi, eu trăiesc singură, îi spuse Brunilla. Fiindcă, precum vezi, sînt urîtică.

El o contrazise, stăruitor.

— Ce drăguţ eşti ! Totuşi, sînt urîtă, nu încerca să mă amăgeşti. Ai mei au murit. Am o fermă, una mare de tot, undeva cam departe de Mellin Town şi am nevoie de un om cu care să pot sta de vorbă.

— Dar nu ţi-e frică de mine ? o întrebă el.

— Aş fi mândră şi geloasă mai degrabă, îi răspunse ea. *Îmi dai voie ?*

Şi începu să-i mîngie uriaşele aripi verzi. Unchiul Einar se înfioră tot.

Neavînd încotro, trebui s-o conducă acasă, pentru a primi doctoriile şi îngrijirile necesare.

— Tii, ce arsură ai pe obraji, sub ochi ! exclamă ea. Noroc că n-ai fost orbit. Cum de s-a întîmplat ?

— Păi...

Aşa ajunseră la fermă, uitându-se unul la altul, fără să bage de seamă că merseseră cale de-o milă.

Trecu o zi, şi încă una, apoi el îi mulţumi din pragul uşii, spunându-i că trebuie să plece ; îi mulţumi pentru alifii, pentru îngrijire, pentru găzduire. Dar Soarele asfinţise, iar el trebuia să străbată un ocean şi un continent, între orele şase seara şi cinci dimineata.

— Îţi mulţumesc, şi la revedere, îi spuse şi porni în zbor, pe întuneric, dar nimeri drept într-un arţar.

— Vai ! exclamă ea, alergînd spre trupul lui căzut în nesimţire.

Cînd se trezi peste o oră, Unchiul Einar îşi dădu seama că nu va mai putea să zboare niciodată pe întuneric : îşi pierduse delicatul simţ de orientare nocturnă. Telepatia care-l avertiza asupra stîlpilor, copacilor, caselor şi dealurilor ce-i stăteau în cale, viziunea clară şi sensibilitatea acută ce-l călăuzeau prin labirintul pădurilor, stîncilor şi norilor fuseseră distruse pentru totdeauna de şocul acela electric, ce-i arsesese faţa, cu o flacăra albastră, şuierătoare.

— Cum aş putea s-ajung în Europa ? gemu el. Dac-aş zbura ziua, aş fi văzut şi împuşcat poate — ce glumă sinistră ar fi ! Sau aş fi vîrît într-o grădină zoologică. Ce viaţă ar mai fi şi aia ! Spune-mi, Brunilla, ce să fac ?

— Păi, să ne gîndim, rosti ea în şoaptă, privindu-şi mîinile.

Se căsătoriră.

La nuntă veniră şi membrii Familiei. Într-o mare avalanşă autumnală de frunze de arţar, sicomor, stejar şi ulm veniră, foşnind şi şuierînd ; ca o ploaie de castane sălbatice sau ca nişte mere căzură pe pămînt, stîrnind un vînt care mirosea a rămas bun către vară.

Ceremonia ? Ceremonia fu scurtă — ca arderea unei lumînări, stinsă grabnic, al cărei fum dăinuie în văzduh. O ceremonie scurtă, obscură, întoarsă

parcă pe dos, dar Brunilla nu-și dădu seama, fiindcă nu făcea altceva decît să asculte foșnetul aripilor mari ale Unchiului Einar, deasupra nuntașilor. Cît despre Unchiul Einar, rana ce-i creștase nasul era aproape vindecată; ținînd-o de braț pe Brunilla, simți că Europa se topește undeva în depărtare.

Pentru a zbura drept în sus, sau pentru a cobori drept în jos, nu trebuia să vadă perfect. Era firesc ca în noaptea nunții s-o ia pe Brunilla în brațe și să zboare cu ea în cer.

Un fermier care locuia cu vreo cinci mile mai încolo, zări la miezul nopții un norișor, care părea să licărească în răstimpuri.

— Fulgeră de căldură, își zise el, și se duse la culcare.

Coborîră abia în zori, odată cu roua.

Era o căsnicie reușită. Brunilla trebuia doar să-l privească, pentru a se simți fericită la gîndul că era singura femeie din lume măritată cu un bărbat înaripat.

— Care alta ar putea să se laude cu un asemenea soț? își întreba ea oglinda.

Iar oglinda îi răspundea:

— Nici una.

Pe de altă parte, el descoperise multă bunătate și înțelegere, și o mare frumusețe în trăsăturile feței ei. Pentru a-i face pe plac, consimțise la unele schimbări în regimul alimentar și umbla cu grijă prin casă, pentru a nu sparge cu aripile lui vreun vas de porțelan sau vreo lampă — nu voia s-o enerveze pe nevastă-sa. Își schimbase și orele de somn, căci tot nu mai putea zbura noaptea. La rîndul ei, nevastă-sa aranja în așa fel fotoliile încît să nu-i stînjenească aripile, mai puneă ici-colo cîte o pernă sau scotea cîte o căptușeală, și tot timpul spunea lucruri plăcute auzului lui.

— Oamenii sînt ca fluturii, îi spuse într-o zi. Vezi ce urîtă sînt? Dar într-o bună zi o să ies din gogoasă și-o să-mi întind aripile, niște aripi la fel de frumoase ca ale tale.

— Ai ieșit de mult, replică el.

— Da, recunosc eu, gîndindu-se un timp. Știu și în ce zi s-a întîmplat. În pădure, cînd căutam o vacă și-am găsit un cort !

Riseră amîndoi. În brațele lui, se simțea atît de frumoasă, încît își spunea că, prin căsătorie, ieșise din urîtenie întocmai ca o sabie lucioasă din teacă.

Avură și copii. La început el se temuse că aceștia ar putea să se nască înaripați.

— Mie mi-ar plăcea grozav să fie așa, spusese ea. Dacă ar avea aripă, nu mi s-ar mai încurca între picioare.

— Da, dar atunci ți s-ar încurca în păr !

— Văleu !

Avură patru copii, trei băieți și o fată, toți patru plini de energie, încît ai fi zis că au aripă. Crescură ca niște ciuperci, în scurt timp ; peste cîțiva ani, vara, îi cerură tatălui lor să se așeze sub măr și să le facă vînt cu aripile, ba chiar să le spună povești despre ostroavele norilor pe mările cerului, despre vînturi și ceturi, și să le mai spună ce gust are o stea cînd ți se topește în gură, cum se soarbe aerul rece al munților, sau cum te simți cînd ești ca o piatră azvîrlită de pe Everest care se preface într-o floare verzuie, înainte de a ateriza în vreo vale !

Aceasta fusese căsnicia lui.

Și astăzi, cu șase ani mai tîrziu, Unchiul Einar ședea nerăbdător sub măr și fierbea de ciudă că, după atîta așteptare, tot nu era în stare să zboare noaptea : sensibilitatea lui specială nu-i revenise. Ședea acolo, amărît, ca o umbrelă de soare, verde și ponosită, abandonată de niște vilegiaturiști care cîndva căutaseră adăpost în umbra ei transparentă. Va rămîne oare aici pînă la capătul vieții, temîndu-se să zboare ziua, ca să nu fie văzut de careva ? Va rămîne oare osîndit să nu efectueze alte zboruri decît cele cerute de nevastă-sa pentru uscarea rufelor, și să nu-și folosească aripile decît ca pe un evantai pentru copii, în după-amiezile fierbinți de august ? Ocupația lui de totdeauna fusese să întreprindă zboruri pentru Fa-

milie, zboruri-fulger. Zbura ca un bumerang peste văi și peste dealuri, și ateriza apoi ca un puf de păpădie. Avusese totdeauna bani — Familia îl plătea bine pe messengerul ei înaripat ! Dar acum ? Ce jale ! Aripile lui băteau aerul, scoțînd un tunet captiv.

— Tăticule ! îi spuse mica Meg.

Copiii se uitau la fața lui adumbrită de gînduri.

— Tăticule ! Mai fă un tunet ! îl rugă Ronald.

— E o zi rece, de martie, în curînd o să plouă și-o să tune din belșug ! le răspunse Unchiul Einar.

— Vii să ne vezi ? îl întrebă Mihai.

— Fugiți de-aici ! Lăsați-l pe tata în pace !

Își refuza dragostea copiilor și-i lipsea pe copii de dragostea lui. Se gîndea numai la cer, la orizonturi infinite, luminate de stele, de Lună sau de Soare, la ceruri noroase ori senine — pentru că nu vedeai decît ceruri și orizonturi cînd zburai. Și totuși, iată că acum ședea pe o pajiște, ținîndu-se aproape de pămînt, de teamă să nu fie văzut.

Parc-ar fi coborît într-un puț adînc !

— Tăticule, vino să ne vezi ! E martie ! îi strigă Meg. Ne ducem pe deal cu toți copiii din oraș !

— Care deal ? bombăni Unchiul Einar.

— Dealul Zmeielor, firește ! îi răspunseră copiii în cor.

Se uită la ei.

Fiecare ținea în mînă cîte un zmeu mare de hîrtie ; fețele le erau nădușite și străluceau de nerăbdare, de un neastîmpăr animalic. Degetele lor strîngeau gheme de sfoară albă. De zmeiele lor, roșii, albastre, galbene, verzi, atîrnau cozi făcute din cîrpe sau fișii de mătase.

— O să ne lansăm zmeiele ! exclamă Ronald. Nu vii cu noi ?

— Nu, răspunse el cu mîhnire în glas. Nu trebuie să fiu văzut — aș avea neplăceri.

— Ai putea să stai ascuns în pădure și să privești de-acolo, zise Meg. Ne-am făcut singuri zmeiele, pentru că știm cum se fac.

— De unde știți ?

— Păi, tu ești tatăl nostru, de-aia știm !

Se uită îndelung la copiii lui.

— Un festival al zmeiilor ? îi întrebă el oftînd.

— Da, tată.

— Eu o să înving ! spuse Meg.

— Ba eu ! o contrazise Mihai.

— Ba eu ! ciripi Ștefan.

— Copii, copii, ce mult vă iubesc ! exclamă Unchiul Einar sărînd în sus cu un vuiet asurzitor al aripilor sale.

— Ce-i cu tine, tată ? îl întrebă Mihai, trăgîndu-se înapoi.

— Nimic, nimic, răspunse el, desfăcîndu-și larg aripile pentru a-și lua avînt.

Bum ! parc-ar fi fost niște cimbale ! Copiii căzură la pămînt.

— Am găsit, am găsit ! strigă el. Sînt iarăși liber ! Cu penele-n vînt ! Brunilla !

Auzindu-se strigată, nevastă-sa ieși din casă.

— Sînt liber ! răcni el, roșu la față, înălțîndu-se în vîrful picioarelor. Ascultă, Brunilla, nu mai am nevoie de noapte, pot zbura și ziua ! N-am nevoie de noapte ! De-aici înainte o să zbor în fiecare zi, în orice zi a anului ! Dar îmi pierd vremea vorbind. Uite !

Și, în vreme ce membrii familiei sale îl priveau cu îngrijorare, el prinse coada de pînză a unuia dintre zmeie, și-o agăță la spate, de brîu, înșfăcă apoi ghemul de sfoară și, vîrîndu-și în gură unul din capetele sforii, le dădu copiilor celălalt capăt, și zbură în văzduh, drept în vîntul de martie !

Copiii lui alergau acum pe cîmp, poticnindu-se și slobozind sfoara spre cerul luminat de Soare, în timp ce Brunilla stătea în curte și rîdea, făcînd semne cu mîna. Cei patru copii ajunseră pe Dealul Zmeiilor, ținînd ghemul și desfășurîndu-i sfoara sau trăgînd de ea, cu un sentiment de mîndrie. Iar ceilalți copii din Mellin Town veniră și ei cu zmeiele lor mărunte, ca să le lanseze în vînt ; cînd vă-

zur zmeul acela mare și ver e care sălta pe cer, exclamă :

— Tii, ce zmeu !... Tare-aș vrea să am și eu un zmeu ca ăsta !... Unde l-ați găsit ?

— Tăticul nostru l-a meșterit ! strigară Meg, Mihai, Stefan și Ronald, trăgînd tare de sfoară, încît zmeul din cer se avîntă, vuind, și desenă un uriaș semn de exclamație pe coala de hîrtie a unui nor !

MAȘINA TIMPULUI

— În orașul ăsta sînt tot felul de mașini, zise Douglas, alergînd. Domnul Auffmann cu Mașina Fericirii, domnișoara Fern și domnișoara Roberta, cu Mașina lor verde... Ce-o să-mi arăți acum, Charlie?

— O Mașină a Timpului, îi răspunse Charlie Woodman, gîfîind. Pe onoarea mea de indian!

— Excursii în trecut și în viitor? întrebă John Huff, aștinîndu-le calea.

— Doar în trecut — nu poți avea chiar totul! Am ajuns.

Charlie Woodman deschise portița unui gard. Douglas aruncă o privire în casa bătrînească.

— Păi, asta-i casa colonelului Freeleigh. Nu-i nici o Mașină a Timpului aici! N-are cum să fie. Doar nu-i inventator, și chiar dac-ar fi, am fi aflat de mult în cazul cînd ar fi pus pe roate o Mașină a Timpului.

Charlie și John urcară tiptil treptele de la intrare. Douglas rămase jos, răsufîind greu.

— Nu fi prost, Douglas, îi spuse Charlie. Mașina n-a fost inventată, firește, de colonelul Freeleigh, dar o are de multă vreme, e proprietarul ei, ce mai?! Noi am fost prea neghiobi ca să băgăm de seamă! N-ai decît să pleci, Douglas Spaulding!

Charlie îl apucă de cot pe John, ca și cum ar fi condus o doamnă și, deschizînd ușa verandei, intră în casă. Era o ușă-paravan, care nu făcea zgomot.

Douglas îi urmă în tăcere.

Charlie traversă veranda și bătău în ușa din fundul ei, apoi intră.

Un coridor lung și întunecos ducea spre o încăpăre luminată ca o grotă submarină — o lumină verzuie și apoasă.

— Colonelul Freeleigh ?

Tăcere.

— Nu prea aude bine, șopti Charlie. Dar mi-a spus să vin și să vorbesc tare. *Colonele !*

Singurul răspuns era fișiitul prafului care cădea de sus, de pe scara în spirală. Se auzi apoi un sunet stins, dinspre încăpărea aceea submarină, de la capătul coridorului.

Mergînd cu băgare de seamă, ajunseră într-odaie în care se aflau doar două mobile : un bătrîn și un jilt. Semănau unul cu celălalt : amîndoi erau atît de firavi, încît vedeai clar cum fusese meșterit fiecare, mădular cu mădular. Încăpărea n-avea nimic altceva decît dușumeaua, tavanul și pereții goi, precum și aerul tăcut — o cantitate enormă de aer tăcut.

— Pare mort, șopti Douglas.

— Nu, zise Charlie. Se gîndește doar — se gîndește la locurile unde ar mai putea să călătorească. *Colonele !*

Una din mobilele negre se mișcă — era colonelul.

— Charlie ! rosti el, clipind din ochi și dezvelindu-și într-un zîmbet straniu gura știrbă.

— Colonele, Doug și John au venit să..

— Bine-ați venit, băieți, luați loc, luați loc !

Băieții se așezară, stînjeniți, pe podea.

— Dar care-i... începu Douglas, însă Charlie îi dădu repede un ghiont în coaste.

— Care, ce ? întrebă colonelul Freeleigh.

— Vrea să spună, care-ar fi rostul ca noi să vorbim ? zise Charlie, strîmbîndu-se la Douglas și zîmbindu-i bătrînului. Noi n-avem nimic de spus, colonele. Spuneți *dumneavoastră* ceva !

— Ia seama, Charlie, bătrînii abia aşteaptă să li se pună întrebări, ca să-şi dea drumul la gură! Pe urmă, trîncănesc într-una, ca o moară stricăta.

— Cin Lin Su, propuse Charlie, la întîmplare.

— Cum? întrebă colonelul.

— Boston, 1910, zise Charlie.

— Boston, 1910, îngînă bătrînul, încruntînd din sprîncene. A, da, Cin Lin Su, desigur...

— Da, domnule colonel!

— Ia să vedem, şopti colonelul, cu un glas ca o apă lină. Ia să vedem...

Băieţii aşteptau.

Colonelul Freeleigh închise ochii.

— Întîi octombrie 1910, o noapte frumoasă şi rece de toamnă. Teatrul de varietăţi din Boston — da, asta e. Sala e ticsită, spectatorii aşteaptă încordaţi. Orchestra, fanfara, cortina! Cin Lin Su, marele magician din Orient! Uite-l pe scenă! Şi uite-mă şi pe mine, în primul rînd de scaune, la mijloc. „Cine se oferă voluntar pentru scamatoria cu glonţul?“ întrebă Su. Vecinul meu se ridică în picioare şi urcă pe scenă. „Cercetaţi arma! îi spune Su. Faceţi un semn glonţului! Aşa. Acum trageţi drept în faţa mea, iar eu o să prind glonţul *între dinţi*, la celălalt capăt al scenei!“

Colonelul Freeleigh trase adînc aer în piept şi tăcu.

Douglas se zgîia la el, pe jumătate uluit, pe jumătate îngrozit. John Huff şi Charlie erau cu totul prinşi de poveste. Bătrînul continuă — doar buzele i se mişcau, capul şi trupul parcă ar fi fost îngheţate.

— „Gata, ochiţi şi trageţi!“ ordonă Su. Poc! Glonţul porneşte. Cin Lin Su scoate un urlet, se clatină şi cade, cu faţa însîngerată. Panică în sală. Spectatorii, toţi, în picioare. E ceva suspect cu arma asta. „A murit“, spune cineva. Da, a murit. O, îngrozitor, îngrozitor... N-o să uit niciodată... Faţa ca o mască roşie, cortina trasă repede, femeile izbucnind în plîns... 1910... Boston... Teatrul de varietăţi... Bietul om, bietul om...

Colonelul Freeleigh deschise încet ochii.

— A fost grozav, colonele! exclamă Charlie. Și acum, ce-ar fi să ne povestiți despre Pawnee Bill?

— Pawnee Bill?

— Da, și despre zilele cînd vă aflați în prerie, în 1875.

— Pawnee Bill, îngină colonelul, închizînd ochii. 1875... Da, eu și Pawnee Bill, pe-o moviliță în mijlocul preriei, așteptînd, la pîndă. „Sst! îmi zice Bill. Ascultă!“ Preria e ca o scenă întinsă, pregătită pentru furtuna ce se apropie. Un bubuit de tunet. Slab. Apoi unul mai tare. Și, deasupra preriei, cît cuprinzi cu ochiul, un nor gros, negru-gălbui, plin de fulgere, la numai o palmă deasupra pămîntului, pe o întindere de cincizeci de mile! „Dumnezeule!“ strigam eu de pe movilița aceea. Pămîntul se zguduia ca o inimă înnebunită, da, băieți, ca o inimă cuprinsă de panică. Oasele dîrdiau în mine, gata să se spargă. Bum! Bum! așa făcea pămîntul! Tii, cum mai bubuia furtuna peste dealuri, peste prerie, dar nu vedeai decît norul ăla, nimic mai mult. „Uite-i!“ îmi strigă deodată Pawnee Bill. Norul care se vedea nu era de ploaie, nu, ci de praf, praful fin de pe iarba uscată a preriei, ca o făină, ca un polen care acum scînteia în soare, fiindcă soarele răsărise între timp. Am început să strig. De ce? Pentru că prin norul ăla de pulbere drăcească am zărit, ca după un vâl tras deodată, da, jur că am văzut marea armată a preriei: bizonii! Colonelul tăcu un timp, apoi continuă: Capetele ca pumnii unor negri uriași, trupurile ca niște locomotive! Douăzeci, cincizeci, două sute de mii de ghiulele trase din tunurile Vestului, ghiulele vii, rătăcite, matahale cu trup de zgură, cu ochii de cărbune aprins, gonind spre Nicăieri!

Praful s-a ridicat, dezvăluindu-mi o clipă marea aceea de greabăne, de coame negre, încîlcite, ce se tălăzuiau la nesfîrșit. Trage! mi-a șoptit Bill. Și

mi-am dus arma la ochi. Trage! repetă el. Iar eu stăteam acolo și mă simțeam ca mina dreaptă a Domnului, privind desfășurarea aceea de forțe, ca un miez de noapte în plină amiază, ca un alai funerar lung și negru — și doar nu poți trage într-un alai funerar, nu-i așa, băieți? Îmi doream un singur lucru: să văd că norul de praf se lasă din nou, acoperind spinările alea negre ce se tălăzuiau cu mișcări greoaie. Și norul de praf s-a lăsat! El mi-a ascuns milioanele de copite care făceau să se cutremure pământul. Pawnee Bill mi-a lovit tare brațul și m-a și înjurat. Eram însă fericit că nu atinsesem nici măcar c-un plumb norul acela și puterea ascunsă într-însul. Nu voiam decît să stau și să privesc rostogolirea timpului tirît de bizoni spre veșnicie.

Furtunii i-au trebuit vreo șase ore ca să dispară la orizont, pentru a se abate asupra unor oameni mai răi decît mine. Pawnee Bill plecase, rămăsesem singur acum, singur și surd ca un pietroi. M-am dus într-un orașel situat cu vreo sută de mile mai la sud și m-am plimbat pe străzile lui, fără să aud glasurile oamenilor din jur. Eram mulțumit că nu le aud. Am încercat un timp să-mi amintesc vuietul din prerie. Îl mai aud și acum, în după-amiezi de vară ca asta, cînd ploaia se abate peste lac. E un vuiet înfricoșător, dar minunat... tare-aș vrea să-l fi auzit și voi...

O lumină difuză părea să se prelingă din nasul colonelului, un nas mare și alb, ca o ceașcă de porțelan, plină de un ceai portocaliu.

— O fi adormit? întrebă Douglas.

— Nu, își încarcă din nou bateriile, răspunse Charlie.

Colonelul Freeleigh răsufă repede, ca după o cursă lungă. În cele din urmă deschise ochii.

— Da, domnule colonel, îi spuse Charlie, plin de admirație.

— Bună, Charlie, zise colonelul, zîbind și privind-i cu uimire pe băieți.

— Acesta e Doug, iar el e John, spuse Charlie.

— Bună, băieți !

Băieții îi dădură binețe.

— Dar unde-i... unde-i... începu Douglas.

— Taci, mă prostule ! îl întrerupse Charlie, ciupindu-l de braț. Apoi, întorcându-se spre colonel : Ce spuneți, domnule ?

— Spuneam ceva ? murmură acesta.

— Despre Războiul civil, sugeră John Huff, cu o voce calmă. Își amintește și asta ?

— Dacă-mi amintesc ?! Sigur că-mi amintesc, rosti bătrînul, cu un glas tremurător, închizîndu-și din nou ochii. Îmi amintesc tot, afară de... nu mai știu de care parte am luptat...

— Culoarea uniformei, îi șopti Charlie.

— Culorile încep să se șteargă, oftă colonelul. Totul e învăluit în ceață. Văd soldați în juru-mi, dar de multă vreme nu mai disting culorile mantalelor și chipielor. M-am născut în Illinois, am fost crescut în Virginia, m-am însurat în New York, mi-am clădit o casă în Tennessee, iar acum, la bătrînețe, iată-mă din nou înapoi în Green Town ! Așa că, vedeți de ce culorile se șterg și se cam amestecă...

— Dar nu vă amintiți pe care parte a dealurilor v-ați luptat ? îl întrebă Charlie, fără să ridice tonul. Soarele răsărea la stînga, sau la dreapta dumneavoastră ? Mărșăluiați spre Canada ori spre Mexic ?

— Mi se pare că, în unele dimineți, Soarele răsărea pe partea dreaptă, iar în altele peste umărul meu stîng. Mărșăluiam în toate direcțiile. Au trecut aproape șaptezeci de ani de-atunci. Ajungi să uiți răsăriturile și diminețile, după atîta amar de vreme.

— Țineți minte c-ați învins, nu-i așa ? Vreo bătălie cîștigată, pe undeva ?

— Nu, răspunse bătrînul, grav. Nu-mi amintesc să fi cîștigat vreo bătălie vreodată. În război nu există cîștigători, Charlie. Toată lumea pierde, iar cel care pierde la urmă cere pace. Pierderile și jalea,

asta-i tot ce-mi amintesc din război. Și o singură bucurie, prilejuită de terminarea războiului. Terminarea războiului a fost, Charlie, o mare victorie, care însă n-are nimic de-a face cu tunurile. Dar nu-mi închipui că tocmai despre o asemenea victorie ați vrea să vă vorbesc.

— Întreabă-l despre Antietam, șopti John Huff.

— Am fost la Antietam, zise bătrînul.

Ochii băieților străluceau.

— Întreabă-l despre Bull Run...

— Am fost și acolo...

— Dar la Shiloh?

— Toată viața m-am gîndit — ce nume frumos, și ce rușine să-l vezi înscris doar în cronicile de război!

— Dar la Fort Sumter?

— Am văzut primele fuioare de fum ale tunurilor, rosti bătrînul, visător. Atîtea lucruri se întorc din trecut! Îmi amintesc și unele cîntece. „Totu-i tăcut azi-noapte lîngă Potomac, / Unde soldații pașnic visează / Corturile lor în razele lunii de toamnă în argint se prefac / Sau în lumina focurilor de tabără scînteiază“... Da, îmi amintesc, îmi amintesc... „Totu-i tăcut azi-noapte lîngă Potomac / Nu se-aud decît ale rîurilor șoapte. / Încet cade roua pe fețele celor care zac. / Patrula pe veci adormit-a azi-noapte...“ După victorie, domnul Lincoln a cerut, din balconul Casei Albe, fanfarei să cînte „Dixie Land“... Îmi aduc aminte și de-o doamnă din Boston care, într-o noapte, a scris un cîntec care-o să dăinuie o mie de ani : „Ochii mei văzut-au pașii Domnului venind / Peste strugurii mîniei calcă, pururea zdrobind“... Uneori, noaptea tîrziu, simt cum buzele mele cîntă cîntecele de odinioară : „Voi, cavaleri din Dixie, ce stați de pază-n sud“... „Cînd băieții se-ntorc, biruitori, acasă / Laurii cîștigați de ei...“ Atîtea cîntece, cîntate de ambele tabere, plutesc pe vînturile nopții, dinspre sud, dinspre nord. „Venim, părinte Abraham, alți trei sute de mii“... „Azi-noapte cortul ne-nălțăm pe vechiul cîmp din nou“... „Ura, ura,

ura, ura / Slavă ție, doamne, pentru steagul slobozirii noastre...”

Vocea bătrînului se stinse.

Băieții rămaseră multă vreme nemișcați. Apoi Charlie se întoarse spre Douglas și-l întrebă :

— Ei, ce zici ? Este sau nu ?

— Este ! răspunse Douglas, respirînd adînc.

Colonelul deschise ochii.

— Ce anume sînt ? întrebă el.

— O Mașină a Timpului, murmură Douglas. O Mașină a Timpului.

Colonelul se uită cîteva clipe la băieți și rosti apoi, cu un glas plin de teamă :

— Așa îmi spuneți voi mie ?

— Da, colonele.

— Da, domnule.

Colonelul se lăsă încet pe spătarul jilțului, privindu-și mîinile, apoi peretele gol din spatele băieților.

Charlie se ridică.

— Cred c-a sosit momentul să plecăm, zise. La revedere, colonele, și mulțumim.

— Cum ? A, la revedere, băieți !

Douglas, John și Charlie ieșiră tiptil pe ușă.

Deși trecuseră prin cîmpul lui vizual, colonelul Freeleigh nu păru să-i vadă.

Pe stradă, băieții tresăriră cînd se auziră strigați de la o fereastră de la primul etaj :

— Hei !

Priviră în sus. Era colonelul.

— Da, domnule colonel ?

— M-am gîndit la ce mi-ați spus, băieți, zise bătrînul, fluturîndu-și un braț pe fereastră.

— Da, domnule...

— Aveți dreptate ! Cum de nu m-am gîndit și eu ? O Mașină a Timpului, Domnul fie lăudat, o Mașină a Timpului !

— Da, domnule.

— La revedere, băieți. Mai poftiți la bor cînd doriți !

La capătul străzii își întoarseră fața și-l văzură din nou pe colonel, care le făcea semn cu mîna. Îi făcură și ei semn, și porniră mai departe, mulțumiți.

— *Chug-a-chug* ! exclamă John. Pot călători doisprezece ani în Trecut !

— Da, zise Charlie, întorcîndu-și privirea spre casa liniștită. Dar nu poți călători o sută de ani.

— Nu, nu pot călători o sută de ani, recunosc John, gînditor. Asta călătorie, zic și eu ! Asta, mașină !

Merseră un minut în tăcere, privind în jos. Ajunseră la un gard.

— Ultimul care sare peste gardul ăsta e fată ! spuse Douglas.

Tot drumul pînă acasă, ceilalți îi spuseră lui Douglas „Dora“...

Tîrziu în noaptea aceea, întorcîndu-se acasă de la un spectacol cu părinții și cu fratele său Tom, Douglas văzu tenișii în vitrina luminată a magazinului. Își feri repede privirea, dar avu senzația că picioarele, deși prinse la început, o iau la fugă singure. Pămîntul părea că se învîrtește ; apărătorile de pînză ale magazinului își fluturau aripile în vîntul stîrnit de fuga lui. Tatăl, mama și Tom mergeau încet, în dreapta și în stînga lui. Douglas se întoarse la vitrină, ca să se uite la tenișii aceia.

— A fost un film frumos, zise mama.

— Da, șopti Douglas.

Era iunie și trecuse de mult sezonul cînd puteai cumpăra pantofii aceia speciali care nu făceau zgomot, ci doar un fel de freamăt lin, ca o ploaie de vară căzînd peste alei. Pămîntul clocotea de energie și totul era în mișcare. Iarba se revărsa ca un șuvoi peste trotuare, luînd cu asalt casele. Orășelul părea gata-gata să se răstoarne și să se scufunde, fără să lase nici o urmă, în marea buruienișului și a trifoiului. Douglas stătea, prins în capcana de ciment și de cărămidă roșie a străzii, și abia se putea mișca.

— Tată ! exclamă el deodată. Acolo, în vitrina magazinului ăluia, am văzut niște teniși extra, cu talpa de burete...

Taică-său îi răspunse, fără să-și întoarcă privirea :

— Tare-aș vrea să știu pentru ce-ți trebuie o nouă pereche de teniși ! Ești în stare să-mi spui ?

— Păi...

Ar fi vrut să-i spună că tenișii îi dădeau în fiecare vară senzația că aleargă desculț prin iarbă. Se simțea în ei cum te simți când îți scoți, iarna, picioarele de sub plapuma încinsă, pentru a le lăsa în bătaia vântului rece, strecurat prin fereastra deschisă, pînă când ți le vîrî înapoi sub plapumă, înghețate bocnă. Tenișii îi mai dădeau senzația pe care o încerca în fiecare an când trecea pentru prima oară prin apa domoală a pîrîului, și-și vedea picioarele cu cîtiva centimetri mai la vale decît trupul rămas deasupra apei.

— Tată, e greu să-ți explic, spuse Douglas.

Oamenii care fabricau teneșii știau cam ce le trebuie și ce-și doresc băieții. Ei puneau în tălpi rădăcini de nalbă și vrejuri, și țeseau restul din ierburi arse și înălbite pe cîmp. Undeva, în huma moale a acestor încălțări, se ascundeau mușchii tari și subțiri ai unui cerb. Oamenii care fabricau tenișii văzuseră mulți copaci zbuciumîndu-se în vînt și multe rîuri curgînd la vale spre lacuri. Oricum, tenișii erau făcuți pentru vară, iar acum era vară.

Douglas încercă să dea expresie tuturor acestor gînduri.

— Bine, zise tatăl lui, dar ce-i cu tenișii de anul trecut ? Ce, nu-i poți scoate din dulap ?

Băiatului i-era milă de copiii din California, care purtau tot anul teniși și n-aveau habar ce-nseamnă să-i scoți iarna din picioare, să-ți lepezi ghetetele cu blacheuri de fier, și cu tălpile pline de zăpadă și ploaie, și să alergi desculț o zi întreagă, pentru a încălța apoi primii teniși din acel sezon, niște teniși nou-nouți, mult mai buni decît tălpile desculțe. O nouă pereche de pantofi, iată tot farmecul. Acest farmec putea să se spulbere pînă la 1 septembrie, dar acum, spre sfîrșitul lui iunie, farmecul era încă puternic ; cu asemenea teniși puteai sări peste copaci, peste rîuri, peste case — ba chiar peste garduri, peste trotuare, peste cîini, peste tot ce doreai.

— Nu înțelegi ? spuse Douglas. Pur și simplu *nu pot* să port tenișii de anul trecut.

Pentru că perechea de anul trecut era moartă pe dinăuntru. Tenișii fuseseră strașnici cînd îi pusese în picioare anul trecut. Dar, către sfîrșitul verii, în fiecîe an, constatai că nu mai poți sări cu ei peste rîuri, peste copaci, peste case : pantofii erau morți. Iar el simțea că anul acesta, dacă ar fi avut niște teniși noi, ar fi putut face orice, absolut orice.

.. Urcă treptele casei.

— Fă economii, îi spuse tatăl lui. În cinci sau șase săptămîni...

— Vara se va sfîrși !

Cînd lumina se stinse, iar Tom adormi, Douglas rămase treaz, la marginea patului, privindu-și în lumina lunii picioarele, slobode acum de ghetete lor masive ca niște bucăți de iarnă.

„Trebuie să mă gîndesc, să găsesc motive pentru o nouă pereche de teniși“, își spuse.

După cum știa oricine, dealurile din jurul orașelului erau bînuite de ștregari care puneau pe fugă vacile și se zbenguiau, adevărate barometre sensibile la schimbările atmosferice, expunîndu-se la soare, cojindu-se ca niște calendare de foi pentru a primi cît mai mult soare. Ca să-i ajungi din urmă, trebuia să alergi mult mai repede decît vulpile sau veverițele. Cît despre locuitorii orașului, mai toți erau nervoși din pricina căldurii, așa că foloseau îndeobște argumentele și insultele iernii. *Găsește-ți prietenii, doboară-ți dușmanii !* aceasta era deviza fabricii de încălțăminte cu talpa de burete. *Aleargă oare oamenii prea repede ? Vrei să-i ajungi din urmă ? Vrei să fii sprinten, să rămîi sprinten ? Atunci, încălță-te cu teniși !*

Douglas își agită pușculița, ascultînd clinchetul aerian al monedelor dinăuntru.

„Dacă dorești ceva, își spuse, trebuie să încerci să-ți împlinești dorința. Ia să-mi găsesc drumul prin pădure, chiar astă-noapte“...

În orașel luminile se stingeau una după alta. Un vînt izbea în fereastră. Era ca un rîu care curge la vale, iar picioarele lui tîneau să curgă cu rîul.

În visul lui, auzea un iepure alergînd, alergînd, alergînd prin iarba adîncă și caldă.

Bătrînul Sanderson se plimba prin magazinul lui de încălțăminte, cum s-ar plimba un negustor de animale printre cuștile cu vietăți aduse din lumea întreagă, atingîndu-le pe fiecare în treacăt. Domnul Sanderson dezmierda pantofii din vitrină ; unii pantofi erau pentru el ca niște pisici, alții ca niște cîini ; atîngea cu grijă fiecare pereche, potrivind cîte un șiret, fixînd cîte o limbă. Se opri apoi drept în mijlocul covorului și privi gînditor în jur.

Se auzi deodată un bubuit de tunet.

O clipă, în ușa magazinului de încălțăminte Sanderson nu se mai văzu nimeni.

În clipa următoare Douglas Spaulding apăru în pragul ei, privindu-și stingherit pantofii de piele, ca și cum ar fi fost niște bolovani pe care nu putea să-i smulgă din cimentul trotuarului. Tunetul conținea în clipa în care pantofii lui se opriseră. Acum, cu o încetineală dureroasă, Douglas ieși din lumina amiezei de sîmbătă, neîndrăznind să-și privească banii ținuți în pumnul strîns. Intrînd în magazin, începu să-i așeze cu grijă pe tejghea, în fișicuri, ca un jucător de șah preocupat să știe dacă următoarea mișcare îl va scoate la soare sau îl va vîri într-o beznă adîncă.

— Nu spune nimic ! îi șopti domnul Sanderson. Douglas îngheță.

— Întîi și-ntîi, știu bine ce vrei să cumperi, urmă domnul Sanderson. În al doilea rînd, te vîd în fiecare după-amiază în fața vitrinei mele — ce, crezi că nu vîd ? Te înșeli. În al treilea rînd, știu că dorești o pereche de teniși extra, cu talpa de burete. CA O ALIFIE PE TÂLPI. În al patrulea rînd, vrei să-ți vînd pe credit.

— Ba nu ! exclamă Douglas, respirînd anevoie, ca și cum ar fi alergat toată noaptea în visele sale. Vă ofer ceva mai prețios decît creditul. Dar înainte de toate, domnule Sanderson, vă rog să-mi faceți o favoare. Vă amintiți cumva cînd ați purtat ultima oară o pereche de teniși extra ?

Domnul Sanderson se întunecă la față.

— Păi, acum zece, douăzeci, să zicem treizeci de ani. Dar de ce întrebi ?

— Domnule Sanderson, nu credeți că e cazul să-i lăsați pe clienții dumneavoastră să încerce măcar un minut tenișii pe care-i cumpără, așa ca să vedeți cum se simt în ei ? Oamenii uită dacă nu încearcă lucrurile pe care le cumpără. Patronul magazinului de trabuce fumează trabuce, nu-i așa ? Patronul dughenei de dulciuri gustă, cred, din zaharicalele lui. Așa că...

— Ai băgat de seamă poate că port și eu pantofi, îl întrerupse bătrînul.

— Da, dar nu teniși, domnule ! Cum o să vindeți teniși dacă nu puteți să vă lăudați marfa, și cum o s-o lăudați dacă n-o cunoașteți ?

Domnul Sanderson se trase puțin înapoi, ducîndu-și mîna la bărbie, parcă pentru a se feri de entuziasmul febril al băiatului.

— Păi...

— Domnule Sanderson, îl întrerupse Douglas, vindeți-mi ceva, iar eu o să vă dau în schimb ceva la fel de prețios.

— E oare neapărat necesar, băiete, să port eu însumi teniși ? îl întrebă bătrînul.

— Tare-aș vrea, domnule !

Bătrînul oftă. Peste un minut, gîfîind încetișor pe scaunul lui, își lega șireturile tenișilor în care-și vîrșe picioarele lungi și subțiri. Pantofii păreau niște obiecte străine acolo, lîngă manșetele negre ale hainei sale. Domnul Sanderson se ridică în picioare.

— Cum vă simțiți în ei ? îl întrebă băiatul.

— Cum să mă simt ? Foarte bine !

Și dădu să se așeze la loc.

— Vă rog ! zise Douglas întinzînd mîna spre bătrîn. Domnule Sanderson, fiți bun acum și legănați-vă nițel pe picioare, plimbați-vă puțin de colo-ncoace, iar eu o să vă spun ce-am de spus. Vă dau banii, iar dumneavoastră îmi dați în schimb pantofii — vă datorez un dolar. Dar, domnule Sanderson, știți ce-o să se întîmple în clipa cînd mă voi încălța eu cu tenișii ăștia ?

— Ce ?

— Păi, o să vă fac toate comisioanele, o să livrez pachetele, o să vă aduc cafeaua, o să ard gunoiul, o să alerg la poștă, la telegraf, la bibliotecă ! O să mă vedeți ieșind și intrînd pe ușă de zece ori pe minut ! Vă dați seama, domnule Sanderson, ce repede au să mă poarte pantofii ăștia ? Simțiți ce iuțea e-n ei ? Simțiți cum parcă vă apucă de picioare și nu vă lasă în pace, și nu le place să stați locului ? Vă dați seama ce repede aș face eu lucrurile pe care dumneavoastră nu prea vă omoriți să le faceți ? Dumneavoastră o să rămîneți în prăvălie, la umbră, în timp ce eu o s-alerg de colo pînă colo prin orașel. Adică nu eu, de fapt, ci tenișii ! Parcă-i văd alergînd nebunește pe străzi și alei, și întorcîndu-se. Ia uitați-vă !

Domnul Sanderson asculta buimăcit ploaia de vorbe. Parcă l-ar fi luat cu ele ca un torent, la vale. Începu să se vîre mai adînc în pantofi, să-și întindă degetele, să-și arcuiască încheieturile, să-și pună la încercare gleznele. Se legăna încet, în bătaia adierii ce se strecura pe ușă. Tenișii se afundau în covor, ca în iarba unei jungle, ca într-un lut moale. Își înfipse solemn călcîiele în aluatul acela bun și primitor. Pe fața lui emoțiile se succedau grăbite, aidoma unor lumini colorate, aprinse și stinse una după alta. Gura îi rămăsese ușor întredeschisă. Legănîndu-se încet, se opri și rămase așa, în fața băiatului ; se uitară unul la altul, într-o tăcere pe cît de firească, pe atît de apăsătoare.

Pe trotuar trecură cîțiva oameni, sub soarele arzător.

Bătrînul și băiatul stăteau în magazin — bătrînul cu o expresie de recunoștință, iar băiatul cu fața radioasă.

— Ce-ai zice, băiete, ca peste cinci ani să devii vînzător de pantofi în magazinul ăsta ? rosti în cele din urmă bătrînul.

— Mulțumesc, domnule Sanderson, dar încă nu știu ce meserie o să-mi aleg.

— Orice meserie ți-ai alege, fiule, nimeni nu-ți va putea sta în drum !

Bătrînul porni încet prin magazin spre peretele unde erau depozitate mii de cutii și se întoarse cu o pereche de pantofi pentru băiat ; în timp ce acesta își lega șireturile, bătrînul întocmi o listă pe o bucată de hîrtie.

— Trebuie să-mi faci o mulțime de comisioane în după-amiaza asta, îi spuse negustorul, întinzîndu-i lista. După ce le termini, ești liber și sîntem chit.

— Mulțumesc, domnule Sanderson, zise Douglas și se depărtă în fugă.

— Stai ! îl strigă bătrînul.

Douglas se întoarse de la ușă.

— Cum te simți în ei ? îl întrebă negustorul, aplecîndu-se.

Băiatul își privi picioarele, care se și bălăceau în apa rîurilor, în marea de spice a ogoarelor, în vîntul care-l mîna afară din oraș. Se uită la bătrîn, cu ochii strălucitori, și buzele i se mișcară, dar fără să scoată vreun sunet.

— Antilopă ? zise bătrînul, privind întîi fața, apoi pantofii băiatului. Gazelă ?

Băiatul rămase o clipă pe gînduri, apoi scutură din cap și o zbughi. Abia dacă mai rămase o șoaptă în urma lui. Ușa era goală acum. Fișîitul tenișilor se pierdu în jungla încinsă de soare.

Domnul Sanderson stătea în pragul ușii cu urechea la pîndă. Își amintea de sunetul acesta, auzit

de mult, pe vremea cînd era și el băiat și visa. Făpturi frumoase sărind sub cer, dispărînd prin tufișuri, pe sub copaci, și lăsînd în urmă doar ecoul stins al pașilor lor sprinteni.

— Antilopă, gazelă, șopti domnul Sanderson.

Se aplecă să ia de pe jos pantofii lepădați de băiat, pantofi împovărați de ploi uitate și de zăpezi de mult topite. Mergînd încet, încet, se depărtă de lumina soarelui și se întoarse la civilizație...

RAY BRADBURY
SAU TRIUMFUL IMAGINAȚIEI

Dacă cineva s-ar apuca să scrie o biografie romanțată a lui Ray Bradbury, ar constata, nu fără oarecare uimire, că nu are, practic, despre ce vorbi. Cele câteva date de stare civilă — nașterea, la 29 august 1920, în orașelul Waukegan din Illinois, și căsătoria cu Marguerite Susan Mc Clure, în 1947, la Los Angeles, unde locuiește și astăzi, împreună cu soția și cele patru fiice ale sale — nu au nimic senzational și pot foarte bine să încapă într-o singură frază, care, pentru a fi completă, ar mai trebui, poate, să indice și studiile făcute întâi la școala primară din Waukegan, apoi la o „High School“ din Los Angeles. Ca și Jules Verne, care era un sedentar notoriu, Bradbury se deplasează foarte rar în spațiul terestru. Călătoriile lui sînt îndeobște imaginare. Se spune chiar că Bradbury nu a zburat niciodată cu avionul !

Bibliografia scriitorului compensează însă din plin lipsa unei biografii spectaculoase. Începînd din 1941, cînd își vede tipărită prima povestire într-o revistă, Bradbury se consacră exclusiv scrisului. Rezultatul, după peste trei decenii de activitate, este aproximativ următorul : trei romane, câteva piese de teatru, câteva scenarii de film (printre care scenariul filmului „Moby Dick“ realizat de John Huston în 1954), un volum de versuri și peste trei sute de po-

vestiri.¹ Deși ambițios pe mai multe planuri, scriitorul se realizează îndeosebi ca autor de „short stories“, după cum o atestă nu numai numărul mare al povestirilor publicate, ci și diferitele distincții care l-au consacrat — premiul „O. Henry“ pentru cea mai bună povestire, în 1947 și 1948, premiul „Benjamin Franklin“ în 1954 etc. Mentorul său literar este, și

¹ Romanele lui Bradbury sînt :

„Fahrenheit 451“, New York, Ballantine, 1953 ;
„Something Wicked This Way Comes“, New York, Simon & Schuster, 1962 și „The Halloween Tree“, New York, Knopf, 1972.

Iată și lista completă a volumelor de povestiri :
„Dark Carnival“, Sauk City, Wisconsin, Arkham House, 1947.

„The Martian Chronicles“, New York, Doubleday, 1950.

„The Illustrated Man“, New York, Doubleday, 1951.

„The Golden Apples of the Sun“, New York, Doubleday, 1953.

„The October Country“, New York, Ballantine, 1955.

„Dandelion Wine“, New York, Doubleday, 1957.

„A Medicine for Melancholy“, New York, Doubleday, 1959 (același volum a apărut într-o ediție engleză sub titlul „The Day it rained forever“).

„The Machineries of Joy“, New York, Simon & Schuster, 1964.

„The Vintage Bradbury“, New York, Random House, 1965.

„The Autumn People“, New York, Ballantine, 1965.

„Tomorrow Midnight“, New York, Ballantine, 1965.

„I Sing the Body Electric“ ,New York, Knopf, 1969.

La aceste volume se cuvin adăugate culegerile antologice pentru tineret :

„Switch on the Night“, New York, Pantheon Books, 1955.

„R is for Rocket“, New York, Doubleday, 1962.

„S is for Space“, New York, Doubleday, 1966 (n.a.).

din acest punct de vedere, Edgar Allan Poe, întemeietorul unui gen de povestire pe care Bradbury îl cultivă cu precădere: „povestirea extraordinară”. Bradbury ar fi putut să subscrie la această definiție dată de Poe genului, în faimosul său studiu despre Hawthorne: „Un artist plin de măiestrie își construiește povestirea. Nu își modelează gândirea pentru a o armoniza cu elementele narațiunii, ci după ce creează premeditat un efect singular, inventează întâmplări, combină evenimente și le comentează pe un asemenea ton, încît să-i folosească la realizarea efectului urmărit. Dacă prima frază nu contribuie la acest efect, înseamnă că a comis inițial o greșală. Pe tot parcursul compoziției, trebuie ca în toate cuvintele să existe intenția, directă sau indirectă, de a urmări acel scop dinainte hotărît”...¹

Bineînțeles, autorul „Cronicilor marțiene” își are propria personalitate și, ca atare, o metodă și un stil proprii. Dar, pe alte căi decît Poe, și fiind mult mai puțin preocupat de construcția povestirii decît acesta, Bradbury ajunge la aceleași „efecte singulare”.

În măsura în care un autor poate fi crezut pe cuvînt, declarațiile făcute de Bradbury într-un interviu publicat acum cîțiva ani de revista „Horizons du Fantastique” (nr. 12, 1970) ne ajută să-i înțelegem metoda. „Secretul unei bucăți bune de proză este acesta: ea trebuie să fie scrisă repede, afirmă Bradbury. Dacă faci încet un lucru, indiferent care anume, rezultatul iese automat prost. În orice formă de artă dacă încetinești, începi să intelectualizezi, să distrugi... Astăzi, devenim atît de intelectuali, și superintelectuali, și cvasiintelectuali,

¹ Citat după monografia „Edgar Allan Poe” de Vincent Buranelli, Editura pentru literatură universală, București, 1966 (n.a.).

și pseudointelectuali, încît ne paște o mare primejdie — de a distruge întregul nostru talent creator, întregul proces intuitiv“...

La o altă întrebare, Bradbury răspunde prin următoarea mărturisire: „Fiecare povestire pe care-o scriu are la temelie un lucru nou, care m-a impresionat. Noutatea nu vine dintr-un efort conștient, de a scrie ceva diferit; e vorba doar de faptul că scriu despre orice lucru fantastic care-mi trece prin minte. Mai bine zis, lucrul acela se lasă scris de mine. Lucrul acela își are viața sa proprie, și trebuie să se nască. Și iată, ajungi să povestești o istorie. Nu știi niciodată ce o să se întîmple. Stai la mașina de scris, cuvintele fișnesc pe hîrtie și, deodată, povestea se sfîrșește. Scrisul trebuie să aibă la bază dragostea. E un cuvînt uzat, dar n-avem altele la dispoziție... Facem anumite lucruri pentru că merită să fie făcute. Iar dacă le facem, spontan, e cu neputință ca ele să nu iasă bine“...

O asemenea artă poetică e, desigur, la antipodul celei teoretizate de Poe, dar cred că amîndouă sînt, în esență, reacții romantice la un anumit context cultural: fiecare în felul lui — Poe printr-un cult al rigorii, iar Bradbury printr-o spontaneitate deplină — afirmă, în fond, primatul imaginației asupra celorlalte facultăți psihice și intelectuale. Antiintellectualismul afișat de Bradbury nu trebuie să ne inducă în eroare: el este, ca și onirismul calculat al lui Poe, o poză romantică. Ea nu-l împiedică pe scriitor, cum nu l-a împiedicat nici pe marele său înaintaș, să practice un adevărat cult al științei și al progresului tehnologic. „Dintre toate punțile care l-au legat pe Poe de realitate — scrie Vincent Buranelli în monografia amintită — nici una nu a fost mai puternică decît încrederea sa în rațiune și

în capacitatea ei de a cunoaște adevărul. Într-un anumit sens a fost un raționalist. Cu toată fantezia și visele sale, în ciuda imnului său liric închinat imaginației ca un mijloc de evadare într-un univers perfect, Poe a rămas strâns legat de raționalism, așa cum l-a înțeles el“...

Această caracterizare i se potrivește și lui Ray Bradbury. În ciuda accentului pus de el pe intuiție, și în ciuda pietrelor aruncate în grădina unui anumit raționalism, steril și prozaic, scriitorul american este de fapt fascinat de știința și de cuceririle tehnicii moderne.

Întreaga lui operă stă sub semnul miraculosului, căutat mai ales în domeniul celei mai noi dintre științe — astronautica. În interviul din care am citat, Bradbury răspunde astfel la o întrebare în legătură cu atitudinea lui față de invențiile și mașinile moderne :

„Cred că mașinile pot fi niște dascăli fabuloși. Sintem încă atât de primari în ce privește capacitatea de a-i instrui pe oameni ! Eu scriu despre mașini ca să arăt în ce fel pot ele fi utilizate pentru a ne umaniza. De azi în o sută de ani vom avea niște roboți care vor întrece tot ce ne putem imagina acum... Prevăd proliferarea a milioane de roboți care ne vor învăța istoria, filozofia și sociologia, în școlile din lumea întreagă“...

Admirația lui Bradbury pentru mașini are ceva copilăresc, și-l singularizează oarecum pentru autorii de science-fiction din Occident, dintre care unii văd în mașini un simbol, dacă nu chiar un factor al distrugerii universale. Există, atât în acest volum, cât și în celelalte, unele povestiri care vădesc un optimism așa spune infantil în legătură cu progresul tehnic — infantil în sensul bun și literal al cuvîntului. „Merele de aur ale soarelui“

exaltă, la modul poetic, capacitatea omului modern de a realiza, grație tehnologiei, străvechiul vis prometeic. Iar protagonistul povestirii „Sfârșitul începutului“, tatăl unui tânăr cosmonaut trimis să construiască prima stație spațială, dă glas unei filozofii hiperoptimiste, axată pe ideea că, învingînd gravitația, omul se eliberează în sfârșit de servituțile-i vechi de cînd lumea.

Bradbury este unul dintre puținii scriitori de literatură științifico-fantastică din Occident care continuă să cultive utopia, într-o vreme cînd distopia¹ pare să-i ispitească pe foarte mulți.

Bradbury practică însă și „distopia“, romanul său „Fahrenheit 451“ fiind un model de „distopie“ terifiantă, ca de altfel și „Cronicile Marțiene“. Dar coșmarurile pe care le imaginează nu sînt absolute și inextricabile: autorul are totdeauna în vedere o ieșire posibilă din labirint. E interesant de asemenea de văzut ce anume îl îngrozește pe scriitor și ce fiori de groază se străduiește el să stîrnească la cititorii săi. Povestirea „Surgihuniții“ din volumul de față ne ajută să răspundem la întrebare. Bradbury reia aici tema tratată mult mai pe larg și cu mai multă strălucire în „Fahrenheit 451“: ce s-ar întîmpla într-o societate în care cărțile ar fi interzise? În anul 2120, la un secol după punerea în afara legii a tuturor cărților suspectate de un exces de imaginație, o expediție punitivă e tri-

¹ Cf. Chad Walsh, în studiul său „De la utopie la coșmar“ (*From Utopia to Nightmare*), apărut la Londra în 1962. Termenul de „distopie“ e folosit și de alți autori, bunăoară de H. Bruce Franklin, în antologia sa intitulată „Viitorul perfect“ (*Future Perfect*) și publicată în 1966 la New York, antologie a literaturii americane de science-fiction din secolul XIX (n.a.).

misă pe planeta Marte, unde s-au refugiat Poe, Dickens, Ambrose Bierce și alți autori, împreună cu personajele lor. Povestirea are la bază, ca și romanul, o ipoteză cu anumite rădăcini în realitatea contemporană — să ne gândim la autodafeurile hitleriste sau la „vînătoarea de vrăjitoare“ practică în Statele Unite pe vremea senatorului Mac Carthy. Antiintelectualistul Bradbury se dovedește a fi, astfel, un apărător fanatic al culturii, și îndeosebi al literaturii. Imaginația lui excelează în găsirea unor metafore capabile să sugereze pericolul — foarte real — al dezumanizării printr-o tehnicizare excesivă, care ar nesocoti cerințele intelectului și ale sufletului omenesc.

Multe din povestirile scriitorului american pot fi — și au fost chiar — interpretate ca niște fabule. În prefața lui la „Cronicile Martiene“, criticul american Clifton Fadiman sublinia, cu peste două decenii în urmă, că Bradbury „folosește materialele convenționale ale profesiei sale, dar țelurile urmărite de el se deosebesc de acelea ale scriitorului convențional de science-fiction; acest tânăr și extrem de talentat scriitor este un moralist care lucrează cu cea mai mare ușurință în mediul fanteziei“.

Intr-un studiu amplu publicat în revista „Europe“, sub titlul „Fabuliste de notre temps“ (nr. 139—140, iulie-august, 1957), Charles Dobzynski îl caracteriza la rîndu-i pe autorul „Cronicilor Martiene“ ca pe un moralist: „Ceea ce-i conferă forța și originalitatea lui Bradbury, ceea ce-l deosebește de reprezentanții cei mai străluciți ai literaturii științifico-fantastice americane — Van Vogt, Asimov, Catherine Moore, Simak, Brown sau Heinlein — este incomparabilul său dar de moralist, dar nu

se simte totuși ispitit să joace rolul unui reformator“...

Ingenioasele fabule ale lui Ray Bradbury, populate de roboți, de „mutanți“ de cosmonauți, de vrăjitoare și de alte asemenea ființe neobișnuite, sînt într-adevăr opera unui moralist, în sensul clasic al cuvîntului. Dar moralistul este dublat de un poet, înzestrat cu o viziune cosmică și capabil să găsească imaginile și metaforele cele mai îndrăznețe pentru a-și exprima viziunea și convingerile. Multe din povestirile sale sînt, de fapt, niște poeme în proză — volumul de față cuprinde cîteva povestiri caracteristice în acest sens, de pildă „Balaurul“, „Fluierul de ceață“ sau „Unchiul Einar“. Dacă Whitman ar fi scris povestiri științifico-fantastice, așa le-ar fi scris — în orice caz, Bradbury e whitmanian prin respirația cosmică a prozei sale, prin democratismul ce o animă, și chiar prin grandilocvența stilului. Ca și marele bard al Americii, Bradbury știe să exalte atît spectacolul grandios al naturii și al universului, cît și minunea firului de iarbă sau miracolul ascuns în lucrurile mărunte, care dau culoare și sens vieții. Povestirea „Geamul de culoarea căpșunii“ mi se pare semnificativă din acest punct de vedere. „Supraviețuirea Omului cu literă mare e un lucru important, spune protagonistul ei, la un moment dat. În cărțile mele nu există ceva mai bun decît Omul cu literă mare. Sînt subiectiv, desigur, fiindcă mă consider eu însumi un asemenea om. Dar dacă există vreun mijloc de a dobîndi acea nemurire despre care tot vorbesc oamenii, tocmai aceasta este: să răspîndești sămînța omenirii în întreg universul.“

Dar același personaj face un elogiu fierbinte lucrurilor mărunte, care se scriu cu li-

teră mică, dar care atîrnă greu în existența oamenilor. El aduce pe planeta Marte, unde a venit împreună cu nevasta și copiii săi, o parte din mobila de-acasă, din orașelul din Ohio, pentru ca familia să se simtă mai bine pe această planetă străină.

Alteori, ca de pildă în „Freamătul verii“, Bradbury exaltă insolitul obiectelor celor mai banale în aparență: tenișii rîvniți de băiatul prin a cărui optică sînt descrise „întîmplările“, mai degrabă simbolice decît reale ale povestirii, au puterea magică de a-l purta peste dealuri și văi. Scriitorul american realizează și prin alternarea viziunilor grandioase cu viziunile cele mai „terre à terre“ un echilibru, rar întîlnit în literatura de anticipație, între elementul fabulos și cel realist: altfel spus, el rămîne, în toate zborurile bogatei sale imaginații, legat de pămînt și de condiția umană.

Nu totdeauna fuziunea între cele două elemente are loc la temperatura înaltă, care-i poate asigura eficacitatea artistică. Există în acest volum, de pildă, o povestire — „Gerul și focul“ — în care ambițioasa viziune a scriitorului refuză să se întruchipeze în imaginile oferite de fantezia lui; pe o idee îndrăzneată, Bradbury brodează o fabulă filozofică stîngace, de un retorism supărător. Metoda deliberat spontană adoptată de scriitor își vădește neajunsurile și limitele tocmai într-o asemenea povestire, a cărei revizuire lucidă ar fi dus măcar la eliminarea anumitor lungimi.

De cele mai multe ori, însă, Ray Bradbury știe să povestească și să-și impună viziunile, cu o artă ce-i asigură un loc de frunte în literatura științifico-fantastică, și în literatură

în general. Căci, dincolo de convențiile genului, pe care-l cultivă cu precădere, scriitorul american practică de fapt un gen mult mai larg. Într-un studiu despre „Literatura americană contemporană“, criticul Ihab Hassan¹, vorbind despre câțiva autori de science-fiction îl caracterizează astfel pe Bradbury :

„Mai poet decât, poate, oricare alt scriitor din această categorie, Bradbury nu se limitează la science-fiction, ci vădește un foarte viu talent de caracterizare și o supremă artă de a crea iluzii... În spatele acestei arte se conturează realitățile culturale ale epocii noastre“...

Prin Ray Bradbury, literatura științifico-fantastică își demonstrează încă odată viabilitatea și capacitatea de a înnoi și lărgi orizontul literaturii în general. Incorporînd în proza sa unele din cele mai importante probleme și aspecte ale lumii contemporane, dar legîndu-le de aspirațiile de totdeauna ale omenirii, scriitorul american se dovedește a fi un poet modern. Spontaneitatea și libertatea, ce-i caracterizează metoda, constituie, laolaltă cu generozitatea viziunilor sale, semnele sigure ale unei personalități poetice.

„Marea mea surpriză a fost să descopăr deodată că sînt un poet, spunea Bradbury în interviul din care am mai citat. Presupun că e cel mai bun mod de a deveni poet : să devii poet fără să știi. Pentru că, dacă te silești, nu mai merge. Cel mai bun mijloc de a deveni scriitor, indiferent în ce gen, este să

¹ Ihab Hassan, „Contemporary American Literature, 1945—1972“, Frederick Ungar Publishing Co. New York, 1973 (n.a.).

trăiești, să scrii, să lucrezi în fiecare zi și să o faci cu plăcere. Și să nu privești înapoi și să nu prevezi prea mult“...

Oricâte rezerve ar putea suscita una sau alta dintre componentele acestui crez, avem de-a face cu crezul unui poet autentic, a cărui operă ne convinge și care reprezintă un triumf al imaginației.

PETRE SOLOMON

CUPRINS

<i>Dedicație</i>	5
<i>R de la Rachetă</i>	7
<i>Sfârșitul începutului</i>	27
<i>Fluierul de ceață</i>	34
<i>Racheta</i>	44
<i>Cosmonautul</i>	57
<i>Merele de aur ale Soarelui</i>	71
<i>Detunătura</i>	79
<i>Ploaia cea lungă</i>	95
<i>Surghiuniții</i>	112
<i>Aici sînt tigri</i>	131
<i>Geamul de culoarea căpșunii</i>	148
<i>Balaurul</i>	159
<i>Darul</i>	163
<i>Gerul și focul</i>	166
<i>Unchiul Einar</i>	218
<i>Mașina Timpului</i>	228
<i>Freacățul verii</i>	237
<i>Postfață (Ray Bradbury sau Triumful Imaginației)</i>	245

Lector : VICTOR ZEDNIC
Tehnoredactor : CORNEL CRISTESCU

*Bun de tipar 4.X.1974. Apărut 1974. Comanda
nr. 800. Tiraaj 31 000. Coli de tipar 16.*

Tiparul executat sub comanda nr.
40 482 la Combinatul Poligrafic „Casa
Scinței”, Piața Scinței, nr. 1,
București
Republica Socialistă România